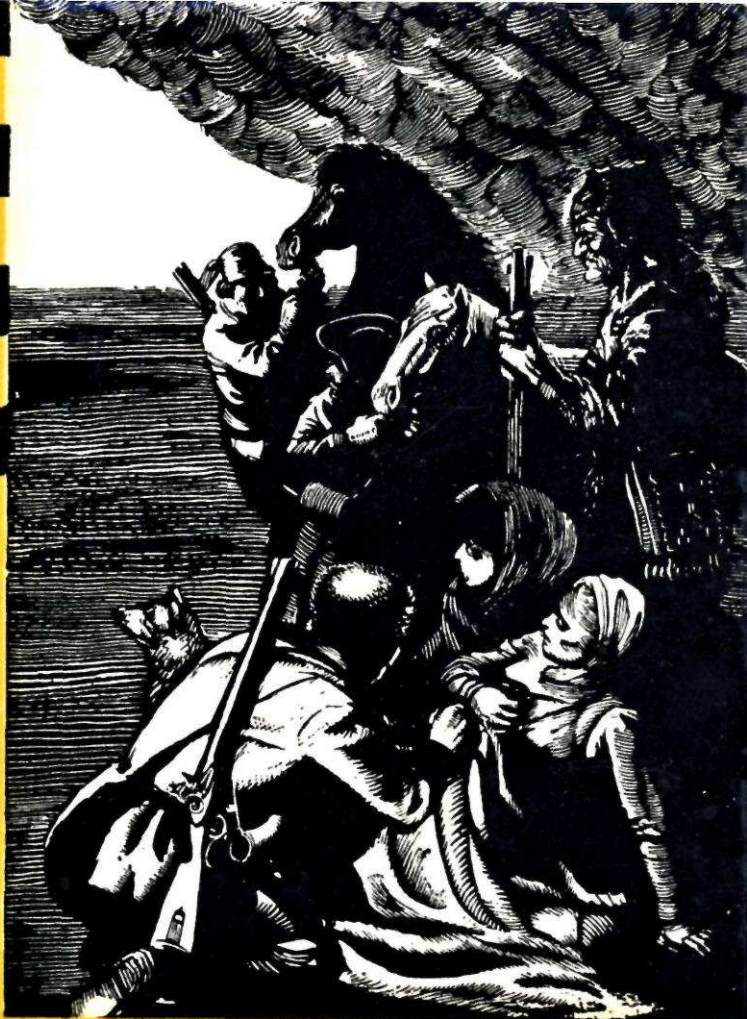

KNIHY ODVAHY

A DOBRODRUŽSIVI

SVAZEK 92

James Fenimore Cooper

PRÉRIE

James Fenimore Cooper, klasik americké dobrodružné, především „indiánské“ literatury, je mezi čtenáři dobře znám stejně jako hrdina jeho nejčtenějších románů — zálesák Natty Bumppo, jehož životní dráhu od statečného mladého lovce a zvěda až po starého, životem potlučeného, ale moudrého a vyrovnaného traperu můžeme sledovat na stránkách pětidílného cyklu — Lovce jelenů, Poslední Mohykán, Stopař, Průkopníci a Prérie. První čtyři díly vyšly v našem nakladatelství už v předchozích letech a dnes tedy vychází poslední, kterým vydávání pentalogie uzavíráme.

Natty Bumppo — Kožená punčocha — je zde už stařec kolem osmdesátky, tak říkajíc nad hrobem. Jeho přátelé z mládí už mu dávno odešli do věčných lovišť, mrtev je i náčelník Čingagúk; jediný, kdo zbyl, je jeho věrný pes Hektor. I svět kolem něho se změnil. Neúprosně postupující civilizace vyhnala starého lovce z lesů, v nichž prožil takřka celý svůj pestrý a nelehký život, a donutila ho uchýlit se na volnou prérii. Ani zde však není sám. I sem pronikají ozvuky civilizace, i sem přicházejí lidé hamizní a vypočítaví, ale i dobří a šlechetní. Jsou tu dosud silné indiánské kmeny — Siouxové, Pawneeové. A mezi nimi prožívá starý traper, stojící jako vždy na straně práva a spravedlnosti a pomáhající svým novým mladým přátelům ze všech svých sil a vši svou lety nahromaděnou zkušeností, svá poslední dobrodružství...

13-150-67 14/64

Vázaný výtisk 27,— Kčs

Z VYŠLÝCH SVAZKŮ:

A. Ransome: Boj o ostrov — *J. F. Cooper*: Lovce jelenů — *A. Grin*: Cesta nikam — *V. Kocourek*: Vzpoura na lodi Bounty — *A. Ransome*: Trosečníci z Vlastovky — *F. Mouat*: Stopy ve sněhu — *J. Hronek*: Zlato na Španěle — *A. Ransome*: Petr Kachna — *R. Teldy Naim*: Sedm slunců na sněhu — *J. R. Vávra*: Tvrdá pěst Tuáregů — *R. Sabatini*: Odysea kapitána Blooda — *J. O. Curwood*: Kočovníci severu — *E. T. Seton*: Dva divoši — *A. Laurie*: Dědic Robinsonův — *E. Knight*: Lassie se vrací — *A. Ransome*: Klub Lysek — *J. Gunn*: Chatrč v horách — *J. F. Cooper*: Stopař — *V. Vladko*: Potomci Skytů — *O. Mattson*: Briga Tři lilie — *S. M. Chauffierová*: Ten druhý jsem já — *Sir Arthur Conan Doyle*: Pes baskervillský — *M. Pašek*: Ostrov tisíce drahokamů — *J. F. Cooper*: Průkopníci — *M. Bielicki*: Lacho z rodu Ha — *A. Lindgrenová*: Kalle Blomkvist zasahuje — *P. Gamarra*: Dobrodružství Opeřeného hada — *A. Ransome*: Holubí pošta — *H. H. Swiftova*: Dráha na svobodu — *S. Tatay*: Pušky a holubi — *M. Pašek*: Lovci perel — *A. Branald*: Tisíc a jedno dobrodružství — *A. P. Pearceová*: Poklad v jediné růži — *L. Renn*: Trini — *T. Mauffret*: Krásná Amaranta — *S. O'Dell*: Ostrov modrých delfinů — *L. Kiršner*: Šifrovaná zpráva — *F. Pilař*: Dýmka strýce Bonifáce — *K. May*: Vinnetou I.—III. díl — *A. Dumas*: Tři mušketýři I.—II. díl — *H. Melville*: První plavba — *K. May*: Duch Llana Estacada — *J. Fabricius*: Plavčí kapitána Bontekoea — *L. M. Pařízek*: Řeka kouzelníků — *R. L. Stevenson*: Černý šíp — *M. Pašek*: Nesmrtelný kovboj — *M. V. Kratochvíl*: Napoleon z ostrova — *A. Sperry*: Odvaha — *M. Soriano*: Nezvěstný plukovník — *J. F. Cooper*: Prérie.

PŘIPRAVUJEME:

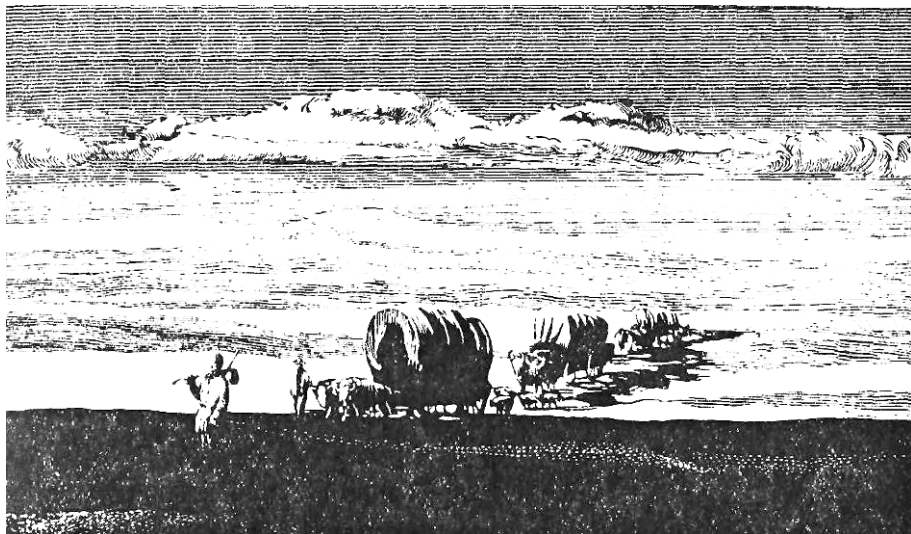
J. Volček: Po stopě
A. Bahdaj: Bacha, černý paraple!
A. Ransome: Velká šestka

James Fenimore Cooper

PRÉRIE

1967
STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ
DĚTSKÉ KNIHY
PRAHA

Translation © Vladimír Henzl 1967
Illustrations © Jaromír Vraštil 1967

KAPITOLA I.

*Prosím tě, pastevče, lze-li v této pustině
za dobré slovo či za groš dostat pohostění,
řekni, kde najdem střechu nad hlavou a chleba kus.*

Shakespeare

V té době se mnoho mluvilo a psalo o připojení rozsáhlého území, Louisiany, k tehdy už obrovským, ale jenom zpola obydlým Spojeným státům. Když však vlna vášnivých sporů opadla a úzké místní zájmy ustoupily zájmům celostátním, většina lidí přišla na to, že to bylo moudré. Brzo pochopily i velice omezené mozky, že příroda sice postavila expanzi našich lidí na západ překážku v podobě pouště, ale připojením Louisiany jsme získali pás úrodného kraje, který by se během doby byl mohl stát majetkem některého Američanům nepřilíš nakloněného národa. Stali jsme se jedinými pány důležité vnitrozemské tepny a dostali jsme pod kontrolu četné indiánské kmeny, žijící podél našich hranic. Přestalo vzájemné soupeření a lidé si začali víc důvěřovat. Obchod se rozvíjel úspěšněji, získali jsme přístup k vodám Tichého oceánu. A jestliže si jednou čas nebo politická nutnost vyžádá rozdělení této obrovské říše bez války, budeme mít jistotu, že náš soused bude mluvit stejným jazykem jako my, bude mít stejné náboženství, stejné

instituce a, doufejme, i stejný smysl pro spravedlnost jako my.

Ačkoliv koupě nového území byla uzavřena roku 1803, teprve příštího jara opatrný španělský guvernér uznal práva nových majitelů a dovolil jim přistěhovat se do Louisiany. Jakmile byl však převod území formálně proveden a uznána nová vláda, houfy neklidných lidí, kteří se vždycky potloukají na periférii americké společnosti, se vrhly do houštin na pravém břehu Mississippi s bezohlednou odvahou, která tolika z nich dodávala sílu na jejich namáhavé cestě od břehů Atlantského oceánu k východnímu břehu ,otce řek‘.¹

Trvalo dost dlouho, než se početní bohatí kolonisté z dolní provincie smísili se svými novými spoluobčany. Chudší obyvatelstvo horní provincie, kterého bylo méně, okamžitě pohltil vír, provázející ten velký příliv emigrace z východu. Byl to nový a prudký nápor lidí, kteří se po úspěšném postupu, jemuž se skoro nic nepostavilo do cesty, museli na chvíli zastavit. Všechno utrpení a nebezpečí, kterým prošli, bylo zapomenuto, jakmile zjistili, jak obrovské možnosti se otevřely jejich podnikavosti v těchto nekonečných a neprobádaných krajích se všemi jejich pomyslnými i skutečnými výhodami. Snadno si dovedeme představit, jaké následky měly tyto lákavé vyhlídky, s nimiž se setkali přistěhovalci, zvyklí na dobrodružství i na všechny možné obtíže.

Tisíce starších lidí z krajů, jimž se tehdy říkalo *Nové státy*, opustily své těžce zasloužené pohodlí a putovaly se zástupy svých potomků, narozených a vyrostlých v lesích Ohia a Kentucky, hluboko do vnitrozemí, aby tam hledaly to, co bychom bez nadsázky mohli nazvat jejich přirozeným a pro ně vhodnějším prostředím. Zkušený a podnikavý zálesák, který jako první pronikl do divočin nového státu, byl jedním z nich. Bylo to poslední stěhování toho dobrodružného předchůdce nových obyvatel. Mezi ním a davem, který jej následoval, přilákan jeho úspěchy, zůstala široká řeka. Starý zálesák se snažil vrátit se k radostem života, které se podle jeho názoru stávaly čím dál tím vzácnější vinou společenských formalit.²

---

¹ S tímto názvem řeky Mississippi se sejdeme v mnoha indiánských nářečích. Připomeňme – abychom měli správnější představu o důležitosti této řeky –, že Missouri a Mississippi jsou vlastně jediná řeka. Jejich celková délka je asi sotva kratší než čtyři tisíce mil. (Pozn. autora)

² Máme na mysli plukovníka Boona z Kentucky. Tento vážený a nebojácný průkopník civilizace se ve svých dvaadvadesáti letech vystěhoval na území vzdálené tři sta mil od Mississippi, protože deset obyvatel na jednu čtvereční míli pokládal za obtížné předlidnění. (Pozn. autora)

V honbě za takovým dobrodružstvím jsou lidé obvykle ovládáni svými zvyky nebo klamáni svými přáními. Někteří, vedeni přízraky naděje a chtiví náhlého zbohatnutí, hledali na novém území zlaté doly, ale většině vystěhovalců stačilo, že se usadili na březích velkých vodních toků. Spokojili se bohatým ziskem, který jim – i při nepříliš důkladném rýžování – poskytovalo štědré dno řek. Tak se stalo, že společnosti se množily jako houby po dešti. Většina těch, kteří přišli do neobydleného území, se dožila svrchovaného, zalidněného státu, jehož půda patřila jeho obyvatelům a který byl přijat do svazku Unie jako rovnoprávný člen.

Příhody, které budeme líčit v tomto vyprávění, se staly na začátku osídlování nového území.

Zně první rok po koupi Louisiany dávno skončily. Vadnoucí listí několika roztroušených stromů už začínalo hrát všemi barvami podzimu, když z koryta vyschlé říčky vyjela řada vozů. Měly namířeno na zvlněnou rovinu, které se v místním nářečí říkalo „hrbolatá prerie“. Vozy plné domácích a hospodářského nářadí, stádečko ovcí a skotu vzadu a drsný vzhled i bezstarostný výraz statných mužů, krácejících vedle pomalých spřežení, to všechno prozrazovalo, že jde o skupinu vystěhovalců, hledajících západní Eldorado. Proti zvyku jiných přistěhovalců opustila tato skupina úrodná údolí dolní části kraje a – jak to dovedou jenom takoví dobrodruzi – našla si cestu přes rokle a bystřiny, hluboké bažiny a vyprahlé pustiny, cestu, která vede daleko za obvyklé hranice civilizovaných sídlišť. Před nimi se rozkládaly širé, jednotvárné pláně, táhnoucí se až k úpatí Skalistých hor. A mnoho dlouhých a únavných mil za nimi se pěnily prudké, bouřlivé vody řeky La Platte.

Pohled na takovou řadu vozů právě zde, na tomto pustém a osamělém místě, byl neobvyklý. Nic neukazovalo na to, že by v tomto kraji mohli noví osadníci rychle zbohatnout.

Chud'oučké rostlinstvo prerie neříkalo nic k chvále tvrdé, nepoddajné půdy, po níž kola vozů rachotila lehce, jako by se točila na udusané silnici. Ani zvířata, ani vozy nezanechávaly hlubší stopu. Zplouhaly jenom poničenou a zvadlou trávu, kterou si dobytek chvílemi utrhl, ale vždycky vyplivl. Byla příliš kyselá a ani hlad ji nemohl učinit chutnější.

Ať byl cíl těchto dobrodruhů jakýkoliv, přestože byli tak osamělí a nechráněni, nejevili nejmenší známky stísněnosti, nejistoty nebo strachu. Bylo jich něco přes dvacet – mužů, žen a dětí.

V čele skupiny krácel člověk, jenž byl zřejmě jejím vůdcem, vysoký,

osmahlý muž, který už překročil střední věk. Měl bezvýraznou tvář a vypadal unaveně. Šel ochable, s ohnutými zády. Byl ale rozložitý a ve skutečnosti neobyčejně silný. Jenom když se jeho pomalému postupu postavila do cesty nějaká sebemenší překážka, změnilo se jeho chování. Obvyklá lenost a netečnost ustoupila energii, která v něm ležela skryta jako dřímající a těžkopádná, ale strašlivá síla slona. Rysy dolní části jeho obličeje byly hrubé, nos široký, oči bezvýrazné a čelo, které prý ovlivňuje intelekt, bylo nízké, šikmé a ploché.

Oblečen byl jako venkovan, ale měl na sobě kožené části oděvu. Jeho nesourodý oblek byl však zpestřen bohatými a zbytečnými ozdobami. Místo obvyklého jelenicového opasku měl kolem těla špinavou hedvábnou šerpu nejkřiklavějších barev; pochva z kozlího rohu, v níž měl nůž, byla vykládána stříbrem; čapka byla z kuní kožešiny tak jemné a tak krásně vybarvené, že by po ní zatoužila i královna; knoflíky hrubého a špinavého kabátu z houně byly zlaté mexické mince; pažba ručnice byla z nádherného mahagonu, vykládaná a spojovaná zlatem. Na různých částech jeho dlouhé postavy se klimbaly přívěsky trojích bezcenných hodinek. Kromě rance a ručnice, které si zavěsil na záda i s pořádně naplněným a pečlivě chráněným váčkem a růžkem na střelný prach, nesl přes rameno ostrou, lesklou drvoštěpskou sekeru. Všechnu tu tíhu asi vůbec necítil. Jako by vůbec nic nenesl.

V malé vzdálenosti za tímto mužem šla skupina mladíků. Byli oblečení stejně a tak se podobali svému vůdci i sobě navzájem, že bylo zřejmé, že jde o členy jedné rodiny.

Z žen pouze dvě byly dospělé, ale z prvního vozu vykukovalo několik plavých hlaviček a snědých tvářiček se zvědavýma očima. Matka většiny členů skupiny byla starší žena, žlutá a vrásčitá. Druhá byla osmnáctiletá dívka, plná života. Podle oblečení a chování byla vzdělanější než ostatní. Druhý vůz byl přikryt pevně přitaženou plachtou, aby nebylo vidět, co je uvnitř. Ostatní vozy byly naloženy hrubým nábytkem a jinými osobními potřebami, jaké vozí s sebou lidé, kteří jsou připraveni změnit každou chvíli místo pobytu bez ohledu na roční období nebo vzdálenost.

Možná že na těch vozech a na jejich majitelích nebylo nic zvláštního, co by nebylo možno denně vidět na rušných silnicích té měnící se země. Ale to, že se objevili na tak opuštěném a zvláštním místě, dávalo skupině tak trochu divoký a dobrodružný ráz.

V nehlubokých dolcích, které se pravidelně objevovaly po každé míli cesty, byl rozhled omezen ze dvou stran povlovnými, nízkými pahorky, které daly prérii jméno, o němž jsme se už zmínili. Na ostatních stranách

se otvírala dlouhá, úzká, holá pláň, trochu zpestřená žalostnou přehlídkou nejobyčejnějšího, i když bujného rostlinstva. Pohled z vrcholu pahorků unavoval jednotvárností a mrazivou pustotou krajiny. Zem připomínala oceán ve chvíli, kdy se jeho neklidné vody začínají při utišující se bouři líně zvedat. Všude, do nekonečné dálky, bylo vidět tentýž pravidelně zvlněný povrch. Tu a tam stál jako osamělá loď vysoký strom. A aby iluze moře byla ještě dokonalejší, v dálce se objevilo několik lesíků, které se vynořily na mlžném obzoru jako ostrovy. Když se pahorek objevoval za pahorkem, ostrov za ostrovem, zmocňovala se členů skupiny skličující jistota, že budou muset ještě projet nekonečným územím, než najdou kousek úrodné půdy.

Vůdce vystěhovalců kráčel však vytrvale dál. Šel za sluncem a pohrdavě se obracel zády k civilizovaným sídlištím. Při každém kroku pronikal čím dál tím hlouběji, ne-li nenávratně, do lovišť barbarských a divošských obyvatel země. Když se schylovalo k večeru, začala se ho zmocňovat starost, jak skupina přenocuje.

Když dorazil na vrchol pahorku, který byl o něco vyšší než ostatní, zastavil se na chvíli a začal se rozhlížet. Hledal znamení, která by mu naznačila místo, kde najít tři nezbytné věci: vodu, palivo a píci.

Pátrání bylo zřejmě bezvýsledné, protože po několika vteřinách lhostejného, ba tupého rozhlížení začal netečně sestupovat po mírném svahu.

Ostatní mlčky následovali jeho příkladu. Mladí muži však přece jenom projevíli mnohem více zájmu, ba obav. Jeden po druhém se začali vyptávat, co bude dál. Malátná chůze zvířat i lidí byla znamením, že je nutno si odpočinout. V zcuhané husté trávě se unaveným zvířatům šlo velmi zle. Bič musel neustále pobízet loudavá spřežení. Když už kromě vůdce všechny začala přemáhat únava, náhle zastavili. To, co před sebou spatřili, bylo překvapující, neuvěřitelné.

Slunce zapadlo za vrcholek nejbližšího pahorku v prérii a za sebou rozprostřelo svou skvělou, planoucí vlečku. Uprostřed této záplavy ohnivé záře se objevila lidská postava. Tak zřetelně se rýsovala na zlatém pozadí, až se zdálo, že stačí natáhnout ruku a dotknout se jí. Byla obrovská, zamyšlená a jakoby smutná. Skupině vystěhovalců stála přímo v cestě. Poněvadž však byla takřka zasazena do rámce oslnivého světla, nebylo možné přesně zjistit, jak je velká a jak vypadá.

Vystěhovalci strnuli. Muž v čele skupiny se zastavil a zadíval se na tajemné zjevení s tupým zájmem, který se rychle změnil v pověřčivou bázeň. Jeho synové, jakmile se trochu vzpamatovali z překvapení, se

seskupili kolem otce. Přestože všichni viděli ve zjevení cosi nadpřirozeného, bylo slyšet, jak cvakly zámky pušek a jeden dva smělejší mladíci byli připraveni vystřelit.

„Pošli tam kluky,“ řekla energická vůdcova žena, „Asa nebo Abner určitě zjistí, kdo to je.“

„Bylo by nejlíp použít pušek,“ zabručel muž, velmi podobný ženě, která právě promluvila, a rychle si připravil pušku. „Říká se, že na těchhle pláních loví stovky Pawneeů. Jestli je to pravda, ani nepoznají, když jednoho z nich odstřelíme.“

„Nedělej to,“ vykřikl příjemný, ale poděšený ženský hlas. Rty mladé ženy se chvěly. „Vždyť to může být přítel.“

„A je právě na výzvědáčích,“ otec vrhl na hlouček svých synů pohněvaný, zamračený pohled. „Pryč s tou puškou, ale hned!“ poroučel. Bylo nebezpečné ho neposlechnout. Obrovským ukazováčkem strhl stranou hlaveň pušky toho, který chtěl vystřelit. „Ještě jsem nesplnil svůj úkol, ať to málo, co máme ještě vykonat, vykonáme v míru.“

Muž, který chtěl vystřelit, asi pochopil, na co druhý muž naráží, a poslechl. Synové pohlédli tázavě na dívku, která prve tak důrazně promluvila, jako by žádali vysvětlení. Ale ta, jakoby spokojena, že vymohla pro toho cizího člověka odklad rozsudku, klesla znovu na sedátko a skromně mlčela.

Zatím se barvy na obloze několikrát změnily. Oslepující záře přešla v šedé, střízlivější světlo, a když západ slunce ztratil oslnivost, bylo tu fantastickou postavu zřetelněji vidět. Teď když bylo zřejmé, že nejde o nadpřirozený zjev, vůdce skupiny se zastyděl za své váhání a znovu vykročil. Z opatrnosti však sňal pušku s ramene a držel ji tak, aby jí mohl okamžitě použít, kdyby bylo třeba.

Taková ostražitost zřejmě nebyla nutná. Postava neznámého člověka od chvíle, kdy se tak nevysvětlitelně objevila mezi nebem a zemí, se ani nepohnula, ani neprojevila nejmenší známku nepřátelství. Teď už bylo jasné, že i kdyby ten člověk měl nějaký zlý úmysl, byl by sotva schopen ho uskutečnit.

Muž, který snášel útrapy víc než osmdesát let, nemohl vzbudit strach v srdci člověka tak silného, jako byl vystěhovalec. Přestože byl tak starý a vypadal zesláble, ne-li churavě, bylo na něm cosi, co dosvědčovalo, že na tom muži spočinul svou těžkou rukou čas a ne nemoc. Kůži měl svraštělou, šlachy a svaly byly sice seschlé, ale stále ještě v nich byla síla. Oblečen byl hlavně do kůží, obrácených srstí navrch. S ramene mu visela lovecká brašna a růžek na prach. Opíral se o neobyčejně dlouhou

ručnici, která tak jako její majitel jevila známky opotřebování.

Když se skupina vystěhovalců přiblížila k tomuto osamělému muži na doslech, ozvalo se z trávy u jeho nohou hluboké zavření. Z peľechu se zvedl vysoký, hubený, bezzubý pes, otřepal se a slabě se pokusil zabránit pocestným, aby se přiblížili.

„Lehni, Hektore, lehni,“ řekl jeho pán třaslavým, dutým hlasem, prozrazujícím stáří. „Co je ti, pejsku, do lidí, kteří jdou za pocivým cílem?“

„Cizinče,“ řekl vůdce přistěhovalců, „jestli znáte tento kraj, mohli byste nám říci, kde bychom se měli utábořit na noc?“

„V zemi na druhém břehu Velké řeky už není místo?“ zeptal se smutně stařec, jako by neslyšel vystěhovalcovu otázku. „Proč se mým očím naskytá pohled, o němž jsem myslel, že se s ním už nikdy nesetkám?“

„No, je tam ještě dost volné půdy pro ty, kteří mají peníze a příliš si nevybírají,“ odpověděl vystěhovalec, „ale pro můj vkus je tam víc lidí, než by mělo být. Jak se co nejrychleji dostaneme k Velké řece?“

„Štvaný jelen by musel uběhnout pět set mil, než by mohl ochladit své boky v Mississippi.“

„A jak se jmenuje tenhle kraj?“

„Jak se jmenuje!“ stařec ukázal k obloze. „Jak se jmenuje místo, kde vidíte tamhleten mrak?“

Vystěhovalec se podíval na starce, jako by mu nerozuměl. Možná že si z něho dělá dobrý den. Ale řekl jenom:

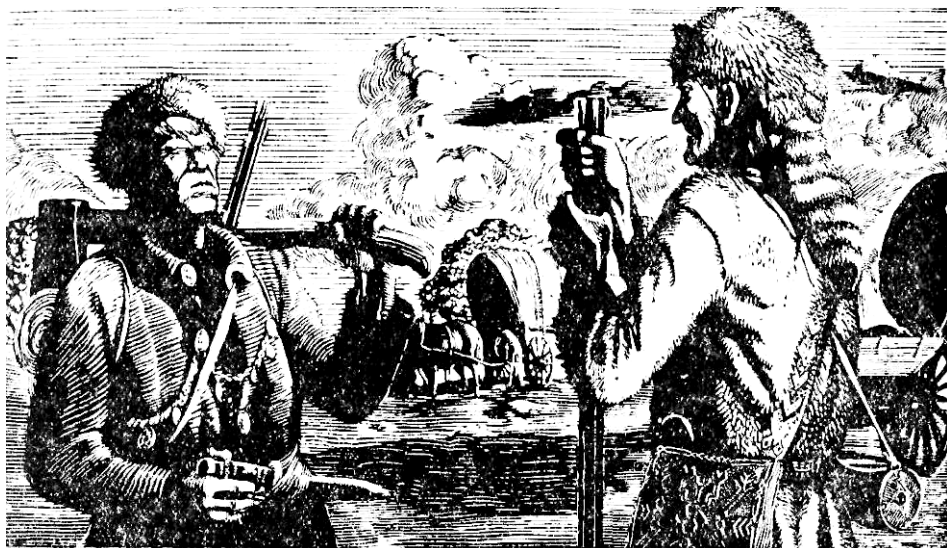
„Vidím, že jste nový osídlenec jako já, protože jinak byste nám alespoň poradil. Slova stojí málo a někdy jsou počátkem přátelství.“

„Řada není dar, ale dluh, který jsou staří povinni splácet mladým. Co chcete vědět?“

„Kde bych se mohl utábořit na noc. Pokud jde o spaní a jídlo, nemám velké požadavky. Ale lidé, kteří prošli kus světa jako já, vědí, jakou cenu má pitná voda a dobrá pastva pro dobytek.“

„Tak pojďte se mnou, budete mít obojí. Víc vám v této hladové přerii nabídnout nemohu.“

Při těchto slovech si stařec přehodil těžkou ručnici přes rameno kupodivu bez nejmenší námahy, jako by jeho léta nehrála žádnou úlohu. Pak už beze slova vedl vystěhovalec s mírného svahu do údolí.

KAPITOLA II.

*Postavte mi stan; zde chci dnes v noci spát,
ale kde budu zítra? – Nu, na tom nezáleží.*

Shakespeare

Pocestní brzo objevili obvyklé a neklamné známky, že to, co potřebují, není daleko. Pod svahem vyvěral čistý potůček, a když se spojil s jinými, vytvořil říčku, jejíž tok bylo možno sledovat podle roztroušených stromů a jiné zeleně na místech zavlažovaných říčkou několik mil daleko. Sem tedy zamířil ten neznámý člověk, dychtivě následován ochotnými koňmi, kteří vycítili, že se brzo budou moci napást a odpočinout si.

Když dorazili na místo, stařec se zastavil a tázavým pohledem se zeptal, jestli tu nacházejí všechno, co potřebují. Vůdce vystěhovalců se rozhlédl.

„Ano, to stačí,“ řekl spokojeně. „Chlapci, slunce už zapadlo. Dejte se do práce.“

Mladí muži poslechli svým způsobem. Rozkaz sice přijali bez odmluv, ale zatím neudělali nic, než že shodili sekery s ramen. Nepřestávali si však prohlížet místo, kde se měli utábořit, lhostejněma

očima, bez velkého zájmu. Starší vystěhovalec složil ranec a ručnici a za pomoci muže, který chtěl před chvílí střílet, začal klidně vyprahat koně.

Konečně nejstarší syn těžkopádně vysunul jednu nohu kupředu a bez zřejmé námahy zařal sekeru hluboko do měkkého kmene topolu. Chvilí stál a prohlížel si výsledek svého úderu s opovržením, s jakým by asi pohlížel obr na odpor mrňavého trpaslíka. Potom rychle zvedal sekeru nad hlavu a podtínal kmen stromu, až se jeho protáhla koruna zřítila k zemi. Jeho druhové ho pozorovali netečnými očima. Teprve když kmen ležel na zemi, vrhli se jako na povel do práce a s neuvěřitelnou dovedností zbavili vyhlédnuté místo stromů tak důkladně a skoro tak rychle, jako by tu přeletěla větrná smršť.

Neznámý sledoval práci mlčky, ale pozorně. Když stromy jeden za druhým padaly k zemi, smutně se díval na prázdná místa, která po nich zůstala. Nakonec s trpkým úsměvem něco zabručel. Když se protlačil skupinou čiperných a pilně zaměstnaných dětí, které už zapálily veselý oheň, upoutalo jeho pozornost počínání vůdce vystěhovačů a jeho divoce vyhlížejícího pomocníka.

Ti dva už vypráhli koně, kteří vesele spásali listí pokácených stromů, a teď se starali o vůz, jehož vnitřek, jak jsme už řekli, byl pečlivě zakryt plachtou. Přestože napohled byl tento vůz stejně tichý a neobsazený jako ostatní, oba muži se opřeli vši silou do jeho kol a odstrkovali ho stranou na suché, vyvýšené místo na kraji houštiny. Potom přinesli kůly, zřejmě už často upotřebené, širším koncem je zarazili do země a slabší konce připevnili k obručím, na nichž byla napjata plachta vozu. Vyndali velký kus plátna, napjali ho přes vůz a přivázali ke kolíkům. Tak vznikl celkem prostorný a neobyčejně pohodlný stan. Pozorně si své dílo prohlédli, někde upravili záhyb, jinde zatloukli hlouběji kolík. Nakonec vůz vytáhli za oj zpod stanu na volné prostranství. Na voze bylo několik kusů lehkého nábytku, které teď vůdce vystěhovačů odnesl do stanu.

Zvědavost je vašeň, která v samotě spíše bují než vadne, a tak starý obyvatel prerie, když viděl toto obezřetné a tajemné počínání, neodolal jejímu ponoukání. Přiblížil se ke stanu, a právě když ho chtěl rozhrnout, aby se podíval, co je uvnitř, muž, který už jednou ohrožoval jeho život, ho chytil za rameno a surově ho odstrčil.

„Je jedno dobré a zdravé pravidlo, příteli,“ řekl ten člověk a pichlavě a výhružně se na starce podíval, „moc zvědavosti škodí.“

„Do téhle pouště lidé málokdy přinesou něco, co by chtěli skrýt,“ řekl stařec rozpačitě, jako by se chtěl omluvit. „Doufám, že jsem neudělal nic zlého, když jsem se chtěl podívat, s čím jste sem přijeli.“

„Myslím, že se sem lidé nehrnou. I když to tu vypadá jako někde ve staré zemi, nebude to tu asi moc přelidněné.“

„Jsem přesvědčen, že země je tu zrovna tak stará jako všude jinde, ale pokud jde o její osídlení, máte pravdu. Než jsem potkal vás, neviděl jsem bělocha několik měsíců. Opakuju znova, příteli, neměl jsem v úmyslu nic zlého. Myslel jsem si jenom, že za tou plachtou je něco, co by mi mohlo připomenout staré časy.“

Po této prosté omluvě neznámý smutně odešel. Byl přesvědčen, že každý člověk má právo na nějakou radost, a lidé by mu ji neměli odpírat. Když se blížil k táboru vystěhovalců – ti si tu zřídili skutečný tábor – zaslechl hrubý vůdcův hlas:

„Ellen Wadová!“

Dívka, o níž jsme se už zmínili, připravovala s ostatními děvčaty jídlo u ohně. Ochotně vyskočila, rychle proběhla kolem neznámého a vešla do stanu, do jehož vnitřku nechtěli starci dát nahlédnout. Ani její náhlý odchod, ani přípravy, o nichž jsme se zmínili, nevyvolaly u ostatních členů vystěhovalce skupiny nejmenší překvapení. Mladí muži, kteří už přestali kácet stromy, se teď zaměstnávali stejně loudavě a netečně jinou prací. Někteří krmili zvířata, jiní tloukli těžkou paličkou v hmoždíři zrní na hommany¹, ostatní odstrkávali zbylé vozy a sestavovali je tak, aby tvořily jakousi hradbu před jejich neopevněným táborem.

Práce byly brzo skončeny a po prérii se začala rozkládat noc. Ječivý hlas, který od chvíle, co se vozy zastavily, nepřestával kárat děti, teď oznámil, že večeře je hotova. Ať mají vystěhovalci jakékoliv špatné vlastnosti, nikdo o nich nemůže říci, že by nebyli pohostinní. Jakmile vůdce uslyšel pronikavé zavolání své ženy, rozhlédl se, kde je ten cizí člověk. Chtěl mu nabídnout čestné místo u prosté večeře.

„Děkuju vám, příteli,“ odpověděl stařec na pozvání, aby si sedl ke kouřícímu kotli, „srdečně vám děkuju, ale já jsem dnes už jedl a nejsem z těch, kteří si vlastními zuby kopou hrob. No, když si to přejete, sednu si mezi vás, dlouho jsem už neviděl bělochy pojídat chléb vezdejší.“

„Jste v těchhle končinách už dlouho?“ zeptal se vystěhovalce. Ústa měl plná chutného pokrmu z kukuřice, který připravila jeho manželka. „Dole nám řekli, že tu není mnoho osadníků. Musím přiznat, že to asi bude pravda, protože nepočítáme-li kanadské lodníky na Velké řece, vy jste první bílá tvář, kterou jsem potkal po dobrých pěti stech mílich cesty. Alespoň si myslím, že to je pět set mil.“

---

¹ Hommany – jídlo z rozdrčené kukuřice. (Pozn. autora)

„Třebaže tu žiju už léta, nemůže se říct, že jsem osadník. Nemám stálé bydliště a málokdy zůstanu na jednom místě déle než měsíc.“

„Jste teda lovec?“ Vystěhovalc si prohlížel výzbroj svého nového známého. „Ale pro takové povolání nemáte zrovna nejlepší ručnici.“

„Je stará, patří už do starého železa jako její pán,“ řekl stařec a láskyplně a s trochou lítosti pohlédl na svou ručnici. „Už jí ani příliš často nepoužívám. Já totiž nejsem lovec, příteli. Jsem obyčejný traper.“¹

„Řekl bych, že když jste jedno, jste i druhé,“ odpověděl vystěhovalc. „V tomhle kraji obyčejně patří ta dvě zaměstnání k sobě.“

„K hanbě těch, kteří ještě mohou lovit!“ prohlásil traper – budeme ho teď takto nazývat. „Přes padesát let jsem nosil v divočině ručnici a ani jednou jsem nenalíčil oko na ptáka nebo na zvíře.“

„Já v tom nevidím velký rozdíl, jestli člověk získá kožešinu ručnicí nebo pomocí pastí,“ řekl svým nevybíravým způsobem vystěhovalcův zamračený druh. „Země je tu k tomu, abychom z ní měli užitek – zrovna tak zvířata.“

„Na člověka, který se pustil tak daleko, máte málo zavazadel,“ přerušil ho vůdce, jako by si přál změnit předmět hovoru. „Doufám, že kožek máte víc.“

„Nepotřebuju ani jedno, ani druhé,“ odpověděl klidně traper. „V mém věku člověk nepotřebuje nic než jídlo a šaty, které má na sobě. Proto taky nemám to, čemu říkáte zavazadla – nanejvýš někdy získám výměnou růzek prachu nebo trochu olova.“

„Vy jste zdejší, příteli?“ zeptal se vystěhovalc.

„Narodil jsem se u moře, ale většinu života jsem strávil v lesích.“

Všichni si ho teď začali se zájmem prohlížet. Jeden nebo dva mladší muži opakovali slova „u moře“. Po dlouhém mlčení, během něhož asi usilovně přemýšlel (přítom však neprestal jíst), řekl vůdce vystěhovalců:

„Slyšel jsem, že od řek na západě k oceánu je dlouhá cesta.“

„Je to velice únavná cesta, příteli. Mnoho věcí jsem viděl a mnoho jsem také vytrpěl.“

„Člověk hodně zkusí na tak dlouhé cestě.“

„Trvala pětasedmdesát let. Dnes už ani nevím, kolik kusů zvíře jsem ulovil od chvíle, co jsem se dostal na druhý břeh Hudsonu. Ale je to plané chvástání. K čemu je to, co člověk kdysi dokázal, když se už

---

¹ Traper se říká v Americe člověku, který chytá zvíře do pastí. Na hranicích se všeobecně používá pastí. Například bobra, který je velmi chytrý, spíš chytíte do pasti než zastřelíte. (Pozn. autora)

připozdívá?“

„Jednou jsem mluvil s člověkem, který se plavil po řece, co o ní mluvil traper,“ poznamenal nejstarší syn tiše, jako by nedůvěřoval svým vědomostem a jako by pokládal za moudré zachovat patřičnou skromnost v přítomnosti člověka, který toho tolik viděl. „Podle toho, co říkal, musí to být pořádná řeka. A hodně hluboká.“

„Je široká a hluboká, a na jejích březích vyrostlo mnoho krásných měst,“ řekl traper. „A přece je to jenom potok v porovnání s nekonečnou řekou.“

„Neříkám řeka ničemu, co se dá obejít,“ vmísil se do řeči vystěhovalcův zamračený druh, „opravdovou řeku musíte přejít, a ne ji obcházet jako medvěda na honu.“¹

„Byl jste daleko na západě, příteli?“ skočil mu do řeči vystěhovalec, jako by chtěl svému obhroublému společníkovi zabránit v dalších poznámkách. „Vypadá to, že jsme se dostali někam, kde daleko široko není nic než poušť.“

„Můžete jít celé týdny, a nic jiného nevidíte. Někdy si myslím, že bůh schválně položil tento holý pruh prémie k hranicím Států, aby ukázal lidem, co se může stát, když nemají rozum. Ano, týdny, ba měsíce můžete jít po těchto pláních a nevidíte ani lidské obydlí, ani zvíře. I divoká zvířata musí jít míle a míle, než si najdou doupě. A přestože vítr málokdy vane od východu, přináší sem zvuk seker a v uších mi zní praskot padajících stromů.“

Všichni poslouchali starcovo vyprávění napjatě a mlčky. Traper musel sám znovu zahájit rozmluvu.

„Jistě to nebylo lehké přebrodit řeku a dostat se hluboko do prémie s koňským spřežením a se stády dobytka?“ zeptal se nepřímou, jak to mají ve zvyku lidé žijící na hranicích.

„Držel jsem se levého břehu hlavního toku, dokud se řeka nezačala zatáčet příliš k severu,“ odpověděl vystěhovalec, „potom jsme se přes ni bez velkých těžkostí přepravili na pramicích. Žena bude mít při příští stříži o jedno nebo o dvě rouna míň a holky mají k dojení o krávu míň. Pak už to šlo dobře. Každý den jsme přebrodivili jeden nebo dva potoky.“

„To asi půjdete dál na západ, dokud nenajdete lepší půdu?“

---

¹ V nově osídlených územích se obyčejně sejdou muži z široka daleka, aby vyhubili dravá zvířata. Utvoří několik mil široký kruh, postupně jej zužují a přitom zabíjejí všechno, co jim přijde do cesty. Zmínka o medvědovi se týká takového honu. (Pozn. autora)

„Dokud nebudu muset zastavit nebo vrátit se,“ odpověděl úsečně vystěhovalec a vstal. Rázem tak ukončil rozhovor. Jeho příkladu následoval traper i všichni ostatní. Potom bez ohledu na hosta začali dělat přípravy na noc. Předtím už postavili z korun stromů, hrubých houní a buvolích kůží boudy, ve kterých měli přespat. Do nich rychle zalezly děti se svou matkou a ihned usnuly. Muži ale, než si šli lehnout, museli vykonat několik drobných prací: pečlivě uhasili ohně, přidali dobytku píce a postavili stráže.

Mezery mezi vozy vyplnili kmeny stromů. Nakladli je také kolem prostranství mezi vozy a lesíkem. Na tomto malém prostoru (kromě dívky, která byla ve stanu) byli teď shromážděni lidé i zvířata. Dva mladí muži vzali ručnice, nasypali na pánvičku čerstvý prach a pečlivě prohlédli křesadla. Jeden z nich šel na pravý, druhý na levý okraj tábora. Pak se postavili do stínu lesíka, ale tak, aby viděli na prérii.

Traper, který odmítl vystěhovalcovu nabídku, aby se s ostatními vyspal na slámě, potloukal se po táboře, dokud nebyly skončeny všechny práce. Potom bez rozloučení pomalu odešel.

Nastoupila první noční hlídka. Bledé světlo nového měsíce se rozlévalo po nekonečné prérii. Dotýkalo se vyvýšených míst, jen dolíky nechávalo v temném stínu. Stařec, zvyklý na tento obraz opuštěnosti, vyšel do prerie. Chvilí se zdálo, že jde bez cíle, ba že snad ani neví, kam ho nohy nesou. Konečně když došel na vrchol jednoho z pahorků, zastavil se a poprvé od chvíle, co opustil vystěhovalceou skupinu, která v něm probudila dávné vzpomínky, si uvědomil, kde je. Opřel se o ručnici a zamyslel se. U nohou mu ležel pes. Teprve tiché, hrozné zavrčení věrného zvířete vytrhlo trapera ze zamyšlení.

„Co je, pejsku?“ podíval se na svého druha, jak by oslovoval bytost stejně inteligentní, jako byl sám. „Co je, pejsku? Copak to větříš, Hektore? Nech toho, pejsku. Nemáš proč vrčet. Ani bažant se nás nebojí, co by si taky dělal z takových dvou ubožáků, jako jsme my dva. Zvířata mají instinkt, Hektore, a ten jim říká, že se nás bát nemusí.“

Pes zvedl hlavu a na řeč svého pána odpověděl dlouhým, naříkavým zakňučením. Nepřestával kňučet, ani když si zas položil hlavu do trávy. Jako by vedl rozhovor s někým, kdo jeho řeči dobře rozumí.

„Ty mě chceš před něčím varovat, Hektore,“ pokračoval traper. Ztišil z opatrnosti hlas a rozhlížel se ostražitě kolem. „Co je, pejsku? Mluv jasněji, pejsku. Co je?“

Pes ale už položil čenich na zem a mlčel. Zdálo se, že usnul. Ale pronikavý, bystrý zrak jeho pána brzo rozeznal v dálce obrysy postavy,

kteřá jako by se v klamavém měsíčním světle vznášela po pahorku, na němž traper stál. Za chvíli se postava stala zřetelnější. Byla to žena. Okamžik jako by zaváhala, jako by se rozmýšlela, má-li jít dál. Oči psa se teď leskly v měsíčních paprscích, líně se otevíraly a zavíraly, ale Hektor už neprojevoval žádné známky znepokojení.

„Pojďte blíž, jsme přátelé,“ řekl traper. Mluvil o sobě a o svém společníkovi v první osobě množného čísla, jak na to byl zvyklý, a možná také proto, že si byl vědom tajemného pouta, které je spojovalo. „Jsme vaši přátelé, nikdo vám neublíží.“

Osmělena mírným tónem jeho hlasu a snad i proto, že měla vážný důvod, aby sem přišla, žena kráčela dál, až stanula vedle trapera. Teď teprve stařec poznal, že je to mladá dívka, kterou viděl ve vstěhovalcově táboře, Ellen Wadová.

„Myslela jsem, že jste odešel,“ řekla. Plaše a bázlivě se rozhlédla kolem. „Říkali, že jste odešel a že už vás nikdy nevidíme. Nenapadlo mě, že jste to vy.“

„Tady se člověk často nesetká s lidmi,“ odpověděl traper. „Doufám, že jsem ještě neztratil lidskou podobu, i když se tak dlouho stýkám se zvířaty.“

„Já jsem věděla, že tu stojí člověk. Také se mi zdálo, že slyším kňučet psa,“ odpověděla rychle, jako by chtěla něco vysvětlit, a sama nevěděla co. Pak se zarazila, lekla se, že řekla víc než chtěla.

„Mezi zvířaty vašeho otce jsem neviděl psy,“ poznamenal traper.

„Otec!“ zvolala smutným hlasem dívka. „Já nemám otce. Někdy si myslím, že ani přítele nemám.“

Stařec na ni upřel pohled plný laskavého zájmu, který budil ještě větší důvěru než obvyklý vlídný výraz jeho větrem ošlehané tváře.

„Proč se tedy pouštíte někam, kde obstojí jen silní?“ zeptal se. „Nevíte, že jste na druhém břehu Velké řeky nechala přítele, jehož povinností je starat se o mladé a slabé, jako jste vy?“

„O kom to mluvíte?“

„O zákonu. Mít zákony je špatné, ale někdy si myslím, že je horší být bez nich. K takovému názoru přivádí stáří a tělesná slabost. Ano – ano, zákon je potřebný, aby chránil ty, kteří nemají dost síly a moudrosti. Doufám, děvče, že nemáte-li otce, máte alespoň bratra.“

Dívka vycítila z této zastřené otázky němou výtku. Chvíli rozpačitě mlčela. Když však pohlédla do mírné, vážné tváře starého muže, který se na ni nepřestával dívat pln zájmu, odpověděla pevným hlasem a slovy, která ho nenechala na pochybách, že pochopila, co myslel:

„Bůh chraň, aby někdo z těch, které jste viděl, byl mým bratrem nebo aby mi byl blízký nebo drahý. Opravdu žijete sám v téhle pustině? Není tu nikdo kromě vás?“

„Jsou tu stovky, ba tisíce pravoplatných vlastníků této země. Potulují se po prérii, ale bělochů je tu málo.

„Vy jste se tedy nesetkal s žádným bělochem kromě nás?“ přerušila ho dívka, jako by se jí nechtělo poslouchat zdouhavé starcovy výklady.

„Už dávno ne. Ticho, Hektore, ticho,“ okřikl psa, který tiše, skoro neslyšně zavrčel. „Ten pes větrí nějakou neplechu. Černí medvědi někdy sestupují z hor do roviny. Kdyby to bylo neškodné zvíře, pes by mlčel. Už neumím zacházet s ručnicí jako kdysi, ale zabil jsem v prerii několik divokých šelem, tak se nemusíte bát.“

Dívka vzhledla tím zvláštním způsobem, jak to dělají ženy. Nejdřív si prohlíží zem u svých nohou, a když skončí, můžete být jisti, že viděly všechno, co může vidět lidské oko. Nezdálo se však, že má strach, spíš byla netrpělivá.

Krátké Rektorovo zašteknutí obrátilo jejich pozornost jinam. Objevil se ten, kdo byl příčinou Hektorovy druhé výstrahy.

KAPITOLA III.

*Přestaň, jsi bláznivý Janek jako každý Ital,
jsi popudlivý, hned se vztekáš, a vzteklý,
že tě všechno popuzuje.*

Shakespeare

Přestože traper byl překvapen, když uviděl blížít se cizího člověka, a k tomu ještě z opačného směru, než se utábořili vystěhovalci, zůstal klidný. Byl na nebezpečí zvyklý.

„Je to muž,“ řekl, „a má v žilách bělošskou krev, jinak by měl lehčí krok. Bude dobře, když se připravíme na nejhorší. Míšenci¹, které člověk potkává v těchhle končinách, jsou horší než skuteční divoši.“

Za řeči zvedl ručnici a přesvědčil se, v jakém stavu je křesadlo a pánvička. Když chtěl zamířit, jeho společnice mu prudce sevřela paži.

„Proboha, nepřeháňte se,“ řekla, „může to být přítel – známý – soused!“

Přítel!“ opakoval stařec a zvolna vyprostil paži z jejího sevření. „Přátelé jsou vzácní v každé zemi, a v téhle možná ještě vzácnější než

---

¹ Míšenci – lidé narození z indiánské ženy a bílého otce. (Pozn. autora)

jinde. A sousedů je tu pořádku, takže ten člověk, co sem jde, nemůže být ani známý.“

„Nebudete přece toužit po jeho krvi, i kdyby nebyl zdejší.“

Traper zamyšleně pohlédl do její úzkostlivé tváře a sklonil ústí ručnice k zemi.

„Ne,“ řekl pro sebe. „Má pravdu. Tak zbytečný člověk, jehož hodina udeří co nevidět, nesmí prolévat krev jen proto, aby si zachránil život. Ať přijde. Kůže, pastí, i má ručnice budou jeho, jestli si o ně řekne.“

„Nepožádá o ně – nepotřebuje je,“ odpověděla dívka. „Jestli je poctivý, spokojí se tím, co má, a nebude chtít cizí.“

Traper neměl čas odpovědět na tuto nesouvislou a odporující si řeč, protože člověk, který přicházel, byl od nich už jenom padesát kroků. Když Hektor uslyšel kroky, vstal z teplého pelechu u nohou svého pána. Jakmile se cizinec objevil, pes se pomalu plížil k němu přikrčen k zemi jako pardál přichystaný ke skoku.

„Zavolejte psa k sobě,“ řekl pevný, hluboký hlas spíš přátelsky než hrozivě, „líbí se mi, nerad bych mu ublížil.“

„Slyšíš, co o tobě říká, pejsku? Pojd' sem, ty hlupáku. Už nedokáže nic než vrčet a štěkat. Tak pojd'te, příteli, ten pes nemá zuby.“

Cizinec vzal tuto zprávu s povděkem na vědomí. Rychle vykročil a během několika vteřin stál vedle Ellen Wadové. Když se přesvědčil, že je to skutečně ona, začal si se zájmem prohlížet jejího společníka.

„Z kterého oblaku jste spadl, dědo?“ zeptal se ledabyle. Znělo to docela přirozeně, určitě nechtěl starého muže urazit; „nebo opravdu žijete tady v prérii?“

„Jsem už dlouho na zemi a myslím si, že jsem ještě nikdy nebyl blíž nebi než právě teď,“ odpověděl traper. „Mé obydlí, jestli vůbec můžu mluvit o nějakém svém obydlí, není daleko. A teď dovolte, abych byl tak smělý jako vy: Odkud jste a kde vy máte svůj domov?“

„Pomalou, pomalu. Až já skončím se svým vypyptáváním, pak se teprve můžete ptát. Na jaký lov jste se to vydal při měsíčku? Snad jste si nevyšel v tuhle hodinu na buvoly?“

„Jdu, jak vidíte, z tábora pocestných. Je tamhle za kopcem. Vracím se do svého vigvamu. Na tom přece není nic zlého.“

„To je v pořádku. A tuhle mladou ženu jste vzal s sebou, aby vám ukázala cestu, poněvadž vy se tu nevyznáte a ona tu zná každý kámen.“

„Setkal jsem se s ní jako s vámi – náhodou. Deset let už tady žiju a dnes poprvé jsem tu potkal lidi s bílou pletí. Jestli je má přítomnost zde nevítaná, prosím za prominutí, půjdu svou cestou. Až vám vaše mladá

přítečkyně řekne, co o mně ví, budete mi asi víc věřit.“

„Přítečkyně!“ mladík nadzvedl kožešinovou čapku a pomalu si prohrábl husté, černé kučeravé vlasy, „jestli jsem tohle děvče už někdy viděl, at' –“

„Přestaň, Pavle!“ přerušila ho mladá žena a zakryla mu rukou ústa s důvěrností, která nad slunce jasněji usvědčila mladíka ze lži. „Ten starý poctivec nevyzradí naše tajemství. Víím to, vypadá poctivě a je tak vlídny.“

„Naše tajemství! Ellen, ty jsi zapomněla –“

„Nezapomněla. Nezapomněla jsem nic, co nemám zapomenout. Věřím tomuhle poctivému traperovi, víím, že nás neprozradí.“

„Traper! Tak on je tedy traper? Podejte mi ruku, dědo. Naše povolání nás spřátelí.“

„Mé povolání vyžaduje málo tělesné síly,“ traper si prohlížel pružnou, atletickou postavu mladého muže, který se nedbale opíral o ručnici. „Chytat boží tvory do pastí a do sítí, k tomu je třeba víc lsti než síly, a přece to musím na stará kolena dělat. Ale člověk mladý a silný, jako jste vy, by měl dělat něco lepšího.“

„Já jsem jaktěživ nechtyl do pasti ani vydru nebo ondatru. Několik jsem jich zastřelil, místo abych šetřil prach a olovo na něco lepšího. To musím přiznat. Já, dědo, nelovím nic, co chodí po zemi.“

„Čím se tedy živíte, příteli? V těchto končinách by si člověk moc nevydělal, kdyby si řekl, že nebude lovit plní zvěř.“

„Já se ničeho nezříkám. Když mi přijde do cesty třeba sám medvěd, hned ho pošlu na onen svět. Vysoká, ta už mě zná. A buvolů jsem složil víc, než kolik porazil největší řezník v Kentucky hovězího dobytka.“

„Umíte tedy střílet?“ zeptal se traper a oči se mu rozzářily. „Máte pevnou ruku a dobré oko?“

„Ruku mám jako ocelovou past a oko rychlejší než srnčí brok. Přál bych si, aby bylo poledne, dědo, a aby nad námi letělo k jihu pořádné hejno bílých labutí nebo černých kachen. Vy nebo Ellen byste si mohli vybrat nejpěknější z hejna. Sázím hlavu proti růžku prachu, že za pět minut by kachna visela hlavou dolů – a že bych ji dostal jedinou ranou.“

„V tom chlupci něco je! Je to vidět podle toho, jak se chová,“ traper pohlédl povzbudivě na Ellen. „Myslím, že děláte dobře, že se s ním scházíte. Povězte, mládenče, trefil jste někdy jelena ve skoku mezi parohy? Hektore, pejsku, ticho. Ticho. Jak ten pes slyší slovo jelen, hned se v něm rozproudí krev. Trefil jste někdy nějaké zvíře ve skoku?“

„To byste se mě taky mohl zeptat, jestli jsem už někdy jedl.“

Neexistuje způsob, jakým bych nesložil jelena – ale když spí, to se ho ani nedotknu.“

„Tak, tak, máte před sebou dlouhý a šťastný – ano, a čestný život! Jsem starý a myslím, že už za moc nestojím, nejsem už k ničemu, ale kdybych si mohl říct, kolik bych chtěl, aby mi bylo let a kde bych chtěl žít – kdyby něco takového bylo v lidské moci –, řekl bych: dvacet a rozhodně bych chtěl žít v divočině. Ale prozradte mi, co děláte s kůžemi?“

„S kůžemi? V životě jsem nestálil ani jelena, ani husu neoškubal. Někdy si je ulovím, abych měl co jíst, jindy, abych nevyšel z cviku. A když mám dost, préríjní vlci dostanou zbytek. Ne – ne – já se držím svého povolání, to mi vynáší víc než všechny kožešiny, které bych mohl prodat na druhém břehu Velké řeky.“

Stařec chvíli přemýšlel. Potom pokýval hlavou:

„Znám jenom jedno povolání, které v těchhle končinách může vynášet –“

Mladík mu nedal domluvit. Ukázal malý cínový pohárek, který měl zavěšený na krku, a zvedl víčko. Trapera ovanula vůně medu.

„Lovec včel!“ stařec se rychle dovtípil, o co jde. Věděl, že někteří lidé chytají divoké včely. Překvapilo ho však, že se tak málo výnosným zaměstnáním spokojuje člověk, který si o sobě tolik myslí. „V blízkosti sídliště to vynáší, ale na těchhle pustých pláních to asi mnoho nenese.“

„Vy si myslíte, že roj včel potřebuje k tomu, aby se usadil, strom. Nepotřebuje. Proto jsem se dostal se svým medem o několik set mil dál na západ než jiní. Tak teď jsem uspokojil vaši zvědavost, dědo. Nechtěl byste jít kousek dál? Rád bych si promluvil s touhle mladou ženou.“

„Není třeba, aby nás nechal o samotě. Opravdu to není třeba,“ rychle řekla Ellen, jako by si uvědomila, že nebylo slušné o něco takového starce žádat. „To, co mi chceš povědět, může slyšet celý svět.“

„Ať mě včely k smrti ubodají, jestli rozumím ženským rozmarům. Mně, Ellen, nezáleží na ničem a na nikom. Jsem ochoten jít třeba hned tam, kam se tvůj strýc. – jestli můžeš nazývat strýcem někoho, o kom bych přísahal, že vůbec není tvým příbuzným – kam se dokodrcal se svými vozy. A rovnou mu řeknu co a jak. To jsem měl udělat už před rokem. Stačí jediné tvé slovo a já tu věc vyřídím, ať se mu to líbí nebo ne.“

„Jsi vždycky tak ukvapený a prudký, Pavle Hovere. Někdy nevím, jestli je na tebe spolehnutí. Jak můžeš právě ty, který víš, jak by bylo nebezpečné, kdyby nás viděli spolu, mluvit o tom, že se ukážeš před

mým strýcem a jeho syny?“

„Udělal něco, za co se musí stydět?“ zeptal se traper. Ani o píď se nehnul z místa.

„Bůh chraň! Jsou však určité důvody, proč ho tu teď nesmějí vidět. Kdybychom ty důvody prozradili, neuškodilo by mu to, ale ještě je nemůžeme prozradit. A tak jestli chcete počkat tamhle za tou vrbou, otče, než mi Pavel řekne, co mi má říct, určitě vám přijdu popřát dobré noci, než se vrátím do tábora.“

Traper pomalu odcházel, jako by mu stačilo Ellenino poněkud nesouvislé vysvětlení. Když byl tak daleko, že neslyšel už ani slovo z chvatného rozhovoru, který ti dva zahájili hned, jakmile je nechal o samotě, zastavil se a trpělivě čekal, až bude moci pokračovat v rozmluvě s lidmi, o něž se stále víc a víc zajímal nejen kvůli jejich záhadnému vzájemnému vztahu, ale i z přirozeného zájmu o dobro tak mladé dvojice. V prostotě svého srdce věřil, že si ti dva jeho sympatie zasluhují. Netečný, ale přítulný pes se od starého muže nehnul. Znovu se uložil k nohám svého pána a jako obvykle brzo usnul s hlavou skoro zabořenou do husté préríjní trávy.

Vidět lidi v té samotě bylo tak neobvyklé, že traper mohl na těch dvou nejasných postavách oči nechat. Probudily se v něm staré vzpomínky na těžký život i na radostné dny. Ze zamyšlení jej vyrušil pohyb věrného psa.

Hektor byl starý a nezuživý a nejráději spal. Teď však vstal, vyšel ze stínu, který vrhala vysoká postava jeho pána, a zadíval se daleko do prerie, jako by cítil, že je zde ještě někdo. Potom se, zřejmě spokojen, vrátil k nohám svého pána.

„Co zas máš, Hektore?“ řekl chlácholivě traper, ale z opatrnosti ztišil hlas. „Co je, pejsku? Řekni to svému pánovi, pejsku. Tak co?“

Pes odpověděl dalším zavrčením, ale z místa se nehnul. Zvěřil asi něco, co se mu nelíbí. A to nemohl zkušený traper nechat bez povšimnutí. Znovu promluvil na psa a tichým zahvízdnutím ho povzbudil, aby dával pozor. Ale pes, jako by si byl vědom, že svou povinnost už splnil, tvrdošijně odmítal zvednout hlavu z trávy.

„Upozornění od takového přítele je lepší než rada člověka,“ mručel traper. Pomalu kráčel k mladým lidem, kteří byli tak zaujati rozhovorem, že si starce ani nevšimli. „Jenom domyšlivý osadník by takovému upozornění nevěnoval pozornost,“ bručel. „Děti,“ pokračoval, když už byl dost blízko, „nejsume tady sami. Jsou tu ještě jiní lidé, a tak k hanbě lidského rodu musím říct, že nebezpečí není daleko.“

„Jestli se některý z těch líných Izmaelových synů vykradl z tábora a tady někde slídí,“ řekl lovec včel výhružně, „skončí jeho cesta dřív, než jeho táta tuší.“

„Určitě jsou všichni v táboře,“ rychle odpověděla dívka. „Sama jsem viděla, že všichni kromě těch dvou, co jsou na stráži, spí. Byli by se museli velice změnit, jestli se jim oběma v této chvíli nezdá o lovu na krocany nebo o nějaké rvačce.“

„Vítř sem asi zanesl pach nějakého zvířete a pes jej ucítil, proto je neklidný. Možná že se mu něco zdálo. Měl jsem v Kentucky psa, který dovedl vyrazit na lov z nejhlubšího spánku jenom proto, že se mu něco zdálo. Jděte k němu a štípněte ho do ucha, tak ho nejlíp probudíte.“

„Ba ne,“ odpověděl traper, který znal svého psa líp. „Mladí spí a sní, ale stáří bdí a hlídá. Toho psa ještě nikdy jeho čich nezklamal. Zkušenost mi říká, abych bral jeho výstrahu vážně.“

„Poslal jste ho někdy po stopě padlé zvěře?“

„No, musím říct, že jsem to chtěl někdy udělat, protože dravci jsou stejně chtiví zvěřiny jako lidé. Pak jsem si ale řekl, že jeho psí rozum mu řekne, o co jde. Ne, ne, Hektor je správný pes, nikdy se nedá svést na nesprávnou stopu.“

„Aha, záhada je vysvětlena! Vy jste poslal psa po stopě vlka a jeho nos má lepší paměť než jeho pán,“ zasmál se lovec včel.

„Někdy se stalo, že kolem táhla jedna vlčí smečka za druhou, a ten pes se ani neprobudil. Vlk by mohl žrát z jeho misky a ani by na něho nezavrčel. Leda by sám měl málo. Pak by dovedl hájit, co mu patří.“

„Jsou tu pardáli z hor. Když zapadalo slunce, viděl jsem, jak jeden skočil na nemocného jelena. Jděte – vraťte se ke psu a vysvětlete mu to, dědo. Já za minutku –“

Mladíkovu řeč přerušilo dlouhé, hlasité, žalostné zavytí psa. Naříkavě se neslo nocí a rozléhalo se po prérii v kadencích stoupajících a klesajících jako její zvlněný povrch. Traper mlčky a napjatě naslouchal. I na bezstarostného lovce včel to divoké zavytí zapůsobilo. Traper za chvíli hvízdnutím psa přivolal, otočil se ke svým společníkům a řekl vážně:

„Lidé, kteří si myslí, že vědí všechno, poznají – dožijí-li se osmdesátky jako já –, že se klamali. Nevím, co se chystá. Ani nechci tvrdit, že to ví pes, ale že se blíží něco zlého, čemu bychom se měli vyhnout, na to právě upozornil někdo, kdo nikdy nelže. Myslel jsem, že Hektor odnavykl zvuku lidských kroků a že ho zneklidňuje vaše přítomnost. Ale už celý večer věští něco, a to, co jsem omylem pokládal

za upozornění, že přicházíte vy, znamenalo něco daleko vážnějšího. Jestli tedy chcete poslechnout radu starého člověka, děti, běžte se schovat, ale každý jinam.“

„Jestli v takové chvíli opustím Ellen,“ zvolal mladík, „ať –“

„Nemluv tak,“ přerušila ho dívka. „Stejně se už musíme rozejít – tak tedy dobrou noc, Pavle – dobrou noc, otče.“

„Ticho!“ mladík ji uchopil za ruku, právě když chtěla odejít. „Ticho! Neslyšíš nic? Nedaleko jsou buvoli. Dupou jako stádo splašených ďáblů.“

Všichni naslouchali, aby zjistili, co znamená ten podezřelý zvuk. Mladík a dívka se dohadovali, co by to asi mohlo být. Vtom však závan nočního větru k nim zanesl dupot běžících nohou tak zřetelně, že omyl byl už vyloučen.

„Měl jsem pravdu,“ řekl lovec včel. „Pardál žene před sebou stádo. Nebo se buvoli rvou mezi sebou.“

„Sluch vás klame,“ odpověděl stařec, který od chvíle, kdy zaslechl vzdálené zvuky, stál jako socha. „Na buvola, který klidně běží, jsou ty skoky příliš dlouhé, a na poděšeného buvola příliš pravidelné. Pst! teď jsou v dolíku, kde vysoká tráva tlumí zvuk! Teď jsou už zase na tvrdé půdě! A teď stoupají na pahorek, přímo k nám. Budou tu, dřív než se budeme moci ukrýt.“

„Pojď, Ellen,“ mladík chytil dívku za ruku, „pokusme se dostat se do tábora.“

„Příliš pozdě! Příliš pozdě!“ zvolal traper. „Už je vidím. Chovají se jako zloději a jedou v takovém nepořádku, že to nemůže být nikdo jiný než tlupa prokletých Siouxů!“

„Ať jsou to Siouxové nebo ďáblové, ukážeme jim, že jsme chlapi!“ Lovec včel se tvářil bojovně, jako by vedl skupinu počtem daleko převyšující Siouxe, a stejně odvážnou, jako byl sám. „Vy máte ručnici, dědo, stisknete spoušť, musíme bránit to bezmocné děvče!“

„Lehněte, lehněte do trávy – oba!“ zašeptal traper a ukázal na vysokou, hustou trávu. „Na útěk není čas a na boj nás není dost. Lehněte do trávy, záleží-li vám na té mladé ženě nebo je-li vám život drahý.“

Sám se co nejrychleji položil na zem a ti dva poslechli jeho rozkazu. Měsíc zapadl za řídký, mlžný mrak na obzoru. Z jeho slabého, měnivého světla zbylo jen tolik, že bylo možno nejasně rozeznat velikost a tvar předmětů. Traperovi, který si díky svým zkušenostem a energickému počínání v nebezpečné situaci zjednal u obou mladých lidí autoritu, se podařilo donutit je, aby se ukryli v trávě, V bledém měsíčním světle teď

už dobře rozeznával neuspořádanou tlupu, která, podobná tlupě šilenců, jela přímo k nim.

Hlouček bytostí, které vypadaly spíš jako ďábli než lidé, se hnali noční plání a blížil se děsivou rychlostí. Všechno ukazovalo na to, že Indiáni míří k místu, kde ležel traper a jeho společníci. Noční vítr nesl před ženoucí se tlupou klapot podkov, chvílemi zřetelně slyšitelný. Hned nato však vlhká podzimní tráva utlumila každičkový zvuk. Traper přivolal psa a poručil mu, aby si lehl vedle něho. Klečel, schován v trávě, a bystrým, ostrážitým okem pozoroval, kam má tlupa namířeno. Přitom nepřestával uklidňovat dívku a krotit mladíkovu netrpělivost.

„Je jich, darebáků, aspoň třicet! Jedou k řece – ticho, pejsku, ticho – ne, už zase míří sem – zdá se, že ti zloději sami nevědí, kam mají jet. Kdyby nás bylo šest, mládenče, mohli bychom je přepadnout, přímo z tohohle místa – pozor, mladíku, musíte se víc skrčit, nebo vám bude vidět hlava – ostatně nevím, jestli by to bylo správné, nic zlého nám přece neudělali. Zase zatáčejí k řece – ne; jedou na pahorek, teď musíme ležet nehybně, jako by v nás duše nebyla.“

Při těch slovech stařec klesl do trávy, jako by byl opravdu duši vypustil. V příštím okamžiku se kolem přehnala tlupa divokých jezdců tak bezhlesně a rychle jako houf duchů. Teprve když temné postavy zmizely, traper se znovu odvážil pozvednout hlavu. Naznačil svým společníkům, aby zůstali ležet a byli potichu.

„Jedou po pahorku dolů směrem k táboru,“ pokračoval tlumeným hlasem, „ne, teď se zastavili v dolíku a shlukli se, jako když se jeleni radí. Proboha, zase se obracejí. Ještě nemáme ty hady z krku!“

Znovu se schoval. Temná tlupa neuspořádaně vyjela na vrchol pahorku, na němž ležel traper a jeho společníci. Bylo zřejmé, že se Indiáni vrátili proto, aby se rozhlédli po ztemnělé prérii.

Někteří seskočili s koní, jiní jezdili sem tam, jako by jim velmi záleželo na prohlídce okolí. Naštěstí pro naše tři ukryté přátele tvořila tráva, v níž leželi, nejen stěnu, která je chránila před zraky divochů, ale i překážku, která bránila koním, stejně prudkým a necvičeným jako jejich jezdci, aby při svých nepravidelných a divokých skocích na ně šlápli.

Konečně jeden z Indiánů, silný a zvlášť temné pleti, který si počínal jako vůdce, zavolal k sobě náčelníky na poradu. Všichni zůstali sedět na koních. Shromáždili se na samém okraji husté trávy, právě tam, kde byl ukryt traper a jeho společníci. Když mladý muž spatřil divoké tváře Indiánů, jichž stále přibývalo, vytáhl ručnici, kterou měl pod sebou a chystal se vystřelit. Dívka vedle něho zabořila tvář do trávy a nechala ho,

aby udělal, co uzná za vhodné. Ale traper mu důrazně zašeptal do ucha:

„Ti lumpové znají cvaknutí zámku stejně dobře, jako zná voják hlas polnice. Položte tu ručnici – položte ji – kdyby se hlaveň zaleskla v měsíčním světle, ti ďáblové by to uviděli. Oči mají bystřejší než nejčernější had! Nejmenší pohyb, a zasviští šípy.“

Lovec včel poslechl; už se ani nehnul. Stále ještě bylo dost světla a stařec poznal podle mladíkova svrastělého čela a výrazu jeho tváře, že by mohlo dojít ke krveprolití. Když stařec viděl, že se mladík nemíní řídit jeho radou, klidně čekal, co se stane.

Siouxové (stařec se opravdu nemýlil) skončili poradu a znovu se rozptýlili po pahorku, jako by hledali nějaký ukrytý předmět.

„Ti darebáci slyšeli psa,“ zašeptal traper. „Mají bystrý sluch a vzdálenost dovedou přesně odhadnout. K zemi, mladíku, k zemi, položte hlavu na zem jako pes, když spí.“

„Vyskočme raději a dokažme, že jsme chlapi,“ odpověděl netrpělivě mladý muž.

Jistě by byl udělal, co právě řekl. Ale ucítil, jak ho někdo prudce uchopil za rameno. Zvedl oči a spatřil temnou, divokou tvář Indiána. Přestože byl překvapen a že byl v nevýhodném postavení, nebyl mladý muž ochoten vzdát se jen tak. Bleskurychle vyskočil a začal svého protivníka rdousit s takovou silou, že zápas by byl brzo skončil, kdyby ho traper nebyl objal kolem těla s nemenší silou. Než měl kdy vyčíst starému muži jeho zradu, obklopil je tucet Siouxů. Všichni tři se museli vzdát.

KAPITOLA IV.

*Mně víc než tobě se srdce zachvěje,
když tě vidím, jak jdeš do boje.*

Shakespeare

Nešťastný lovec včel a jeho druhové se stali zajatci Indiánů. Od nepamětných dob Siouxové napadali své sousedy a i dnes, kdy se musejí podrobit zákonům, jsou pokládáni za lidi zrádné a nebezpečné. V době, kdy se odehrává děj naší povídky, byla situace daleko horší. Málo bělochů se odvažovalo do odlehlých a nechráněných krajů, obývaných kmeny Siouxů.

Traper se vzdal klidně, přestože dobře věděl, jací jsou Indiáni, kterým padl do rukou. Těžko vědět, zda ze strachu, z chytrosti nebo z rezignace se stařec dal bez jediného slova oloupit. Nejenže neprotestoval proti surovému způsobu, jakým jej vítězové prohledávali, ale dokonce jim ještě přitom pomáhal. Náčelníkům podával předměty, které by jim – podle jeho názoru – mohly být užitečné. Naproti tomu Pavel Hover, jenž se nevzdal bez odporu, projevoval krajní nelibost nad drzostí, s jakou Indiáni nakládali s ním a s jeho vlastnictvím. Několikrát dokonce zcela nedvojsmyslným způsobem dal najevo, že se mu takové počínání nelíbí, a byl by se odhodlal k zoufalému odporu, nebýt napomínání a proseb

chvějící se dívky. Tiskla se k němu tak oddaně, jako by mu chtěla naznačit, že na ni, na Ellen, musí vzít ohled.

Jakmile Indiáni odebrali zajatcům zbraně a střelivo a obrali je o několik nepříliš užitečných, možná i bezcenných částí oděvu, počínali si tak, jako by jim chtěli dopřát trochu oddechu. Daleko důležitější práce na ně teprve čekala. Náčelníci se znovu radili a z projevů několika řečníků bylo zřejmé, že svůj úspěch zdaleka nepokládají za úplný.

„Bylo by dobře,“ zašeptal traper, který Indiánům dost dobře rozuměl, „kdyby se pocestní, kteří se utábořili u vrb, vzbudili, dřív než na ně tihle ničemové vtrhnou. Indiáni jsou příliš mazaní, nebudou věřit, že je tu žena ,bílých tváří‘ sama.“

„Kdyby unesli celý kmen toho toulavého Izmaela do Skalistých hor, odpustil bych to těm lumpům.“ Lovec včel se zlostně zasmál.

„Pavle, Pavle,“ dívka se vyčítavě podívala na svého společníka, „nevíš, co mluvíš. Pomysli, jaké by to mělo následky!“

„Kdybych nemyslel na to, čemu říkáš následky, Ellen, byl bych si to s těmi d'ábly už dávno vyřídil. Trapere, vy jste vinen, že jsem se zachoval tak zbaběle. Myslím, že vašim každodenním zaměstnáním je nejen chytat zvířata do pastí, ale i lidi.“

„Prosím tě, Pavle, uklidni se – měj trpělivost!“

„Dobrá, protože si to přeješ ty, Ellen, pokusím se, i když, jak bys měla vědět, nás, lidi z Kentucky, žere každá maličkost.“

„Obávám se, že vaši přátelé tamhle v dolíku těm darebákům neuniknou,“ pokračoval traper klidně, jako by nebyl slyšel ani slovo z rozhovoru těch dvou. „Vědí, že se tu dá něco ukrást a odehnat psa od úlovku je stejně těžké, jako svést tyhle mizery ze stopy.“

„Myslíte, že se nedá nic dělat?“ zeptala se Ellen.

„Snad by bylo nejlíp pořádně zakřičet, aby se starému Izmaelovi ve spaní zdálo, že mu vlci napadli stádo,“ odpověděl Pavel. „Mě by na téhle širé pláni bylo slyšet na míli daleko. A Izmaelův tábor je jenom čtvrt míle odtud.“

„Mohl byste taky za svou námahu dostat ránu do hlavy,“ poznamenal traper. „Ba ne, na mazanost je zase jenom mazanost – nebo ti psi vyvraždí celou rodinu.“

„K vraždě rozhodně nesmí dojít. Izmael sice hrozně rád cestuje, nevadilo by mu tedy podívat se, jak to vypadá na tom druhém břehu, ale myslím, že na tak dlouhou cestu není pořádně připraven. Sám bych chtěl vyzkoušet ručnici, ještě dřív než ho pošlou na onen svět.“

„Jeho skupina je počtem silná a je dobře ozbrojena. Myslíte, že budou

bojovat?“

„Podívejte se, dědo, je málo lidí, kteří mají míň rádi Izmaela Bushe a jeho sedm neurvalých synů než nějaký Pavel Hover. Ale já nerad pomlouvám. Pro strach mají uděláno jako každý, kdo se narodil v Kentucky. Jsou to pěkní pořízkové, pěsti mají jaksepatří, a kdo by je chtěl přeprat, to by musel být –“

„Ticho! Indiáni skončili poradu a teď začnou provádět, na čem se usnesli. Budme trpěliví. Ještě se může stát něco, co zachrání vaše přátele.“

„Přátele! Nenazývejte nikoho z té rodiny mým přítelem, jestli vám jen trochu záleží na tom, abyste se mnou dobře vyšel! To, co říkám v jejich prospěch, říkám spíš z poctivosti než z lásky.“

„Myslel jsem, že ta mladá žena je jejich příbuzná,“ odpověděl trochu upjatě stařec. „Nechtěl jsem vás urazit, nevykládejte si to tedy ve zlém.“

Ellen znovu položila Pavlovi ruku na ústa a odpověděla smířlivě: „Všichni bychom byli jedna rodina, kdybychom se snažili jeden druhému pomoci. Jsme úplně závislí na vaší zkušenosti, jediné vy můžete najít způsob, jak uvědomit naše přátele o hrozícím nebezpečí.“

„Jestli se chlapi mají do těch rudochů dát, je nejvyšší čas,“ zasmál se lovec včel.

Umlkl, protože mezi divochy nastal živý ruch. Indiáni seskákali s koní a svěřili je třem nebo čtyřem členům tlupy, kteří také měli hlídat zajatce. Potom utvořili kolem jednoho bojovníka kruh. Byl to zřejmě jejich velitel. Na dané znamení se všichni ze středu kruhu paprskovitě rozejeli. Jejich temné postavy brzo splynuly s hnědou barvou prémie. Avšak zajatcům, kteří pozorně sledovali každý pohyb svých nepřátel, se podařilo na pozadí oblohy rozeznat lidskou postavu, když se některý z Indiánů vztyčil, aby dohlédl co nejdále. Netrvalo dlouho a tyto prchavé zákmity pohybujícího se, stále většího kruhu zmizely. Obavy a nejistota zajatců vzrostly. Minulo několik minut plných napětí. Zajatci byli přesvědčeni, že noční ticho bude každou chvíli přerušeno řevem útočníků a nářkem napadených. Zřejmě však šlo o průzkum, a ten podle všeho byl bezvýsledný. Za půl hodiny se začali členové tlupy jeden po druhém vracet, zklamaní a mrzutí.

„Teď přijdeme na řadu my,“ poznamenal traper sledující každý pohyb Indiánů. „Budou nás vyslyšet. Podle mého názoru bychom měli vybrat jednoho z nás, kdo s nimi bude mluvit, aby se naše výpovědi shodovaly. Měl by to být někdo, kdo Indiány dobře zná a mluví jejich jazykem. Znáte řeč Siouxů, příteli?“

„Promluvte s nimi vy,“ odpověděl nevrle lovec včel. „Jestli neumíte nic jiného, dědo, dovedete alespoň žvanit.“

„Mládí je vždycky prudké a nerozvážné,“ řekl klidně traper. „Byly doby, chlapče, kdy jsem měl stejně prudkou a horkou krev jako vy. Ale jaký by to mělo smysl dnes, v mém věku, mluvit o tom, jak zbytečně jsem riskoval život a jakých bláznivých kousků jsem se dopouštěl? Pod šedými vlasy má být rozum, a ne chvástavý jazyk.“

„Máte pravdu,“ zašeptala Ellen, „teď máme jiné věci na starosti. Už sem jde Indián, co nás asi bude vyslychat.“

Dívka, jejíž smysly zbystril strach, se nemýlila. Než domluvila, přiblížil se k nim vysoký, polonahý divoch. Asi minutu si je v chabém světle měsíce prohlížel. Potom podle indiánského zvyku pozdravil. Traper odpověděl, jak dovedl. Zdálo se, že mu Indián dobře rozuměl.

„Snědly blede tváře všechny své bizony a stáhly kůži ze všech svých bobrů,“ pokračoval divoch po krátké přestávce, neboť slušnost vyžadovala, aby se po pozdravu chvíli mlčelo, „že přicházejí spočítat, kolik jich bylo Pawneeům?“

„Některí z nás tu jsou, aby kupovali, jiní, aby prodávali,“ odpověděl traper. „Ale nikdo už nepřijde, jestli se roznese, že není bezpečné přiblížit se k stanům Siouxů.“

„Siouxové jsou zloději a žijí uprostřed sněhu. Proč mluvíme o lidech, kteří jsou tak daleko, když jsme v zemi Pawneeů?“

„Jestliže tato země patří Pawneeům, pak jsou tu bílí i rudí stejným právem.“

„Copak blede tváře neukradly Indiánům dost, že jsi musel jít tak daleko, abys mluvil nepravdu? Řekl jsem, že tato loviště patří mému kmeni.“

„Mám stejné právo být tady jako ty,“ traper se nedal vyvést z klidu. „Jestliže však nemohu mluvit, jak chci, budu raději mlčet. Pawneeové a běloši jsou bratři, ale Sioux se nesmí ukázat v osadě Vlků.“

„Dakotové nemají strach!“ rozkřikl se Indián. Ve svém hněvu zapomněl, za co se vydává, a použil názvu, na kterém si jeho národ nejvíc zakládal. „Dakotové nemají strach! Mluv! Co tě přivádí tak daleko od vesnic blede tváří?“

„Viděl jsem vycházet a zapadat slunce nad mnoha poradami a slyšel jsem slova moudrých mužů. Ať přijdou vaši náčelníci, a má ústa nezůstanou zavřena.“

„Já jsem velký náčelník!“ Indián se tvářil uraženě. „Myslíš, že jsem Assiniboin? Weuča je vyhlášený, na slovo vzatý bojovník!“

„Myslíš, že jsem hlupák a že nepoznám hnědého Tetona?“ zeptal se traper klidně. „Jdi pryč. Je tma, a proto nevidíš, že má hlava je šedivá.“

Indián, jako by uznal, že na oklamání tak zkušeného člověka použil příliš jednoduché lsti, uvažoval, co nového si má vymyslet. Jeho přemýšlení udělal konec šepot mezi členy tlupy. Ohlédl se a řekl už mnohem skromněji:

„Dej Weučovi mléko Dlouhých nožů a zazpívá tvé jméno do uší velkých mužů svého kmene.“

„Jdi pryč,“ traper, pln pohrdání, mu rukou dal znamení, aby odešel. „Slyším, jak tví mladí muži vyslovují jméno Mátorí. Má slova mohou vyslechnout jen uši náčelníka.“

Indián se nenávidně podíval na trapera. Potom se odplížil mezi ostatní. Báł se, aby se o jeho falešném předstírání a o tom, že se chtěl zmocnit větší části kořisti, nedozvěděl muž, jehož jméno traper vyslovil. Podle toho, že se toto jméno teď neslo tlupou Indiánů od úst k ústům, traper poznal, že se náčelník blíží. Sotva Weuča zmizel, ze skupiny Indiánů vystoupil vysoký, dobře rostlý bojovník. Hrdý a vznešený, jako pravý indiánský náčelník, stál před zajatci. Ostatní šli za ním a seskupili se v uctivém mlčení kolem něho.

„Země je veliká, proč na ní děti mého velkého bílého otce nemohou najít místo?“ zeptal se.

„Někteří z nich slyšeli, že jejich přátelé na prérii potřebují mnoho věcí,“ odpověděl traper. „Proto přišli, aby se přesvědčili, je-li to pravda. Jiní zase chtějí to, co jsou Indiáni ochotni prodat, a přišli, aby své přátele obohatili střelným prachem a pokrývkami.“

„Přecházejí obchodníci Velkou řekou s prázdnými rukama?“

„Máme prázdné ruce, protože tví mladí muži mysleli, že jsme unaveni, a aby nám ulehčili, vzali nám všechno, co jsme měli. Zmýlili se: jsem starý, ale pořád ještě mám sílu.“

„To není možné. Své věci jste ztratili v prérii. Ukaž to místo mým mladým mužům, aby je posbírali, dřív než je najdou Pawneeové.“

„Cesta k tomu místu se všelijak točí a je noc. Je čas jít spát,“ řekl traper klidně. „Poruč svým bojovníkům, aby odešli tamhle za pahorek. Je tam voda a je tam dřevo. Ať zapálí ohně a spí s nohama v teple. Až znovu vyjde slunce, budu s tebou mluvit.“

Mezi pozornými posluchači se ozvalo tiché mručení. Byl to neklamný projev nespokojenosti. Traper si uvědomil, že nebyl dost opatrný. Myslel to dobře, oheň měl varovat pocestné v lesíku před hrozícím nebezpečím. Ale Mátorí na rozdíl od svých druhů neprojevil nejmenší rozčilení.

Pokračoval v rozhovoru stejně povýšeně jako předtím.

„Vím, že je můj přítel bohatý,“ řekl, „má mnoho bojovníků nedaleko odtud a má víc koní, než mají Indiáni psů.“

„Vidíš mé bojovníky a mé koně.“

„Co? Má ta žena nohy Dakotů, že může ujít prérií třicet mil a nepadnout? Vím, že Indiáni z lesů dělají dlouhé cesty pěšky, ale my, kteří žijeme tam, kde oko nedohlédne od jednoho stanu k druhému, máme rádi své koně.“

Ted' zase mlčel traper. Dobře věděl, že by jim hrozilo nebezpečí, kdyby náčelník zjistil, že ho oklamal. Kromě toho měl neochvějnou úctu k pravdě. Ale když uvážil, že na něm závisí osud ostatních i jeho vlastní, rozhodl se, že ponechá věcem jejich průběh a že dovolí dakotskému náčelníkovi, aby, bude-li chtít, oklamal sám sebe.

„Ženy Siouxů a ženy bělochů nejsou z jednoho vigvamu,“ odpověděl vyhybavě. „Udělal by tetonský náčelník svou ženu větší, než je sám? Vím, že ne. A přece jsem slyšel, že jsou země, kde v radě zasedají ženy.“

Mezi Indiány se ozval tichý šum. Traper usoudil, že jeho prohlášení vyvolalo překvapení, ne však nedůvěru. Jedině na náčelníka neudělalo dojem. Dále se choval důstojně a povýšeně.

„Moji bílí otcové, kteří žijí u velkých jezer, říkají, že jejich bratři v zemích, kde vychází slunce, nejsou muži,“ řekl. „Ted' vím, že nelhal. Co je to za národ, jehož náčelníkem je žena! Jsi pes, nebo manžel této ženy?“

„Nejsem ani jedno, ani druhé. Vidím ji dnes poprvé v životě. Přišla na prerii, protože jí řekli, že tu žije velký a šlechtitý národ, zvaný Dakotové, a chtěla uvidět opravdové muže. Ženy bledých tváří jako ženy Siouxů rády vidí nové věci. Ale je chudá jako já a bude jí chybět kukuřice a buvoli, jestli jí vezmeš to málo, co ona a její přítel ještě mají.“

„Mé uši slyší mnoho hanebných lží!“ vykřikl tetonský bojovník. „Jsem žena? Nemá Dakota oči? Pověz mi, bílý lovče, kdo jsou muži té barvy, kteří spí u pokácených stromů?“

Náčelník ukázal směrem k Izmaelovu táboru. Traper už nemohl pochybovat, že tento chytrý muž ví to, čeho si nevšimli ostatní členové jeho tlupy. Trapera to trochu znepokojilo. Ted' už bylo jisté, že vystěhovalcům hrozí nebezpečí. Mrzelo ho také, že ho náčelník přelstil. Avšak i nadále si zachoval svůj nezdolný klid.

„Možná že v prerii spí bílí lidé,“ odpověděl. „Jestliže to můj bratr říká, je to pravda. Ale kdo jsou lidé, kteří tak důvěřují šlechtitosti Tetonů, to nevím. Jestli tu spí cizinci, pošli své mladé muže, aby je

vzbudili, ať řeknou, proč tu jsou. Každá bledá tvář má jazyk.“

Náčelník se krutě usmál, zavrtěl hlavou a obrátil se k starci zády na znamení, že vyjednávání skončilo, a příkře odpověděl:

„Dakotové jsou moudrý národ a Mátorí je jejich náčelník. Nezavolá hlasitě na cizince, vstali by a mluvili by s ním prostřednictvím svých pušek. Bude jim tiše šeptat do ucha. Až bude hotov, mohou přijít muži jejich barvy a vzbudit je.“

Když domluvil, z kruhu temných postav se ozval tichý, pochvalný smích. Kruh se okamžitě rozlomil a Indiáni následovali svého náčelníka. Zastavili se nedaleko od místa, kde stáli zajatci. Ti, kteří směli vyslovit své mínění před velikým náčelníkem, se znovu kolem něho shromáždili k poradě. Weuča toho využil, aby dotěrně opakoval svou žádost o koňalku, ale traper, který už věděl, co to je za podvodníka, se k Indiánově mrzutosti k němu obrátil zády. Ale rozmrzelost toho darebáka přešla, když byl vydán rozkaz, aby tlupa vyrazila. Jeli v naprostém tichu a pořádku. Brzo se však zastavili před lesíkem, u něhož tábořila Izmaelova rodina.

Indiáni se znovu krátce poradili.

Koně, kteří byli vycvičeni k takovým tajným, bezhlesým útokům, odevzdali strážím, jež měly hlídat zajatce. Trapera se zmocňoval čím dál tím větší nepokoj, zejména když zjistil, že blízko něho stojí Weuča. Indián se tvářil vítězoslavně, poněvadž byl velitelem stráže, nepochybně dostal nějaké tajné instrukce. Prozatím se však spokojil tím, že mával tomahavkem, jako by vyhrožoval, že zabije Ellen. Když tímto zcela srozumitelným způsobem upozornil zajatce, jaký osud by potkal jejich společníci, kdyby se některý z nich pokusil strhnout poplach, už nepromluvil ani slovo. Traper a jeho dva společníci mohli proto nerušeně pozorovat, co Indiáni chystají.

Sám Mátorí se ujal příprav k útoku. Každému vykázal přesné místo. Všichni rychle a mlčky poslechli. Některé poslal doprava, jiné doleva. Každý z nich odešel bezhlesým, rychlým krokem na vykázané místo. Jen dva vybraní bojovníci zůstali s náčelníkem. Když ostatní zmizeli, Mátorí se otočil k oběma Indiánům a dal znamení.

Všichni tři Indiáni odložili lehkou brokovnici, které říkali karabina a kterou nosili jako odznak své hodnosti. Potom svlékli kdejaký těžší kousek oděvu, a když neměli na sobě skoro nic než roucho Adamovo, napjatě čekali. Teď se podobali strašidelným sochám. Mátorí se přesvědčil, že je jeho tomahavk v pořádku, že nůž pevně drží v kožené pochvě, utáhl řemen vampumu a podíval se, jestli šněrovadla jeho

otřásněných, bohatě zdobených kamaší jsou dobře utažena, aby mu při pohybu nepřekážela. Když zjistil, že je všechno v pořádku, dal znamení, aby vyrazili.

Zajatci, pokud mohli ty tři v matném světle sledovat, viděli, že postupují přímo k táboru pocestných. Než je pohltila tma, zastavili se a opatrně se rozhlíželi. Pak rychle zmizeli ve vysoké trávě prérie.

At' byl Ellenin vztah k Izmaelově rodině jakýkoliv, byla přece jenom žena, citlivá a dobrosrdečná. Proto se strachovala o osud vystěhovalců. Několikrát byla v pokušení navzdory tomu, že takové provinění by na ni okamžitě přivolalo strašlivý trest, svým slaboučkým, nemohoucím hlasem vystěhovalce varovat. Byla by to snad udělala, nebýt Pavla Hovera, který ji nepřestával šeptem napomínat. Mladý lovec včel měl největší starost o svou bezmocnou společnici. Kromě strachu o ni cítil však také mocné, nikoliv však nepříjemné vzrušení. Třebaže neměl k vystěhovalcům takový poměr jako Ellen, toužebně čekal, kdy uslyší rány z jejich ručnic. Kdyby se naskytla příležitost, rád by jim první pospíšil na pomoc. Nejraději by se rozběhl a probudil nic netušící spáče. Ale pohled na Ellen mu připomněl, jaké by to mělo následky, a přivedl ho k rozumu. Jediný traper zůstával klidný, jako by se nic nedělo. Byl příliš zvyklý nebezpečným situacím, proto ho nic nemohlo přivést z rovnováhy. Bedlivě sledoval každou změnu a chladnokrevnou odhodlaností se chystal využít sebenepatrnějšího nedopatření, kterého by se jeho věznitelé dopustili.

Tetonští bojovníci se plížili hustou přízemní mlhou jako lstiví hadi v zcuhané trávě ke své kořisti, až se dostali k místu, odkud museli postupovat neobyčejně opatrně. Jediný Mátorí chvílemi vykoukl z trávy a snažil se očima proniknout tmu, zahalující okraj lesíka. Věděl sice přesně, kde jsou vystěhovalci, o jejich počtu a obranných možnostech však neměl ponětí.

Jeho snahu dozvědět se o tom něco bližšího mařilo hluboké ticho, ležící nad táborem. Jako by to byl tábor mrtvých. Indián byl příliš opatrný a nedůvěřivý, a proto se za tak nejistých okolností nechtěl spolehnout na někoho méně odhodlaného a lstivého, než byl sám. Poručil svým druhům, aby zůstali na místě, a sám se snažil dostat se do blízkosti tábora bělochů.

Postup Mátorího byl pomalý a pro člověka, který není zvyklý na tento druh pohybu, by byl nesmírně namáhavý. Ale ani lstivý had by se neplazil jistěji a bezhlesněji než indiánský náčelník. Postupoval krok za krokem polehlou trávou a každou chvíli znehybněl, jen aby žádný hluk

pocestným neprozradil, že se nepřítel blíží. Konečně se mu podařilo doplazit se za mdlého měsíčního světla do stínu lesíka, kde nejen bylo jeho temnou postavu méně vidět, ale kde také bystré Indiánovy oči jasněji rozeznávaly okolní předměty.

Zde se Teton na delší chvíli zastavil. Chtěl si odpočinout, důkladně se rozhlédnout a pak se pustit dál. Před ním se ve tmě zřetelně rýsoval celý tábor, stan, vozy, chýše z větví. Zkušený bojovník dovedl teď poměrně přesně odhadnout, na jak silný odpor narazí. V táboře stále ještě vládlo ticho. Náčelník přitiskl hlavu k zemi a napjatě naslouchal. Už ji chtěl zase zklamán zvednout, když zaslechl dlouhý vzdech nějakého neklidného spáče. Byl však příliš zběhlý v klamání nepřitele, aby se stal obětí jednoduché lsti. Když se přesvědčil, že vzdech byl přirozený, už neváhal.

Člověk slabších nervů než divoký, bojovný Mátorí by byl zvážil nebezpečí, do kterého se vydává. Dobře věděl, jací jsou ti otrlí, bezohlední bílí dobrodruzi, kteří tak často pronikají do divokého kraje, obývaného jeho lidem. Když se však opatrně blížil k táboru, zmocnila se ho pomstychtivá nenávisť Indiána, pobouřeného nájezdy cizinců.

Teton změnil původní směr a plazil se přímo k okraji lesíka. Když dosáhl tohoto důležitého cíle, sedl si a začal bedlivěji zkoumat své okolí. Jediný pohled stačil, aby poznal, kde jsou nic netušící pocestní. Indiánovi se podařilo dostat se do nebezpečné blízkosti jednoho z Izmaelových synů, kteří měli osamělý tábor hlídat.

Když se přesvědčil, že nikdo o jeho přítomnosti neví, přikrčen postupoval dál. Jeho temná hlava se naklonila nad tvář spáče, jako když si had prohlíží svou oběť dřív, než se na ni vrhne. Když se přesvědčil, že cizinec spí, chtěl stáhnout hlavu zpátky, ale v té chvíli se spáč pohnul. Bylo to znamení, že se probouzí. Indián uchopil nůž, zavěšený u opasku, a namířil jej na prsa spícího Izmaelova syna. Potom si to však rozmyslel a bleskurychle se schoval za poražený kmen, na němž měl spáč položenou hlavu. Zůstal ležet ve stínu nehybný, zdánlivě neživý jako kmen stromu.

Lenoch, který měl hlídat, otevřel těžká víčka a chvíli se díval na zamžené nebe. S vynaložením největšího úsilí se konečně vzpamatoval a zvedl své těžké tělo z klády. Potom se opatrně rozhlédl. Jeho tupý pohled bloudil po táboře, zahaleném mlhou, a nakonec utkvěl na daleké přerii. Když neviděl nic zajímavého, obrátil se zády ke svému nebezpečnému sousedovi a znovu si ulehl. Následovalo dlouhé a pro Indiána napjaté ticho, než hluboké oddychování prozradilo, že mladík

znovu usnul. Indián nebyl lehkomyšlný, proto hned neuvěřil, že běloch skutečně spí. Ale mladík byl dlouhým cestováním unaven a Indián se brzo přesvědčil, že spánek nepředstírá. Přesto však se zvedal neobyčejně tiše, bez nejmenšího hluku. Náčelník Dakotů se znovu sklonil nad svým nepřítelem. Nezpůsobil přitom větší hluk než topolový list, kterým vedle něho pohnul větřík.

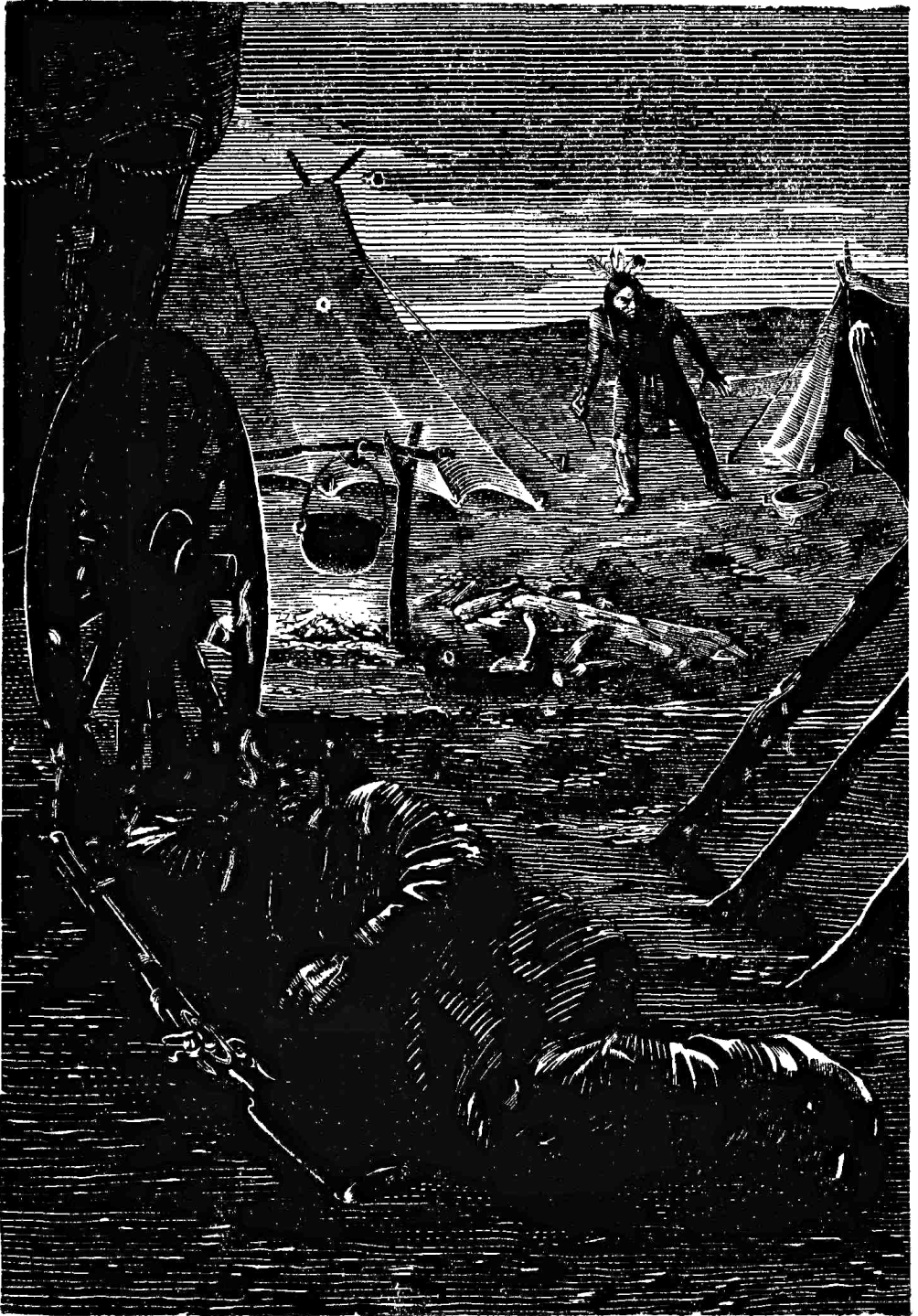
Teď byl pánem osudu spícího muže. Prohlížel si mladíkovu mohutnou postavu a jeho vypracované svaly s obdivem, jaký budí u Indiánů fyzická dokonalost, a zároveň se chladnokrevně chystal uhasit v nich život. Jen živý běloch mu mohl být nebezpečný. Opatrně odhrnul oděv s prsou Izmaelova syna, zvedl ostrý nůž a chystal se vší silou zasadit smrtící ránu. Vtom sebou mladík pohnul.

Prozíravý, ostražitý Teton neudeřil. Napadlo ho, že spící nepřítel je mu v této chvíli méně nebezpečný než mrtvý. Věděl, že by se urputně bránil. Ohlédl se na tábor a podíval se do houštiny. Potom se ještě rozhlédl po tiché prérii. Znovu se sklonil nad svou obětí a přesvědčil se, že tvrdě spí. Rozhodl se, že bělochy přelstí.

Mátorí se odplížil ještě opatrněji než se sem připlížil. Zamířil k táboru. Kradl se po okraji lesíka, aby se při prvním poplachu mohl lehce ukryt. Jeho pozornost upoutal jediný, o samotě stojící stan. Když si jej zvenku prohlédl a když chvíli napjatě naslouchal, neozve-li se zevnitř nějaký zvuk, odvážil se u země nadzvednout plachtu a otvorem prostrčit hlavu. Za chvíli vylezl a sedl si vedle stanu. Dlouho seděl strnule a přemýšlel o tom, co uviděl uvnitř. Znovu se přikrčil a ještě jednou nahlédl do stanu. Tentokrát si tajemství, které skrýval stan, prohlížel déle. Pak se vydal na další průzkum.

Sotva urazil několik kroků ke středu tábora, znovu se zastavil. Ohlédl se na osamělý stan, který právě opustil, jako by se rozmýšlel, nemá-li se vrátit. Teď už však stačilo natáhnout ruku, aby se dotkl zápor zrobených z větví. To byl důkaz, že jsou zde věci, které mají cenu a které je třeba chránit. Bylo to velké pokušení pro Indiánovu chtivost a to jej také nutilo, aby šel dál.

Indiánovo plížení po křehkých větvích topolů se dá přirovnat jediné ke klikatému, bezhlesému plazení hada. Když se doplížil, kam chtěl, a když se chvíli rozhlížel, aby zjistil, co to vlastně ti běloši chrání, z opatrnosti udělal v překážkách z větví otvor, aby jím mohl v případě potřeby uniknout. Potom se vztyčil a kráčel táborem jako vládce zla, hledající svou oběť. Už si prohlédl chýši, v níž spala žena se svými mladšími dětmi a překročil několik mohutných těl, ležících na

hromadách větví. Naštěstí všichni tvrdě spali. Konečně došel k místu, kde se uložil Izmael. Bystrému člověku, jako byl Mátorí, nemohlo ujít, že teď má v moci vůdce celé výpravy. Dlouho stál nerozhodně nad spícím vystěhovalcem. V duchu uvažoval o vyhlídkách svého odvážného činu a jak z něho co nejvíc vyžískat.

Zastrčil nůž, který před chvílí povytáhl z pochvy, a šel dál. Vtom se Izmael ve svém pelechu obrátil, pootevřel oči a drsným hlasem se zeptal, kdo to tu chodí. Jenom indiánská pohotovost a lstivost mohla vyřešit nebezpečnou situaci. Mátorí napodobil hlas a skoro nesrozumitelná slova, která právě slyšel, a svalil se na zem, jako by se ukládal ke spánku. Třebaže to Izmael s ospalou otupělostí pozoroval, lest byla příliš smělá a byla provedena opravdu obdivuhodně, a tak ospalý běloch znovu zavřel oči a tvrdě usnul. Netušil, že v jeho blízkosti je zrádný vetřelec.

Teton zůstal několik dlouhých minut, plných napětí, ležet, aby se ujistil, že ho nikdo nepozoruje. Třebaže ležel nehybně, jeho čilá mysl nezhálela. Promyslel si plán, který by mu vydal na milost a nemilost celý tábor včetně věcí a jejich majitelů. Jakmile zjistil, že mu nehrozí žádné nebezpečí, znovu se pohnul. Neslyšně a opatrně jako prve se začal plížít k ohradě, za níž byla domácí zvířata.

První zvíře, na které narazil, jej na delší chvíli zdrželo. Ten unavený tvor, možná instinktivně si uvědomující, že v nekonečných pustinách prerie jeho nejjistějším ochráncem je člověk, se dal klidně prohlédnout. Teton zvědavě ohmatal hladkou srst, pokorně svěšenou hlavu a útlé nohy krotkého zvířete, nakonec se však této kořisti vzdal. Při loupežných výpravách takové zvíře nebylo k ničemu a také na jeho maso neměl chuť. Jakmile se však octl mezi koňmi, nadšení indiánského náčelníka neznalo mezí. Jen stěží potlačil výkřik radosti. Zapomněl na riziko, které musel podstoupit, než se dostal až sem. Ostražitost lstivého a zkušeného bojovníka tentokrát podlehla nadšení divocha.

KAPITOLA V.

Čeho, otče dobrý, litovat?

– Zákon nás nechrání.

Proč tedy mít slitování a riskoval,

že drzá hrouda masa nás odsoudí a popraví?

Shakespeare

Zatímco Indián prohlížel tábor bělochů, ani nejslabší zvuk neporušil ticho prerie. Jeho tlupa trpělivě, jak to jen Indiáni dovedou, čekala na znamení, aby vyrazila. Před úzkostlivýma očima zajatců, kteří stáli na malé vyvýšenině, se prostírala rozlehlá, ponurá prerie, nejasně osvětlená matným svitem zamlženého měsíce. Nad místem, kde ležel tábor, visela hlubší tma než nad prerií. V ní bylo možno rozeznat temnější stín proláclin od jasnějších obrysů vrcholků zvlněného povrchu. Na všem leželo hluboké, tísnivé ticho pouště.

Pro ty, kteří věděli, co se skrývá pod pláštěm nočního ticha, byl tento pohled zdrojem nesnesitelného rozčilení. Jejich úzkost od minuty k minutě vzrůstala. Z ticha a tmy, do níž byl ponořen lesík, se neozval ani hlásek. Pavel dýchal čím dál tím hlasitěji a Ellen se zmocnil nepříjemný pocit, když ucítila, jak se Pavel, o jehož rámě se opírala, chvěje.

Weuča byl podlý a bezcharakterní, není tedy divu, že brzo zapomněl na rozkazy, které sám vydal. Ve stejnou chvíli, kdy Mátorí div nejásal při pohledu na Izmaelovy koně, Weuča se zlomyslně rozhodl, že pro své potěšení zajatce potrápí. Naklonil hlavu k uchu starého trapera a zašeptal:

„Jestli velký náčelník Tetonů zahyne rukou Dlouhých nožů,¹ starý i mladý zemrou.“

„Život je dar Wakondův,“ odpověděl klidně stařec. „Indiánský bojovník se musí podrobit jeho zákonům jako ostatní jeho děti. Lidé umírají, jenom když se jemu zlíbí. Tu chvíli nemůže změnit žádný Dakota.“

„Podívej se,“ odpověděl Indián a přistrčil zajatci ostří svého nože k samému obličejí, „když se jedná o psa, je Wakondou Weuča.“

Stařec se zahleděl do tváře svého strážce, plné vzteku, a z hluboko zapadlých očí mu vyšlehl blesk spravedlivého rozhořčení. Okamžitě však zmizel a místo něho se objevil výraz soucitu, ba lítosti.

„Proč člověk, stvořený k obrazu božímu, by se měl dát vyprovokovat někým, komu chybí rozum?“ řekl anglicky. Indián se cítil touto poznámkou uražen. Chytil starce za řídké šedé vlasy a chtěl přejet ostřím nože kolem jejich kořínků. Vtom však prořal vzduch pronikavý výkřik. Ozvěna prerie jej okamžitě mnohonásobně opakovala. Jako by se na povel rázem rozkřičelo tisíc ďáblů. Weuča pustil starcovy vlasy a radostně zaječel.

„Teď!“ vykřikl Pavel. Už nedovedl déle ovládat svou netrpělivost. „Teď, starý Izmaeli, teď je čas, abys ukázal, co dokáže chlap z Kentucky! Miřte nízko, mládenci – Indiáni si lehají na zem!“

Ale jeho hlas se ztratil a také nikdo si ho uprostřed ječení a křiku ozývajícího se všude kolem nevšímal. Strážní ještě stáli na svých místech vedle zajatců, ale byli k neudržení. Bylo jim jako koním čekajícím na znamení, aby vyběhli. Vyhazovali zbraně do vzduchu, skákali jako děti a nepřestávali ze sebe vyrážet nesrozumitelné výkřiky.

Uprostřed povyku a zmatku bylo slyšet dunivý zvuk, jako když se úprkem blíží stádo bizonů. Za chvíli se objevila Izmaelova stáda dobytka i koně v jediném zmateném a poděšeném houfu.

Ukradli mu zvířata, pomyslel si traper. Ty zmije ho nechaly neokovaného jako bobra! Ještě nedomyšlel a už se celé stádo poděšených zvířat hnalo těsně kolem něho poháněno tlupou ďábelsky

---

¹ Poněvadž běloši nosili šavle, říkali jim Indiáni Dlouhé nože. (Pozn. autora)

vyhlížejících postav.

Také koně Tetonů by se byli nejráději rozběhli. Jejich hlídačům dalo hodně práce, než je zkontrolovali. Ve chvíli, kdy oči všech byly obráceny k ženoucí se smršti lidí a zvířat, traper vytrhl svému nepozornému strážci z ruky nůž silou, jakou by v tom starém muži nikdo nehledal, a naráz přeřal kožený řemen, který držel všechny koně Indiánů pohromadě. Koně zaržáli radostí a leknutím a rozprchli se po prérii, až jim od kopyt hlína odletovala.

Jako rozzuřený tygr se Weuča otočil na trapera. Sáhł po zbrani, které byl tak neočekávaně zbaven, s nervózním, bezmocným spěchem hledal tomahavk a přitom se zoufale díval za prchajícími koňmi. Krátce zápasil mezi touhou po pomstě a chtivostí. Hrabivost zvítězila. Mezi útekem koní a okamžikem, kdy je jejich hlídači začali pronásledovat, uplynula sotva vteřina. Traper se nepřestal klidně dívat na svého nepřitele. Když se Weuča rozběhl za svými druhy, stařec ukázal na protáhlou, temnou řadu pronásledovatelů a tiše se zasmál:

„Indián je Indián, ať ho potkáte v prerii nebo v lese. Kdyby se někdo dopustil něčeho podobného vůči bělošským strážím, nejmenší trest, jaký by ho stihl, by byla rána do hlavy. Ale Teton si běží za koňmi, jako by si myslel, že při takových dostizích jsou dvě nohy stejně rychlé jako čtyři. A přece ti darebáci dostanou všechny své koně zpátky, protože tady stojí rozum proti pudu. Ach bože, Delawaři, to byli taky Indiáni, ale na ty by mohla být Amerika hrdá! Jenže z toho mocného národa nezbylo skoro nic. Ten pocestný bude asi muset zůstat, kde je. Vody má dost, jenom příroda ho oloupila o radost zbavit půdu stromů. Z těch svých čtvernožců už žádného nevidí – to bych nesměl znát mazanost Siouxů.“

„Neměli bychom se raději připojit k Izmaelově skupině?“ navrhl lovec včel. „Za chvíli se tu bude bojovat, leda by se z toho stařka stal najednou zbabělec.“

„Ne – ne – ne!“ zvolala rychle Ellen.

Traper jí jemně přikryl rukou ústa a řekl:

„Pst! Pst! Hlasitá řeč by nás mohla přivést do nebezpečí. Je váš přítel,“ obrátil se na Pavla, „dost statečný?“

„Nenazývejte toho kočovníka mým přítelem!“ přerušil ho mladík. „Ještě nikdy jsem se nekamarádil s někým, kdo nemůže dokázat černé na bílém, že mu byla půda, která ho živí, přidělena.“

„Dobrá, dobrá. Tak teda známý. Je to člověk, který si dovede silou a olovem uhájít, co mu patří?“

„Co mu patří! Ten si dovede uhájít taky to, co mu nepatří. Mohl byste

mi říct, dědo, kdo měl v ruce pušku, která vyřídila šerifova zástupce, když chtěl vyhnat osadníky, co se bez povolení usadili u Buvolího lizu ve starém Kentucky? Toho dne jsem stopoval nádherný roj včel až k dutině ve starém buku. A pod tím bukem ležel ten strážce pořádku s prostřeleným srdcem. Kulka proletěla amuletem v náprsní kapse. Chudák, myslel si, že kousek ovčí kůže ho bude chránit jako krunyň proti kulce nějakého kočovníka. Nemusíš se tím znepokojovat, Ellen. Nikdy mu to nedokázali a bylo tam ještě nejmíň padesát takových jako on, kteří se usadili v tom kraji bez povolení.“

Dívka se zachvěla, marně se bránila uvěřit tomu, co říkal lovec včel.

Traperovi stačilo, co Pavel vyprávěl o Izmaelovi. Proto už neopakoval otázku, zda je Izmael schopen pomstít se Indiánům.

„Každý musí nejlíp vědět, jak se chovat ke svým bližním. Je ale velmi smutné, že barva pleti, majetek, jazyk a vzdělání vytvářejí tak hluboké rozdíly mezi lidmi.“ Traper náhle začal myslet na něco jiného, jak to u něho bylo zvykem, a pokračoval: „Poněvadž se tahle záležitost nevyřeší kázáním, ale nejspíš bojem, bude moudřejší, když se připravíme na to, co nás čeká. Pst! Dole se něco hýbe. Mohou nás vidět, jako my vidíme je.“

„Už jsou vzhůru!“ vykřikla Ellen. Její chvějící se hlas prozradil, že má stejnou hrůzu ze svých přátel, jako prve měla ze svých nepřátel. „Odejdi, Pavle. Nestarej se o mě. Nesmějí tě tu vidět.“

„Jestli tě opustím, Ellen, v téhle poušti, dřív než se přesvědčím, že jsi v bezpečí, alespoň u starého Izmaela, ať už nikdy neuslyším bzučet včelu, nebo – a to je ještě horší – ať nikdy nezjistím, kde se usadil roj.“

„Zapomněl jsi na tohohle dobrého starce. Ten mě neopustí. Vždyť jsme se, Pavle, už rozešli v horší pustině, než je tato.“

„Nenechám tě tu! Indiáni se mohou vrátit a co bude s tebou? Můžeš být na půl cesty ke Skalistým horám, než člověk přijde na to, kterým směrem tě odvedli. Co myslíte, trapere? Jak dlouho může trvat, než se ti Tetoni, jak jim říkáte, vrátí pro zbytek majetku starého Izmaela?“

„Nebojte se,“ stařec se zasmál svým zvláštním tichým smíchem. „Ručím vám za to, že ti ďablové budou shánět své koně ještě nejmíň šest hodin. Poslouchejte! Neslyšíte je na konci vrbiny? Ano, praví siouxští koně dovedou běžet jako dlouhonozí losi! Pst! Lehněte si zase do trávy! Oba! Slyšel jsem cvaknout zámek ručnice.“

Traper nedovolil svým společníkům, aby se dlouho rozmýšleli. Ještě než domluvil, strhl je k sobě do mlhy, která se nízko plazila nad prérií. Naštěstí smysly starého lovce byly stále ještě bystré, proto dovedl jednat

rychle. Sotva se sehnuli, uslyšeli dobře známé ostré, krátké výstřely ručnice. V nebezpečné blízkosti jejich hlav zabzučely střely.

„Výborně, mládenci, výborně, starý pařeze!“ zašeptal Pavel. „To byla tak nádherná salva, člověk by ji raději slyšel na druhé straně. Co říkáte, traper? To vypadá, že tu budou tři bojující strany. Mám jim vrátit, co na nás poslali?“

„Nic jim nevracejte, leda vlídná slova,“ odpověděl stařec, „nebo bude konec s vámi oběma.“

„Nevím, jestli to moc zlepší situaci, když s nimi budu mluvit ústy místo ručnicí,“ řekl Pavel napůl žertem, napůl vážně. „Proboha, ať tě neslyší!“ lekla se Ellen. „Jdi, Pavle, jdi. Teď můžeš snadno odejít.“

Ponevadž několik dalších výstřelů dopadlo v nebezpečné blízkosti, zmlkli.

„Tohle musí skončit,“ řekl traper a vstal. „Nevím, děti, proč se bojíte těch, které byste měli milovat a ctít, ale je třeba něco udělat. Několik hodin víc nebo míň mnoho neznamená u člověka, jehož dny jsou sečteny. Půjdu za nimi. Kolem vás je čistý vzduch, využijte toho, a buh vám dej štěstí oběma.“

Traper nečekal na odpověď a šel k táboru. Nebyl ani netrpělivý, ani neměl strach, proto nezrychlil krok. Měsíc na chvíli jasněji ozářil jeho vysokou, hubenou postavu a tak dal vystěhovalcům výstrahu, že se někdo blíží. Stařec však šel mlčky a klidně k lesíku, dokud se neozval výhružný hlas:

„Kdo je to? Přítel, nebo nepřítel?“

„Přítel,“ zněla odpověď, „někdo, kdo žil příliš dlouho, aby si zbytek života ztrpčoval nějakými spory.“

„Ale ne tak dlouho, aby zapomněl na to, co vyváděl v mládí.“ Izmaelova obrovská postava se vztyčila za nízkým křovím. „Ty jsi na nás poslal ty rudé d'ábly. A zítra se s nimi rozdělíš o kořist.“

„O co jste přišel?“ zeptal se klidně traper.

„O šest nejlepších klisen a o hříbě, které má cenu třiceti mexických tolarů s obrazem španělského krále. Mé ženě nezbyla jediná kráva, kterou by mohla podojit, ani jediná ovce, aby mohla vlnu upříst. Myslím, že i prasata s nohama bolavýma po té dlouhé cestě se toulají po prérii. A teď mi řekni, cizince,“ pažba vystěhovalcovy ručnice dopadla na tvrdou zem tak prudce a hlučně, že by se asi člověk méně statečný, než byl ten, s nímž Izmael mluvil, polekal, „řekni, kolik z těch zvířat dostaneš ty?“

„Po koních jsem nikdy netoužil, ani jsem je k ničemu nepotřeboval, třebaže je málo lidí, kteří procestovali větší kus Ameriky než já. K čemu

taky by mi byl kůň v horách a lesích státu New Yorku – totiž toho starého státu New Yorku, jaký byl kdysi. Myslím si ale, že je to tam dnes jiné. Pokud jde o vlněné pokrývky a kravské mléko, takové zženštilé zvyky já nepěstuju. Stravu a oděv mi dávají zvířata, která žijí volně v přírodě. Ne, netoužím po lepším obleku, než je kůže jelena, ani po chutnější stravě, než je jeho maso.“

Traperovo přímé chování se u vystěhovalce neminulo účinkem. Zabručel něco, co bylo pokračováním obvinění starého trapera, a pak řekl:

„To je krásné povídání, ale podle mne je v tom na poctivého, obyčejného lovce moc advokátštiny.“

„Já jsem jenom obyčejný traper,“ odpověděl skromně stařec.

„Lovec nebo traper, na tom nezáleží. Přišel jsem do tohoto kraje, protože se nerad dávám spoutávat zákony, a taky sousedy, kteří s kdejakou věcí běží k soudci, nemám rád. Ale nepřišel jsem sem proto, abych se dal obrat o svůj majetek a abych lupičům ještě poděkoval.“

„Kdo se odváží tak daleko do prerie, musí se smířit se zvyky jejich vlastníků.“

„Vlastníků!“ opakoval kočovník. „Já jsem zrovna tak pravoplatný vlastník půdy, na které stojím, jako kdybych byl guvernér tohoto státu! Mohl byste mi ukázat zákon nebo nějaký předpis, podle kterého má mít jeden člověk jednu čtvereční míli půdy, nebo celé město, nebo dokonce celé hrabství sám pro sebe, a jiný aby žebrol o kousek země, na kterém si vykope hrob? To není správné, a já popírám, že se to děje podle zákona.“

„Netvrdím, že nemáte pravdu,“ odpověděl traper, jehož názory na tyto věci, i když z jiných důvodů, se celkem shodovaly s vystěhovalcovými. „Sám jsem si to často myslíval a také jsem to řekl každému, kdo to chtěl poslouchat. Ale vaše zvířata ukradli lidé, kteří tvrdí, že jim patří všechno, co najdou na prerii.“

„Udělají dobře, když se o to nebudou přít s člověkem, který se v tom vyzná líp,“ řekl vystěhovalec hrozivě. „Jsem poctivý obchodník a zaplatím každému, co mu patří. Viděl jste ty Indiány?“

„Ano. Zajali mě, když se plížili k vašemu táboru.“

„Bylo by od vás poctivější, kdybyste mi to byl dal včas vědět,“ Izmael se zlostně podíval na trapera, jako by byl pořád ještě rozhodnut vypořádat se s ním. „Já neříkám hned bratranče každému, s kým se setkám, ale barva pleti by měla něco znamenat, když se setkají lidé na takovém místě, jako je toto. Ale už se stalo, slovy se to nedá napravit. Vylezte z úkrytu, chlapci, je tu jenom ten stařec. Pohostil jsem ho, měl

by tedy být naším přítelem. Ale pořád si myslím, že drží s našimi nepřáteli.“

Na toto nespravedlivé obvinění traper neodpověděl. Čtyři nebo pět Izmaelových synů uposlechlo výzvy svého otce a vylezlo z úkrytu, kam se schovali, protože se domnívali, že tři lidé, které uviděli na pahorku, patří k tlupě Siouxů. Přiblížili se jeden po druhém k traperovi s ručnicí připravenou k výstřelu a zvědavě si jej prohlíželi. Nikdo z nich se však neptal, odkud cizinec přišel a co tu dělá. Tato zdrženlivost vyvěrala jenom částečně z jejich vrozené tuposti. Zažili totiž už mnoho podobných situací a zkušenost je naučila, že někdy je lépe mlčet. Traper nesl jejich zarputile pátravé pohledy s jistotou člověka stejně zkušeného jako oni a klidně. Nejstarší syn, který prve na stráži usnul (a toho právě využil Mátorí), když si cizince pořádně prohlédl, otočil se k otci:

„Jestli tenhle člověk je všechno, co zbylo ze skupiny, kterou jsme viděli tamhle na kopci, pak jsme nestříleli zbytečně.“

„Máš pravdu, Aso,“ řekl otec a prudce se obrátil k traperovi. Syn mu připomněl něco, nač zapomněl. „Jak je to? Před chvílkou jste byli tři, nebo jsem při měsíčním světle špatně viděl?“

„Jestli jste viděl Tetony, jak se ženou přes prérii jako černí ďábli za vašim dobytkem, příteli, snadno jste si mohl představit, že jich je tisíc.“

„To by se mohlo stát leda nějakému člověku z města nebo postrašené ženské. Nemyslím tím starou Ester. Ta se Indiána bojí asi jako slepého štěněte nebo vlčete. Ručím vám za to, že kdyby ti vaši zloději byli provedli svůj loupežný vpád za bílého dne, ta ženská by si to s nimi byla vyřídila a nebyla by dala svůj dobytek jen tak lacino. Ale nebude dlouho trvat a spravedlnost si přijde na své – a to bez takzvaných zákonů. Možná že jsme pomalí, často se to o nás říká, ale pomalu znamená jistě. Je málo lidí, kteří by mohli říct, že Izmael Bush neoplatil každou ránu, kterou dostal.“

„Izmael Bush se tedy řídil spíš příkladem zvířat než zásadami, jaké by měly platit mezi lidmi,“ odpověděl přísně traper. „Za války jsem rozdál nejednu ránu, ale když jsem nerozumně zabil laň, aniž bych právě potřeboval maso nebo kůži, pocítil jsem stejné výčitky svědomí, jako když jsem v lesích nechal nepochovaného Minga, kterého jsem zabil v otevřeném a poctivém boji.“

„Vy jste byl voják? Jako mladík jsem se jednou nebo dvakrát serval s Čeroky, když jsem potřeboval píci. Jeden rok jsem sloužil u šíleného

Anthonyho¹, ale v jeho vojsku to byla samá paráda a kázeň, a to se mi nelíbilo. Tak jsem od něho odešel, ani žold jsem si nevybral. Ale Ester si později ten žold vybrala, takže vláda na mně nic nevydělala. Když jste byl ve vojsku, musel jste slyšet o šíleném Anthonym.“

„Ve své doufám poslední bitvě jsem bojoval pod jeho velením,“ odpověděl traper a v kalných očích mu zasvitlo. Hned nato se mu oči naplnily smutkem, jako by si tajně vyčítal, že i on se účastnil násilí. „Narazil jsem na jeho armádu, když jsem šel od moře do těchto dalekých končin. Přidal jsem se k vojákům jako divák, ale když došlo k boji, bylo slyšet i moji ručnici. Ke své hanbě ale musím říct, že jsem nikdy nepochopil, proč se vlastně bojuje. Sedmdesátiletý člověk by měl vědět, proč bere někomu život, který mu nikdy nemůže vrátit.“

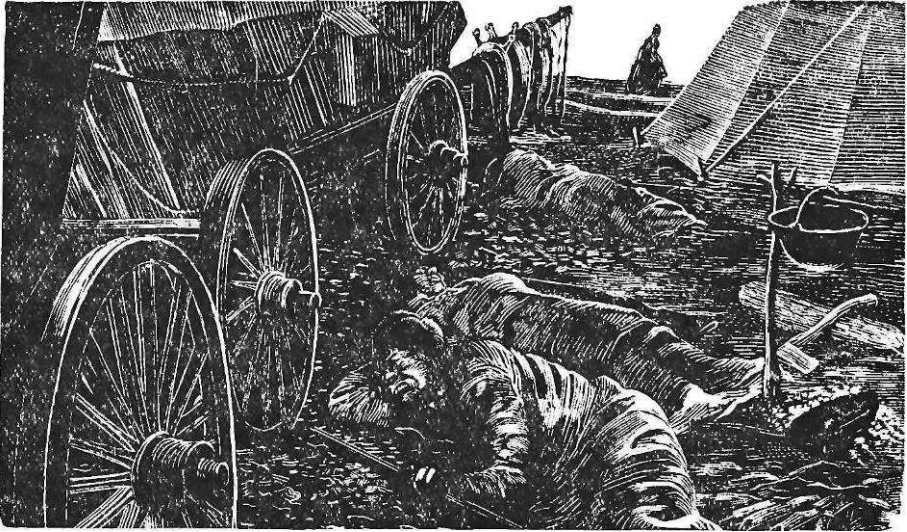
„Pojďte se mnou, cizince,“ řekl kočovník usmířený zjištěním, že v těžkých bojích na Západě oba bojovali na stejné straně. „Na tom moc nezáleží, proč se bojuje, když jde o boj bělochů proti Indiánům. Zítřka se dozvíme víc o těch zlodějích koní. Teď v noci nemůžeme udělat nic moudřejšího a lepšího než jít si lehnout.“

Traper ochotně souhlasil a uložil své hubené tělo na hromadu chrastí, kterou mu Izmael nabídl. Než však zavřel oči, přesvědčil se, že Ellen Wadová je mezi ženskými členy rodiny a že její příbuzný nebo milenec, nebo kdo to vlastně je, se z opatrnosti v táboře neobjevil. Potom usnul, ale i v nehlubším spánku se měl na pozoru jako člověk zvyklý ostražitosti.

---

¹ Generál Anthony Wayne z Pensylvánie prokázal v bojích za revoluce a později v bojích proti západním Indiánům takovou odvahu, že mu jeho vojáci říkali ‚Šílený Anthony.‘ (Pozn. autora)

KAPITOLA VI.

*Je příliš korektní, vyfintěný, afektovaný,
příliš zvláštní, abych tak řekl, příliš exotický.*

Shakespeare

Izmael Bush strávil celý svůj život, to jest více než padesát let, na okraji lidské společnosti. Chlubil se, že se nikdy neusadil tam, kde by nemohl klidně porazit strom, na který viděl ze svého prahu, že jeho pozemku se nedotkla ruka zákona a že jeho uši nikdy dobrovolně neposlouchaly zvonění kostelních zvonů. Málokdy se namáhal víc, než aby uspokojil své potřeby. Neuznával žádnou vědu kromě lékařské, protože neuznával nic, co nemohl pochopit smysly. Jeho úcta k tomuto vědnímu oboru ho přiměla, aby vyhověl žádosti lékaře, který z touhy po vědeckém poznání přírody si přál využít Izmaelova sklonu k toulavému životu. Izmael Bush rád přijal toho muže do své rodiny, nebo spíš pod svou ochranu, a po putování prériemi se s ním dostal až sem. Izmael si před svou ženou často pochvaloval, že má společníka, který jim bude velmi užitečný, než se rodina ‚aklimatizuje‘. Lékaře odvedly jeho výzkumy často na několik dní z přímé cesty Izmaela Bushe, který se málokdy řídil něčím jiným než sluncem. A tak se stalo, že ten

dobrodružný muž Obed Bat (nebo, jak si rád říkal Battius), doktor všeho lékařství a člen četných zámořských učených společností, nebyl přítomen při nebezpečném nájezdu Siouxů. Většina lidí by to pokládala za štěstí.

Třebaže se Izmael docela neprobudil ze své netečnosti, přece jen ho zlobila drzost, s jakou byl připraven o majetek. Nakonec přece jen usnul – vždyť byl čas odpočinku. Izmael také věděl, že by se potmě o půlnoci marně snažil dostat zpět své ztracené vlastnictví. Také dobře znal nebezpečí, v jakém je on i jeho rodina, proto nepokládal za vhodné snažit se znovu získat to, o co přišel. Znamenalo by to riskovat ztrátu toho, co mu zbylo.

I když Indiáni měli rádi koně, dalo se předpokládat, že se budou chtít zmocnit i jiných věcí z jeho majetku. Obvyklou jejich lstí bylo rozehnat stáda a potom využít zmatku, který přitom vznikl. Ale Mátorí tentokrát podcenil chytrost muže, kterého oloupil. O Izmaelově netečnosti jsme se už zmínili. Zbývá ukázat výsledky jeho uvážených rozhodnutí.

Třebaže se mnohé oko dlouho do noci nezavřelo a mnohé ucho napjatě naslouchalo, zda neuslyší podezřelý šramot, který mohl znamenat indiánský útok, v táboře vládlo po celý zbytek noci hluboké ticho. Ticho a únava nakonec způsobily, že všichni kromě hlídek usnuli.

Právě když začínalo svítat a z oblohy se snášelo na zamlženou přerii šedé světlo, z houfu spících dětí se zvedla trochu vylekaná, úzkostlivá a přece svěží tvář Ellen Wadové, která se po svém tajném návratu do tábora schoulila mezi děti. Opatrně vstala a lehce překračujíc dětská těla šla k Izmaelově obranné hradbě. Zde naslouchala, jako by zapochybovala, zda se sluší, aby šla dál. Na okamžik se zastavila, a než ospalé oči hlídky měly čas zahlédnout její svižnou postavu, proklouzla dolíkem a stála na vrcholku nejbližšího pahorku.

Napjatě naslouchala, snažila se zachytit nějaký jiný zvuk než dech ranního vánku, který jemně rozvlnil trávu u jejích nohou. Chystala se zklamána odejít, když zaslechla kroky. Někdo se prodíral zcuchanou trávou. Rozběhla se a brzy uviděla na opačné straně tábora postavu stoupající na pahorek. Už chtěla zavolat Pavlovo jméno a promluvit bezdechým, dychtivým hlasem, jakým ženy vítají milého přítele, ale zarazila se a zklamaně řekla:

„Nemyslela jsem si, doktore, že vás potkám v tak neobvyklou hodinu.“

„Pro pravého milovníka přírody jsou všechny hodiny a všechny roční doby stejné, milá Ellen,“ odpověděl malý, drobný, neobyčejně pohyblivý

človíček, oblečený v podivnou kombinaci látek a kůží. Byl o něco starší než středního věku. Šel přímo k Ellen jako starý známý: „Kdo nedovede obdivovat věci v tomto našedivělém světle, neví, kolik krásy přírody mu uniká.“

„To je pravda,“ Ellen si najednou vzpomněla, že musí nějak vysvětlit, proč je tak časně venku. „Znám mnoho lidí, kteří jsou přesvědčeni, že svět je krásnější v noci než za nejjasnějšího slunečního světla.“

„Zrakový orgán takových lidí musí být příliš vypouklý! Ale člověk, který chce pozorovat život šelem kočkovitých, zejména takzvaných albínů, musí si přivstat. Řekl bych, že jsou lidé, kteří se dívají na věci raději v šeru jen proto, že vidí lépe než za plného denního světla.“

„Proto býváte tak často v noci venku?“

„Milé děvče, v noci jsem venku, protože země, která se otočí kolem své osy jednou za čtyřiaadvacet hodin, dovoluje slunečnímu světlu dopadat na každý poledník jenom polovinu té doby, a protože nemohu udělat to, co chci, v dvanácti nebo patnácti za sebou jdoucích hodinách. Teď jsem nebyl s vámi dva dny, poněvadž jsem hledal rostlinu, o níž je známo, že roste v povodí řeky La Platte, a nenašel jsem ani stéblo trávy, která by už nebyla popsána a zařazena.“

„Měl jste smůlu, doktore, ale –“

„Smůlu!“ opakoval mužík. Přistoupil blíž k mladé ženě a ukázal jí svůj zápisník. Z jeho tváře zářila skromná radost. „Ba ne, Ellen, vůbec jsem neměl smůlu. Leda by se říkalo smolař člověku, který se stal navěky slavným a jehož jméno budou příští pokolení jedním dechem vyslovovat se jménem hraběte Buffona.¹ Buffon! Obyčejný kompilátor, který tyje z práce jiných!“

„Objevil jste důl, doktore Bate?“

„Něco lepšího než důl! Hotový poklad, který se dá ihned použít, děvče. Poslouchejte. Když jsem se po svém marném hledání dal kolmo na směr, kterým měl jet váš strýc, zaslechl jsem střelbu –“

„Ano,“ přisvědčila Ellen, „měli jsme tu přestřelku –“

„Myslel jsem, že jsem zabloudil,“ pokračoval vědec, příliš zaujatý vlastními myšlenkami, aby pochopil, co řekla Ellen. „Ale žádný strach! Dobře jsem si vypočítal, v jakém úhlu mám odbočit. Myslel jsem, že střílejí kvůli mně, abych věděl, kudy mám jít, a podle toho jsem změnil směr – ne snad proto, že bych nevěřil přesnosti svých matematických

---

¹ George Louis Leclerc hrabě Buffon (1707-1788), francouzský přírodovědec. (Pozn. překladatele)

výpočtů, ale myslel jsem, že třeba některé dítě potřebuje mou pomoc –“

„Naštěstí všechny –“

„Poslouchejte,“ přerušil ji doktor, který úplně zapomněl na své pacienty. „Přešel jsem velký kus prémie – protože zvuk se nese daleko, jestliže mu nic nestojí v cestě – a vtom jsem uslyšel dupot, jako když se žene stádo bizonů. Najednou jsem v dálce zahlédl stádo čtvernožců, které pádilo nahoru a dolů po pahorcích prémie. Ta zvířata by zůstala neznáma a nepopsána nebýt šťastné náhody! Jedno z těch zvířat – nádherný exemplář – běželo trochu stranou od ostatních. Stádo – a to zvíře s ním – mířilo ke mně. Viděl jsem je ze vzdálenosti asi padesáti yardů. Využil jsem příležitosti, křesadlem jsem si zapálil svítilnu a na místě jsem zaznamenal, co jsem viděl. Tisíc dolarů bych byl, Ellen, dal, kdyby v té chvíli byl se mnou některý z chlapců s puškou.“

„Nosíte pistoli, doktore, proč jste jí nepoužil?“ zeptala se dívka. Poslouchala doktora nepozorně, nepřestávala očima úzkostlivě pátrat po prerii a nehýbala se z místa. Byla ráda, že ji tu doktor zdržuje.

„Ano, ale z té se dá střílet jenom broky. Mám ji na zabíjení většího hmyzu a plazů. Udělal jsem něco lepšího než pustit se do boje, v němž bych nemohl zvítězit. Každou podrobnost jsem vědecky přesně zaznamenal. Povím vám to, Ellen, protože jste hodné a chytré děvče, a když si zapamatujete to, co vám řeknu, mohla byste vědě prokázat velkou službu, kdyby se mi něco stalo. Věřte, milá Ellen, má činnost je stejně nebezpečná jako činnost vojáka. Právě dnes v noci,“ doktor pohlédl přes rameno za sebe, „dnešní strašné noci byl můj život ohrožen.“

„Kým?“

„Netvorem, kterého jsem objevil. Několikrát se ke mně přiblížil. Couval jsem, ale on šel pořád za mnou. Myslím, že mě zachránila svítilna. Když jsem psal, držel jsem ji mezi sebou a tím netvorem, takže pro mne byla zdrojem světla i štítem. Až uslyšíte, jak to zvíře vypadalo, teprve pochopíte, v jaké nebezpečí se my, průkopníci vědy, vydáváme, jen abychom prospěli lidstvu.“

Doktor přiblížil zápisník k očím, aby mohl číst při matném světle.

„Dávejte pozor, děvče, a uslyšíte, jak šťastný osud mi dopřál obohatit stránky zoologie.“

„Snad nechcete říct, že jste to zvíře přivedl na svět vy sám?“ Na Ellenině tváři, která znala slabé stránky doktora Battia, se objevil potutelný úsměv.

„Copak je člověk schopen dát život neživé hmotě? Kéž by tomu tak

bylo! Na čtvernožcích, zejména na těch, kteří se vyznačují rychlostí, by se dalo mnoho zlepšit. Jenže ještě si nejsem jist, zda by se měly předělat přední končetiny nebo zadní. Ostatně to je prozatím neuskutečnitelné.“ Znovu zvedl zápisník ke světlu a četl nahlas: „6. října 1805. Záznam. Čtvernožec; spatřen při světle hvězd a kapesní svítilny na severoamerických prériích – viz záznamy o zeměpisné délce a šířce. Druh – neznámý; proto pojmenován svým objevitelem *Vespertilio horribilis americanus*, protože byl spatřen večer. Rozměry (podle odhadu): největší délka jedenáct stop; výška šest stop; hlava vztyčená; nozdry široké; oči výrazné a ohnivé; zuby pilovité a četné; ocas vodorovný, pohyblivý, poněkud podobný kočičímu; nohy velké a chlupaté; drápy dlouhé, zahnuté, nebezpečné; uši nepatrné; rohy dlouhé, stranou zahnuté, hroznivé; barva oloveně šedá se světlými skvrnami; hlas zvučný, bojovný, děsivý; zvyky: žije v houfu, je masožravý, divoký a nebojácny. – To je tedy ten tvor,“ zvolal Obed, když dočetl svůj stručný, ale jasný popis, „to je tedy ten tvor, který pravděpodobně bude souperit se lvem o titul krále zvířat!“

„Nerozuměla jsem všemu, co jste četl, doktore,“ odpověděla dívka. „Myslím si však, že je nebezpečné pouštět se daleko od tábora, když takoví netvoří číhají na prerii.“

„Ano, číhají, správně jste to řekla.“ Doktor k ní přistoupil ještě blíž a ještě víc ztlumil hlas. „Mé nervy ještě nikdy neprodělaly takovou zkoušku. Přiznávám se, že jsem jednu chvíli *fortifer in re* zakolísal před tak strašlivým nepřítelem. Ale láska k přírodním vědám mi dodala síly a dala mi zvítězit.“

„Mluvíte docela jinak, než jak se mluví u nás v Tennessee. Opravdu nevím, jestli vám dobře rozumím.“ Ellen stěží potlačila smích. „Jestli se nemýlím, chcete říci, že jste se polekal jako slepice.“

„To je absurdní přirovnání. Slepice domácí je od přírody statečný pták. Ellen,“ pokračoval velice vážným hlasem, „byl jsem pronásledován, štván, byl jsem v nebezpečí, že – co to bylo?“

Ellen sebou trhla. Doktor mluvil tak přesvědčivě, že mu málem začínala věřit. Když pohlédla směrem, kam ukazoval ten učený muž, uviděla, jak po prerii běží nějaké zvíře. Mířilo přímo k nim. Ještě nebylo tolik světla, aby poznala, co to je za zvíře, ale nebylo pochyb: byl to divoký, rozzuřený tvor.

„Běží sem, běží sem,“ vykřikl doktor a sáhl do kapsy po zápisníku. „Osud mi dopřál, Ellen, abych opravil chyby, kterých jsem se dopustil při světle hvězd. Počkejte – barva popelavě olovená, žádné uši – rohy

velmi odstávající.“ Doktorův hlas umlčel a ruku mu zastavil řev zvířete, tak strašlivý, že by poděsil i statečnější srdce, než bylo srdce přírodovědcevo. Zvuky, které vydávalo zvíře, se rozlehly po prérii. Pak následovalo hluboké ticho, jež náhle přerušil smích Ellen Wadové. Přírodovědec údivem strnulý tu stál jako socha a dovolil statnému oslu, kterého se už nepokoušel odehnat svítilnou, aby ho očichával.

„To je ten hrůzostrašný tvor!“ Ellen se smála, že byla sotva schopna promluvit, „váš vlastní trpělivý, udřený osel!“

Doktor se díval ze zvířete na dívku a z dívky na zvíře, ale samým překvapením nebyl schopen slova.

„Copak nepoznáváte zvíře, které se pro vás už tak dlouho dře?“ smála se Ellen. „Zvíře, o kterém jste tisíckrát řekl, jak vám dobře slouží, jak je máte rád jako vlastního bratra?“

„*Asinus domesticus!*“ doktor nabral dech, zdálo se, že se udusí. „Toto je nesporně *Asinus*, Ellen Wadová, ale není to *Vespertilio horribilis*, zvíře prerie. Jsou to úplně rozdílná zvířata, ujišťuji vás, děvče, a také jejich charakteristické znaky jsou zcela rozdílné. Tamten masožravý,“ doktor nahlédl do zápisníku, „tento zrnožravý; *povaha* divoká, nebezpečná; *povaha* trpělivá, mírná; *uši* nenápadné; *uši* dlouhé; *roh*y zahnuté stranou, atd.; *roh*y žádné!“

Ellen se znovu dala do smíchu. Učený muž se teprve nyní poněkud vzpamatoval.

„Obraz *Vespertilia* jsem měl na sítnici,“ řekl užaslý badatel, jako by se omlouval, „a byl jsem tak hloupý, že jsem si svého věrného osla spletl s netvorem. Ale stejně nemohu pochopit, že to zvíře běhá volně!“

Ellen vyprávěla doktorovi o přepadení Izmaelovy skupiny Indiány. Přesně vylíčila, jak zvířata vyrazila z tábora a jak se rozutekla po prerii. Tak se doktor dozvěděl, že omylem pokládal za divoká zvířata poděšené stádo. Dívka se neskrývala obavami, že ztráta stáda bude mít pro Bushovu rodinu velmi vážné následky. Přírodovědec pozorně poslouchal Ellenino vyprávění, ale ani jediným slovem je nepřerušil. Dívka si všimla, že doktor vytrhl list ze zápisníku se záznamem o objevení prérijního netvora. Od té chvíle svět už neslyšel o zvířeti *Vespertilio horribilis americanus*.

Když se doktor Bat seznámil s podrobnostmi přepadení, jeho zájem se ihned obrátil jiným směrem. Kdysi dal Izmaelovi do úschovy různé folianty a několik krabic plných lisovaných rostlin a preparovaného hmyzu. Teď ho napadlo, že tak chytří lupiči, jako jsou Siouxové, si jistě nedali ujít příležitost, aby ho o tyto poklady oloupili. Když se Ellen

nepodařilo zaplašit doktorovy obavy, rozešli se. Vědec pospíchal, aby se přesvědčil, zda jsou jeho sbírky v pořádku. Dívka rychle a bezhlesně vklouzla do tichého, osamělého stanu.

KAPITOLA VII.

Cože? Padesát mých lidí najednou?

Shakespeare

Nad zdánlivě nekonečnou prérií se zatím rozbřeskl den. Obedův návrat do tábora v takovou chvíli, provázený žalostným nářkem nad ztrátou vzácných sbírek, musel probudit celou ospalou Bushovu rodinu. Izmael, jeho synové i zamračený bratr jeho ženy byli na nohou, sotva slunce zaplavilo svými paprsky tábor. Hned začali odhadovat škody, které jim způsobili Indiáni.

Izmael si se zařátými zuby prohlédl nehybné, vrchovatě naložené vozy, vrhl pohled na skupinu udivených, polekaných dětí, tlačících se kolem zamračené a zoufalé matky, a vyšel na prérii, jako by mu v táboře bylo příliš dusno. Za ním šli jeho synové. Bedlivě pozorovali zlostný výraz svého otce, jako by se z něho snažili vyčíst, co mají dělat. Všichni brzo došli v hlubokém, zasmušilém mlčení na vrcholek nejbližšího pahorku, odkud bylo vidět na holou pláň. Spatřili jediného bizona, který se nedaleko pásal na zvadlé trávě, a doktorova osla, který využil svobody, aby si dopřál bohatší pokrm než obvykle.

„Tamhle je jedno z našich zvířat. Ti darebáci nám je nechali, jen aby nás ještě víc pozlobili,“ Izmael ukázal na osla, „nejubožejší zvíře ze

všech. Tahle půda je tvrdá, chlapci, ale ať se děje co děje, musíme pro hladová ústa najít potravu.“

„Tady bude ručnice prospěšnější než motyka,“ nejstarší syn několikrát opovržlivě kopl do vyprahlé půdy. „Ta se tak hodí pro lidi, kteří k obědu raději žebrácké boby než hommany. Vrána by brečela, kdyby musela letět přes tyhle končiny.“

„Co tomu říkáte vy, trapere?“ Izmael ukázal na sotva viditelný otisk, který jeho mohutný podpatek zanechal v tvrdé půdě a pohrdavě se zasmál. „Je tohle půda, jakou by si vybral člověk, který nikdy neobtěžuje úřady sepisováním vlastnické smlouvy?“

„V údolích je půda úrodnější,“ odpověděl stařec. „Než jste se dostal do této pouště, projel jste milióny akrů, na kterých by bylo možno sklídit bohatou žeň. A člověk by ani nemusel příliš těžce pracovat. Jestli jste přišel hledat úrodnou zem, zajel jste o několik set mil dál, než jste měl, nebo musíte jet ještě dalších několik set mil.“

„U tamtoho oceánu jsou tedy lepší možnosti?“ zeptal se Izmael a ukázal směrem k Tichému oceánu.

„Jsou, přesvědčil jsem se o tom,“ odpověděl stařec. Postavil ručnici pažbou na zem a opřel se o hlaveň. „Viděl jsem vody obou moří. U jednoho z nich jsem se narodil a žil jsem tam, až mi bylo tolik, jako tomuhle mladíkovi. Lidi, od dob mého mládí Amerika pěkně vyrostla. Je dnes větší, než jsem si kdysi představoval svět. Skoro sedmdesát let jsem žil v oblasti New York, která se později stala jedním ze států. Byl jste někdy náhodou v New Yorku?“

„Ne, já ne. Nikdy jsem nebyl ve větším městě. Ale to místo, o kterém mluvíte, podle jména znám. Hodně lesa prý tam vykáceli.“

„Až moc, až moc! I půdu svými sekerami zraňují! Jaké hory a jaká loviště zbavená stromů jsem viděl! A nikdo se ani nezastyděl! Zůstal jsem tam tak dlouho, dokud rány seker nepřehlušily štěkot mých psů, pak jsem odešel na západ hledat klid. Byla to truchlivá cesta. Bylo smutné procházet týdny a týdny mezi padajícími stromy a dýchat vzduch plný kouře z doutnajících mýtin! Stát New York je odtud daleko!“

„Myslím, že leží někde na druhém konci starého Kentucky, ale jak je velký, to nevím.“

„Racek by musel uletět tisíc mil, aby se dostal k východnímu moří. A přece to byla hračka přejít při lovu z jednoho jeho konce na druhý, když tam bylo dost stínu a zvěře. Byly doby, kdy jsem stopoval jelena v horách u řek Delawaru a Hudsonu a ještě tentýž rok jsem lovil bobry u horních jezer. Ale to jsem měl ještě bystré a jisté oko a nohy byly jako

nohy losa. Hektorova matka,“ traper laskavým pohledem utkvěl na starém psu u svých nohou, „Hektorova matka byla tenkrát štěně a štěkala na zvěř, sotva ji zvěřila. Ta se mě nazlobila, ta fena, ta se mě nazlobila.“

„Váš pes je starý, cizince, praštit ho do hlavy by bylo pro něho dobrodiním.“

„Pes je jako jeho pán,“ traper jako by neslyšel surovou Izmaelovu radu. „Dovrší své dny, až jeho práce mezi zvěří bude skončena – dřív ne! Podle mne na tomto světě jedna věc zapadá do druhé. Nejrychlejší jelen vždycky neunikne psům, a ani nejsilnější ruka nemusí nejjistěji držet ručnici. Rozhlédněte se kolem, lidé! Co říknou yankeeští dřevorubci, až si prosekají cestu od východního k západnímu moři a zjistí, že ruka, která dovede jednou ranou zbavit zem stromů, už tady byla a tak to tu zpusťovala? Vráť se stejnou cestou jako liška, když utíká před psy. Teprve tenkrát poznají, jak nesmyslné bylo to jejich pustošení. Ale to jsou úvahy člověka, který se osmdesát let díval na lidskou pošetilost a který sotva přivede k rozumu ty, co stále ještě lpějí na radostech světa. Máte co dělat, jestli chcete uniknout Indiánům. Pokládají se za pravoplatné vlastníky této země, a když mají převahu, málokdy nechají bělochovi víc než jeho kůži, na kterou je tak pyšný. Vždycky se mu snaží uškodit.“

„Co jste zač, starče?“ zeptal se přísně Izmael. „Vypadáte a mluvíte jako běloch, ale zdá se, že srdcem jste Indián.“

„Já nedělám mezi národy velký rozdíl. Lid, který jsem nejvíc miloval, je rozptýlen jako písek vyschlého dna řeky rozvátý podzimní vichřicí. Život je příliš krátký, aby si člověk na cizí zvykl tak jako na ty, s nimiž po léta žil. Ve mně není ani kapka indiánské krve. Čím je indiánský bojovník povinen svému národu, tím jsem já povinen lidu Spojených států. Jenže Spojené státy mají dost vojáků a ozbrojených lodí a pomoc osamoceneného osmdesátiletého starce nepotřebují.“

„Poněvadž jste běloch, smím se vás zeptat: kde jsou Siouxové, kteří mi ukradli dobytek?“

„Kde je stádo buvolů, které teprve včera pronásledoval pardál po prérii? To je tak těžké vědět jako –“

„Příteli,“ řekl doktor Battius, který dosud pozorně poslouchal, teď však pokládal za nutné vmísit se do rozhovoru, „příteli, bolí mě, když slyším, jak zkušený a všímavý lovec, jako jste vy, se dopouští omylu, běžného mezi lidmi, kteří toho mnoho nevědí. Zvíře, o kterém mluvíte, se správně nazývá bizon. Proto bych doporučoval, abyste příště, až se o něm zmíníte, použil tohoto názvu.“

„Bizon nebo buvol, to je přece jedno. Pořád je to stejné zvíře, ať mu říkáte jak chcete, a –“

„Promiňte, vážený lovc. Poněvadž systém je základem přírodních věd jest nutno zvíře nebo rostlinu od jiného zvířete neb rostliny rozlišiti podle odlišných vlastností té které odrůdy –“

„Příteli,“ řekl trochu umíněně traper, „chutnal by vám bobří ocas míň, kdybyste bobru říkal mink, nebo pochutnal byste si na vlku, kdyby vám nějaký knihomol řekl, že jíte zvěřinu?“

Stařec položil tyto otázky velmi vážně a důrazně. Vypadalo to, že mezi oběma muži dojde k prudké výměně názorů. Ale Izmael ukončil debatu zmínkou o věci, která byla pro něho daleko důležitější.

„Rozhovor o bobřích ocasech a o mase minka je vhodný při klidném posedění u krbu. Nám teď jde o něco mnohem důležitějšího. Povězte mi, trapere, kde jsou teď ti vaši Siouxové?“

„To je, jako byste se mne zeptal, jaké barvy má luňák, který letí tamhle pod bílým oblakem. Když Indián udeří, nečeká, až se mu za to zaplatí olovem.“

„Myslíte, že už ti mizerní divoši dají pokoj? Vždyť mi sebrali celé stádo.“

„Lidská povaha je vždycky stejná, ať má člověk takovou nebo jinou barvu pleti. Zjistil jste někdy, že jste toužil po bohatství míň, když byla sklizeň bohatá, než když jste byl majitelem jediného kukuřičného zrna? Jestliže ano, pak mé celoživotní zkušenosti o lidské chamtivosti jsou k ničemu.“

„Mluvte jasně, cizince,“ Izmael udeřil pažbou ručnice prudce o zem. Jeho pomalá chápavost nenalézala potěšení v rozhovoru plném nejasných narážek. „Položil jsem vám prostou otázku, vím, že na ni můžete odpovědět, aby tomu člověk rozuměl.“

„Máte pravdu, máte pravdu, mohu na ni odpovědět. Až Siouxové zjistí, že je nikdo nepronásleduje, vrátí se jako hladoví vlci zlákaní vnadidlem, kterého se prve nedotkli. Možná že si budou počínat jako velcí medvědi na Dlouhé řece. Ti ani kořist neočichají a hned seknou tlapou.“

„Vy jste tedy viděl zvířata, o kterých mluvíte!“ zvolal doktor Battius, který byl z rozmluvy vyloučen déle, než jeho netrpělivost snesla, a teď se přiblížil s otevřeným zápisníkem. „Můžete mi říci, jestli to, s čím jste se setkal, byl druh *Ursus horribilis* – s *ušima* zaokrouhlenýma – s *čelem* klenutým – s *očima* postrádajícíma horní víčko, s šesti řezáky, jedním nepravým a s čtyřmi dokonalými stoličkami –“

„Trapere, pokračujte, mluvíme o důležitých věcech,“ přerušil doktora Izmael. „Vy jste přesvědčen, že ty lupiče ještě uvidíme?“

„Ne – ne – já jim neříkám lupiči, protože to je jejich zvyk, říkají mu zákon prérie.“

„Šel jsem pět set mil, abych našel místo, kde neuslyším slovo zákon,“ řekl prudce Izmael, „a rozhodně nemám chuť sedět na lavici obžalovaných, když je Indián soudcem. Říkám vám, trapere, jestli ještě někdy nějaký Sioux bude slídit kolem mého tábora, pozná, co dovede má ručnice,“ kočovník energicky udeřil na svou ručnici, „i kdyby měl třeba Washintgonovu medaili¹. U mne je lupič každý, kdo bere, co není jeho.“

„Tetoni, Pawneeové a Konzové a příslušníci tuctu jiných kmenů se pokládají za pravoplatné vlastníky těchto plání.“

„Příroda je usvědčuje ze lži. Vzduch, voda a půda patří všem lidem a nikdo nemá právo rozdělovat je na kousky. Člověk musí pít, dýchat, chodit – proto každý má právo na kus země, který si sám vybral. Proč páni, kteří vládnou Spojeným státům, nevedou podle kompasu čáry nad našimi hlavami, jako je vedou pod našima nohama? Proč nedají majiteli půdy nebo majiteli vzduchu tolik a tolik stop oblohy s tou a tou hvězdou jako hraničním kamenem a proč mu neurčí mrak, který smí pohánět jeho mlýn?“

Izmael se pohrdavě zasmál. Jeho smích přejímali jeho synové jeden po druhém, až nakonec se smála celá rodina.

„No tak, trapere,“ pokračoval mírnějším tónem – byl přesvědčen, že starce svými argumenty dokonale potřel, „myslím, že ani jeden z nás neměl nikdy moc co dělat s vlastnickými smlouvami, s okresními úředníky nebo s poznamenanými stromy, nebudeme tedy pro hlouposti plýtvat slovy. Žijete dlouho v tomto kraji, proto vás žádám, abyste mi upřímně řekl, co byste dělal, kdybyste byl v mé kůži.“

Stařec váhal. Zdálo se, že nemá chuť vystěhovalci radit. Poněvadž se však všichni na něho dívali, a ať otočil tvář na kteroukoliv chtěl stranu, všude se setkal s pohledem upřeným na svůj obličej, odpověděl tichým, smutným hlasem:

„Viděl jsem příliš mnoho lidské krve prolité v nicotných hádkách. Proto už nikdy nechci slyšet ránu z ručnice, vystřelenou ve zlosti. Deset těžkých let jsem žil sám na těchto holých pláních a čekal, až udeří má

---

¹ Americká vláda jmenovala náčelníky západních indiánských kmenů a propůjčila jim medaile s podobiznou amerických presidentů. Medaile, na níž byl vyobrazen president Washington, se těšila největší vážnosti. (Pozn. autora)

hodina. Za celou tu dobu tvor, který se nejvíc podobal člověku a na kterého jsem vystřelil, byl šedý medvěd.“

„Ursus horribilis,“ zabručel doktor.

Traper se odmlčel. Když si však uvědomil, že tu poznámku udělal doktor sám pro sebe, pokračoval.

„Jak říkám, byl to šedý medvěd nebo pardál, který žije ve Skalistých horách, leda by se člověku víc blížil bobr, který je moudrý a mazaný. Co bych vám radil? I buvolí samice bude bojovat za své mládě.“

„Nikdo nesmí říct, že Izmael Bush měl své děti míň rád než medvěd svá mláďata.“

„Na tomhle místě, kde se není kam skrýt, nemůže bojovat tučet mužů proti pěti stům.“

„To je pravda,“ Izmael se zadíval na svůj chabě opevněný tábor.

„Možná že by se něco dalo udělat s vozy a s poraženými topoly.“

Traper potřásl nedůvěřivě hlavou, ukázal k západu na zvlněnou pláň a odpovéděl:

„S těchto vršků není těžké poslat kulku přímo tam, kde spíte. A šípy z lesíka za táborem by vám nedovolily ani nos vystrčit. Ba ne to by nešlo, to by nešlo. Ale asi tři míle odtud je místo, kde by bylo možné bránit se několik dní, ba týdnů, kdyby bylo pro tu krvavou práci dost rukou a odvahy.“

Mezi mladými muži se znovu ozval tichý, posměšný smích, kterým chtěli dát najevo, že jsou schopni vykonat ještě těžší úkol. Izmael sám nadšeně přijal zdráhavý traperův návrh. Stařec zvláštním myšlenkovým pochodem došel k přesvědčení, že musí zůstat neutrální. Několika přímými, přesnými otázkami byly získány od trapera další informace, nutné k přemístění tábora. Potom se kočovník, který, když bylo třeba, dovedl být neuvěřitelně energický, stejně jako jindy byl neuvěřitelně netečný, dal bez odkladu do práce.

Nebyl to úkol snadný. Vystěhovalci museli sami táhnout naložené vozy přes velký kus prerie bez cest. Nebýt trapera, byli by se v té pustině těžko vyznali. Muži museli pracovat ze všech sil, ale ani ženy a děti nebyly ušetřeny těžké námahy. Zatímco synové, zapřažení do naložených vozů, stoupali na nejbližší pahorek, jejich matka a Ellen, obklopeny užasými dětmi, šly pomalu za vozy ohnuty pod tíhou nejrůznějších předmětů, které stačily unést.

Izmael dohlížel na stěhování a řídil je. Chvilími se mohutným ramenem opřel do některého opožďujícího se vozu a postrkoval jej, dokud nedohonil ostatní. Potom ukázal směr, napomenul syny, aby si

udrželi náskok, který je stál tolik námahy, kývl na bratra své ženy a vrátil se s ním do prázdného tábora.

Vyklízení tábora trvalo hodinu. Po celou tu dobu stál traper stranou, opřen o ručnici, se svým starým psem u nohou. Mlčky a pozorně sledoval všechno, co se dělo. Chvillemi ozářil úsměv jeho větry ošlehanou, vyhublou, vrásčitou tvář, jako když se sluneční paprsek mihne po polorozbořené zřícenině. Stařec se obdivoval obrovské síle těch mladých mužů. Když řada vozů pomalu vyjížděla po svahu, znovu se na traperově tváři objevil smutný výraz. Když vůz za vozem opustil tábor, stařec se se zájmem rozhlížel kolem. Jeho pozornost upoutal malý stan, kterého si nikdo nevyšímal. Před ním stál vůz. Na stan i na vůz jako by zapomněli. Ukázalo se však, že Izmael, když dal svému zamračenému společníkovi znamení, aby šel s ním, měl na mysli právě tuto přezíranou část svého majetku.

Vystěhovalec a jeho společník se nejdřív opatrně rozhlédli na všechny strany, potom přistoupili k malému vozu a vtačili ho pod stan stejně, jak ho včera večer ze stanu vytáhli. Oba potom zmizeli ve stanu. Zvědavý stařec napjatě pozoroval, co se bude dít. Přiblížil se ke stanu a několik kroků od zakázaného místa se zastavil. Stan se zavlnil, ale ti uvnitř nepromluvili ani slovo. Znali asi dobře svou práci, a tak Izmael nemusel svému nevládnému společníkovi říkat, co má dělat. Za chvíli byla práce uvnitř stanu skončena a oba muži vyšli. Byli tak zaměstnaní, že si traperu ani nevyšimli. Izmael začal uvolňovat plachtu stanu a klást ji kolem vozu tak, aby přikryla celý vůz. Obloukovitá střecha se chvillemi zachvěla lehkými pohyby vozu, do něhož byl znovu uložen jeho tajemný náklad. Když byli hotovi, Izmaelův pomocník zahlédl starého traperu. Pustil oj a zakřičel:

„Říkáš, že jsem hlupák. Ale podívej se sám. Jestli tenhle člověk není nepřítel, prohlásím se za Indiána a půjdu lovit se Siouxi.“

Mrak, z něhož má každou chvíli sjet blesk, není temnější a hrozivější než pohled, kterým Izmael přivítal vetřelce. Ohlížel se na všechny strany, jako by hledal něco, čím by jednou ranou poslal zvědavého traperu na onen svět. Potom však – možná že si uvědomil, že ještě někdy bude potřebovat starcovu radu – se přece jen ovládl.

„Cizinče, myslel jsem, že jenom ženské strkají nos do cizích záležitostí. Kterému soudci nebo šerifovi chcete poslat zprávu?“

„Já s nimi málo hovořím, kromě jednoho, a to ještě o svých vlastních záležitostech,“ stařec nebojácně ukázal k obloze. „Je to soudce nás všech. Nepotřebuje, abych mu podával zprávy, a ani v této pustině vám

nic nepomůže vaše přání, něco před ním utajit.“

Po těch prostých slovech zlost jeho obhroublých posluchačů trochu ochladla. Izmael tu stál zamračený a zamyšlený a jeho společník se mimoděk podíval na klidné, modré nebe, klenoucí se nad hlavou. Ale vážné dojmy nemají dlouhého trvání v myslích, které odvykly přemýšlení. Proto Izmaelova nerozhodnost netrvala dlouho,

„Byl byste nám prokázal víc přátelské a kamarádké laskavosti,“ řekl Izmael sice mrzutě, ale už ne výhružně, „kdybyste se byl opřel do kola některého z tamhletěch vozů, místo abyste se potloukal tady, kde nechceme mít nikoho kromě těch, které si pozveme.“

„Tou trochou síly, která mi zbyla, vám rád pomohu, kde budete chtít, třeba u tohoto vozu,“ opověděl traper.

„Myslíte, že jsme děti!“ Izmael se zasmál a začal táhnout vůz. Ten se rozjel po trávě lehounce, jako by jej táhlo spřežení.

Traper zůstal stát a díval se za odjíždějícím vozem, dokud ten nevyjel na svah a dokud nezmizel za pahorky prémie. Přemýšlel, co v něm asi je. Potom se rozhlédl. Nepřipadalo mu divné, že už zase nevidí lidskou bytost, vždyť si už dávno zvykl na samotu. Smutně pokýval hlavou, když uviděl prázdné místo, kde ještě před nedávnem rostly stromy. Teď ležely u traperových nohou jenom větve, zbavené zeleného listí.

„Mohl jsem si to myslet, mohl jsem si to myslet, vždyť jsem to už tolikrát zažil,“ řekl si pro sebe. „A já sám jsem je na to místo přivedl. A teď jsem je poslal jinam, kde budou ve svém ničení pokračovat.“

Jeho samomluvu přerušil zesilující se šustot v nízkém houští blízko dolíku, v němž ležel Izmaelův tábor. Zvyk, získaný mnohaletým pobytem v divočině, přiměl starce, aby rychle zamířil. Hned se však vzpamatoval, znovu ručnici zavěsil do ohbí paže a jeho tvář zase zesmutněla.

„Pojď ven, pojď ven,“ řekl hlasitě. „Ať jsi pták, nebo čtvernožec, tyhle staré ruce ti nic neudělají. Najedl jsem se, napil, proč bych tedy měl zabíjet, když ke svému živobytí zatím nic nepotřebuju? Pojď ven, pojď ven, tyhle staré ruce ti neublíží.“

„Děkuju vám za dobré slovo, dědo,“ ozval se Pavel Hover a vylezl z úkrytu. „Nelíbilo se mi, jak jste prve namířil do houští. Je vidět, že pořád ještě dovedete znamenitě zacházet s ručnicí.“

„Máte pravdu, máte pravdu,“ zasmál se traper. „Byly doby, kdy málo lidí znalo přednosti dlouhé ručnice, jako je tahle, líp než já, třebaže se vám teď musím zdát starý a nepotřebný. Máte pravdu, mladý muži. Byly doby, kdy jsem byl nebezpečný, když se pohnul list na dostřel od místa,

kde jsem stál, nebo,“ stařec ztišil hlas, „kdy v houštině číhající Mingo nesměl ani oko ukázat. Víte, kdo to byli rudí Mingové?“

„Znám minky,“ Pavel vzal starce za ruku a vedl ho k houštině.

Neustále se ohlížel, jako by se chtěl přesvědčit, že ho nikdo nepozoruje. „Ale minkové jsou černí, nikdy jsem neslyšel, že by měli jinou barvu.“

„Bože, bože,“ povzdychl si stařec, pokýval hlavou a zasmál se svým podivným, bezhlesým smíchem, „ten chlapec si plete zvíře s člověkem. Musím ale přiznat, že Mingo je jen o málo lepší než zvíře. Je vlastně horší, když se napije rumu. Toho zatraceného Hurona od horních jezer jsem zastřelil, když číhal mezi skálami v horách, bylo to u – –“

Jeho hlas zanikl v houštině, do které se dal bez nejmenšího odporu zavést Pavlem. Myslel na to, co se stalo před půl stoletím, a snad ani dost dobře nevnímal, co se právě děje kolem.

KAPITOLA VIII.

*Ted' se perou hlava nehlava. Jdu se na ně podívat.
Ten potměhud, ten šeredný darebák Diomedes
si k přilbě připevnil pásek
toho hloupoučkého mladíčka.*

Shakespeare

Mezi tím, co jsme vylíčili v předešlé kapitole, a událostmi, o nichž bude řeč teď, uplynul týden. Roční doba pokročila. Letní zeleň ustupovala hnědým a pestrým barvám podzimu. Prudké poryvy větru neustále měnily podobu mraků táhnoucích po obloze. Chvillemi se objevilo nebe, nádherné, vznešené a věčné, netečné k rozmarnému počínání světa. Přes divoké, holé prémie se hnal zuřivý vítr.

Uprostřed monotónně zvlněného povrchu pláně se na břehu říčky, která se po dlouhé cestě vlévala do jednoho z četných přítoků Otce řek, zvedala jediná holá, rozervaná skála. U úpatí skály byl dolík, porostlý olšovým a škumpovým proutím. Jako by zde nebylo života. A přece...

Na skále bylo vidět klády a mezi nimi kameny, několik nízkých střeš z kůry a z větví stromů a také opevnění, umístěné na snadněji přístupných místech úbočí. Na vrcholku skály stál malý stan. Svítil do dálky jako skvrna sněhu. Do této primitivní pevnosti se uchýlil Izmael

Bush, když byl oloupen o svá stáda.

V den, k němuž jsme posunuli své vyprávění, stál Izmael u úpatí skály opřen o ručnici a díval se pln opovržení a zklamání na neplodnou půdu kolem.

„Je čas, abychom změnili způsob života,“ řekl bratru své ženy, který málokdy byl daleko od něho. „Musíme se stát přežvýkavci a vzdát se života svobodných lidí, Abirame. Mohl bys hledat potravu, jako to dělají kobylinky luční, jsi mrštný a překonal bys asi jejich nejlepšího skokana.“

„Tenhle kraj nestojí za nic,“ Abiramovi se nelíbilo švagrovo vtipkování. „A je dobře si připomenout, že línému pocestnému cesta neubíhá.“

„Ty bys chtěl, abych táhl káru přes tuhle poušť týdnů nebo dokonce měsíce?“ Izmael, když bylo třeba, dovedl vykonat neuvěřitelně těžkou práci, ale málokdy byl vytrvalý. Proto se mu nelíbil nápad, který sliboval tak málo odpočinku. „To ať si dělají lidé, kteří žijí v osadách a pospíchají domů. Má farma je díky bohu dost velká, její majitel má vždycky dost místa, kde si odpočinout.“

„Nezbývá tedy než sklidit úrodu.“

„To se v těchhle končinách lehčeji řekne než udělá. Říkám ti, Abirame, musíme odtud z mnoha důvodů. Ty víš, že já málokdy něco slíbím, ale svůj slib plním líp, než ti tví obchodníci dodržují smlouvy, rozvláčně sepsané na kusech papíru. Musíme urazit ještě sto mil, než se dostaneme tam, kam jsem se čestným slovem zavázal, že tě dovedu.“

Izmael pohlédl vzhůru na stan na vrcholu rozervané skály. Jeho švagr tomu pohledu rozuměl a i on se zadíval v tu stranu. Ten pohled, který jako by byl výrazem nějakých společných zájmů, zažehnal hrozící roztržku mezi oběma muži.

„Vím to a cítím to ve všech kostech. Pamatuju se dobře, proč jsem se vydal na tuhle zatracenou cestu. Vím také, jak je dlouhá. To, cos udělal ty nebo já, nebude nic platné, jestli úspěšně nedokončíme, co jsme dobře začali. Myslím, že tahle zásada platí na celém světě. Jeden potulný kazatel, kterého jsem slyšel v Ohio, říkal, že člověku, který by žil podle své víry sto let, a potom se jí na jediný den zpronevěřil, budou při posledním zúčtování připsány všechny jeho zlé skutky a ani jeden dobrý.“

„A tys věřil tomu hladovému pokrytci?“

„Kdo říká, že jsem mu věřil?“ odpověděl Abiram, ale vyslovil to tak, že bylo vidět, jak velice se bojí toho, čemu se naoko posmíval. „Když opakuju, co řekl nějaký tulák, ještě to nemusí znamenat, že tomu věřím.“

– Ale stejně, Izmaeli, ten člověk měl možná přece jenom pravdu. Říkal, že svět není vlastně nic jiného než poušť a že je jen jedna ruka, která může i toho nejučenějšího člověka vést všemi těmi spletitými cestami. Jestli tohle není pravda vždycky, může to být pravda někdy.“

„Abirame, zbav se těchhle starostí jako chlap,“ Izmael se drsně zasmál. „Ty se chceš modlit! Ale co by ti pomohlo, kdybys bohu sloužil pět minut a ďáblu hodinu? Poslyš, příteli, já nejsem dobrý hospodář, ale na vlastní útraty jsem se přesvědčil, že kdo chce sklidit bohatou ženi i na té nejúrodnější půdě, musí těžce pracovat. A ti tví fňukalové porovnávají zem ke kukuřičnému poli a lidi, kteří na ní žijí, tomu, co se na ní urodí. Řeknu ti, Abirame, ty nejsi nic jiného než bodlák nebo divizna. Ani topit by se s tebou nedalo.“

Abiram se zlostně podíval na svého švagra, bylo vidět, jaký má vztek. Ale Izmaelův klidný, pevný pohled ho zkrotil. Nebylo pochyby, že vůdce vystěhovalců ovládá svého zbabělého švagra.

Izmael klidně dál rozvíjel své plány.

„Každý dostane spravedlivě zapláceno v naturáliích,“ řekl. „Já jsem přišel o svůj dobytek, mám ale plán, jak zařídit, abych byl na tom stejně dobře jako dřív. Ovšem když se člověk stará na dvě strany, byl by blázen, kdyby si za svou námahu nenechal nějakou tu provizi.“

Po tomto vážně míněném prohlášení čtyři nebo pět Izmaelových synů, kteří do té chvíle zevlovali kolem, opření o skálu se přiblížilo svým obvyklým loudavým krokem.

„Zavolal jsem na Ellen Wadovou, co má na skále hlídku. Chtěl jsem vědět, jestli je něco vidět,“ řekl nejstarší. „Místo odpovědi zavrtěla jenom hlavou. Ellen je na ženskou trochu skoupá na slovo. Měl by ji někdo naučit způsobům, ale aby přitom neutrpěla její krása.“

Izmael pohlédl vzhůru tam, kde dívka měla stráž. Seděla před stanem na kraji nejvyššího výčnělku alespoň dvě stě stop vysoké skály. Přestože na tu dálku bylo vidět jen obrysy postavy a dívčiny světlé rozpuštěné vlasy, Izmael si všiml, že Ellen upřeně něco pozoruje na prérii.

„Co je, Nell?“ zavolal. „Vidíš něco většího než králíka?“

Ellen pohnula rty. Vztyčila se, jak to jen její malá postava dovolovala, ale oči z prerie nespouštěla. Její hlas, jestli vůbec promluvila, nemohl přehlušit vítr.

„Určitě to děvče vidí něco vzácnějšího než buvola nebo prérijního psa,“ poznamenal Izmael. „Tak co, Nell, jsi hluchá? Nell, povídám! Doufám, že vidí hordu Indiánů, rád bych jim zaplatil za jejich laskavost pod ochranou těchhle klád a skal.“ Izmael prudce gestikuloval. Když se

jeho synové znovu podívali na skálu, byla Ellen pryč.

„Na mou hříšnou duši, to děvče odnesl vítr!“ vykřikl Asa, který byl obvykle ze všech Izmaelových synů nejflegmatičtější.

Všech se zmocnilo vzrušení, které se u těch mladých lidí snad dalo přičíst tomu, že Elleniny veselé modré oči, světlé vlasy a svěží tváře měly jakýsi vliv na jejich netečnou povahu. Jejich údiv se změnil v obavy, když viděli, že vrchol skály zůstává prázdný.

„Je to možné,“ řekl jiný. „Seděla na odštípnutém rozviklaném kameni, dýl než hodinu jsem si myslel, že bych jí měl říct, že je to nebezpečné.“

„Není to její stuha, co visí tamhle na skále?“ vykřikl Izmael. „Hrome! Někdo je ve stanu! Neřekl jsem vám –“

„Ellen! Je to Ellen!“ přerušili ho jeho synové sborem, když se Ellen znovu objevila na skále. Vyšla ze stanu lehkým, nebojácným krokem, šla k místu, kde prve stála, a ukazovala k prérii. Jako by rychle a důrazně cosi říkala někomu neviditelnému.

„Nell se asi zbláznila,“ prohodil Asa napůl pohrdavě, napůl starostlivě. „Spí s otevřenýma očima a něco se jí zdá. Myslí, že vidí některé z těch divokých zvířat s nemožnými jmény, o kterých jí pořád doktor vykládá.“

„Nevidí snad to děvče nějakého siouxského zvěda?“ Izmael se rozhlédl po prérii. Ale když ho Abiram upozornil, rychle se podíval vzhůru a uviděl, že plátno stanu se chvěje docela jinak, než když je rozvlnil vítr. „Dívej se dobře! Ať to jenom zkusí! Zná mne příliš dobře, než aby provedla nějakou lotrovinu.“

„Dívej se sám. Když není stěna stanu zvednuta, vidím toho zrovna tolik jako sova ve dne,“ odpověděl Abiram.

Izmael udeřil pažbou ručnice prudce o zem a vykřikl hlasem, který by byla Ellen jistě slyšela, kdyby její pozornost nebyla tak nevysvětlitelně upjata na něco jiného.

„Nell!“ křičel Izmael. „Co to děláš, ty blázne? Chceš na sebe přivolat trest? Nell! Zapomněla svou mateřštinu – uvidíme, jestli porozumí tomuhle.“

Izmael zvedl ručnici a namířil na vrchol skály. Než mu v tom mohli zabránit, vystřelil. Ellen sebou trhla jako polekaný kamzíček, pronikavě vykřikla a vrhla se do stanu tak rychle, že nebylo možno zjistit, zda se jenom polekala, nebo zda byla zraněna.

Synové nemohli otci v jeho počínání zabránit, ale teď se jejich obličej zamračily.

„Co udělala Ellen, otče, žes na ni vystřelil jako na zatoulaného jelena nebo hladového vlka?“ zeptal se Asa. Byla to otázka neobvykle odvážná.

„Lotrovinu,“ odpověděl klidně Izmael. Pohrdavě změřil své syny, aby jim ukázal, jak málo si dělá z jejich špatně skrývaného rozhořčení. „Lotrovinu, chlapče, lotrovinu! Dej si pozor, nekážeň u nikoho nestrpím.“

„S mužem bys nemohl tak zacházet jako s tím děvčetem.“

„Aso, často se chvástáš, že jsi muž, nezapomeň ale, že já jsem tvůj otec.“

„To vím. Ale jaký otec!“

„Poslyš, chlapče, jsem si skoro jist, že za to, že Siouxové vnikli do tábora, můžeme poděkovat tvé ospalosti. Mírní se tedy ve svých výrazech, můj ostražitý synu, nebo si spolu promluvíme o tom, kdo nahradí škodu, kterou jsi způsobil svou nedbalostí.“

„Já tu nezůstanu. Nedám si vyhrožovat, jako kdybych byl malý kluk. Mám právo na vlastní život a chci si ho zařídit po svém. Nezůstanu tady, protože se mnou zacházíš jako s dobyt看kem.“

„Svět je velký, můj statečný synu, a je na něm mnoho krásných plantáží bez majitele. Jdi. Já proti tomu nic nemám. Až z tebe bude bohatý farmář, budeš muset přiznat, že málokterý otec vybavil své děti jako Izmael Bush.“

„Podívej se, otče, podívej se!“ najednou se ozvalo několik hlasů. Tím byl přerušen rozhovor, který hrozil, že se změní v hádku.

„Podívej se, Izmaeli,“ opakoval Abiram varovně. „A nech už těch hádek.“

Izmael se pomalu odvrátil od svého vzpurného syna a zlostně se podíval vzhůru. Na jeho tváři se objevil výraz údivu a zděšení.

Na místě, odkud prve tak surově zahnal Ellen, stála teď nějaká žena. Byla menší, na sobě měla oděv z černého lesklého hedvábí, její dlouhé rozpuštěné kadeřavé vlasy, černější a lesklejší než její šaty, jí chvílemi splývaly přes ramena, chvílemi vlály ve větru. Byla vysoko, proto nebylo možné rozeznat rysy jejího obličej. Podle všeho však to byla mladá žena, možná že ani neodrostla dětským střečičkům. Bylo vidět, že je vzrušena, jednu ruku si tiskla na prsa, druhou vybízela Izmaela, aby zamířil na ni, kdyby chtěl ještě jednou vystřelit.

Vystěhovalci se vzpamatovali, až teprve když Ellen ustrašeně vyšla ze stanu. Promluvila, dole však její slova nebylo slyšet. Druhá žena se klidně vrátila do stanu. Vystěhovalci se s tupým údivem dívali na prázdné místo na skále, kde ještě před chvílí stála.

Izmaelovi synové byli tak ohromeni, že nebyli schopni vypravit ze sebe jediné slovo. Objevení se té podivné obyvatelky stanu bylo pro ně neočekávané a nepochopitelné. Konečně se Asa jako nejstarší a stále ještě rozhněvaný na otce začal vyptávat. Poněvadž však dobře věděl, jak se jeho otec dovede rozhněvat, když je vydrážděn, obrátil se na Abirama a posměšně řekl:

„Tak to je tedy to zvíře, které jsi přivezl do prémie! Víím, že se příliš nenamáháš mluvit pravdu, když se chystáš k nějaké lotrovině, ale nevěděl jsem, že dovedeš tak ohromně překonat sám sebe. Noviny v Kentucky stokrát o tobě napsaly, že obchoduješ s černým masem, nevěděly ale, že obchoduješ také s bílým.“

„Kdo koho unesl?“ zeptal se Abiram zlostně. „Mám si nechat všechno líbit, poněvadž to napíše nějaký plátek ve Státech? Podívej se na sebe, mladíku, na sebe se podívej! Kdejaký pahýl stromu mluví proti tobě. Ano, můj výřečný panáčku, kdejaký pahýl. Viděl jsem jméno tvého otce, tvé matky a tří synů – jedním z nich jsi ty – na vyhláškách přibitých na pahýlech stromů v osadách. Vypsali na vás odměnu, že by poctivý člověk do smrti nemusel –“

Rána, kterou dostal přes ústa hřbetem ruky, až se zapotácel, přerušila Abiramovu řeč. Na opuchlých rtech Izmaelova švagra se objevila krev.

„Aso, udeřil jsi bratra své matky,“ řekl přísně Izmael a přistoupil k svému synovi.

„Udeřil jsem ho, protože urazil celou naši rodinu,“ odpověděl rozhněvaný mladík. „A jestli svůj jazyk nenaučí moudřejší řeči, bude líp, když se s ním navždycky rozloučí. Neumím dobře zacházet s nožem, snad bych ale dokázal vyříznout takový pomlouvačný –“

„Chlapče, dnes jsi se už dvakrát zapomněl. Dej pozor, aby se to nestalo potřetí. Jestliže je v této zemi zákon bez moci, musí být silné právo otcovské. Rozumíš mi, Aso, a znáš mě. Pokud se tebe týče, Abirame, chlapec ti ublížil. Mou povinností je postarat se, abys dostal zadostiučinění. Nezapomeň – a to ti slibuju –, že spravedlnosti bude učiněno zadost. To stačí. Ty, Abirame, jsi řekl ošklivé věci o mně a o mé rodině. Jestli ti psí čmucharové, kteří se ohánějí zákonem, přibíli vyhlášky na stromy a pahýly v osadách, nebylo to proto, že bychom se dopustili něčeho nečestného. Jak víš, dělají to proto, že tvrdíme, že půda patří všem. Ne, Abirame. Kdybych se mohl ospravedlnit z věcí, které jsem udělal na tvou radu tak snadno jako z těch, které mi našeptal ďábel, spal bych klidněji. A také nikdo, kdo nosí mé jméno, by se při jeho vyslovení nemusel červenat. Ticho, Aso, a ty taky, Abirame. Už se toho

řeklo dost. Teď raději přemýšlejme, jak to udělat, abychom svou situaci ještě víc nezhoršili.“

Když Izmael domluvil, prudce mávl rukou na znamení, že rozhovor je u konce. Byl si jist, že se nikdo neodváží neuposlechnout jeho rozkazy. Asa se zřejmě musel přemáhat, aby otce poslechl. Z vrozené tuposti však brzo upadl do obvyklé netečnosti. Pak už to zase byl ten neuvěřitelně líný mladík. S Abiramem to bylo jiné. Dokud se přel se svým klackovitým synovcem, bylo na něm vidět, jaký má vztek. Teď, když Izmael váhou své autority spor ukončil, Abiram zesinal. Synovcovy urážky se ho velice dotkly. Ale i on se podřídil Izmaelovu rozhodnutí. A tak se zdálo, že mezi lidmi, které držela na uzdě jen Izmaelova silná vůle a rozhodnost, zavládla shoda.

Jeden výsledek však přece jenom hádka měla: odvrátila pozornost mladého muže od neznámé ženy. Je pravda, že stranou se odbylo několik tajných porad. Čeho se týkaly, to bylo možno uhádnout z pohledů, který Izmaelovi synové vrhali na vrchol skály, kde se před chvílí objevila neznámá dívka. Ale brzo se celá rodina zase rozpadla na obvyklé, netečné, tiché, lelkující skupiny.

„Vylezu na skálu, chlapci, a přesvědčím se, jestli není vidět Indiány,“ řekl Izmael. Tvářil se smířlivě, ale bylo zřejmé, že by v té chvíli nesnesl nějakou námitku. „Jestli neuvidím nic, čeho bychom se měli bát, vyjdeme na prérii. Škoda pěkného dne, přece ho nepromarníme jako užvaněné ženské při čaji a při koláčích.“

Izmael nečekal na názor svých synů a šel k úpatí hory, kudy bylo možno úzkou rozsedlinou dostat se na vrchol. Tento přístup byl opevněn hradbou z topolových klád. Byly tu také z větví zrobené překážky. Na místě, které chránilo vstup do té narychlo postavené pevnosti, obvykle stávala ozbrojená stráž. Teď tu hlídal, nedbale opřen o balvan, jeden z mladých mužů. Měl chránit přístup na skálu, dokud by ostatní neobsadili místa důležitá pro obranu.

Odtud byl výstup stále ještě těžký. Izmael se konečně dostal na jakousi terasu, správněji řečeno na náhorní planinu, kde byly postaveny chýše pro celou rodinu. Byla to prostorná stavení z klád, ze stromové kůry a z kůlů. Prostor, na němž chýše stály, měřil několik set čtverečních stop. Byl dost vysoko nad prérií, takže vystěhovalci byli celkem chráněni před indiánskými střelami. Izmael byl přesvědčen, že zde jsou jeho děti i se svou matkou v poměrném bezpečí. Tu našel také dcerami obklopenou Ester při obvyklé domácí práci. Jakmile někdo z té líné drobotiny se nechoval, jak si Ester přála, byl přísně pokárán. Ester jen hořela

zvědavostí, co se tam dole stalo.

„Pěkně větrné místo sis vybral pro svůj tábor, Izmaeli,“ začala nebo spíš pokračovala. Právě totiž přestala kárat vzlykající desetileté děvčátko. „Na mou duši, každých deset minut si musím děti spočítat, jestli některé neuletělo s luňáky nebo s kachnami. Proč se, člověče, pořád držíme na skále jako hadi zjara, když nebe začíná být plné ptáků? Myslíš, že se dá hlad utiřit leností a spánkem?“

„Už ses vypovídala, Ester?“ Izmael se podíval na svou hlučnou ženu spíš s obvyklou shovívavostí než s láskou. „Budeš mít ptáky, jestli je svým jazykem nevyděšíš tak, aby lítali moc vysoko. Ano, ženská,“ pokračoval – došel zatím na místo, odkud tak surově zahnal Ellen – „i buvola dostaneš, jestli ho uvidím třeba míli daleko.“

„Přestaň žvanit a začni něco dělat. Žvanící muž není o nic lepší než štekající pes. Kdyby se ukázal nějaký Indián, Ellen včas vyvěsí šátek a upozorní tě. Ale, Izmaeli, na cos to střílel, člověče? Před několika minutami jsem slyšela tvou ručnici. Leda by mě sluch klamal.“

„To nic nebylo. Chtěl jsem zahnat jestřába, který kroužil nad skálou.“

„Jestřába! To určitě! Ty budeš střílet na jestřáby a na luňáky, když máš nakrmit osmnáct hladových krků. Podívej se na včelu nebo na bobra, člověče, a uč se od nich shánět potravu, Izmaeli! Na mou duši,“ Ester odhodila koudel, kterou právě spřádala na přeslici, „ten člověk už zase leze do toho stanu! Polovičku času promarní hloupostmi a zbytečnostmi!“

Její manžel se znovu objevil a to jí zavřelo ústa. Když se přiblížil, Ester už zase začala příst a svou nespokojenost dávala najevo jen tichým bručením.

Rozhovor, v němž teď pokračovali ti dva milující manželé, byl stručný. Žena odpovídala zpočátku úsečně a rozmrzele, ale ze samé starosti o rodinu brzo změkla. Poněvadž se rozmluva týkala jenom Izmaelova rozhodnutí, že půjde opatřit potravu, a proto bude až do večera lovit, není třeba, abychom ji zaznamenali.

Vůdce vystěhovalců sestoupil se skály a rozdělil své mužstvo na dvě části. Jedna měla hlídat, druhá měla s ním odejít na lov. Asu a Abirama vzal s sebou. Věděl dobře, že kdyby jeho nerozvážný syn byl vydrážděn, nic na světě – kromě něho, Izmaela – by ho nedovedlo zkrotit. Když byly přípravy skončeny, lovci vyrazili. Nedaleko skály se rozdělili, aby vytvořili kruh kolem stáda bizonů, které se páslo v dálce.

KAPITOLA IX.

*Priscianus v trochu jiném vydání,
ale na tom nezáleží.*

Shakespeare

Ve chvíli, kdy Izmael odešel se svými syny na lov, v údolí na břehu potoka, vzdáleného od pevnosti na dostřel děla, se živě bavili dva muži o znamenité chuti bizoního hrbu. Připravili si jej tak, aby nepřišly nazmar přednosti této lahůdky. Tento znamenitý kousek masa vyřízli z těla zvířete, zahalili do kusu jeho vlastní kůže a upekli, jak to dělají zálesáci. Teď před nimi ležela v celé své slávě lahůdka prerie. Pokud jde o vůni, chuť a výživnost, nevyrovnaly se tomuto masu ani nejrafinovanější výrobky slavných kuchařů, i když způsob, jak bylo podáváno, nebyl příliš elegantní. Dva muži, kterým šťastný osud poskytl tuto lahůdku amerických prérii, si byli dobře vědomi jejích předností.

Muž, který jídlo připravil, jedl s chutí, ale zdrženlivě, jak to dělají staří lidé. Jeho společník si však žádné meze nekladl. Upřímně se obdivoval kuchařskému umění svého staršího druha. Přitom však nepronesl jediné slovo. Při každém soustu se blaženě usmál, jako by tím chtěl vyjádřit vděčnost, kterou nestačil projevit slovy.

„Ukrojte si víc z prostředka, ze srdce, jak se říká, mladíku,“ řekl

traper, který připravil lovcí včel tuto hostinu. „Ukrojte si víc z prostředka, tam má maso nejlepší chuť i bez koření a bez té vaší pálivé hořčice. Tím byste to jídlo jenom zkazil.“

„Mít tak alespoň pohár medoviny,“ Pavel přestal polykat, aby mohl vydechnout. „Na mou duši, tohle je nejvýživnější jídlo, jaké kdy člověk jedl.“

„Ano, ano, je opravdu velice výživné,“ zasmál se stařec svým zvláštním způsobem ze samé radosti nad bezmeznou spokojeností svého společníka. „Je výživné a dává sílu. Tu máš, Hektore,“ hodil kus masa trpělivému psu, který se toužebně díval na starce, „ve svém stáří potřebuješ sílu, příteli, stejně jako tvůj pán. Tenhle pes, chlapče, když se správně najedl, spal líp než leckterý král. A proč? Protože užíval a nezneužíval darů svého tvůrce. Na svět přišel jako pes a žil a jedl jako pes. Ale ti, co se narodili jako lidé, jedí jako vyhladovělí vlci. Hektor je dobrý a moudrý pes, všichni jeho potomci měli dobrý čich a byli přítulní a věrní. Víte, jaký je rozdíl mezi tím, jak se vaří v divočině a jak ve městě? Ne. Vidím, že to nevíte. Tak vám to povím. Ti ve městě se snaží vyhovět lidské mlsotě, ti druzí se drží přírody. Někdo si myslí, že může boží dary zlepšit, druhý je dost moudrý, aby mu chutnaly tak, jak jsou. V tom je ten rozdíl.“

„Říkám vám, trapere,“ odpověděl Pavel, na kterého úvahy, jimiž mu jeho druh kořenil jídlo, udělaly pranepatrný dojem, „říkám vám, že každý den, co budeme na tomhle místě – a je pravděpodobné, že tu budeme dlouho – „zastřelím jednoho buvola a vy mi upečete jeho hrb.“

„To nemůžu slíbit, to nemůžu slíbit. Buvolí maso je dobré, ať je vezmete z kterékoliv části těla toho zvířete, které je tu proto, aby bylo člověku potravou, ale zabít kus denně, na takové plýtvání já se nebudu dívat. Ani pomáhat při něm nebudu.“

„Jaképak plýtvání, dědo? Jestli je všechno maso toho zvířete tak dobré jako tenhle kousek, slibuju vám, že je sním celé, třeba i s kopyty. – Ale kdo to sem jde? Asi někdo, kdo má dobrý čich. Určitě ho sem přivábila vůně našeho oběda.“

Člověk, který přerušil Pavlovu řeč a vyvolal jeho poznámku, se blížil rozvázným krokem po břehu potoka k oběma hodovníkům. Poněvadž nevypadal nijak hrůzostrašně ani nebezpečně, lovec včel, místo aby přestal jíst, se začal cpát ještě víc, jako by se bál, že se bude muset dělit se všemi, které snad sem ještě přiláká vůně pečené. Traper si však počínal docela jinak. Už před chvílí přestal jíst a teď uvítal příchodího přívětivým úsměvem. Bylo vidět, že ho vidí rád.

„Jen pojd'te, přáteli,“ pobídl neznámého, když viděl, že se cizinec zastavil, jako by nevěděl, co má dělat. „Jen pojd'te. Jestli vás sem zavedl hlad, jste na správném místě. Vezměte si maso a tenhle mladík vám podá kukuřici. Pražila se, až zbělela jako horský sníh. Pojd'te, nebojte se. Nejsme dravé šelmy, které se navzájem požírají.“

„Ctihodný lovče,“ odpověděl doktor, který se vydal na jednu ze svých denních výprav, „mám velkou radost z tohoto šťastného setkání. Oba jsme milovníci přírody a měli bychom být přáteli.“

„Bože, bože,“ řekl stařec a bez ohledu na pravidla slušnosti se dal do smíchu, „vždyť je to ten pán, co mě chtěl přesvědčit, že když člověk dá zvířeti jiné jméno, udělá z něho jiného tvora. Pojd'te, přáteli, jste vítán, třebaže to máte trochu popletené. Asi čtete moc knih. Sedněte si, vezměte si tenhle kousek masa a potom mi řekněte, z jakého je zvířete.“

Doktorovi Battiovi bylo na očích vidět, jak mu ten návrh přišel vhod. Pohyb a ostrý vítr jenom zvětšily jeho chuť. Když milovník přírody uslyšel přívětivé pozvání, zasmál se – ze slušnosti jenom upejpavě – sedl si vedle starce a bez nejmenších okolků se dal do jídla.

„Musel bych se stydět za své povolání,“ řekl a se zřejmým potěšením polykal sousto bizoního hrbu – přitom se mazaně snažil rozeznat charakteristické vlastnosti k nepoznání upečené kůže, „musel bych se stydět za své povolání, kdyby na americké pevnině existovalo zvíře nebo pták, které bych nepoznal podle četných znaků, jež ve svém zájmu určila věda. Tento – tedy – tento pokrm je výživný a chutný – smím prosit o hrst kukuřice, přáteli?“

Pavel se na něho podíval jako pes, jež někdo zbytečně vyrušuje. Hodil doktorovi pytlík s kukuřicí a jedl dál.

„Říkal jste, přáteli, že znáte mnoho způsobů, jak určit, o jaké zvíře jde,“ poznamenal zvědavý traper.

„Mnoho, a neklamných. Masožravci například se poznají podle incisoires.“

„Podle čeho?“ zeptal se traper.

„Podle zubů, které jim dala příroda pro obranu a aby mohli trhat maso zvířat, jimiž se živí. A –“

„Hledejte tedy zuby tohohle zvířete,“ přerušil ho traper. Byl by rád člověka, který si myslel, že toho tolik ví o životě v prérii, usvědčil z nevědomosti, „obrat'te ten kus masa a najděte ty své incidory.“

Doktor poslechl. Marně si však prohlížel scvrklou kůži.

„Tak co, přáteli, našel jste to, co potřebujete, abyste mohl říct, jestli je to kachna nebo losos?“

„Domnívám se, že to zvíře tu není celé.“

„To bych řekl,“ Pavel přestal jíst, už měl dost. „Já sám jsem se postaral, aby z toho zvířete zmizelo několik liber, počtivě váženo. Ale pořád by vám ještě stačilo to, co zbylo.“ Lítostivě se podíval na kus, který by nasýtil alespoň dvacet mužů. Už nemohl jíst, a tak musel přestat. „Uřízněte si z prostředka, ze srdce, jak říká děda, a uvidíte, co to je za dobrotu.“

„Srdce!“ vykřikl doktor. Potěšilo ho, že si bude moci prohlédnout tento důležitý orgán. „Ano, ukažte mi srdce – a já vám hned řeknu, co je to za zvíře – tohle přece není srdce – ano, je – to zvíře muselo být z řádu *bellual*, soudě podle zvyků způsobujících obezitu.“

Traper se rozesmál srdečným, ale bezhlesým smíchem. Přírodovědec, jehož řeč i sled myšlenek byl tímto smíchem přerušen, jej však pokládal za nemístný.

„Jen si poslechněte, co ten člověk povídá o oblezlých zvycích toho zvířete a o nějakém beluánském řádu,“ stařec byl nadšen, že svého protivníka dostal do úzkých. „Prý to není srdce! Vy jste, člověče, s celou tou svou knižní moudrostí a prapodivnými slovy dál od pravdy než my od civilizace. Oblezlé zvyky sem, oblezlé zvyky tam, takových zvířat je na prérii na tisíce. A to, co máte před sebou, je buvolí hrb – nejlepší pochoutka, jakou si člověk může přát!“

„Jistě se mýlíte, příteli,“ Obed se snažil chovat se důstojně, jak se na vědce sluší a patří. „buvol žádný hrb nemá. A jeho maso není chutné a výživné, kteréžto vlastnosti, jak se zdá, jsou příznačné pro maso, které máme před sebou –“

„To je teda omyl. Traper má pravdu,“ skočil mu do řeči Pavel Hover. „Kdo tvrdí, že buvolí maso není dobré, neměl by je jíst.“¹

Doktor, který si lovce včel do této chvíle skoro nevšiml, se teď upřeně na něho zadíval. Jako by jej náhle poznal.

„Hlavní rysy vaší tváře, příteli, jsou mi povědomé,“ řekl. „Znám buď vás, nebo jiný exemplář vašeho druhu.“

„Setkali jsme se v lesích východně od Velké řeky a vy jste mě chtěl přemluvit, abych sledoval žlutého srně k jeho hnízdu. Jako bych nepoznal včelu, a k tomu za bílého dne! Chodili jsme spolu celý týden, jak se snad pamatujete. Vy jste chytal ty své ropuchy a ještěrky a já hledal duté stromy. A oba jsme měli dobrý úlovek! Vrátil jsem se s

---

¹ Zvíře, o němž se tak často zmiňujeme v této knize a kterému se lidové říká buvol, je ve skutečnosti bizon. Odtud rozpory mezi lidmi z prerie a vědci. (Pozn. autora)

nádobami plnými nejsladšího medu. Kromě toho jsem vystopoval dvanáct hnízd divokých včel. A vy jste měl brašnu plnou plazů, div vám nepraskla. Nikdy jsem si netroufal zeptat se vás přímo, pane, ale myslím si, jestli vy nejste správce nějakého muzea?¹

„To je další z jejich neuvěřitelných darebáctví!“ zvolal traper. „Složí jelena, losa, divokou kočku nebo jiné lesní zvíře, vycpou je starými hadry, místo očí mu zasadí kousky skla a vystaví je, aby se lidé na ně chodili dívat, a tomu říkají tvor boží! Jako by se tohle mohlo vyrovnat mistrovskému dílu přírody!“

„Teď už vás poznávám,“ odpověděl doktor, na něhož starcovo rozhorlení neudělalo žádný zvláštní dojem, „už vás poznávám,“ opakoval a podával Pavlovi ruku. „Byl to plodný týden, jednoho dne to dosvědčí můj herbář i mé katalogy. Ano, pamatuju se na vás dobře, mladý muži. Jste *třída* mamalima, *řád* primates, *rod* homo, *druh* Kentucky.“ Přírodovědec se zasmál svému vtipu a pak zas pokračoval: „Když jsme se rozešli, podnikl jsem dalekou cestu. Dohodl jsem se s jistým mužem, který se jmenuje Izmael –“

„Bush!“ skočil mu do řeči netrpělivý a nezdvořilý Pavel. „Na mou duši, trapere, vždyť tohle je ten pán, co pouští žilou, co mi o něm vyprávěla Ellen!“

„Jak vidím, Ellen o mně nemluvila tak, jak si zasloužím,“ odpověděl doktor upjatě. „Nejsem pro pouštění žilou. Dávám přednost léčení, které krev čistí, místo aby jí člověka zbavovalo.“

„Špatně jsem se vyjádřil. Ellen řekla, že jste šikovný člověk.“

„Tím zase zveličila mé zásluhy,“ doktor skromně sklopil hlavu. „Ellen je hodné, milé a chytré děvče. Ještě nikdy jsem se nesetkal s tak roztomilou dívkou, jako je Ellen Wadová.“

„Pomalů, pomalů, pane!“ vykřikl Pavel. Odhodil kousek masa, z kterého sál šťávu jenom proto, že se nemohl od bizoního hrbu odtrhnout, a zuřivě se na nic netušícího lékaře podíval. „Myslím, pane, že vy byste nejraději Ellen do té své brašny strčil taky!“

„Ani kdyby mi někdo dal bohatství celého rostlinného i živočišného světa, nezkrivil bych jí vlásek na hlavě. Cítím k tomu děvčeti to, co by se

---

¹ Lovení divokých včel jako zaměstnání není v americké divočině neobvyklé, třebaže je zde trochu přikrášleno. Když včely sají na květech, jejich pronásledovatel chytí jednu nebo dvě. Potom si vybere vhodné místo a jednu pustí. Včela vždycky letí k svému hnízdu. Lovce jde dál a z jiného vhodného místa pustí druhou včelu. Podle směru letu obou včel si vypočítá bod, kde se obě přímky letu protínají. A tam je včelí hnízdo. (Pozn. autora)

mohlo nazvat amor naturalis – nebo spíš paternus – láska otcovská.“

„No při tom, jaký je mezi vámi věkový rozdíl, tohle se hodí líp,“ řekl Pavel už klidně a natáhl ruku po kousku masa, který prve odhodil. „Kdybyste ve vašem věku měl žít mladý roj, nebyl byste na tom o nic líp než trubec.“

„Mladík má pravdu,“ poznamenal traper. „Ale říkal jste, příteli, že jste nějaký čas byl v táboře jistého Izmaela Bushe?“

„Ano, na základě paktu –“

„Já nic nevím o základě pakování, ačkoliv sem tam spakuju nějaké to zvíře, abych se uživil. Viděl jsem na vlastní oči, jak Siouxové vtrhli do vašeho tábora a odehnali dobytek. Oloupili toho chudáka, kterému říkáte Izmael, o všechno, do posledního paznehtu a okovaného kopyta. Zmizelo všechno.“

„Jenom Asinus ne,“ zabručel doktor, který se zatím dal do buvolího hrbu. „Asinus domesticus americanus.“

„To jsem rád, že se toho zachránilo tolik kusů, i když nevím, k čemu to zvíře vlastně je. To ovšem není nic divného, dávno jsem už nebyl nikde v osadě. Ale mohl byste mi prozradit, příteli, co Izmael vozí pod tou bílou plachtou? Hlídá to s vyceněnými zuby jako vlk, když se bojí o zbytky zvířete, které nechal lovec ležet.“

„Vy jste o tom slyšel?“ doktor překvapením pustil sousto, jež se právě chystal dát do úst.

„Ne, nic jsem neslyšel. Ale viděl jsem tu plachtu a málem jsem byl pokousán jenom proto, že jsem chtěl vědět, co je pod ní.“

„Pokousán! To zvíře je tedy přece jenom masožravec. Ursus horridus to není, na to je příliš klidné. Kdyby to byl Canis latrans, prozradil by se štěkotem. A také Nelly Wadová by nebyla tak zadobře s nějakou divokou šelmou. Ctihodný lovcě! S tím zvířetem, ukrytým ve dne ve voze a v noci ve stanu, jsem si už nalámal hlavu víc než s celým seznamem quadrupedů, a to z tohoto prostého důvodu: nevím totiž, do které třídy je mám zařadit.“

„Myslíte, že to je dravá šelma?“

„Vím, že to je quadrupes. A vaše zkušenost dokazuje, že je to masožravec.“

Tichý a zamyšlený Pavel Hover sledoval celou tu rozmluvu s hlubokým zájmem. Sotva však doktor domluvil, mladý muž se bez okolků zeptal:

„Prosím vás, příteli, čemu říkáte quadrupes?“

„Quadrupes je tvor se čtyřma nohama – zvíře.“

„Zvíře! Vy si tedy myslíte, že Izmael Bush vozí s sebou zvíře, zavřené ve voze jako v kleci?“

„Vím to. Propůjčte mi své ucho – ne doslova, příteli,“ vysvětloval, když se Pavel na něho překvapeně podíval, „ale obrazně – prostřednictvím jeho funkce – a uslyšíte. Už jsem řekl, že na podkladě jistého ujednání cestuji s řečeným Izmaelem Bushem. Třebaže jsem povinen, pokud cesta trvá, vykonávat určité povinnosti, není tím řečeno, že ta cesta bude sempiterna čili věčná. Nuže tedy, třebaže tento kraj není vědecky probádán a je tudíž pro přírodovědce územím panenským, je na poklady rostlinné říše velice chudý. Byl bych proto putoval několik set mil dál na východ, nebýt toho, že si tolik přeju to zvíře prozkoumat, náležitě popsat a zařadit. Z toho důvodu,“ doktor ztišil hlas, jako by chtěl sdělit důležité tajemství, „z toho důvodu se nevzdávám naděje, že přemluvím Izmaela, aby mi dovolil to zvíře rozpitvat.“

„Vy jste to zvíře viděl?“

„Nikoliv očima, ale daleko neklamnějšími nástroji poznání: rozumovým uvažováním a usuzováním na základě vědeckých poznatků. Pozoroval jsem zvyky toho zvířete, mladý muži, a mohu směle prohlásit na základě důkazů, které by běžní pozorovatelé zavrhli, že má mohutné tělo, je líné, možná apatické, žravé, a jak vysvítá z přímého svědectví tohoto ctihodného lovce, je dravé a masožravé.“

„Bylo by mi milejší, kdybych věděl, že ten tvor není zvíře,“ řekl Pavel, na něhož doktorův popis zvířete udělal silný dojem.

„Kdybych potřeboval ještě nějaký důkaz o této skutečnosti, která je dokonale zřejmá z chování toho zvířete, je jím pro mne slovo samého Izmaela. Pro každý ze svých vědeckých závěrů mohu uvést důvod. Nepohání mě, mladý muži, sprostá a planá zvědavost, ale touha po vědění, která, jak pokorně věřím, přispěje předně k pokroku vědy a za druhé bude k prospěchu lidstva. Tajně jsem toužil dozvědět se, co je ve stanu, který Izmael tak pečlivě střeží. Dokonce jsem musel přísahat, že po určitý čas se nepřiblížím víc než na Izmaelem stanovený počet loktů. Jus jurandum čili přísaha je vážná věc a nesmí se brát na lehkou váhu. Protože jsem však potřeboval doplnit své vědecké bádání, přistoupil jsem na ni, vymínil jsem si však, že mi bude dovoleno kdykoliv provádět pozorování z dálky. Asi před deseti dny se Izmael nade mnou, pokorným milovníkem vědy, smíloval a sdělil mi, že ve voze je zvíře, které dopravuje do prerie jako návnadu. S její pomocí prý zamýšlí polapit jiná zvířata téhož rodu nebo snad druhu. Od té chvíle jsem se prostě omezil na pozorování chování zvířete a na zaznamenávání výsledků svého

pozorování. Bylo mi slíbeno, že až dorazíme na místo, kde je těchto zvířat plno, budu mít dost příležitosti prohlédnout si je.“

Pavel mlčky poslouchal, dokud doktor nedokončil svůj podivný výklad. Potom nevěřící lovec včel potřásl hlavou:

„Cizinče, starý Izmael vás strčil pěkně hluboko do dutého stromu a tam vám jsou oči stejně užitečné jako trubci žihadlo. Já taky o tom voze něco vím a mohu říct, že jsem se přesvědčil, že Izmael lže. Poslyšte, příteli, dovedete si představit, že děvče, jako je Ellen Wadová, by mohlo dělat společnici nějaké dravé šelmě?“

„Proč ne? Proč ne?“ odpověděl přírodovědec. „Nelly se dá ráda poučit a ráda naslouchá drahocenným poznatkům, o nichž se někdy musím v téhle pustině rozprávět. Proč by neměla studovat zvyky nějakého zvířete, i kdyby to byl třeba rhinoceros?“

„Pomalů, jen pomalů,“ lovec včel, i když neměl vzdělání, věděl o té věci víc než učený doktor. „Ellen je odvážné děvče a ví, co chce. Ale co je to platné, je to jenom ženská. Copak jsem ji často neviděl plakat –“

„Vy jste tedy její příbuzný?“

„Vůbec ne. Ale vím, že ženská je ženská. Všechny knihy, co jich je v Kentucky, by nepřinutily Ellen Wadovou, aby sama vlezla do stanu, kde je dravá šelma.“

„Mně se zdá,“ poznamenal klidně traper, „že v téhle věci je něco nejasného a tajemného. Jak vidět, Izmael nechce, aby se někdo podíval do stanu. Mám bezpečný důkaz, že ve voze není klec s nějakým zvířetem. Hektor má čich, jaký nemá jen tak nějaký pes. Kdyby bylo ve voze dravé zvíře, dávno by to byl řekl svému pánovi.“

„Vy stavíte psa nad člověka! Zvířeckost nad učenost! Pud nad rozum!“ rozzlobil se doktor. „Jak může, prosím vás, pes určit zvyky nebo dokonce rod nějakého zvířete jako uvažující, učený, vědecky poučný člověk?“

„Jak?“ odpověděl klidně starý zálesák. „Už pět minut praskají větvičky v houští. Něco se tam pohybuje. A teď mi řekněte, co to je za tvora.“

„Doufám, že to není nějaká dravá šelma,“ doktor pořád ještě nezapomněl na své setkání s *Vespertilio horribilis*. „Máte ručnice, přátelé. Nebylo by moudré nabít je? Na mou brokovnici totiž není spolehnutí.“

„Možná že má pravdu,“ odpověděl traper. Uchopil ručnici, kterou při jídle odložil. „Tak jak se jmenuje ten tvor?“

„To přesahuje meze lidského vědění! Ani Buffon by nemohl říci, je-li

to zvíře quadrupes nebo patří-li mezi serpentes. Je-li to ovce nebo tygr!“

„Váš Buffon je teda hloupější než můj Hektor. Sem, pejsku! Co uděláme, pejsku? Chytíme ho nebo ho necháme na pokoji?“

Pes, který už chvěním boltců zkušeného trapera upozornil, že nedaleko je neznámý tvor, zvedl hlavu s předních tlap a lehce rozchlípil pysky, jako by chtěl vycenit zbytky zubů. Pak zavěťřil, důkladně zívł, otřepal se a zase si klidně lehl.

„Tak, a teď doktore bezpečně vím, že v tom houští není ani jelen, ani šelma,“ zvolal vítězně traper. „A to je pro člověka, který je příliš starý, aby plýtval svými silami, a taky by se nerad stal soustem pro pardála, velice důležité.“

Pes přerušil řeč svého pána zavrčením, ale hlavu se země nezvedl.

„Je to člověk!“ řekl traper a vstal. „Jestli svému psu dobře rozumím, je to člověk. Hektor a já si toho nikdy moc neřekneme, ale málokdy si nerozumíme.“

Pavel Hover bleskurychle vyskočil, zamířil ručnici a hrozivě vykřikl:

„Vyjdi, jsi-li přítel; jsi-li nepřítel, připrav se na nejhorší!“

„Jsem přítel, běloch,“ odpověděl hlas z houštiny. Větve se rozhrnuly a objevil se ten, který promluvil.

KAPITOLA X.

*Schvej se, Adame a poslouvej,
jak mi zase bude nadávat*

Shakespeare

Je dobře známo, že dávno předtím než obrovské oblasti Louisiany podruhé změnily své pány – doufejme, že naposled – toto nechráněné území nebylo bezpečné před nájezdy bílých dobrodruhů. Polobarbarští lovci z Kanady, jen o málo civilizovanější přistěhovalci ze Států, i míšenci, kteří se pokládali za rovnocenné bělochům, byli roztroušeni mezi různými indiánskými kmeny, nebo si samostatně sháněli skrovné živobytí na místech, kde se vyskytovali bobří a bizoni nebo, abychom použili místního lidového názvu – buvolí.¹

Nebylo proto neobvyklé, že se cizí lidé potkávali na nekonečných pustinách Západu. Lidé usazení na hranicích, podle známek, kterých by si nezkušené oko ani nevšimlo, poznali, když se nablízku usadil jiný hraničář. Vyhybali se vetřelci nebo s ním navázali styky, podle toho, jak

---

¹ K vědeckému rozlišení těchto dvou druhů je třeba dodat, s povinným odvoláním na dr. Battia, že ze všeho nejdůležitější je to, že maso bizona je znamenité a výživné, kdežto buvolí maso se nedá jíst. (Pozn. autora)

se jim to hodilo. Obvykle byly vztahy mezi tamějšími lidmi dobré, protože běloši měli společného nepřítele. Byli jím staří obyvatelé země a ti na ni měli možná větší právo než přistěhovalci. Ale nebylo vzácností, že žárlivost a chtivost násilně a pomocí podlé zrady ukončily tyto dobré styky. Setkání dvou lovců na americké prérii se proto poněkud podobalo opatrnému setkání dvou lidí na moři, o němž se ví, že se hemží piráty. Žádná z lodí nechce prozradit svou slabost tím, že by projevila nedůvěru. Není však ochotna ukázat přílišnou důvěru, která by se jí nakonec nemusela vyplatit.

Tak asi také vypadal rozhovor, který se rozvinul mezi cizincem, traperem a jeho společníky. Po celou dobu, co se cizinec přibližoval k traperovi a jeho druhům, bedlivě pozoroval pohyby lidí, s nimiž se právě setkal. Přitom úmyslně zpomaloval chůzi – nechtěl, aby si mysleli, že příliš spěchá. Pavel si zase pohrával s ručnicí. Z hrdosti nemohl dovolit, aby se zdálo, že se tři muži bojí jediného člověka. Zkušenost ho také naučila opatrnosti. Hlavní příčinou, proč traper a Pavel vítali cizince s větší nedůvěrou než doktora, byl jeho vzhled. Přírodovědec vypadal mírumilovně, jako by byl duchem nepřítomen. Cizinec připomínal vojáka.

Na hlavě měl vojenskou čepici z jemného modrého sukna se zašlým zlatým střapcem. Zpod ní vykukovaly bujně, kučeravé, jako havran černé vlasy. Kolem krku měl nedbale uvázanou vázanku z černého hedvábí. Jeho tmavozelená lovecká halena byla ozdobena žlutými třásněmi a vyšívanými ornamenty. Takové haleny nosili vojáci Konfederace. Pod ní bylo vidět límec a klopy z látky stejné barvy, jako byla čepice. Na holeních měl jelenicové kamaše a na nohou obyčejné indiánské mokasíny. Za šerpou z červeného hedvábí měl zastrčenou ozdobnou dýku. Za opaskem z přírodní kůže trčely dvě malinké pistole v pouzdrech. Na rameni mu visela krátká vojenská karabina. Růžek na střelný prach a brašnu měl zavěšeny po boku. Na zádech nesl vojenský tlumok s dobře známými písmeny U. S., která v té době získala vládě Spojených států dobromyslnou přezdívku Uncle Sam – strýček Sam.

„Přicházím jako přítel,“ řekl neznámý. Nezdálo se, že by se lekl bojovného postoje doktora Battia. Spíš se mu zdál být směšný. „Přicházím jako přítel. Rozhodně nebudu nijak zasahovat do vaší činnosti.“

„Poslyšte, cizinče,“ řekl bez okolků Pavel Hover, „dovedl byste stopovat včelu odtud až do lesa, řekněme do vzdálenosti dvanácti mil?“

„Včela je pták, kterého jsem nikdy nemusel stopovat, přestože jsem

kdysi byl docela šikovný ptáček,“ zasmál se cizinec.

„Myslel jsem si to,“ řekl Pavel a upřímně natáhl ruku. „Podejme si ruce. My dva se nikdy nebudeme hádat o plást, když tu nejste proto, abyste sbíral med. A teď – jestli máte chuť a jestli dovedete ocenit pravou pochoutku – vezměte si! Poslužte si, cizinče, a jestli neřeknete, že jste nic lepšího nejedl od – jak dlouho jste pryč z města?“

„Mnoho týdnů a bude ještě dlouho trvat, než se tam vrátím. Rád přijmu vaše pozvání, protože od včerejšího rána jsem nic nejedl. Vím docela dobře, jaká lahůdka je bizoní hrb.“

„Vy to jídlo znáte! Jste teda na tom líp než já, ačkoliv teď už taky vím, co je to za pochoutku. Byl bych nejšťastnější člověk od Kentucky ke Skalistým horám, kdybych měl útulnou chatrč někde u starého lesa plného dutých stromů, každý den takovýhle hrb k obědu, fůru čerstvé slámy na úly a svou El –“

„Svou – co?“ zeptal se cizinec, zřejmě pobavený sdílností a upřímností lovce včel.

„Něco, co budu jednoho dne mít a do čeho nikomu nic není,“ odpověděl Pavel a začal furianty hvízdát nápěv, dobře známý na březích Mississippi.

Během této rozmluvy se cizinec pustil do zbytků bizoního hrbu. Doktor Battius rozmrzele pozoroval počínání neznámého muže.

Přírodovědcovy obavy nebo spíš strach měly svou příčinu. Zarazilo ho, že cizinec místo nesprávného názvu zvířete, na jehož mase si pochutnával, použil správného názvu. Doktor byl mezi prvními badateli, kteří využili příležitosti, jakmile španělská vláda dovolila cizincům přístup do svých zámořských kolonií. Báł se, že cizince přivedly do těchto končin stejné důvody jako jeho. Vyhliídka na to, že takový soupeř by jej mohl připravit o část spravedlivé odměny za všechnu tu námahu, strádání a nebezpečí, jej lekala. Není proto divu, že náš přírodovědec, člověk v zásadě mírný, byl poněkud rozrušen a že pozorně sledoval cizincovo počínání. Byl by se rád dozvěděl, co zde ten člověk pohledává.

„To je opravdu znamenité jídlo,“ poznamenal nic netušící mladý cizinec, byl totiž mladý a také hezký. „Bizon je nejlepší z celé volské rodiny. Možná ale, že mi proto tak chutnalo, že jsem měl pořádný hlad.“

„Přírodovědci, pane, když používají lidových názvů, měli by tento rod nazývat podle krávy,“ řekl doktor Battius pln tajného podezření. Než promluvil, odkašlal si, což bylo u něho totéž, jako když si při souboji soupeř prohlíží hrot kordu, který se chystá vrazit do těla svého protivníka. „To je správnější pojmenování, neboť *bos* čili vůl není

schopen udržet rod. A *bos*, v nejširším slova smyslu, nebo *vacca* je zvíře ušlechtlejší než vůl.“

Doktor byl ochoten ihned pustit se do diskuse o kterémkoliv z četných sporných bodů, které, jak byl přesvědčen, existují mezi ním a neznámým mladým mužem. Teď očekával ránu svého protivníka, na kterou chtěl odpovědět ještě mocnějším úderem. Mladý cizinec si však hleděl dobrého jídla, které mu takřka spadlo z nebe.

„Řekl bych, že máte docela pravdu, pane,“ odpověděl s nanejvýš urážlivou lhovostí. „Řekl bych, že máte úplně pravdu a že *vacca* by byl vhodnější výraz.“¹

„Promiňte, pane, vykládáte si chybně má slova, jestli se domníváte, že druh *Bibulus americanus* počítám do rodiny *vacca*. Neboť, jak dobře víte, pane – nebo spíše bych měl říci doktore – máte přece lékařský diplom, ne?“

„Na tuto čest si nemohu dělat nárok,“ odpověděl mladý muž.

„Tedy kandidát věd lékařských – nebo jste snad získal diplom v jiném vědním oboru?“

„Mýlíte se, ujišťuju vás.“

„Přece jste se, mladý muži, nemohl ujmout toho důležitého – měl bych říci vznešeného – úkolu bez nějakého vysvědčení! Musíte přece mít nějaký papír, který by vás opravňoval k plnění tohoto úkolu a který by vám umožňoval úzký styk s vašimi spolupracovníky.“

„Nevím, jak jste přišel na to, proč jsem zde,“ mladík se začervenal a prudce vstal. „Úkol, kterého jsem se ujal, je pro mne milou povinností. Proč bych k tomu měl mít nějaké zplnomocnění, tomu opravdu nerozumím.“

„Bývá zvykem, že se člověk opatří takovým dokumentem a prokáže se jím při vhodné příležitosti, aby lidé duchem a vědou spříznění poznali, s kým mají čest, aby odložili nedůstojné podezření a ihned zahájili diskusi o tom, co zajímá obě strany.“

„To je podivný požadavek,“ zabručel mladý muž. Zachmuřeně se díval z jednoho na druhého, jako by uvažoval, jakou tělesnou sílu asi mají jeho hostitelé. Potom vyňal ze západní malý pouzdro a hrdě je podal doktorovi: „Zde najdete, pane, něco, co mi dává právo cestovat v zemi, která je nyní majetkem Spojených států.“

„Co je to?“ zvolal přírodovědec, když rozvinul velký list pergamenu, složený v pouzdru. „Vždyť je to vlastnoruční Jeffersonův podpis! Státní

---

¹ Bos – lat. vůl, vacca – lat. kráva.

pečet! A tady je podepsán ministr války! To je přece povýšení Duncana Unkase Middletona na kapitána dělostřelectva!“

„Koho? koho?“ zeptal se traper, který během rozmluvy ani na chvíli nespustil z mladého muže oči. „Jakže se jmenuje? Řekl jste, že se jmenuje Unkas? – Unkas! Říkal jste Unkas?“

„Ano, jmenuji se Unkas,“ odpovéděl trochu nedůtklivě mladík. „Tak se jmenoval indiánský náčelník a můj strýc i já jsme na to jméno hrdi. Dostali jsme je na památku na velkou službu, kterou za koloniální války prokázal mé rodině indiánský bojovník.“

„Unkas! Řekl jste Unkas?“ opakoval traper. Přistoupil k mladému muži odhrnul mu černé vlasy s čela. Užaslý mladík mu v tom nebránil. „Ach mé oči jsou staré a už nejsou tak bystré jako bývaly, když jsem byl bojovníkem! Poznal jsem ji hned, ale od té doby přešlo před mým slábnoucím zrakem tolik událostí, že jsem si nemohl vzpomenout, kde jsem tu tvář viděl! Povězte mi, chlapče, jak se jmenoval váš otec?“

„Za revoluce byl důstojníkem Spojených států a jmenoval se jako já. Bratr mé matky se jmenoval Duncan Unkas Heyward.“

„Taky Unkas! Taky Unkas!“ opakoval traper a chvěl se vzrušením. „A jeho otec?“

„Také on se tak jmenoval, až na to, že neměl jméno indiánského náčelníka. Právě jemu a mé babičce byla prokázána služba, o které jsem se prve zmínil.“

„Já to věděl! Věděl jsem to!“ starcův hlas se chvěl. Jako by ta jména vzbudila dávné vzpomínky na události z minulého století.

„Věděl jsem to! Syn nebo vnuk, to je jedno. Je to stejná krev, stejná podoba! Povězte mi – ten, co mu říkali Duncan, bez jména Unkas – žije?“

Mladý muž smutně zavrtěl hlavou.

„Dožil se vysokého stáří a mnoha poct. Lidé ho měli rádi, byl šťastný, i jiné činil šťastnými.“

„Dožil se vysokého věku,“ opakoval traper. Prohlížel si své hubené, ale stále ještě silné ruce. „Ach, žil ve městech a zvykl si na městský život. Často jste ho vídal, vidíte? Mluvil někdy o Unkasovi a o divočině?“

„Často! Byl důstojníkem ve službách anglického krále, ale když vypukla válka mezi Anglií a jejími koloniemi, můj děd nezapomněl, kde se narodil, a zůstal věrný své pravé vlasti. Bojoval na straně svobody.“

„To bylo rozumné, a co je ještě lepší, bylo to přirozené. Pojdte si sednout vedle mě, chlapče, sedněte si, a povězte mi, co vyprávěl váš

dědeček, když vzpomínal na divočinu.“

Mladý muž se usmál starcově neodbytnosti a zájmu. Když však zjistil, že mu tihle lidé nechtějí ublížit, ochotně vyhověl.

„Jen to traperovi všechno pěkně vyložte,“ řekl Pavel a klidně si sedl z druhé strany vedle mladého vojáka. „Staří lidé mají rádi takové příběhy z minulých časů. Musím se přiznat, já si je taky rád poslechnu.“

Middleton se znovu usmál a pak se dobrosrdečně obrátil k traperovi.

„Je to dlouhá, možná že řeknete smutná historie. Je v ní mnoho prolévání krve a indiánských krutostí a válčení.“

„Jen nám to všechno povězte,“ ozval se znovu Pavel. „My z Kentucky jsme na takové věci zvyklí. Jestli ve vašem vyprávění bude pár skalpů, bude to alespoň zajímavější.“

„Ale vyprávěl vám o Unkasovi, že ano?“ traper se nedal rušit lovcem včel. „A co si myslel a co říkal o tom chlapci ve svém, jistě přepychovém městském obydlí?“

„Pochybuji, že by mluvil jinak, než kdyby v lesích stál svému příteli tvář v tvář.“

„On nazýval Indiána svým přítelem? Ubohého, polonahého, pomalovaného bojovníka? Tak on nezpyšněl a nazýval Indiána přítelem?“

„Dokonce se tím přátelstvím chlubil. A jak jste už slyšel, dal svému prvorozenému jméno toho Indiána. A to jméno pravděpodobně přejde jako dědictví na všechny jeho potomky.“

„To je správné, to je chlapské, ano. Říkal někdy, jak rychle dovedl Delawar běhat – pamatoval se na to?“

„Jako antilopa! Často o něm mluvil a nazýval ho Le Cerf Agile – tak mu říkali právě proto, že byl tak rychlý.“

„Byl odvážný, ničeho se ten chlapec nebál!“ pokračoval traper a podíval se na mladého muže. V očích mu zářila radost, byl šťasten, že slyší chválit toho, koho kdysi tolik miloval.

„Byl statečný jako ohaň! Nevěděl, co je strach! Unkase a jeho otce, kterému pro jeho moudrost říkali Velký had, vždycky dával za vzor hrdinství a věrnosti.“

„Ti si to také zasloužili! Opravdu si to zasloužili. Na světě by se nenašel věrnější člověk, než byli ti dva. Vidím, že váš děd, který byl tak spravedlivý, naučil spravedlivosti i svého potomka. Zažil tenkrát v horách hrozné věci, ale choval se statečně. Řekněte mi, chlapče, měl bych vám vlastně říkat důstojníku – jste přece důstojník – to je všechno?“

„Jistěže není. Jak jsem už řekl, byla to strašná historie, plná dojemných příhod, a vzpomínky mého děda i mé babičky –“

„Ach!“ traperův obličej se rozzářil vzpomínkami, které to jméno vyvolalo. „Říkali jí Alice! Elsie nebo Alice. Bylo to veselé, dovádivé dítě. Ráda se smála, když byla šťastná, a když se stalo něco nepěkného, dovedla si zaplakat. Měla lesklé, zlaté vlasy jako srst mladé laně a pleť čistší než nejprůzračnější voda, jestli se na ni dobře pamatuju? Moc dobře se na ni pamatuju!“

Mladý muž se usmál, pohlédl na starce, jako by mu chtěl říci, že si svou úctyhodnou a důstojnou babičku nedovede představit jako rozesmáté děvče.

„Dědeček ani babička nikdy nezapomněli na nebezpečí, kterými prošli, a na ty, kteří s nimi toto nebezpečí prožívali.“

Traper sklopil zrak. Potom se znovu podíval na svého společníka, ale v jeho poutavých očích už nebyl ten dychtivý zájem jako prve. Jakoby s velkým přemáháním pokračoval:

„Vyprávěl vám o nich *o všech*? Byli *všichni*, o nichž mluvil, Indiáni až na něho a Munroovy dcery?“

„Ne. S Delawary byl nějaký běloch. Byl to zvěd anglické armády, ale narodil se v Americe.“

„Určitě to byl nějaký opilý, ničemný pobuda jako všichni běloši, kteří se stýkají s Indiány!“

„Starče, tak byste neměl mluvit. Urážíte toho člověka. Muž, o kterém mluvím, byl sice velice prostý, ale byl ryzí jako zlato. Na rozdíl od jiných zálesáků spojoval v sobě nejlepší vlastnosti bělochů a Indiánů. Měl snad nejkrásnější, ale i nejvzácnější dar: schopnost rozeznávat dobro od zla. Odvahou se ten prostý muž vyrovnal svým indiánským druhům, v umění válečném, poněvadž byl lépe vycvičen, nad ně vynikal. Zkrátka byl to člověk ušlechtilý, který nemohl dosáhnout vyšší hodnosti jenom proto, že vyrostl v lesích.‘ To jsou, starče, vlastní slova mého dědečka o muži, o kterém si myslíte, že byl opilý pobuda.“

Při této chvále traper znovu sklopil oči. Pohrával si s ušima svého psa, přejížděl prsty svůj hrubý oblek a otevíral a zavíral pánvičku své ručnice chvějícíma se rukama. Když mladík domluvil, řekl chraptivě:

„Váš děd tedy docela nezapomněl na toho bělocha?“

„Naopak. V naší rodině jsou tři muži, kteří se jmenují jako ten zvěd.“

Stařec sebou trhl. „Jmenují se jako on?“ zvolal. „Cože, jako ten opuštěný, nevzdělaný lovec? Bohatí, vážení a jistě spravedliví se jmenují jako ten prostý člověk?“

„Jmenuje se tak můj bratr a dva mí bratřanci, i když třeba nemají vlastnosti, které jste jim přiřkl.“

„Chcete říci, že mají to jméno, jméno které začíná na N a končí na L?“

„Ovšem,“ odpověděl s úsměvem mladý muž. „Na nic jsme nezapomněli. Můj pes, který v této chvíli nedaleko odtud štve jelena, je potomkem psa, kterého nám ten zvěd poslal po svých přátelích jako dar. Je to znamenité zvíře.“

„Hektore!“ stařec jen stěží přemohl pohnutí. Na psa promluvil tónem, jako by mluvil s dítětem. „Slyšíš, pejsku? Jeden z tvých potomků je tady, v prérii! Jméno – to je úžasné – to je úžasné!“

Už se nemohl ovládat. Přemožen přívalem nezvyklých a mocných dojmů a rozrušen něžnými a dávno zasutými vzpomínkami, tak podivně a neočekávaně probuzenými, stařec se zmohl jen na to, aby řekl hlasem, který zněl nepřírozeně a dutě:

„Chlapče, ten zvěd jsem já! Kdysi bojovník, teď ubohý traper!“ Na zvadlé starcově tváři se objevily slzy. Sklonil hlavu mezi kolena, přikryl ji svým koženým oděvem a hlasitě se rozplakal.

Pohled na starého lovce dojal jeho společníky. Pavel Hover takřka hltal každou slabiku rozhovoru a jeho zájem neustále vzrůstal. Nezvyklý tak zvláštním dojmům, otáčel hlavou z jedné strany na druhou, jako by se něčemu chtěl vyhnout, sám nevěděl čemu. Když však uviděl starcovy slzy a uslyšel jeho vzlykot, vyskočil, zuřivě stiskl svému hostu hrdlo a požádal ho o vysvětlení, jakým právem starce rozplakal. Okamžitě se však vzpamatoval, uvolnil stisk a ze samé radosti chytil doktora za vlasy. Ukázalo se, že je to paruka – zůstala Pavlovi v ruce.

„Co tomu říkáte, pane Broučkaři?“ křičel. „To jsme vystopovali zvláštní včelu až k hnízdu!“

„Podivuhodné! Úžasné! Povznášející!“ odpověděl tlumeně milovník přírody, přimhouřil oči a klidně si nasadil paruku. „Vzácné a chvályhodné! Jenom pochybuju, jestli je v tom přesný řád příčin a následků.“

Tři muži obklopili trapera, plni úcty při pohledu na slzy starého člověka.

„Určitě je to pravda, jinak by nemohl znát události, které kromě naší rodiny zná málokdo,“ poznamenal mladý muž. Nestyděl se za své pohnutí a nijak je neskrýval.

„Samozřejmě že je to pravda!“ opakoval Pavel. „Jestli ještě potřebujeme nějaký důkaz, já to odpřisáhnou! Víím, že každé slovo je

pravdivé jako evangelium.“

„A my jsme mysleli, že už dávno nežije,“ pokračoval voják. „Můj dědeček zemřel ve vysokém stáří, a přece byl mladší než on.“

„Nestává se často, aby se mladému člověku naskytl takovýhle pohled na slabosti stáří,“ stařec vztyčil hlavu a klidně a důstojně se rozhlédl kolem sebe. „Že jsem stále ještě zde, to je vůle boží, pro své tajné cíle mě tu bůh nechal osmdesát dlouhých, těžkých let. Nemusíte pochybovat, že jsem tím, za koho se vydávám – proč bych měl jít do hrobu jako sprostý lhář?“

„Já o tom vůbec nepochybuju, jenom žasnu! Ale co děláte v téhle pustině, tak daleko od pohodlí a bezpečí?“

„Přišel jsem do těchto končin, abych neslyšel zvuk seker. Sem za mnou dřevorubec jistě nikdy nepřijde! Stejnou otázku bych však mohl položit já vám. Patříte k lidem, které vláda Spojených států vyslala do nově koupeného území, aby zjistili, jestli ten obchod stál za to?“

„Nepatřím. Lewis jde vzhůru podle řeky, je několik set mil odtud. Já tu jsem kvůli soukromé záležitosti.“

„Není divné, že se člověk, který už nemá dost sil a dobrý zrak, aby byl lovcem, potlouká blízko bobřích brlohů a používá pastí místo ručnice. Je ale kupodivu, že člověk tak mladý a zdatný, který od Velkého otce dostal důstojnický patent, chodí po prériích sám, bez jediného vojáka.“

„Kdybyste znali mé důvody, uznali byste je. Máte-li zájem, rád vám je řeknu. Myslím, že jste všichni čestní a že poctivého člověka nezradíte, spíš mu pomůžete.“

„Tak nám to tedy povězte,“ vyzval mladého důstojníka traper, sedl si a ukázal mu, kam si má sednout on. Když se také Pavel a doktor pohodlně usadili, začal mladý muž vyprávět, jak podivné důvody ho zavedly tak daleko do pustiny.

KAPITOLA XI.

Tak zatažené nebe jen bouře může vyjasnit.

Shakespeare

Zatím šel neúporný a nenávratný čas svou cestou. Slunce, které po celý den zápasilo s hustou mlhou, klesalo pomalu k pruhu jasného nebe a pak pomalu zapadalo do ponurých pustin jako do vod oceánu. Obrovská stáda, která se pásala na prérii, zmizela a nekonečná hejna vodního ptactva, které jako každého roku táhlo od jezer na severu k Mexickému zálivu, přestala rozrážet křídly vzduch, plný rosy a par. Stín noci se snesl na skálu, stmívalo se.

Sotva se začalo smrákat, Ester svolala mladší děti, sedla si s nimi na výčnělek skály a trpělivě čekala, až se vrátí lovci. Ellen Wadová zůstala opodál, jako by chtěla zdůraznit společenský rozdíl mezi sebou a ostatními.

„Tvůj strýc je a vždycky bude špatný počtář, Nell,“ řekla Ester po dlouhém mlčení. Předtím však dívce důkladně vyložila, co všechno dnes musela udělat. „Ten Izmael Bush nemá smysl pro čísla a vůbec pro něco praktického! Od svítání do poledne se povaluje na téhle skále a nedělá nic jiného než plány – plány – plány – a vedle sebe má sedm

nejskvělejších kluků, jaké kdy žena dala svému muži! A výsledek? Už se stmívá, čeká ho plno práce, ale o to on se nestará.“

„To jistě není moudré, teto,“ Ellen jako by ani nevěděla, co říká. „Dává špatný příklad svým synům.“

„Co to vykládáš, děvče? Kdo ti dovolil posuzovat lidi starší a lepší, než jsi sama? Ráda bych viděla, jestli by se na celé hranici našel člověk, který by svým dětem dával lepší příklad než Izmael Bush. A ukaž mi mládence, kteří dovedou otesat kládu a udělat násadu k biči rychleji než mé děti. Snad bych to jako matka neměla říkat, možná že bych měla raději mlčet. Ukaž mi někoho, kdo dovede líp vést žence pšeničným polem a nechat za sebou čistší strniště než můj muž! Na dětech nešetří, štědrý je jako lord. Stačí, aby jeho synové řekli, které místo by se jim líbilo, a on jim hned přidělí kus půdy, a ani nemusejí platit za nějaké papíry!“

Uštěpačný smích, kterým Izmaelova žena doprovázela poslední slova, jako ozvěna opakovaly její děti, které vychovávala pro stejně nespořádaný a nespoutaný život, jako byl její. Nedá se však říci, že by tento nejistý život neměl své půvaby.

„Hej! Ester!“ zakřičel zdola její manžel. „Nekrmíš se tam tajně, zatímco my pro tebe sháníme zvěřinu a buvolí maso? Pojď dolů – dolů pojď, holka, se všemi svými mláďaty, a pomoz nám vynést maso nahoru. Nebuď tak líná, ženská. Tak pojď, pospíchej, práce tu je pro všechny, i kdyby vás bylo dvakrát tolik.“

Izmael ani nemusel tolik křičet. Sotva zavolal, všechny děti naráz vyskočily. Jedno padalo přes druhé a všechny se netrpělivě hnaly dolů. Ester šla za dětmi pomaleji. Ani Ellen nechtěla zůstat pozadu. A tak se všichni brzo sešli pod pevností na otevřené pláni.

Tam našli Izmaela, potácejícího se pod tíhou krásného, tučného jelena. Byli s ním dva z jeho mladších synů. Brzo se také objevil Abiram a za několik minut dorazila většina lovců, jednotlivě nebo ve dvou, a každý z nich nesl úlovek.

„Na prérii nejsou Indiáni. Alespoň teď večer ne,“ řekl Izmael, když hlučné projevy radosti trochu utichly. „Prošel jsem několik mil prerie, a já dobře poznám otisk indiánského mokašinu. Tak nám můžeš,“ stará, připravit pár řízků zvěřiny a potom půjdeme spát.“

„Já bych na to nepřisahal, že tu někde blízko nejsou Indiáni,“ řekl Abiram. „I já vím, jak najít indiánskou stopu, a nebál bych se přísahat, že tu Indiáni někde jsou. Moc bych se musel mýlit. Ale počkej, až se vrátí Asa. Šel se podívat na místo, kde jsem našel stopy, A on také něco zná.“

„Ano, ten chlapec toho zná až moc,“ řekl ponuře Izmael. „Bylo by pro něho líp, kdyby si myslel, že toho ví míň. Ale co na tom, Hetty, jestli jsou třeba všechny siouxske kmeny ze západního břehu Velké řeky na míli od nás? Dostat se na skálu, kterou hájí deset statečných chlapců, to není jen tak.“

„Rovnou řekni dvanáct, Izmaeli,“ opravila ho jeho hubatá žena. „Jestli toho svého přítele, co chytá mouchy a brouky, počítáš jako jednoho chlapa, mě můžeš klidně počítat za dva. S ručnicí umím zacházet líp než on a pro strach mám uděláno – ta roční jalovice, co nám ji ukradli ti tetonští zloději, to byl mezi námi největší zbabělec, hned po ní přijde ten tvůj užvaněný doktor. Ach Izmaeli, ty se málokdy pustíš do pořádného podniky, ale vždycky proděláš. A na tomhle člověku proděláš jako nikdy. Co bys tomu řekl, že ten chlap mi předeplal náplast na ústa, protože jsem si stěžovala, že mě bolí noha?“

„Škoda, Ester, že sis tu náplast nedala, udělala by ti dobře,“ odpověděl klidně manžel. „Ale chlapci, kdyby se ukázalo, že Indiáni jsou někde blízko, jak se domnívá Abiram, museli bychom se rychle dostat na skálu a přišli bychom o večeři. Proto bude líp, když dopravíme zvířinu do bezpečí a o doktorových kouscích si povíme, až nebudeme mít nic lepšního na práci.“

Tento příkaz všichni rádi splnili a během několika minut byla celá rodina na skále. Ester se za ustavičného hubování dala pilně do práce a nepřestala, dokud večeře nebyla hotova. Potom zavolala manžela k jídlu hlasem tak mohutným, jako když mohamedánský imám připomíná věřícím věci daleko důležitější.

Když se všichni sesedli kolem kouřícího masa, každý na svém obvyklém místě, Izmael si začal první ukrajovat z jelení kýty, stejně znamenitě připravené jako bizoní hrb.

Čtenář se snad pamatuje, že skála, na které si Izmael postavil svou pevnost, stála o samotě, byla vysoká, rozeklaná a téměř nepřístupná. Jasně planoucí oheň v samém středu jejího vrcholu, kolem něhož seděla jídlm pilně zaměstnaná rodina, se podobal vysokému majáku uprostřed prerie. Jako by měl svým světlem vést odvážlivce putující širými pustinami. Zař plápolajícího ohně přeskakovala z jedné sluncem osmahlé tváře na druhou. Každá z nich měla jiný výraz – od mladistvé prostoty dětí, poznamenané už stínem divokosti polobarbarského života, až po tupou a nehybnou apatii, jakou se vyznačovala ve chvílích klidu Izmaelova tvář. Když občas závan větru rozdmýchal oheň, vyšlehl jasnější plamen a v jeho světle bylo vidět malý osamělý stan, jakoby

zavěšený ve vzduchu. Všechno pod ním bylo pohrouženo, jako vždy v tuto hodinu, v neproniknutelnou tmou.

„Nedovedu si vysvětlit, proč je Asa tak pozdě ještě venku,“ řekla nevrle Ester. „Až tu zbudou jenom kosti, přijde, hladový jako medvěd po zimním spánku, a bude chtít jíst. Jeho žaludek jde přesně jako nejlepší hodiny v Kentucky. Ani natáhnout nepotřebuje a hned ti řekne, kolik je hodin, ať je den nebo noc. Asa čím méně dělá, tím větší chuť má k jídlu.“

Izmael se přísně rozhlédl po mlčících synech, jako by se chtěl přesvědčit, jestli si některý z nich troufne zastat se nepřítomného bratra. Ale všichni líně mlčeli. Jenom Abiram, který od usmíření s Asou buď měl, nebo předstíral, že má větší zájem o svého synovce, zabručel:

„Jen jestli se ten chlapec nedostal do rukou Tetonů. Patří mezi nejdůležitější a nejsilnější z nás a bylo by mi líto, kdyby se ho zmocnili ti ďábli.“

„Starej se o sebe, Abirame, a šetři si dech, jestli nechceš nic jiného než postrašit matku a její splašené holky. Ellen Wadová už zase zbledla, jako když se dnes dívala na Indiány, co o nich mluvíš. Musel jsem s ní promluvit prostřednictvím své ručnice, protože má slova neslyšela. Jak to bylo, Nell? Ještě jsi mi nevysvětlila, proč jsi ohluchla.“

Dívka zrudla, rozpačitě sklopila hlavu, ale neodpověděla.

Izmael byl příliš líný, aby se dál vypytał. Vstal, protáhl mohutné tělo jako dobře živený, vykrmený vůl a prohlásil, že jde spát. U jeho potomků se toto prohlášení setkalo s upřímným souhlasem. Odcházeli jeden po druhém, aby ulehli na svá tvrdá lůžka, a za několik minut se Ester, která zatím hubováním uspala nejmladší děti, octla – nepočítáme-li hlídku dole – na holé skále sama.

Začala myslet na nehody, které mohly potkat jejího syna. Možná že má Abiram pravdu, možná že Asu zajali Indiáni, kteří lovili v okolí bizony, nebo ho potkalo ještě horší neštěstí. Tak uvažovala matka. Ticho a tma jenom zesilovaly její obavy.

Zneklidněna těmito úvahami nemohla usnout. Naslouchala, zda neuslyší blížící se kroky. Konečně se její přání splnilo. Ozvaly se kroky, za chvíli nato se pod skálou objevila nejasná postava muže.

„Zasloužíš si, Aso, abys dnes v noci spal na holé zemi,“ bručela. „Na pořádně tvrdé zemi! Slyšíš, Abnere? Abnere, spíš? Neopovaž se otevřít tu díru, dřív než sejdu dolů. Chci vědět, kdo si troufá rušit klidnou a počestnou rodinu tak pozdě v noci.“

„Ženo!“ ozval se hlas, který se snažil znít přísně, „ženo, zakazuji pod hrozbou trestu stanoveného zákonem vypustit některou z vašich

pekelných střel. Jsem občan, svobodný občan a dvojnásobný doktor, a trvám na svých právech. Nedopouštějte se vraždy, úmyslného zabití nebo zabití v sebeobraně. To jsem já, váš amicus, přítel a spoluobyvatel tábora. Já – doktor Obed Battius.“

„Kdo?“ zeptala se žena tak tiše, že ji muž dole, přestože napjatě naslouchal, skoro neslyšel. „Říkáte, že nejste Asa?“

„Ne, nejsem ani Asa, ani Absolón, ani žádný jiný hebrejský kníže, nýbrž Obed, kořen a kmen, z něhož všichni vzešli. Neřekl jsem vám, ženo, že necháváte čekat člověka, který má právo, aby byl v míru a ve cti vpuštěn? Máte mě za zvíře druhu amphibia? Myslíte, že mohu nadmout plíce jako kovář měchy?“

Přírodovědec by byl mohl namáhat plíce bůhvíjak dlouho, a nic by mu to nebylo pomohlo, kdyby jeho jediným posluchačem byla Ester. Zklamaná a znepokojená matka už ulehla na slámu a mrzutá se chystala k spánku. Zato Abnera, který dole místo hlídání spal, křik probudil. Když se mladý muž trochu probral a poznal lékařův hlas, pustil doktora bez nejmenšího otálení dál. Doktor Battius teprve když se protlačil úzkým vchodem a začal zlézat strmý svah, uviděl rozespálého strážného. Zastavil se a řekl káravě:

„Abnere, vidím na tobě nebezpečné symptomy ospalosti. Jeví se ve sklonu k zívání a mohou být nebezpečné nejen tobě, ale i celé rodině tvého otce.“

„Velice se mýlíte, doktore,“ mladík zívá jako ospalý lev. „Já nemám na celém těle ani jediný symptom, jak vy tomu říkáte. A pokud jde o otce a děti, ti už měli neštovice a spalničky před několika měsíci.“

Přírodovědec, kterému stačilo, že mladíka napomenul, urazil polovinu cesty, než byl pomalý Abner hotov se svým ospravedlnováním. Obed čekal, že se na vrcholu skály setká s Ester, které se pro její nevybíravou výřečnost bál. V tomto ohledu ho čekalo příjemné překvapení. Ohlížeje se plaše kolem, jako by se bál spršky něčeho ještě horšího než slov, doktor došel po špičkách k svému lůžku.

Místo aby se snažil usnout, začal ctihodný přírodovědec přemýšlet o tom, co dnes slyšel a viděl, až převrácení a mručení v Esterině chýši, která stála vedle jeho příbytku, ho upozornilo, že jeho sousedka nespí. Rozhodl se, že toho ženského kerbera odzbrojí. Přestože se bál jejího ostrého jazyka, hned zahájil rozhovor.

„Zdá se, že nespíte, má milá a vážená paní Bushová,“ začal. „Nemůžete asi usnout, má skvělá hostitelko. Mohu vám dát něco pro spaní?“

„Co mi chcete dát, člověče?“ zabručela. „Náplast na ústa, abych mohla spát?“

„Řekněte raději obkladek. Ale trpíte-li bolestmi, mám výborné kapky. Když je vypijete se sklenicí kořalky, uklidníte se, jako že něco vím o materia medica.“

Doktor dobře věděl, jak zaútočit na Estefinu slabou stránku. Nepochyboval, že lék, který jí nabídl, ráda přijme. Proto jej ihned začal připravovat. Zabručela poděkování a doktor mlčky čekal, až lék začne účinkovat. Netrvalo ani půl hodiny a paní Bushová začala hluboce oddechovat. Silná dávka opia přimíchaná do kořalky zapůsobila. A teď když ta neúnavná žena usnula, kolem dokola se rozhostilo hluboké ticho.

Doktor Battius viděl, že nastala vhodná chvíle. Vstal a tiše a opatrně se vykradl ze své chýše, nebo lépe řečeno psí boudy, protože lepšího názvu si to jeho obydlí nezasluhovalo. Připlížil se k ostatním boudám a naslouchal, aby se přesvědčil, zda všichni jeho sousedé tvrdě spí. Jakmile zjistil, že nikdo není vzhůru, začal stoupat po neschůdné stezce, vedoucí na vrchol skály. Když si už blahopřál, že úspěšně dosáhl cíle, a chtěl stoupnout na nejvyšší skalní výběžek, čísi ruka ho uchopila za šos kabátu a zarazila jeho postup tak strašnou silou, jako by ho sám Izmael přibil k zemi.

„Je ve stanu nemocný, že zavolali doktora Battia, aby ho přišel navštívit tak pozdě v noci?“ zašeptal mu do ucha příjemný hlas.

Jakmile se přírodovědec trochu vzpamatoval, odpověděl tiše:

„Má drahá Nelly! Jak jsem rád, že jste to vy, a ne někdo jiný. Pst, dítě, pst! Kdyby se Izmael dozvěděl o našich plánech, oba by nás shodil se skály. Pst, Nelly, pst!“ Doktor ze samého leknutí i z opatrnosti ještě víc ztlumil hlas. Než domluvil, oba došli na vrchol skály.

„A teď mi povězte, doktore Battie, co vás to napadlo sem lézt? Vždyť riskujete, že sletíte se skály.“ Dívka mluvila velmi vážně.

„Před vámi se nedá nic utajit, Ellen. Ale já vám důvěřuji. Neprobudí se Izmael?“

„Nebojte se. Ten bude spát, dokud mu slunce nespálí oční víčka. Teta je nebezpečná.“

„Ester spí!“ odpověděl spokojeně doktor. „Ellen, vy jste dnes měla na skále hlídku.“

„Poručili mi to.“

„A viděla jste bizona, antilopu, vlka a jelena, jako obvykle. Zvířata z řádu pecora, pelluae a ferae.“

„Zvířata, která jste jmenoval v mé mateřštině, jsem viděla, ale o těch

s indiánskými jmény nic nevím.“

„Ale je ještě jeden řád, který jsem nejmenoval, a který jste také viděla. Primáti – pravda?“

„Nevím. Neznám zvíře toho jména.“

„No tak, Ellen, mluvíte s přítelem. Z rodu *homo*, dítě.“

„Jestli jsem viděla ještě něco jiného, rozhodně to nebyl *Vespertilio horribi* –“

„Pst, Nelinko, nemluvte tak nahlas. Povězte mi, děvče, neviděla jste chodit po prérii určité *dvojnožce*, kteří se nazývají *lidé*?“

„Zajisté. Můj strýc a jeho synové lovili buvoly.“

„Musím mluvit zdejším nářečím, abyste mě pochopila. Ellen, chtěl jsem říci tvor *druhu* Kentucky.“

Ellen se začervenala, ale její ruměnc skryla tma. Chvíli mlčela a potom klidně odpověděla:

„Chcete-li mluvit v obrazech, doktore Battie, musíte si vybrat někoho jiného. Ptejte se v obyčejné angličtině a já vám stejným jazykem poctivě odpovím.“

„Jak víte, Nelly, chodil jsem po prerii a hledal živočichy, očím vědy dosud ukryté. Mezi jinými jsem objevil jednoho z *primates*, rodu *homo*, *druh* Kentucky. Nazývám ho Pavel –“

„Pro milosrdenství boží!“ lekla se ELen. „Mluvte tišeji, doktore, nebo nás oba zničíte.“

„Hover; povoláním sběratel vos nebo včel,“ pokračoval doktor. „Mluvíím teď srozumitelně? Rozumíte mi?“

„Dokonale, dokonale,“ odpověděla dívka. Překvapením nemohla ani dech popadnout. „Ale co je s ním? Řekl vám, abyste vylezl na tuhle skálu? – On nic neví, přísahala jsem svému strýci, že nic nepovím.“

„Ano, ale je tu někdo, kdo nepřísahal, a ten všechno vyzradil. Přál bych si, aby rouška, zahalující tajemství přírody, byla stejně účinně sňata z jejích skrytých pokladů! Ellen! Ellen! Muž, s nímž jsem v dobré víře uzavřel úmluvu, zapomíná bohužel na své závazky. Myslím tím vašeho strýce, dítě.“

„Izmaela Bushe, manžela vdovy po bratru mého otce?“ zeptala se dívka uraženě. „Je kruté, že mi vyčítáte příbuzenské svazky, které vytvořila náhoda a které bych s radostí navždy převala.“

Ellen klesla na výběžek skály a bez ohledu na kritické postavení své i doktorovo se hlasitě rozplakala. Přírodovědec něco zabručel, co mělo být vysvětlením a omluvou, ale než skončil, dívka vstala a energicky řekla:

„Nepřišla jsem sem, abych zde hloupě plakala a vy jste sem nepřišel,

abyste mne utěšoval. Co vás sem přivedlo?“

„Musím, vidět toho, kdo je ve stanu.“

„Víte, co tam je?“

„Řekli mi to. Mám dopis, který musím vlastnoručně odevzdat. Jestli se ukáže, že ten tvor je čtvernožec, Izmael je poctivý člověk – jestli je ten tvor dvounohý, ať opeřený nebo neopeřený, na tom nezáleží, Izmael je lhář a naše úmluva pozbývá platnosti.“

Ellen dala doktorovi znamení, aby zůstal stát a byl potichu. Potom vklouzla do stanu a zůstala tam několik minut. Pro doktora, který pln rozčilení čekal venku, to byla věčnost. Když se dívka vrátila, vzala přírodovědce za ruku a oba vešli do tajemného stanu.

KAPITOLA XII.

Dej Bůh, aby se vévoda z Yorku ospravedlnil!

Shakespeare

Když se Izmaelova rodina ráno shromáždila, byli všichni zamlklí a mrzutí. Snídani chyběl hlučný slovní doprovod, kterým Ester obvykle kořenila každé jídlo. Ještě se jí docela nevyjasnilo v hlavě po silném uspávacím prostředku, který jí dal doktor. Izmaelovi synové si nedovedli vysvětlit, proč se jejich nejstarší bratr ještě nevrátil. Také Izmael vraštil čelo a mračil se na své syny, jako by už napřed chtěl umlčet jejich všetečné otázky. Jenom Ellen a její spoluspiklenec z minulé noci, přírodovědec, si sedli na své obvyklé místo mezi dětmi. Nikdo z nich nezbudil nejmenší podezření. Jediným viditelným důsledkem jejich dobrodružství bylo, že doktor chvílemi zvedal oči vzhůru, což bylo pokládáno za vědecké pozorování oblohy. Ve skutečnosti se však přírodovědec občas podíval na tajemný stan.

Konečně Izmael, když všichni mlčeli, řekl:

„Tuhle neukázněnost mi Asa zodpoví. Celou noc si zůstane na prérii a přece ví, že by nám scházel, kdyby nás přepadli Siouxové.“

„Šetři si dech, člověče,“ odsekla jeho žena. „Šetři si dech, budeš možná muset dlouho volat, než se ti ten chlapec ozve.“

„Je pravda, že někteří muži tak zženštili, že dovolí, aby m ladí poroučeli starým! Ale ty, Ester, bys měla vědět, že v rodině Izmaela Bushe se něco takového nikdy nestane.“

„Ty dovedeš pouštět hrůzu na své syny! To už znám, Izmaeli. Byl jsi na svého syna tak přísný, žes ho nakonec vyhnal, a zrovna když ho nejvíc potřebujeme.“

„Otče, chlapani a já jsme se rozhodli, že půjdeme Asu hledat,“ pokusil se projevit své mínění Abner. „Nelíbí se nám, že zůstal přes noc na prérii, místo aby se vrátil domů a pořádně se vyspal. Všichni víme, že by to jistě rád udělal.“

„Nesmysl!“ zabručel Abiram. „Možná že Asa zabil buvola nebo jelena a zůstal u něho, aby odháněl vlky, než se rozední. Brzo ho uvidíme nebo uslyšíme, až zavolá, abychom mu pomohli vynést úlovek nahoru.“

„Můj syn určitě nepotřebuje, aby mu někdo pomáhal naložit na záda jelena nebo rozčtvrtit buvola,“ odpověděla matka. „Jak můžeš říct něco takového právě ty, Abirame? Ještě včera jsi tvrdil, že se kolem téhle skály potloukají Indiáni.“

„Řekl jsem to!“ vykřikl prudce její bratr, jako by chtěl zabránit omylu. „Řekl jsem to včera a říkám to i dnes, a přesvědčíte se, že je to pravda. Tetoni jsou tady někde blízko a chlapec bude moct mluvit o štěstí, jestli jim nepřišel do rány.“

„Mně se zdá,“ řekl doktor Battius rozvážně a důstojně jako člověk zvyklý pronášet své názory po náležitě úvaze, „mně se zdá – jako člověku, který sice nedovede rozpoznat podle určitých známek, jestli se chystá indiánský útok, zvlášt' na těchto odlehlých pláních, který však bez domýšlivosti může říci, že dovede proniknout záhadami přírody – mně se zdá, že když o důležitých věcech existují pochybnosti, je nejmoudřejší rozehnat je.“

„Na mně už pomocí svých léků nebudete nic rozhánět,“ nevrle odsekla Ester. „Už nebudete dělat žádné hokuspokusy se zdravím mé rodiny. To vám říkám! Bylo mi docela dobře, jenom jsem se trochu rozzlobila kvůli dětem, že nechtěly poslechnout, a vy jste mě omámil. Ten lék mě ještě teď tlačí na jazyku jako librové závaží.“

„Máte ještě tu medicínu?“ zeptal se kousavě Izmael. „Musí to být podivuhodný lék, když staré Ester po něm ztěžkl jazyk.“

„Příteli,“ doktor velitelsky mávl rukou, aby rozhněvaná žena mlčela, „ten lék nepůsobí docela tak, jak jste právě slyšel. Toho nejlepším důkazem je, že milá paní Bushová mě tak výřečně mohla obvinít. Ale

mluvme o Asovi. Nevíte, co se s ním stalo. Slyšeli jsme zde návrh, jak vaši nejistotu odstranit. Nuže, v přírodních vědách je pravda vždycky desideratum a mělo by tomu tak být i v tomto případě rodinné nejistoty, kterou jest pokládati za vakuum tam, kde podle fyzikálních zákonů by měly existovat nějaké hmatatelné materiální důkazy.“

„Neposlouchejte ho, neposlouchejte ho,“ křičela Ester, když viděla, že ostatní naslouchají doktorovi s pozorností, která stejně dobře mohla znamenat, že s jeho návrhem souhlasí, jako že mu nerozumí. „Chce vás jenom svou řečí omámit.“

„Doktor Battius chce říci,“ vmísila se do řeči nesměle Ellen, „že někteří z nás se domnívají, že Asa je v nebezpečí, jiní zase mají jiný názor, proto by celá rodina měla obětovat hodinu dvě a jít ho hledat.“

„Tak?“ přerušila ji Ester, „pak má doktor Battius víc rozumu, než jsem si myslela. To děvče má pravdu, Izmaeli, měli bychom udělat, co říká. Já sama si vezmu ručnici a běda Indiánovi, který mi přijde do cesty! Však jsem už nejednou stiskla spoušť, ano i indiánský křik jsem už slyšela, bohužel.“

Esterina odvaha působila na její syny tak povzbudivě jako na Indiány válečný pokřik. Naráz vstali a prohlásili, že matka má pravdu. Izmael moudře souhlasil s návrhem, kterému nemohl odporovat, a za několik minut se Ester objevila s ručnicí na rameni, připravena vést ty ze svých synů, kteří ji budou chtít následovat.

„Kdo chce, ať zůstane s dětmi, a ti, co nemají strach, ať jdou za mnou,“ řekla.

„Abirame, někdo tu musí zůstat, aby hlídal tábor,“ zašeptal Izmael a podíval se vzhůru.

Abiram odpověděl neobyčejně ochotně:

„Já zůstanu a budu hlídat.“

Okamžitě se ozvalo dvanáct hlasů, které nesouhlasily: Abiram musí jít s sebou, aby ukázal místo, kde viděl stopy Indiánů. Jeho hašteřivá sestra se dokonce takovému nápadu vysmála a prohlásila jej za zbabělost. Abiram, třebaže nerad, se musel podrobit.

Izmael se potom obrátil na doktora a požádal jej, aby on zůstal v táboře. Doktor Battius se nejdříve podíval na Ellen a pak rozhodně a trochu povýšeně odmítl. Izmaelovi nezbylo než pověřit hlídáním tábora Ellen. Samozřejmě že jí připomněl, že musí být opatrná. Vysvětlil jí také, jak si má počínat. Jakmile toto bylo vyřízeno, mladí muži začali připravovat obranné prostředky a poplašná zařízení. Ke kraji skalní terasy přivalili několik balvanů a umístili je tak, aby je Ellen a ti, kteří

zůstanou s ní, mohli svrhnout na hlavy útočníků. Ti by se jinudy než úzkou stezkou nemohli na vrcholek dostat. Kromě toho zesílili všechny překážky, že se bylo opravdu těžko přes ně dostat. Nanosili hromadu menších kamenů, které v případě potřeby mohly házet i menší děti. Když ještě na horním výběžku skály nakupili hromadu suchého listí a třísek, aby ji obránci mohli v případě potřeby zapálit a dát tak ostatním znamení, i nedůvěřivý Izmael byl přesvědčen, že by se posádka ubránila.

Potom vyzbrojená skupina vyrazila. V čele kráčela Ester v mužském obleku, ozbrojena jako ostatní.

„No tak, Abirame,“ vykřikla naše amazonka drsným hlasem, „no tak, Abirame, začni věřit a ukaž nám, jestli jsi dobrý stopovací pes. Říkáš, že jsi viděl stopy indiánských mokasínů, tak nás tedy pouč. Pojď, půjdeš vpředu a povedeš nás.“

Bratr, který žil v neustálém strachu ze své sestry, poslechl. Učinil to však s tak zřejmou nechotou, že vyvolal posměch dokonce i u nevšimavých a netečných Izmaelových synů. Izmael kráčel mezi svými urostlými syny, jako by pochyboval o výsledku pátrání a jako by mu bylo úplně jedno, jestli Asu najdou nebo ne. V tomto pořádku šla skupina tak dlouho, až se jejich pevnost tak zmenšila, že se podobala mlhavému bodu na okraji prerie. Až dosud šli mlčky a dost rychle. Přecházeli jeden pahorek za druhým, ale nikde neobjevili živého tvora. Nikdo nepromluvil, mlčela dokonce i Ester, jejíž starost o ztraceného syna teď ještě vzrostla. Najednou se Izmael zastavil, sundal pušku s ramene, opřel ji pažbou o zem a řekl:

„Už toho mám dost. Buvolích a jeleních stop je tu plno, ale kde jsou stopy Indiánů, Abirame?“

„Ještě dál na západ,“ odpověděl Abiram. „Právě tady jsem přišel na stopu jelena, a teprve když jsem ho dostal, uviděl jsem stopu Tetona.“

„A pořádně jsi se přitom zřídil, člověče,“ Izmael ukázal na zakrvácený oblek svého příbuzného. Všichni si začali Abirama zvědavě prohlížet. „Já jsem podřízl krk dvěma laním a jednomu kolouchovi, a nebyla na mně kapka krve. A ty, hlupáku, jsi přidělal Ester a děvčatům tolik práce, jako bys nedělal nic jiného než řezničinu. Pojďte, chlapci, už toho mám dost. Jsem dost starý, abych se vyznal ve stopách. Tady od posledního deště nebyl jediný Indián. Pojďte za mnou, trochu se projdeme a za tu naši námahu si alespoň odneseme daňčí maso.“

„Pojďte za mnou,“ opakovala Ester a neohroženě vykročila. „Dnes vás vedu já a vy půjdete za mnou! Řekněte mi, kdo má větší právo řídit pátrání po svém ztraceném dítěti než matka?“

Izmael se jenom na svou neústupnou manželku útrpně usmál. Poněvadž se už dala vlastní cestou (a ta byla jiná, než kudy chtěl jít Abiram i kam chtěl jít on) a poněvadž nechtěl přísně zakročit, šel za svou ženou. Ale doktor Battius, který dosud v mlčelivém zamyšlení následoval Ester, uznal za vhodné svým slabým hlasem zaprotестovat.

„Souhlasím s vaším životním druhem, vážená a milá paní Bushová,“ řekl. „Domnívám se totiž, že jakýsi *ignis fatuus* ošálil Abiramovu obraznost, pokud jde o známky a symptomy, o nichž mluvil.“

„Nechte si své symptomy,“ přerušila ho dračice. „Teď není čas na slova z knih a tohle místo také není vhodné k tomu, abychom zůstali stát a začali polykat nějakou medicínu. Jestli jste unaven, řekněte to jasně a srozumitelně, sedněte si na prérii jako pes, když ho bolí nohy, a odpočíte si.“

„Souhlasím s vámi,“ odpověděl klidně přírodovědec. Doslova poslechl Estěřinu ironicky míněnou radu a usedl vedle nějakého křoviska, které ihned začal zkoumat. Doktor Battius nikdy nepřestal být služebníkem vědy. „Uposlechl jsem vaší výtečné rady, paní Ester, jak vidíte. Jděte hledat svou ratolest, já zatím zůstanu zde a budu číst v tajemné knize přírody.“

Žena se pohrdavě zasmála. I její těžkopádní synové, když pomalu míjeli místo, kde seděl duchem už nepřítomný přírodovědec, neodpustili si opovržlivý úsměv. V několika minutách vystoupili na nejbližší pahorek, a když sestoupili na jeho druhé straně, doktor zůstal úplně sám, aby pokračoval ve svém bádání.

Uplynula další půlhodina. Ester pokračovala ve svém zřejmě marném pátrání. Zastavovala se však častěji a její oči nejistě bloudily po okolí. Vtom se ozval v dolíku dupot a po svahu se hnal jelen. Hned však zmizel směrem, kde seděl přírodovědec. Zvíře se objevilo tak náhle a neočekávaně, že bylo pryč, dříve než některý ze zálesáků měl čas strhnout pušku s ramene.

„Pozor na vlka!“ vykřikl Abner, rozzlobený, že se o vteřinu opozdil. „Vlčí kůže by nebyla v zimní noci k zahoení. Už ho vidím! Tamhle běží ten hladový ďábel!“

„Nestřílej!“ Izmael srazil namířenou ručnici svého ukvapeného syna. „To není vlk. Je to pes. Nablízku jsou lovci. Druhý! Ti psi jsou dva.“

Dva psi se hnali za jelenem, jeden se snažil druhého předběhnout. Jeden byl starý, druhý štěně. Oba však běželi s čenichy vysoko zdviženými jako zvířata s velmi jemným a citlivým čichem. Přeběhli. Najednou se mladší pes zastavil a překvapeně vyštěkl. Také jeho starší

druh zůstal stát. Těžce oddychoval a vyčerpán se vracel k místu, kde mladší pobíhal jako šílený kolem dokola a krátce ňafal. Když starší pes doběhl k štěněti, zvedl čenich a dlouze, hlasitě a žalostně zavyl.

„To musí být silný pach, když dva takoví psi kvůli němu opustí stopu jelena,“ řekl Abner, který s ostatními členy rodiny pozorně sledoval počínání psů.

„Zabijeme je?“ zeptal se Abiram. „Toho starého psa znám. Patří traperovi, a ten není náš přítel.“

Estefin bratr sice radil, aby psy zabili, ale sám se k ničemu neměl. Všichni stáli překvapeni a čekali, co bude dál.

„Pojďme pryč, chlapci, pojďme pryč a nechme psy, ať si dělají, co chtějí. Nebylo by slušné zabít zvíře jen proto, že jeho pán se usadil v sousedství mého tábora. Pojďme pryč, chlapci, pojďme pryč, máme dost vlastní práce. Nenecháme ji přece stát a nebudeme dělat za jiné.“

„Nechodte pryč!“ zadržela je Ester. „Povídám, nechodte pryč, děti. Ti psi nás možná chtějí na něco upozornit. Ráda bych věděla, co to všechno znamená.“

Její slova se neminula účinkem. Ester šla k místu, kde psi pořád ještě žalostně naříkali. Ostatní šli za ní.

„Řekněte mi, Abnere, Abirame, Izmaeli, jste přece lovci, jaké zvíře tu bylo zabito? Tak mluvte! Jste chlapi a vyznáte se v takových věcech. Čí je to krev, vlka nebo pardála?“ zeptala se Ester, když se zastavila na místě, kde bylo vidět stopy krve.

„To je buvolí krev – musel to být pěkný kus,“ odpověděl Izmael a klidně si prohlížel stopy urputného zápasu, které tolik vzrušily jeho ženu. „Tady zabořil kopyta do země a tady ji zas rozryl rohy. Musel to být úžasně silný a odvážný býk!“

„A kdo ho zabil?“ nepřestávala se ptát Ester. „A jak to, že tu po tom buvolovi nic nezůstalo? Vlci přece nežerou kůži! Řekněte mi, je tohle zvířecí krev?“

„To zvíře nemůže být daleko,“ řekl Abner, který šel za ostatními. „Najdete ho tamhle v olšině. Podívejte! Vidíte, jak ho tam obletují ptáci?“

„Musí ještě žít, jinak by se luňáci usadili na své kořisti,“ řekl Izmael. „Podle chování psů to bude asi nějaká dravá šelma. Mohl by to být bílý medvěd od horních vodopádů. Říká se, že mají tuhý život.“

„Vraťme se,“ řekl Abiram, „nemuselo by se nám to vyplatit. Napadnout dravou šelmu, z toho nekouká nic dobrého. Pamatuj, Izmaeli, je to nebezpečné a nic z toho nebudeme mít.“

Mladí muži se usmáli při tomto novém projevu strýcovy bojácnosti. Nejstarší dokonce vyjádřil své opovržení neuváženě slovy:

„Mohli bychom ho dát do klece s tím druhým zvířetem, co vozíme s sebou, vrátit se do města a jako komedianti je ukazovat, nejlíp před věznicí v Kentucky.“

Hrozivý mrak, který vyvstal na otcově čele, donutil mladého muže, aby přestal. Místo aby zachovali opatrnost, jak doporučoval Abiram, všichni šli k houštině společně. Několik kroků před ní se zastavili.

Prérie teď měla opravdu pochmurný a děsivý ráz. Pod temnými mraky, které pokryly oblohu, letěla nekonečná hejna vodního ptactva k vodám na dalekém jihu. Zvedl se prudký vítr. Chvilími se zdálo, že v mohutných závanech stoupá vzhůru, jako by si chtěl pohrát s houstnoucí mlhou, jejíž obrovské, temné, roztřepené kotouče vířily a valily se jeden přes druhý v strašlivém a velkolepém nepořádku. Nad houštinou dosud poletovala hejna ptáků a těžkopádně kroužila nad jedním místem. Chvilími zápasila s poryvy větru a znovu a znovu se střemhlav spouštěla nad houštinu. Ptáci ze sebe vydávali zlostné skřeky, jako by se hněvali, že ještě nenastala hodina hodování.

Izmael se ženou a syny stáli několik minut plni údivu i hrůzy a mlčky přihlíželi té podívané. První se vzpamatovala Ester.

„Zavolejte psy!“ poručila. „Zavolejte psy a pošlete je do houštiny. Jste přece chlapi, doufám, že ve vás ještě zbyla špetka odvahy! Zavolejte psy, povídám, Enochu! Abnere! Gabrieli! Copak jste ohluchli?“

Jeden ze synů poslechl. Když se mu podařilo odtrhnout psy od místa, kolem něhož dosud nepřestali pobíhat, vedl je k okraji houštiny.

„Pošli je do křoví, pošli je do křoví, chlapče,“ poroučela matka, „a vy, Izmaeli a Abirame, jestli je v tom nějaké darebáctví nebo nástraha, ukažte, jak lidé z hranic dovedou zacházet s ručnicí. Jestli ale máte strach, já vám ukážu, jak se to dělá.“

Mladí muži pustili psy. Ale staršího psa jako by něco zdržovalo, možná že byl příliš zkušený a nechtěl se ukvapeně vrhnout do neznámého dobrodružství. Když se přiblížil k okraji houštiny, náhle se zastavil a začal se po celém těle třást. Zřejmě nebyl schopen ani couvnout, ani jít kupředu. Výkřiků mladých mužů si buď nevšímal, nebo na ně odpovídal tichým, žalostným kňučením. Chvilí se stejně chovalo i štěně. Poněvadž však bylo méně moudré, podařilo se přinutit je, aby šlo kupředu. Nakonec se vrhlo do houštiny. Ozvalo se zděšené, hrůzyplné zavytí. Štěně vyrazilo z houštiny a začalo běhat kolem dokola divoce a zmateně jako prve.

„Je mezi mými syny alespoň jeden muž?“ zeptala se Ester. „Dejte mi lepší ručnici, než je tahle dětská flinta, a já vám ukážu, co dovede žena!“

„Zůstaň tady, matko,“ vykřikli Abner a Enoch. „Jestli chceš vidět to zvíře, donutíme ho vylézt.“

Izmaelovi synové nebyli zvyklí na dlouhé řeči. Když ale dali slovo, splnili je. Nabili ručnice a šli k houštině. Vytí psů se teď stalo pronikavější a žalostnější. Supi a luňáci se snášeli tak nízko, že se těžkými křídly dotýkali větví keřů. Prérií se hnal kvílící vítr.

Nastala chvíle plná napětí. I nebojácné Ester začalo srdce prudčeji bít, když viděla, jak její synové rozhrnují křoví a mizí v houštině. Následovalo hluboké ticho. Potom se rychle za sebou ozvaly dva pronikavé výkřiky. Po nich nastalo ticho ještě příšernější a úděsnější.

„Vraťte se, vraťte se, mé děti!“ křičela Ester.

Zmlkla však, jako by hrůzou ztuhla, když se houština rozhrnula a objevili se její synové. Smrtelně bledí položili jí k nohám nehybné tělo pohřešovaného Asy.

Psi naposled dlouze zavyli, pak se ale znovu rozběhli po stopě jelena. Hejno ptáků za neustálého nářku, že bylo oloupeno o svou kořist, naposled zakroužilo nad osudným místem a pak vzlétlo k zamračené obloze.

KAPITOLA XIII.

*Ted' rýč, lopatu abych popad,
pak rubáš smuteční přiložit
a hluboko v hlíně kopat
a vzácného hosta pěkně uložit.*

Shakespeare

„Odstupte! Všichni odstupte!“ poručila chřaptivě Ester. Všichni se tlačili k mrtvole. „Já jsem jeho matka a mám větší práva než vy. Kdo to udělal? Povězte mi to, Izmaeli, Abirame, Abnere! Otevřte ústa i srdce, ať z nich vyjde boží pravda. Kdo spáchal ten hrozný zločin?“

Její manžel neodpověděl. Stál opřen o ručnici a díval se smutně na znetvořené pozůstatky svého syna. Ester se vrhla na zem, položila si chladnou Asovu hlavu do klína a mlčky se zahleděla do tváře, v níž byly vidět hrůzné stopy smrtelného zápasu. Její mlčení bylo výmluvnější než hlasité bědování.

Umlčel ji žal. Marně se ji Izmael snažil utěšit. Neposlouchala, neodpovídala. Její synové, seskupeni kolem ní, vyjadřovali svým neohrabaným způsobem účast na jejím zármutku a svou bolest nad ztrátou bratra. Chvillemi si její prsty hrály s rozčuchanými vlasy mrtvého, pak se zase jemně pokoušely uhladit bolestně stažené svaly jeho

zsinalého obličej. Konečně ustala ve své marné snaze a začala hmatat kolem, jako by hledala lék proti té strašné ráně, jež tak náhle zahubila její dítě. Ester skládala největší naděje ve svého nejstaršího syna. Asa byl její největší pýchou. Když netečný Abner viděl, jak podivně si jeho matka počíná, pokusil se překonat své vlastní pohnutí, které mu stahovalo hrdlo:

„Matka myslí, že bychom měli hledat stopy, abychom se dozvěděli, jak Asa zahynul.“

„Za to můžeme poděkovat těm prokletým Siouxům!“ odpověděl Izmael. „U mě už mají dva dluhy – potřetí účet vyrovnám.“

Ale Izmaelovi synové nebyli tímto vysvětlením spokojeni, přestože bylo pravděpodobné. A aby se zbavili podívané, která v jejich lhostejném nitru probudila tak zvláštní a nezvyklé pocity, otočili se zády k matce i k mrtvému a šli pátrat po stopách vraha. Izmael proti tomu nic nenamítal. Šel se svými syny, ne protože by na výsledku měl nějaký zvláštní zájem, ale spíš proto, že cítil, že by nebylo slušné jim právě v této chvíli pátrání zakázat.

Abner a Enoch shodně popsali polohu, v jaké našli svého mrtvého bratra. Seděl skoro zpříma, zády opřen o husté křoví. V jedné ruce stále ještě držel ulomenou větev olše. Pravděpodobně protože Asa seděl, neodvážili se na něho vrhnout ptáci, kteří kroužili nad křovinami. To, že v ruce držel ulomenou větev, dokazovalo, že v tom nešťastném chlapci ještě docela nevyhasl život, když vlezl do houštiny. Všichni byli přesvědčeni, že Asa byl smrtelně zraněn na volné prérii a že se potom dovlékl do houštiny, aby se zde ukryl. Tento názor potvrdila stopa v křoví. Při podrobnější prohlídce se ukázalo, že na samém okraji houštiny došlo k zoufalému zápasu. Bylo to zřejmé z rozdupaných větví, z hlubokých otisků nohou ve vlhké půdě a z tratoliště krve.

„Všechno ukazuje na to, že byl postřelen na otevřeném prostranství a že se sem přišel schovat.“ řekl Abiram. „Chlapce přepadlo několik divochů a on s nimi bojoval jako pravý hrdina, dokud ho nepřemohli. Potom ho zatáhli do křoví.“

Proti tomuto pravděpodobně správnému názoru se ozval jediný hlas. Opatrný Izmael žádal, aby prohlídkou mrtvolky bylo přesně zjištěno, jak byl Asa zabit. Ukázalo se, že střela vnikla do chlapcova těla pod lopatkou a vyšla pod srdcem. Abner proto s jistotou prohlásil, že nepřátelé napadli Asu zezadu.

„Muselo to tak být,“ řekl zachmuřeně Izmael. „Asa byl zkušený a dobře vycvičený, proto se nikdy k člověku nebo k zvířeti neotočil tak,

aby byl lehce zranitelný. Pamatujte, chlapci, když se nepříteli, ať je to kdo chce, postavíte čelem, jste bezpečni před zbabělým útokem. Ester, ty jsi se, ženská, pomátla, proč se šťáráš ve vlasech a v šatech toho chlapce? To už mu, holka, málo pomůže.“

„Podívej se!“ přerušil ho Enoch a vyndal z roztřepené látky Asova oděvu kousek olova. Izmael jej vzal do ruky a dlouho si jej důkladně prohlížel.

„Omyl je vyloučen,“ zabručel. „Ten náboj je z váčku toho prokletého traperera. Jako mnoho lovců, i on má zvláštní značku ve své formičce na lití kulek, aby poznal práci své ručnice. Tady ji jasně vidíte: šest malých bodů v podobě křížku.“

„Na to bych mohl přísahat,“ vykřikl Abiram. „Traper mi ukázal svou značku a chlubil se, kolik jelenů právě těmito náboji už složil. Teď mi snad, Izmaeli, budeš věřit, když ti řeknu, že ten starý darebák je indiánský špeh?“

Kousek nalezeného olova šel z ruky do ruky. Naneštěstí pro starce si někteří z Izmaelových synů vzpomněli, že tu značku viděli, když si prohlíželi traperovu výzbroj. Kromě střelné rány měl mrtvý na těle ještě mnoho jiných, méně nebezpečných zranění. Všechna byla pokládána za nezvratný důkaz traperovy viny.

Mezi místem, kde poprvé našli krev, a houštinou, v níž, jak všichni byli přesvědčeni, Asa hledal útočiště, bylo několik stop, svědčících o tom, že zde několikrát došlo k zápasu. Vysvětlovali si to tím, že vrah musel být tělesně slabý – jinak by byl svou oběť rychleji usmrtil. Báł se asi také, že výstřely přivábí ostatní lovce, proto znovu nepoužil ručnice. Zbraň mrtvého nebyla nalezena. Nepochybně si ji spolu s méně cennými a lehčími věcmi, které obvykle Asa při sobě nosil, vzal vrah. Kromě toho však zde byly i jiné četné důkazy, které, jak se zdálo, usvědčovaly traperera z vraždy. Dokazovaly, že smrtelně zraněný mladý muž byl stále ještě schopen klást dlouhý a zoufalý odpor dalším vrahovým útokům. A právě tento důkaz budil v Izmaelovi pocit, který byl podivnou směsí lítosti a pýchy. Lítosti nad ztrátou syna, o němž míval v krátkých chvílích vzájemného přátelského vztahu vysoké mínění, a pýchy nad odvahou a silou, kterou chlapec projevoval do posledního dechu.

„Zemřel tak, jak má umřít můj syn,“ řekl Izmael. „Do poslední chvíle měl nepřítel z něho strach. A žádný zákon nepotřeboval! Pojd'te, děti, musíme vykopat hrob, potom se pustíme za vrahem.“

Izmaelovi synové se dali do té truchlivé práce mlčky a smutně. Trvalo dlouho a stálo je mnoho námahy, než vykopali v tvrdé půdě hrob.

Potom zavinuli mrtvolu do částí obleku, které mohli postrádat a které se sebe svlékli. Když byly tyto přípravy skončeny, Izmael přistoupil k duchem nepřítomné Ester a oznámil jí, že chce mrtvého pochovat. Slyšela ho, klidně uvolnila paže, jimiž objímala mrtvého syna a mlčky vstala, aby Asu doprovodila k místu věčného odpočinku. Tam si znovu sedla a dychtivým, úzkostlivým pohledem sledovala každý pohyb mladých mužů. Když na mrtvého nahrnuli dost země, Enoch a Abner hlínu udupali. Udělali to proto, aby mrtvolu nevyhrabala nějaká préríjní šelma. Snad i draví ptáci pochopili, co se tu děje. Jakýsi tajemný pud jim oznámil, že ubohá oběť zde zůstane sama, opuštěna lidmi. Znovu začali kroužit a vydávali skřeky, jako by chtěli bratry mrtvého odehnat od jejich díla opatrnosti a lásky.

Izmael stál se založenýma rukama a klidně pozoroval své syny. Když skončili, smekl a poděkoval synům za jejich službu. Po celou dobu, co stál nad Asovým hrobem, byl Izmael klidný a vážný. V jeho drsné tváři byl hluboký smutek, ale ani sval se v ní nepohnul. Teprve když se obrátil zády – jak byl přesvědčen navždy – k hrobu svého nejstaršího, přestal se bránit pohnutí. Jeho synové, jako by čekali, že jim poradí, co si mají počít, pohlíželi na něho s lítostí, která se jich zmocnila a na niž jejich těžkopádná povaha nebyla zvyklá. Avšak Izmael se rychle vzpamatoval. Vzal svou ženu za ruku, pomohl jí vstát, jako by byla bezmocné dítě, a řekl klidně a laskavěji, než mívával ve zvyku:

„Ester, teď už jsme udělali všechno, co mohou muž a žena udělat. Vychovali jsme toho chlapce a udělali jsme z něho člověka, jakých je na amerických hranicích málo, a pochovali jsme ho. Pojdme svou cestou.“

Žena odvrátila pohled od čerstvě rozkopané země, položila ruce manželovi na ramena a podívala se mu úzkostlivě do očí.

„Izmaeli! Izmaeli!“ řekla, „ty ses se svým synem rozešel v hněvu!“

„Kéž mu bůh odpustí jeho hříchy tak lehce, jako jsem já zapomněl na to, co udělal špatného!“ odpověděl Izmael. „Ester, vrať se na skálu a čti si v bibli. Udělá ti to dobře. Ty *umíš* číst, Ester. V tom jsi proti mně ve výhodě.“

„Ano, ano,“ řekla tiše. Nechala se, třeba nerada, odvést od hrobu. „Já *umím* číst. K čemu mi to ale je? Ale on, Izmaeli, on se nebude odpovídat za to, že své vědomosti promarnil. Alespoň *toho* jsme ho ušetřili.“

Izmael neodpověděl. Klidně ji vedl dál směrem k jejich dočasnému příbytku. Když vystoupili na vrcholek pahorku, z něhož mohli vidět Asův hrob, všichni se otočili, jako by se byli dohodli, aby se s místem, kde odpočívá nejstarší Izmaelův syn, naposled rozloučili. Nad čerstvým

hrobem kroužilo hejno pronikavě křičících ptáků. Na opačné straně bylo vidět nízký, namodralý vrch na okraji obzoru. Pohled na místo, kde Ester nechala své ostatní děti, zrychlil její kroky. Pospíchala domů.

Události, o nichž právě byla řeč, vykřesaly v těchto drsných lidech jiskru, která v nich oživila hasnoucí zbytky rodinné lásky. Poněvadž syny k rodičům poutal jenom zvyk, Izmael se bál, že mu jednou synové odejdou a jemu zůstanou na starosti malé, slabé děti. Věděl, jak mu bude chybět pomoc odrostlých synů. Vzpurnost, která se projevila u nešťastného Asy, se rozšířila i na mladší syny. Izmael si vzpomněl, jak on sám opustil své staré, nemocné rodiče a odešel do světa. Pokud jde o jeho syny, bylo teď takové nebezpečí alespoň prozatím zažehnáno.

Je nutno přiznat, že jeho pomalu myslící synové měli pochybnosti o tom, jak jejich nejstarší bratr přišel o život. Dva tři z nich dokonce podezírali z toho činu svého vlastního otce. Avšak tyto představy jejich zamřené mozku byly velmi nejasné. Nakonec celá ta událost spíš posílila než oslabila Izmaelovu autoritu.

Dlouhý, únavný, ale bezvýsledný pochod, který vykonali pod Abiramovým vedením, nález mrtvoly a její pohřbení zabraly skoro celý den. Když se vraceli přes široký pruh pouště, ležící mezi Asovým hrobem a skálou, bylo už dávno po poledni. Jak se blížili, vrch se stále zvětšoval jako věž vynořující se z hlubin moře. Když je od něho dělila jediná míle, začali nejasně rozeznávat předměty na vrcholu skály.

„Pro děvčata to bude smutná zpráva.“ Izmael občas pronesl něco, o čem si myslel, že by mohlo utěšit jeho nešťastnou ženu. „Velice si Asy vážily. Vždycky jim přinesl z lovu něco, co jim udělalo radost.“

„Ano, ano,“ zamručela Ester. „Ten chlapec byl pýchou rodiny. Vedle něho mé ostatní děti nic neznamenají.“

„To neříkej, Ester,“ otec se pyšně podíval na své statné syny, kteří kráčeli v nevelké vzdálenosti za rodiči. „To neříkej, Ester. Málo rodičů má větší důvod k pyše než my.“

„K vděčnosti, k vděčnosti,“ řekla Ester pokorně. „Chtěl jsi říci k vděčnosti, Izmaeli.“

„Tedy k vděčnosti, jestli se ti to slovo víc líbí – ale co dělá Nelly a kde jsou děti? Nelly zapoměla, co jsem jí nařídil. Nejenže dovolila, aby děti šly spát, ale – a na to bych dal krk – i jí se v této chvíli zdá o polích v Tennessee. Jsem přesvědčen, že tvá neteř myslí hlavně na život ve městě.“

„Máš pravdu. Nehodí se mezi nás. Myslela jsem si to a taky jsem to řekla, když jsem se jí ujala jako sirotka. Asovi se to děvče líbilo.“

Jednoho dne mohli nastoupit na naše místo, kdyby jim to bylo souzeno.“

„Ba ne, na to ona nemá povahu, stát se ženou zálesáka. Starat se o domácnost, zatímco je muž na lovu, to není pro ni. Abnere, vystřel, aby věděli, že už jdem. Bojím se, že Nelly i děti usnuly.“

Mladý muž s radostí vyhověl. Těšil se, až uvidí buclatou, čipernou Ellen na vrcholku skály. Ale po výstřelu se neozval ani signál, ani jiná odpověď. Zůstali stát a napjatě čekali. Potom všichni jako na povel naráz vystřelili. Výstřely by museli ti tam nahoře určitě slyšet.

„Konečně jdou!“ vykřikl Abiram. Obvykle se první chytal všeho, co slibovalo vysvobození z nepříjemných starostí.

„To se třepetá spodnička na šňůře,“ řekla Ester. „Sama jsem ji tam pověsila.“

„Máš pravdu. Ale teď už jde. Ta holka se válela ve stanu!“

„Ba ne,“ řekl Izmael. Na jeho obvykle nehybné tváři se objevil neklid. „To vlaje stan ve větru. Ty hloupé děti ho u země uvolnily, a jestli nedají pozor, uletí celý!“

Sotva domluvil, přehnal se kolem nich prudký náraz větru, zvedl rozvířený prach a vznesl se přesně k místu, na něž se upíraly oči všech. Uvolněný stan se zakymácel, zase se však narovnal a chvíli se ani nehnul. Pak ale kolem něho zakroužil mrak listů, snesl se rychlostí sokola, vrhajícího se na kořist, a zamířil nad prérii v dlouhých, rovných pruzích jako hejno vlaštovek odpočívajících na rozepjatých křídlech. Za chvíli letěl za listím sněhobílý stan, brzo však spadl za skálu. Její nejvyšší vrcholek zůstal holý, jako ta nevlídná, liduprázdná prérie.

„Byli tu vrahové!“ zaúpěla Ester. „Mé děti! Mé děti!“ I Izmael se zachvěl. Brzo se však vzpamatoval, vyskočil jako probuzený lev, odstrčil překážky, jako by to byla pírká, a hnal se vzhůru po svahu skály. Nikdo by v něm v této chvíli nepoznal netečného Izmaela Bushe.

KAPITOLA XIV.

Na čí stranu se přikloní měšťané?

Shakespeare

Nyní se musíme vrátit k událostem, ke kterým došlo, když měla hlídku Ellen Wadová.

Ellen se nejdříve postarala o děti. Nakrmila je, dala jim napít a snažila se je zabavit. Potom se vkradla do stanu, kde byl někdo, kdo si zasloužil její starostlivosti víc než děti. Ty ale začaly křičet a Ellen nezbylo než se k nim vrátit.

„Podívej se, Ellen, podívej se,“ volalo půl tuctu rozčilených hlasů, „tamhle jsou lidi, Phoebe říká, že jsou to Siouxové.“

Ellen pohlédla směrem, kam ukazovaly děti, a ke svému úžasu spatřila několik mužů, mířících rychlým krokem ke skále. Byli čtyři, dívka ale nemohla poznat, kdo by to mohl být. Pro Ellen to byl strašný okamžik. Rozhlédla se po mladičkém, poděšeném stádečku, které se jí drželo za sukni, a snažila se, jen aby si dodala odvahy, vzpomenout si na některou z mnohých historek o hrdinných ženách na hranici. Kdysi slyšela, jak se jedinému muži za pomoci tří nebo čtyř žen podařilo několik dnů udržet v šachu stovku nepřátel. Lidé vypravovali o ženě, která dovedla proti Indiánům sama uhájit své děti a majetek. Jiné ženy

prý se podařilo pobít své věznitele, když usnuli, a utéct i s několika dětmi. Poslední příběh se ze všech nejvíc podobal situaci, v níž se teď octla Ellen. S planoucími tvářemi a plna odhodlání začala prohlížet obranné zařízení.

Větší děvčátka postavila k lehce ovladatelným pákám. Pomocí tohoto zařízení měly děti svrhnout na útočníky balvany. Ti menší měli jenom vyvolat dojem, že je obránců víc, než kolik jich bylo ve skutečnosti. Když byly přípravy skončeny, Ellen klidně čekala, co se bude dít.

Přestože byla ze všech nejchytřejší a nejvzdělanější, nevyrovnala se, pokud jde o odvahu, dvěma starším Esteriným dcerám. Potulný život v neobydlených částech země je naučil nebát se nebezpečí. V mnohém se podobaly své matce. Kdyby byla měla Izmaelova žena větší příležitost dokázat svou nebojácnost, dodnes by se asi o ní mluvilo jako o vynikající ženě těch časů. Ester jednou uhájila Izmaelův srub proti Indiánům, jindy zůstala naživu jen proto, že ji nepřítel po urputném boji pokládal za mrtvou. Dcery často slyšely historky o statečnosti své matky. Vzpomněly si na ně a teď by byly rády dokázaly, že jsou důstojnými dcerami Ester Bushové. Příležitost na sebe nedala dlouho čekat.

Skupina neznámých mužů se už přiblížila ke skále na sto padesát stop. Když uviděli, jak dvě postavy, chráněné kamenným opevněním, vystrkují hlavně starých mušket, zastavili se na místě, kde jim nerovná půda a hustá tráva dávaly možnost ukrýt se. Několik minut bedlivě pozorovali opevněnou skálu. Ellen se zdálo, že se čas zastavil. Potom se jeden z nich začal přibližovat.

„Vystřel, Phoebe,“ – „Ne, Hetty, ty vystřel,“ začaly se domlouvat Izmaelovy bojechtivé dcery. Dříve než se některá z nich odhodlala vystřelit, Ellen vykřikla:

„Nestřílejte! Je to doktor Battius.“

Dívky poslechly, avšak pušky stále mířily na doktora, který bedlivě pozoroval každý pohyb obránkyň skály. Přírodovědec zvedl bílý kapesník, přivázaný na konci brokovnice a mlčky se přiblížil k pevnosti. Potom zakřičel, až ho bylo daleko široko slyšet:

„Jménem Konfederace svrchovaných Spojených států Severní Ameriky vás vyzývám, abyste se podrobily zákonu.“

„Doktor nedoktor, je to nepřítel, Nelly. Slyšíš ho? Slyšíš ho? Mluví o zákonu.“

„Přestaňte! buďte tiše, ať ho slyším!“ řekla skoro bez dechu Ellen a odstrčila ručnice, které byly znovu nebezpečně namířeny na skrčenou vyjednávačovu postavu.

„Upozorňuji vás všechny,“ pokračoval polekaný doktor, „že jsem mírumilovný občan zmíněné Konfederace, přesněji řečeno Unie, a člověk, který dává přednost právnímu řádu a přátelskému soužití.“ Když viděl, že mu zatím nebezpečí nehrozí, znovu – už méně přátelsky – zavolal: „Proto vás všechny vyzývám, abyste se podřídily zákonu.“

„Myslela jsem, že jste náš přítel,“ odpověděla Ellen. „Dohodli jste se přece s mým strýcem –“

„Naše dohoda je neplatná! Oklamal mne, pokud jde o sám základ smlouvy. Proto prohlašuji, že compactum čili dohoda, uzavřená mezi Izmaelem Bushem, kočovníkem, a Obedem Battiem, doktorem lékařství, je neplatná a neúčinná. Neplatnost řečené dohody však neznamená, že mezi mnou a vaším váženým otcem by muselo panovat nepřátelství. Proto odložte zbraně a držte se zdravého rozumu. Prohlašuji řečenou dohodu za nemravnou, neplatnou a zrušenou. Nelly, buďte ujistěna, že nejsem vaším nepřítelem. Poslouchejte proto, co vám musím říci a neodvracejte ode mne zpupně uši v domnění, že se vám nic nemůže stát. Víte, mladá ženo, jaký je člověk, v jehož rodině žijete a také víte, jak nebezpečná je špatná společnost. Vzdejte se tedy těm, kteří mě provázejí – je jich legie, mladá ženo – nepřemožitelná, mocná legie, ujistěte vás! Vydejte proto majetek toho hříšného, zákonů nedbajícího kočovníka. Děti, je strašné, že lidský život nemá cenu pro někoho, jemuž teprve před nedávnem byl darován. Odvráťte ty nebezpečné zbraně, prosím vás, spíš kvůli sobě než kvůli mně. Hetty, což jsi už zapomněla, kdo utišil bolest v tvém uchu, jehož nervy mučil chlad a vlhko syrové země? A ty, Phoebe, nevděčná, zapomnětlivá Phoebe, kdyby nebylo této ruky, kterou bys chtěla navždy ochromit, dodnes by tě bolely řezáky. Odlož tedy zbraň a poslechni, co ti radí ten, kdo byl vždycky tvým přítelem. A teď, mladá ženo,“ doktor nespouštěl úzkostlivý pohled z mušket, „a teď, mladá ženo, naposled a proto velmi důrazně žádám, abyste bez odkladu a bez odporu vydala skálu. Žádám o to jménem práva, spravedlnosti a –“ chtěl říci „zákona“, ale včas si uvědomil, že by toto nenáviděné slovo znovu popudilo Izmaelovy děti. Podařilo se mu včas je spolknout a nahradil je pro Bushovy dcery přijatelnějším výrazem: „rozumu“.

Doktorova výzva však neměla žádoucí účinek. Mladší dívky vůbec nerozuměly, co ten člověk povídá. A na Ellen, i když doktorovi rozuměla lépe, udělalo jeho řečnické umění stejně malý dojem jako na ostatní děvčata. Učený muž se svou výzvou jí byl k smíchu, k jeho hrozbám zůstala hluchá.

„Nerozumím dobře všemu, co jste říkal, doktore Battie,“ odpověděla

klidně, když přírodovědec skončil. „Jestli mě ale svým povídáním chcete donutit k tomu, abych porušila slib, který jsem dala, neposlechnu. Varuji vás, ať vás ani nenapadne použít násilí. I kdybych chtěla udělat to, o co mě žádáte, nedovolily by mi to ty, které jsou zde se mnou. Znáte nebo byste měl znát tuto rodinu. Radím vám proto, nezahrávejte si s nikým z nich!“

„Lidská povaha mi není zcela neznámá,“ odpověděl přírodovědec a opatrně couvl o několik kroků. „Tady ale přichází někdo, kdo možná zná její taje ještě lépe než já.“

„Ellen! Ellen Wadová!“ křičel Pavel Hover. „Nikdy jsem si nemyslel, že my dva budeme nepřátelé.“

„Nikdy nebudu tvým nepřítelem, jestli budeš ode mne chtít něco jiného, než abych se dopustila zrady. Víš, že mi můj strýc svěřil svou rodinu – měla bych snad jeho důvěru zklamat a dovolit jeho nejhorším nepřítelům, aby povraždili jeho děti a oloupili ho o to málo, co mu Indiáni nechali?“

„Jsem já vrah? – nebo tenhle stařec – nebo tento důstojník Spojených států?“ Ukázal na traperu a na svého nového přítele, kteří se objevili vedle něho. „Myslíš, že některý z nich je něčeho takového schopen?“

„Co tedy ode mne chcete?“ zeptala se rozpačitě.

„Zvíře! Nic víc a nic míň než to dravé, nebezpečné zvíře, které Izmael tak ukrývá!“

„Vážená slečno,“ ozval se mladý cizinec, který se dnes připojil k traperovi a k Pavlovi. Traper mu však dal znamení, aby mlčel, a zašeptal mu do ucha:

„Nechte mluvit toho chlapce.“

„Pravda vyšla najevo, Ellen,“ pokračoval Pavel, „a my jsme přišli na nepěkné věci, které se Izmael snažil utajit. Jsme tu, abychom napravili křivdu a osvobodili vězně. Jestli jsi spravedlivé děvče, za jaké jsem tě vždycky pokládal, nebudeš nám překážet, přidáš se k nám a opustíš starého Izmaela.“

„Přísahala jsem –“

„Úmluva uzavřená z nevědomosti nebo na nátlak je neplatná v očích všech čestných lidí,“ ozval se doktor.

„Ticho, ticho,“ znovu zašeptal traper, „nechte toho, ať to vyřídí ten chlapec sám.“

„Přísahala jsem, že neprozradím, co je ve stanu, a že vězni nepomohu k útěku. Obě jsme přísahaly, možná že jen proto ještě žijeme. Znáte to tajemství, ale my jsme vám k tomu nepomohly. Nevím, jestli mám právo

být třeba jen nestranná, když se pokoušíte násilím vniknout do obydlí mého strýce.“

„Mohu nade vši pochybnost dokázat Paleyem, Berkeleyem a dokonce i nesmrtelným Birkershoeckem, že použila-li při uzavírání nějakého compacta jedna ze smluvních stran nátlaku –“ rozčilený přírodovědec nedomluvil.

„Vy těmi svými nadávkami to děvče ještě dopálíte,“ řekl opatrný traper, „kdežto ten mladík, jestli na ni zapůsobí citově, dokáže, že bude mírná jako laň. Vy jste jako já, taky se nevyznáte v lásce.“

„Nic jiného jsi neslíbila, Ellen?“ zeptal se Pavel smutně. „Jenom tohle jsi přísahala? Mají být Izmaelova slova medem v tvých ústech a všechny ostatní sliby pláštěm bez ceny?“

I na tu dálku bylo vidět, jak se Ellen začervenala. Chvilí váhala, jako by se snažila potlačit hněv, a potom odpověděla velmi ostře:

„Nevím, jestli má někdo právo vyptávat se, co jsem přísahala nebo slíbila. Myslím, že je to jenom má věc Nebudu už mluvit s někým, kdo si o sobě myslí příliš mnoho a bere ohled jenom na sebe.“

„Slyšel jste to?“ lovec včel se obrátil na trapera. „Obyčejný hmyz, co poletuje vzduchem, si nabere náklad medu a letí přímo do svého hnízda nebo úlu. Ale cesty ženského myšlení jsou spletité jako větve rozsochatého dubu a křivější než zákruty Mississippi.“

„Ale, ale děvče,“ traper se dobromyslně snažil zamluvit Pavlovy urážky, „musíte tomu mladíkovi odpustit. Je prudký a neuvažuje, než něco řekne. Jenže slib je slib, člověk ho nemůže jen tak zrušit nebo na něj zapomenout, jako by to byla kopyta nebo rohy nějakého buvola.“

„Děkuju vám, že jste mi připomněl mou přísahu,“ řekla stále ještě rozhněvaná Ellen a zlostí se kousla do rtu. „Byla bych na ni málem zapomněla.“

„Probudila se v ní ženská,“ stařec zklamaně potřásl hlavou. „Ale jedná nesprávně.“

„Ellen,“ ozval se mladý cizinec, který dosud pozorně sledoval rozhovor, „když vám všichni říkají Ellen –“

„Většinou přidávají k mému křestnímu jménu také příjmení.“

„Říkejte jí celým jménem, jmenuje se Nelly Wadová,“ zabručel Pavel, „má na to právo. Mně je jedno, jestli si to jméno nechá do smrti.“

„Tak tedy Nelly Wadová,“ pokračoval mladý muž. „Uznáte, že i když sám nejsem vázán přísahou, dovedu respektovat přísahy jiných. Viděla jste, že jsem si ani jednou nedovolil zavolat, přestože jsem přesvědčen, že by můj hlas někoho velice potěšil. Dovolte, abych vystoupil na skálu

úplně sám. Slibuji vám, že vynahradím vašemu příbuznému každou škodu, kterou by tím snad utrpěl.“

Ellen se chvíli nemohla rozhodnout. Když si ale všimla, jak se Pavel pyšně opřel o ručnici a začal hvízdát nějakou písničku plavců na Mississippi, jako by mu už na ničem nezáleželo, rychle se vzpamatovala a odpověděla:

„Svěřili mi obranu této skály, než se můj strýc se svými syny navrátí z lovu. Budu ji bránit, dokud tu nebude.“

„Zbytečně ztrácíte čas a příležitost, která se možná už nikdy nenaskytne,“ řekl vážně mladý voják. „Slunce začíná zapadat a za chvíli se vrátí Izmael se svými neukázněnými potomky.“

Doktor Battius se podíval přes rameno za sebe. „Člověk dostává rozum až ve zralém věku. Úvaha je matkou moudrosti a moudrost je matka úspěchu. Navrhuji, abychom se stáhli do určité vzdálenosti od tohoto nedobytného postavení a tam se poradili, zda začneme tuto pevnost obléhat ihned, nebo zda máme obléhání odložit na jinou roční dobu, získat pomoc z obydlených krajů a tak se vyhnout nebezpečí porážky.“

„Nejlíp by bylo hned zaútočit,“ usmál se voják. „V nejhorším by z toho byla nějaká ta zlomená ruka nebo potlučená hlava.“

„Tak teda do toho!“ vykřikl nedočkavý lovec včel a jedním skokem se octl pod výběžkem skály. Sem obránci nemohli střílet. „Teď si dělejte, co umíte, vy čerti ze zputlé rodiny! Už vám zbývá jenom vteřina, abyste si vymysleli nějaké to darebáctví!“

„Pavle! Měj rozum, Pavle!“ vykřikla Ellen. „Ještě krok a rozdrť tě balvany! Visí jenom na niti, a ty holky jsou připraveny. Nechají je spadnout.“

„Já ten prokletý roj vyženu z úlu, protože na tu skálu vylezu, i když je, jak vidím, celá pokryta sršni.“

„Nech ji! Uvidíme, jestli si troufne!“ vykřiklo nejstarší děvče a zamávalo ručnicí, že by to líp nedokázala ani jeho amazonská matka. „Znám tě, Nelly Wadová! Ve svém srdci držíš s těmi, co se ohánějí zákony. Jestli se přiblížíš o jediný krok, budeš potrestána, jak se trestá na hranicích. Dejte sem ještě jednu páku, holky, sem s ní! Ráda bych viděla chlapa, který by se odvážil vstoupit do tábora Izmaela Bushe bez dovolení jeho dětí!“

„Nehýbej se, Pavle. Je-li ti život drahý, zůstaň pod skálou!“

V té chvíli se na skále objevila ženská postava. Tatáž postava, která včera vyvolala takový údiv mezi Izmaelovými syny.

„Vyzývám vás, abyste ihned přestali – vy, kteří se bez rozmyslu vydáváte v nebezpečí, i vy, které se nepředloženě chystáte zbavit člověka toho, co mu nikdy nemůžete vrátit!“ poroučel hlas s lehkým cizím přízvukem. Všichni pohlédli vzhůru.

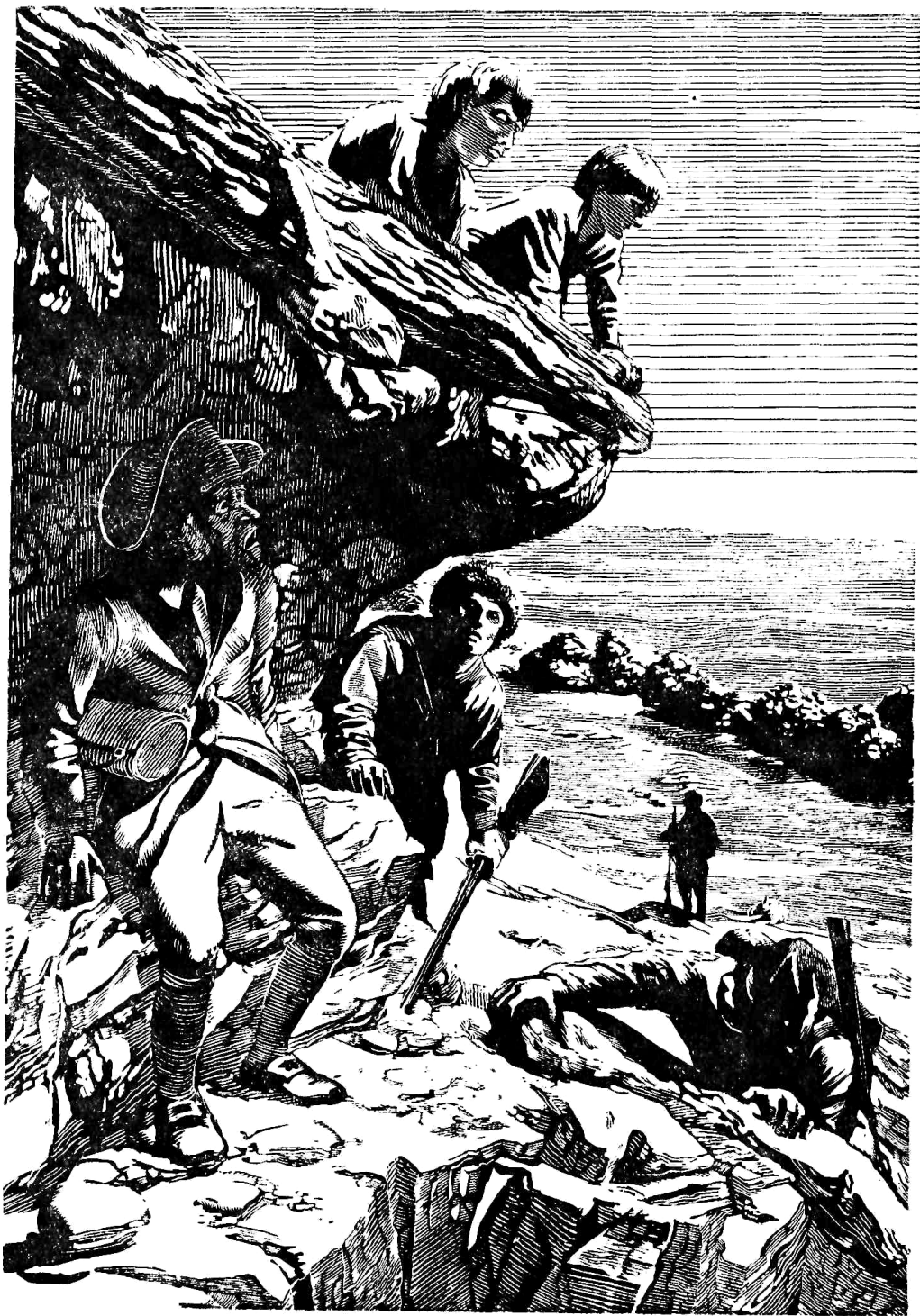
„Inez!“ vykřikl důstojník, „konečně tě zase vidím! Teď už budeš má, i kdyby milión ďáblů chtěl hájit tuto skálu! Ustup, zálesáku!“

Na okamžik nastalo mezi obhájkyňemi skály zděšení. Překvapená Phoebe, poplašená Middletonovou hrozbou, vystřelila na ženu, která se objevila před stanem. Nevěděla, zda střílí na člověka z masa a krve, nebo na bytost z jiného světa. Ellen vykřikla hrůzou a vběhla do stanu za poděšenou, možná že i raněnou ženou.

Pavel ustoupil Middletonovi z cesty. Za vojákem se hnál přírodovědec. Po výstřelu ze samého strachu běžel ke skále, aby se skryl. Traper se ani nehnul. Klidně čekal, co se bude dít. Boje se sice neúčastnil, ale upozorňoval své přátele, co dělají obránkyně skály, a radil jim.

Jakmile Esteřiny dcery zjistily, že se zbavily Ellen a neznámé ženy, věnovaly svou pozornost útočníkům, kteří se skryli v rozsedlinách skály. Ani na Pavlovy výzvy, aby se vzdaly, ani na traperovo varování, že by jejich nerozumný a marný odpor některou z nich mohl stát život, neodpověděly. Povzbuzovaly se navzájem a přitom se připravovaly svrhnout na hlavy útočníků balvany. Ručnicemi mířily na muže pod skálou, že by to ani zkušení válečníci líp nedovedli.

„Držte se pod výstupkem,“ traper ukázal Pavlovi rukou, kudy má jít, „nevstrkujte tak tu nohu, mládenče – ach! vidíte, že jsem vás zbytečně nevaroval! Kdyby vás byl ten kámen trefil, včely by měly hej! A vy, jmenovče mého přítele Unkase, jestli jste tak šikovný jako Rychlý jelen, měl byste udělat pořádný skok doprava. Dostal byste se bezpečně o dvacet stop dál. Pozor na to křovisko – pozor na to křovisko! Mohlo by pod vámi povolit! Ach! Dokázal to! Hezky to dokázal! Teď je řada na vás, doktore. Jděte víc doleva a rozptylte pozornost těch dětí. Jen střílejte, děvčata, střílejte – mé staré uši jsou na to zvyklé. Mám na zádech osmý křížek, nevím tedy, proč bych měl mít zajecí srdce.“ Smutně se usmál, pokýval hlavou, ale ani brvou nehnul, když střela z Hettiny ručnice proletěla v nevelké vzdálenosti od něho. „Je bezpečnější ani se nehnout než uskočit, když spoušť natahuje slabý prst,“ pokračoval. „Je to smutný pohled na tak zlá děvčata. Výborně, sběrateli zvířat a rostlin! Ještě jeden takový skok a budete se moct vysmát celému tomu Izmaelovu opevnění. Doktor jde do toho, z něho by ještě něco mohlo

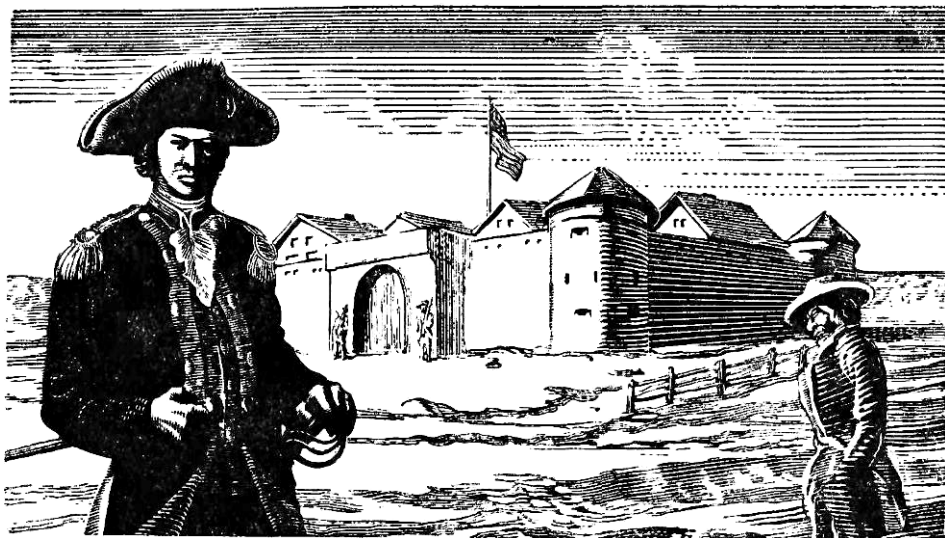

být. Přitiskněte se ke skále, člověče, přitiskněte se ke skále!“

Pokud jde o doktora, traper se trochu mylil. Přírodovědec totiž zahlédl nad hlavou neznámou rostlinu. Ale právě tam, kde byla rostlina, střílela děvčata nejzuřivěji. Okamžitě zapomněl na všechno kromě slávy, kterou mu přinese objev té vzácné květiny. Vrhel se na ni jako vrabec na motýla, ale vtom se na něho začaly hrnout balvany. To byl důkaz, že ho obráncyně skalní pevnosti uviděly. Na chvíli zmizel v oblacích prachu.

Traper si už myslel, že je po doktorovi. Pak ho spatřil, jak sedí v díře, která tu zůstala po kamenech, jež padající balvany strhly s sebou. Vítězoslavně třímal utrženou lodyhu a nadšeně si ji prohlížel. Této příležitosti využil Pavel. Rychle skočil k doktorovi, bez rozpaků si mu stoupl na záda, prolezl mezerou, kterou tu nechal zřícený balvan, a byl nahoře. Za ním následoval Middleton a pomohl mu pochytat a odzbrojit děvčata. Tak bylo dosaženo úplného vítězství bez prolité krve. Pevnost, o níž byl Izmael přesvědčen, že je nedobytná, padla.

KAPITOLA XV.

*Kěž nebe tomu sňatku požehná
a nedopustí, aby utrpení se nás dotklo.*

Shakespeare

Jednomu z vojenských oddílů, které vyslala vláda Spojených států, aby obsadily nově získané území na Západě, velel mladý důstojník, o kterém jsme se už zmínili. Pokojní potomci někdejších kolonistů přijali nové spoluobčany, kteří se sem teď stěhovali, bez nedůvěry. Věděli, že se teď stali plnoprávními občany Spojených států a že v zemi zavládne pořádek. Noví vládcí se snažili jednat šetrně. Bylo však třeba určitého času, aby se sžili lidé narození ve svobodě s oddanými přívrženci absolutní moci, katolíci s protestanty, lidé iniciativní s lidmi netečnými. Při tomto vývoji hrály význačnou roli ženy. Přehrady předsudků a náboženství pomáhala bořit láska. Rodinná pouta brzo začala upevňovat politický svazek, vnucený lidem, kteří se od sebe lišili zvyky, vychováním i svými názory.

Mezi přistěhovalci byl Middleton jedním z prvních, který podlehl půvabům louisianské ženy. Blízko posádky, které velel, bydlela uprostřed pohodlí a bohatství stará koloniální rodina. Hlava té rodiny,

starý pán, býval královským španělským důstojníkem, a když zdědil velké statky v Louisianě, přestěhoval se z Floridy mezi Francouze. Jméno dona Augustina de Certavallos znal mimo obvod městečka, v němž žil, málokdo. Avšak don Augustin rád ukazoval své jediné dceři plesnivé listiny, které dokazovaly, že jméno de Certavallos patří hrdinům a grandům starého i nového Španělska. Zatímco se galští sousedé dona Augustina rádi přátelili s americkými vojáky, španělský grand byl nepřístupný. Zřejmě mu stačila společnost jeho dospívající dcery.

Mladičká Inez však byla zvědavá. Když večer uslyšela vojenskou hudbu nebo když uviděla na pahorcích blízko pozemků svého otce vlát nový prapor, pocítila podivnou radost. Byla však plachá a zdrženlivá jako mnohé Španělky v těch krajích. Nebýt toho, že Middleton prokázal jejímu otci jakousi službu, byla by se s mladým důstojníkem sotva tak brzo seznámila.

Hrdý a upjatý don Augustin si vážil důstojníků, vždyť sám byl kdysi důstojníkem. Z vděčnosti k Middletonovi začal Američany zvat do svého domu. Nedůvěra a upjatost brzo zmizela díky zdvořilosti a duchaplnosti mladého amerického velitele. Netrvalo dlouho a don Augustin byl rád – stejně jako jeho dcera –, když se Middleton objevil u brány plantážníkovy domu.

Je zbytečné, abychom dlouho vykládali, jaký dojem udělala na mladého vojáka krásná šestnáctiletá Inez. Stačí, když řekneme, že se do sebe zamilovali, že mladý muž překonal námitky dívčina otce celkem bez velkých nesnází a že dřív, než Louisiana byla šest měsíců majetkem Spojených států, se s Inez zasnoubil.

Brzo se však objevila další překážka: Middleton nechtěl přestoupit na víru své snoubenky. Páter Ignác, který měl mladého důstojníka přemluvit, nakonec musel donu Augustinovi oznámit, že se mu dílo nedaří. Dopustil se však malého, dobrosrdečného podvodu: prohlásil, že všechno není ztraceno a že věří, že semeno poznání, které zasel do Middletonovy duše, jistě jednou vzklíčí.

Jednoho dne, kdy obloha byla modrá a bez mraku, páter Ignác vykonal církevní obřad v malé kapli na statku dona Augustina. Middleton se stal manželem plaché kreolky.

K večeru musel mladý důstojník na chvíli do vojenského tábora. Když se vracel přes pozemky dona Augustina, zahlédl listím křoví šaty, v kterých ho Inez doprovázela k oltáři. Potichu se přiblížil k místu, kde klečela jeho žena, a poslouchal, jak se modlí. Inez ho neviděla. Prosila boha, aby jí odpustil, jestli se jí nepodařilo obrátit kacíře na pravou víru.

Mladý muž čekal, až Inez skončí modlitbu, potom k ní přistoupil, jako by nevěděl, co tu dělá.

„Je už pozdě, Inez. Don Augustin by tě jistě pokáral, že nedbáš na své zdraví. Co bych měl dělat já, který tě mám ještě raději než tvůj otec?“

„Bud' ve všem jako on,“ dívala se na něho usazenými očima. „Dělej všechno jako on,“ řekla důrazně, „víc si nemohu přát.“

„Musíš být trochu shovívavá k nedostatkům vojáka. Teď pojďme k tvému otci.“

„Ještě ne,“ Inez jemně odstrčila svého manžela. „Ještě musím splnit jednu povinnost. Slíbila jsem své věrné chůvě Ineselle, která, jak víš, mi byla druhou matkou, že ji večer navštívím. Nemohu ji zklamat. Jdi tedy k donu Augustinovi, za hodinu přijdu za tebou.“

„Ale ať to není víc než hodina!“

„Nebude,“ slíbila a pospíchala k chalupě, kde bydlela její bývalá chůva.

Middleton se zamyšleně vracel k domu svého tchána. Don Augustin ho přivítal s obvyklou srdečností a Middleton mu začal vyprávět o svých plánech do budoucnosti. Uzavřený starý Španěl poslouchal trpělivě, chvílemi s obdivem, chvílemi s dávkou nedůvěry.

Hodina uplynula, než se Middleton nadál. Inez se však nevracela. Když uplynula další půlhodina, Middleton vstal a prohlásil, že půjde Inez naproti. Noc byla temná, obloha zatažena hrozivou mlhou, která byla předzvěstí vichřice. Middleton, pobízen hrozivým vzežením oblohy i vnitřním neklidem, pospíchal dlouhými, rychlými kroky k chalupě, kde bydlela chůva. Několikrát se zastavil, protože se mu zdálo, že zahlédl Inez. Ale pokaždé byl zklamán. Došel k chalupě, zaklepal, otevřel dveře a vstoupil. Před ním stála stará chůva. Inez tu nebyla. Už prý odešla domů. Middleton se domníval, že ji ve tmě minul; vrátil se, ale čekalo ho nové zklamání. Nikdo Inez neviděl. Middleton se rozhodl, že zajde k osamělému stromu, kde prve slyšel svou ženu modlit se. Ale i tam ho čekalo zklamání. Mladý muž neřekl nikomu nic a sám se snažil najít Inez.

Když však začalo svítat a Inez se stále ještě nevracela, způsobil poplach. Bylo zahájeno důkladné pátrání. Avšak od chvíle, co Inez odešla z chalupy své chůvy, nikdo ji neviděl a nikdo o ní neslyšel.

Na nalezení Inez byla vypsána odměna. Den míjel za dnem, ale po mladé ženě nebylo ani vidu ani slechu. Nakonec většina jejích příbuzných a přátel začala být přesvědčena, že Inez nežije.

Celá ta podivná událost vyvolala nejrůznější dohady, objevily se

neuvěřitelné pověsti. Někteří přistěhovalci byli přesvědčeni, že hezká kreolka spáchala sebevraždu. Pátera Ignáce sice tajně hryzalo svědomí, ale jako mazaný muž se pokusil využít té smutné události ve prospěch církve. Před několika starými farníky začal tvrdit, že se v Middletonovi zklamal a že teď už věří, že ten mladý muž zůstane kacířem. Dokonce dělal narážky, že mohlo dojít k zázraku. Farníci, kteří pozorně naslouchali svému pastýři, si nejdříve šeptali a brzo začali nahlas tvrdit, že Inez byla vzata na nebesa.

Zdrcený don Augustin stejně jako jeho duchovní rádce začínal být přesvědčen, že udělal chybu, když dal svou zbožnou dceru za ženu kacíři. Byl dokonce ochoten věřit, že neštěstí, které ho na stará kolena postihlo, je trest za jeho domýšlivost. Trochu se uklidnil, když uslyšel, co si šeptají věřící, že se jeho dcera dostala do nebe. Ani ve snu ho nenapadlo, že nanebevzetí jeho dcery je trochu předčasné.

Middleton nepřestal po své ženě pátrat, nakonec však přišel k názoru, že Inez je mrtva. Pak se však stalo něco, co v něm vzbudilo nové naděje.

Mladý velitel se pomalu a smutně vracel po příkrém svahu z večerní přehlídky do svého bytu nedaleko vojenského tábora. Náhle spatřil neznámého muže, který podle všech nařízení zde v této době neměl co dělat. Muž byl uboze oblečen a vypadal zpuště. Middleton mírně, ba skoro laskavě řekl: – „Strávíte noc na strážnici, příteli, jestli vás najde hlídka. Tady máte dolar, opatřte si lepší nocleh a něco k jídlu.“

„Polykám bez kousání, kapitáne,“ řekl tulák a dychtivě popadl stříbrnou minci. „Vyklopte jich dvacet a já vám prodám tajemství.“

„Tak jděte,“ řekl Middleton, teď už přísně. „Ať jste pryč, než vás dám sebrat.“

„Dobrá, já teda jdu, a vy se nedozvíte, co vím. Můžete si žít jako vdovec do smrti.“

„Co to povídáte, člověče?“ zeptal se Middleton. Cizinec se ale už belhal pryč.

„Chci říct, že tenhle dolar směním za španělské brandy a potom se vrátím a prodám vám své tajemství za tolik dolarů, abych si mohl koupit celý sud.“

„Jestli mi máte co říct, mluvte teď hned,“ Middleton nechtěl dát na sobě znát, že by rád znal tulákovo tajemství.

„Mám žízeň a nedovedu mluvit fajnově, když mám vyschlo v krku, kapitáne. Kolik dáte? Ať je to slušná sumička, jakou může nabídnout džentlmen džentlmenovi.“

„Myslím, že byste si spíš zasloužil, abych vás dal spráskat. Čeho se

týká to vaše drahocenné tajemství?“

„Manželství. Někoho, kdo je manželkou a není manželkou, hezké tvářičky a bohaté nevěsty. Mluvím dost jasně, kapitáne?“

„Jestli víte něco o mé ženě, řekněte to hned. O odměnu se nemusíte bát.“

„Víte, kapitáne, já jsem ve svém životě prodával už ledacos. Někdy mi zaplatili penězi, jindy sliby. Ale těch se člověk nenají.“

„Řekněte, kolik chcete.“

„Dvacet – hrome! ne, to mé tajemství stojí za třicet dolarů!“

„Tady je máte a pamatujte si, jestli mi řeknete nějaký nesmysl, seberu vám peníze a dám vás za vaši drzost spráskat.“

Když si tulák prohlédl bankovky, vstrčil je spokojeně do kapsy. Byly pravé.

„Mám rád bankovky severních států,“ pochvaloval si. „Nebojte se, kapitáne. Jsem čestný člověk a nepovím ani o slovo víc, ani o slovo máň než to, co je pravda.“

„Tak už povídej, nebo si to rozmyslím a ty peníze mi vrátíš.“

„To by nebylo čestné!“ tulák zvedl ruku v předstírané hrůze z takové hrozby. „Jak víte, kapitáne, všichni lidé se neživí stejně. Někteří si nechávají to, co nakradli, a jiní si berou, co můžou.“

„Vy jste kradl.“

„Nejsem rád, když se takhle o mně mluví. Byl jsem lovcem lidí. Víte, co to znamená? Dá se to vyložit několika způsoby: Někteří lidé si myslí, že černoši jsou ubožáci, když musí pracovat na plantážích v prudkém slunečním žáru a snášet ústrky a nepohodlí. Tak teda, kapitáne, kdysi jsem se rozhodl, že se jim pokusím opatřit příjemnou změnu. Snažil jsem se, aby se dostali do jiného prostředí. Rozumíte mi?“

„Zkrátka jste zloděj lidí.“

„Byl jsem, vážený kapitáne – byl jsem; ale teď jsem svou činnost trochu omezil. Jako obchodník, který přestal prodávat tabák ve velkém a prodává ho už jenom v malém. Taky vojákem jsem byl. Co je největší tajemství našeho povolání? Můžete mi to říct?“

„Nevím,“ Middleton začínal být unaven vtipkováním toho člověka. „Odvaha?“

„Ne, nohy – nohama bojujete a na nohách utíkáte – a v tom, jak vidíte, se obě má povolání shodují. Nohy právě teď nemám v nejlepší pořádku a organizovat únosy lidí, když vám nohy neslouží, to jaksi nejde. Ale je dost jiných lidí, kteří jsou na tom, pokud jde o nohy, líp než já.“

„Unesli ji!“ zhrozil se Middleton.

„Ano, sebrali ji na cestě.“

„Darebáku, důkazy! Čím to dokážeš?“

„Ruce pryč – ruce pryč – myslíte, že se mi bude mluvit líp, když mi budete mačkat krk? Mějte trpělivost a dozvíte se všechno. Ale jestli se mnou budete zacházet tímhle způsobem, který rozhodně není důstojný džentlmena, budu muset vyhledat advokáta.“

„Tak mluv! Ale jestli mi řekneš jediné slovo lži, uvidíš!“

„Jste tak nezkušený, kapitáne, že si myslíte, že by vám takový darebák, jako jsem já, mohl navykládat něco, co by nemohl dokázat? Víím, že nejste. Proto vám řeknu, co víím i co si o tom myslím, vy si to rozvažte, já budu zatím pít na vaše útraty. Znáím jednoho chlapa, který se jmenuje Abiram White. Tento pán celá léta vozil černochoy z jednoho státu do druhého. Kdysi jsem s ním byl v obchodním spojení – šidil mě, jak mohl. Není v něm víc poctivosti než v mém žaludku masa. Ten den, co jste měl svatbu, viděl jsem ho tady v městě. Byl s ním jeho švagr, který předstíral, že je přistěhovalec a že hledá kus půdy. Je to pěkná banda, jaké rovno není – sedm synů, chlapi jako hory, jsou ještě větší než váš seržant i s čepicí na hlavě. Když jsem se dozvěděl, že vám zmizela žena, hned jsem věděl, že ji unesl Abiram.“

„Víte to jistě? To přece není možné! Jaké máte důkazy?“

„Důkazů mám dost. Znáím Abirama Whita. Nechtěl byste přidat maličkost? Jenom aby mi nevyschlo v krku.“

„Jděte, jděte, jste už stejně opilý, člověče, a nevíte, co mluvíte. Hleďte zmizet – a dejte si pozor, abych vám nedal napráskat.“

„Zkušenost je matka moudrosti,“ volal vandrák za odcházejícím Middletonem. Zachechtal se, jako by byl sám se sebou spokojen, a šel k markytánovu stánku.

V noci Middletona napadlo, že by neměl brát na lehkou váhu to, co mu řekl ten tulák, ale znovu se mu to zdálo neuvěřitelné a fantastické. Po neklidné a skoro bezesné noci ho časně ráno probudil jeho sluha a oznámil mu, že na cvičišti, nedaleko Middletonova bytu, byl nalezen mrtvý člověk. Kapitán se rychle oblékl, a když přišel na místo, poznal muže, s nímž včera mluvil.

Nešťastník zemřel na otravu alkoholem. Oči měl vystouplé, obličej napuchlý a nesnesitelně z něho páchla kořalka. Když nařídil, aby mrtvolu odnesli, chtěl Middleton odejít, náhle však upoutala jeho pozornost ruka mrtvého. Ukazováček byl natažen, jako by byl právě napsal do písku nedokončenou, skoro nečitelnou větu: „Kapitáne, je to

pravda, tak jako že jsem džentl –“

Middleton nic o tom nikomu neřekl, opakoval jenom, aby toho člověka pohřbili, a odešel. Potom se rozhodl, že se pokusí zjistit, zda je pravda, co mu tulák řekl. Brzo zjistil, že rodina, která odpovídala popisu, jak mu jej vylíčil zesnulý, tudy v den, kdy měl svatbu, skutečně projížděla. Šel po stopách těch lidí po břehu Mississippi až k místu, kde nastoupili do člunu a odkud se plavili po proudu řeky až k jejímu soutoku s Missouri. Zde zmizeli jako stovky jiných, kteří hledali ve vnitrozemí skryté bohatství.

Middleton sestavil malý oddíl z nejspolehlivějších vojáků, rozloučil se s donem Augustinem a pustil se do pátrání v prérii. V obydleném kraji nebylo těžké doptat se na výpravu, jako byla Izmaelova. Horší to bylo, když se ukázalo, že výprava se vydala do území, které bylo liduprázdné. Ale právě to, že Izmael zamířil do této pustiny, utvrdilo Middletonovo podezření a posílilo jeho naději na konečný úspěch.

Poněvadž se teď už neměl koho vyptávat, musel se při pronásledování spolehnout na stopy, které Izmael se svou rodinou cestou zanechal. Dokud se nedostal na tvrdou půdu, nebylo těžké stopy najít. V prerii však všechny stopy zmizely. Nakonec musel své lidi rozdělit. Avšak předtím než se rozešli, určil místo, kde se jednoho dne sejdou. Middleton se teď sám pokusil najít ztracenou stopu. Šel už celý týden, když mu náhoda přivedla do cesty trapera a lovce včel.

KAPITOLA XVI.

*Tyto známky potvrzují, že odtud utekla,
proto, prosím vás, nechte dlouhých řečí
a sedejte ihned na koně.*

Shakespeare

Když Inez dovyprávěla, co všechno se stalo od chvíle, kdy opustila chalupu své staré chůvy, zeptal se Middleton:

„A jak s tebou zacházeli, Inez?“

„Až na to, že se na mně dopustili velké křivdy tím, že mne násilím odloučili od mých přátel, nezacházeli se mnou špatně. Myslím, že muž, který je tu pánem, je v darebáctví teprve začátečníkem. Strašně se přede mnou pohádal s tím lotrem, který mě unesl. Potom se ti dva dohodli a přinutili mě, abych přísahala, že nic neřeknu.“

„Na čem se dohodli?“ chtěl vědět mladý důstojník.

„Slíbili, že mě nechají na pokoji a že se přede mnou ani neukáží. Musela jsem ale přísahat, že se nepokusím o útěk a že se nikomu neukážu, dokud neuplyne určitá doba.“

„A kdy má ta doba uplynout?“ zeptal se Middleton.

„Už uplynula. Přísahu jsem dodržovala, dokud muž, kterému říkají Izmael, sám dodržoval dohodu a dokud se nedopustil násilí. Protože

dohodnutá doba uplynula, objevila jsem se na skále.“

„Ale řekni mi, proč to všechno ti netvoří udělali?“

„Snad si mysleli, že přinutí starého, bohatého otce, aby za svou dceru zaplatil vysoké výkupné. Možná že také trochu počítali se zamilovaností mého manžela.“ Inez se plaše podívala na Middletona.

„Byl bych za tebe dal poslední kapku své krve.“

Inez sklopila oči.

„Budeš mít dost odvahy, abys snesla útrapy, které nás čekají, a abys dokázala, že jsi ženou vojáka, Inez?“ zeptal se Middleton.

„Mohu odejít okamžitě. Jakmile jsem obdržela dopis, který jsi mi poslal po doktorovi, připravila jsem všechno k útěku.“

„Pojďme tedy, připojíme se ke svým přátelům.“

„K přátelům!“ přerušila ho Inez a rozhlédla se po stanu. Hledala Ellen. „I já mám přítelkyni, na kterou nesmíme zapomenout. Slíbila, že až do smrti zůstane s námi. Odešla!“

Middleton se usmál. „Možná že i ona má někoho, komu chce povědět několik slov, která nemá nikdo jiný slyšet.“

V tom neměl mladý muž pravdu. Citlivá, inteligentní Ellen Wadová si řekla, že její přítomnost při rozmluvě obou manželů není nutná, a ohleduplně se vzdálila. Teď už skoro hodinu seděla na vrcholu skály s tváří zahalenou, aby jí nebylo vidět do obličeje. Nikdo se k ní nepřiblížil, nikdo s ní nepromluvil, nikdo si jí nevšímal. V tom se však Ellen mylila.

Když se Pavel Hover vyšplhal na skálu, jeho prvním činem bylo, že vítězství ohlásil podivným a směšným způsobem, jak to často dělají obyvatelé západního pohraničí. Začal se plácát do boků, jako kohout plácá křídly, a zakokřhal. Kdyby tento projev byl zaslechl některý z Izmaelových synů, mohla to být nebezpečná výzva k boji.

„To jsme to zas jednou vyhráli,“ křičel, „a přitom nebyl nikomu zkřiven vlásek na hlavě. Tak co, dědo, vy jste byl taky voják a viděl jste, jak se dobývají pevnosti a jak se útočí na dělostřelecké baterie – nemám pravdu?“

„Ano, ano, viděl, viděl.“ Stařec pořád ještě seděl u úpatí skály a nic z toho, čeho byl svědkem, ho nevzrušilo. Na Pavlovu poznámku odpověděl svým tichým, podivným smíchem. „Provedli jste to jako opravdoví hrdinové.“

„Poslouchejte, dědo, není zvykem po každé bitvě vyvolávat jména živých a pochovat mrtvé?“

„Někdy se to dělá, někdy ne. Když sir William hnal toho Němce, Dieskaua, průsmyky na dolním konci Hori –“

„Váš sir William byl ve srovnání se sirem Pavlem úplná nula, ten houby věděl, co se dělá. Tak já začínám vyvolávat – mimochodem řečeno, dědo, pro samé lovení včel a pro pochutnávání si na buvolím hrbu jsem se vás ani nezeptal, jak se jmenujete. Rád bych totiž začal těmi, co zůstali v záloze.“

„Bože, chlapče, já měl kdysi tolik jmen, kolik bylo lidí, mezi nimiž jsem žil, Delawaři mě pro můj dobrý zrak pojmenovali po bystrookém sokolu. Osadníci v horách kolem Otsega mě překřtili podle kamaší, které jsem nosil. Ještě mnoho jiných jmen jsem měl, ale na tom přece nezáleží.“

Pavel věnoval malou pozornost nebo spíš žádnou pozornost starcově odpovědi. Víc než polovinu jí odnesl vítr. Začal s vyvoláváním jmen těch, kteří se účastnili dobývání skály. Nejdříve vykřikl jméno přírodovědcevo a chtěl, aby mu doktor odpověděl. Doktor Battius netoužil po vojenské slávě a po té velké námaze klidně odpočíval ve skalním výklenku. Byl šťasten, jak vzácnou rostlinu objevil. „Měl byste se podívat, jestli se nevrací ten vandrák Izmael. Pojdte a pohleďte přírodě směle do tváře a přestaňte se už plížit préríjní trávou a diviznami jako krocan, když sbírá kobylky.“

Bezstarostný lovec včel, do této chvíle tak povídavý, náhle oněměl: objevila se Ellen Wadová. Když posmutnělá dívka usedla na vrchol skály, Pavel předstíral, že provádí důkladnou prohlídku Izmaelova obydlí. Nešetrnýma rukama prohrabal Esteřiny zásuvky, po zemi rozházel prostičkou parádu jejích dcer, házel hrnci a kotli, jako by byly ze dřeva a ne ze železa. Pro sebe si však nevzal nic. Když se znovu ujistil, že je všechno v pořádku se svázanými Izmaelovými dětmi, a když z bujnosti vykopl jeden z Esteřiných kbelíků vysoko do vzduchu, jako kdyby to byl kopací míč, vrátil se na kraj skály a začal hvízdát ‚Lovce z Kentucky‘. Teprve Middleton, když vyvedl Inez ze stanu, přerušil Pavlovu hudební produkci. Také doktora vytrhl mladý důstojník ze studia vzácné rostliny a nařídil okamžitý odchod.

Nastal ruch a zmatek, a tak nebyl čas ani na stížnosti, ani na dlouhé úvahy. Každý se něčím zabýval. Traper se už ujal trpělivého osla, klidně se pasoucího blízko skály, a snažil se mu na záda připevnit komplikovanou mašinerii, kterou vynalezl doktor Battius a které říkal sedlo. Přírodovědec rychle přenášel své písemnosti, herbáře a sbírky hmyzu z Izmaelova tábora do toreb zmíněného vynálezu, odkud je traper okamžitě vyhodil, sotva se doktor Battius k němu otočil zády. Pavel odnášel k úpatí skály věci, které Inez a Ellen připravily pro svůj útěk.

Middleton nejdříve hrozbami a sliby přinutil spoutané děti, aby byly potichu, a pak pomáhal ženám sestoupit se skály. Poněvadž čas utíkal a hrozilo nebezpečí, že se Izmael vrátí, všechno bylo vykonáno velmi přesně a rychle.

Traper uložil věci, o nichž si myslel, že se budou hodit oběma mladým ženám, do toreb sedla, z nichž tak bezohledně vyhodil poklady nic netušícího přírodovědce. Potom odstoupil, aby Middleton mohl posadit svou ženu do sedla, které zvlášť upravil na hřbetě dobrého osla.

„Pojďte, dítě,“ kývl stařec na Ellen, aby také nasedla na Asina. Starostlivě se začal rozhlížet po poušti. „Nebude to dlouho trvat a majitel tohoto místa se vrátí. Není z těch, kteří se jen tak vzdají majetku, ať ho získali jakkoliv.“

„To je pravda,“ souhlasil Middleton. „Promarnili jsme drahocenný čas. Musíme si pospíšet.“

„Taky jsem si to myslel. Byl bych vám to řekl, kapitáne, ale vzpomněl jsem si, jak se váš dědeček, když byl mladý, nemohl vynadávat na tu, kterou si potom vzal za ženu. Je to přirozené, docela přirozené. Je moudřejší trochu povolit citům než snažit se zastavit proud, který si stejně najde svou cestu.“

Ellen vzala Inez za ruku a plna pohnutí řekla upřímně:

„Doufám, že zapomenete na všechno to zlé, co vám způsobil můj strýc, a že odpustíte –“

Nemohla dál. Její hlas zanikl v neovladatelném výbuchu pláče.

„Co to má znamenat?“ zeptal se Middleton. „Neřeklas mi, Inez, že tato mladá žena půjde s námi a že u nás zůstane do smrti nebo než si najde příjemnější bydlení?“

„To jsem řekla a doufám, že svůj slib splní. Byla ke mně tak hodná v mém neštěstí, že jsem přesvědčena, že mě neopustí, až nastanou šťastnější časy.“

„Nemohu – nesmím,“ odpověděla tiše Ellen. „Nesmím ty lidi opustit. To, co se stalo, je pro strýce už dost zlé, a kdybych odešla, myslel by si, že jsem ho zradila. Byla jsem sirotek, ujal se mne a nebyl ke mně zlý. Nemohu od něho v takové chvíli utéct.“

„Jestli je tohle děvče příbuzné s tím vandrákem Izmaelem, pak jsem papež!“ Pavel odkašlal, jako by mu něco vadilo v hrdle. „To nejlepší, co pro ni ten chlap udělal, bylo, že jí sem tam dal sousto zvěřiny nebo trochu kukuřičné kaše. Ale za to mu pořádně zaplatila. Dřela se s těmi jeho spratky, aby je naučila číst, a staré Ester šila šaty. Začněte tvrdit, že trubec má žihadlo a já vám to budu věřit stejně, jako kdybyste mi chtěl

napovídat, že tahle mladá žena je Bushově rodině něco dlužna.“

„Nezáleží na tom, kdo je mi dlužen nebo komu já jsem dlužna. Nemám ani otce, ani matku a mými nejbližšími příbuznými opovrhují všichni slušní lidé. Komu na mně může záležet? Ne ne, jen jeďte sami. Mně bude líp v této poušti, kde mě nikdo nezná.“

„Vidíte, dědo, tomuhle říkám vědět, kterým směrem vítr fouká,“ řekl Pavel. „Vy znáte život a něco o něm víte. Řekněte sám, jestli není přirozené, aby roj opustil úl, když mladí dorostli, a jestli děti chtějí opustit rodiče, měl by někdo, kdo není z příbuzenstva –“

„Pst!“ zarazil ho traper. „Hektor začíná být neklidný. Mluv tak, abych ti rozuměl, pejsku. Co je, pejsku – co je?“

Starý pes vstal a zavěřil ve svěžím vánku. Při slovech svého pána zavrčel a ohrnul pysky, jako by chtěl někomu zbytky svých zubů nahnat strach. Také mladší pes, který odpočíval po ranním lovu, dal najevo, že jeho čenich zachytil ve vzduchu nějaký pach. Potom však oba psi znovu začali klímat, jako by už splnili svou povinnost.

Traper chytil osla za uzdu a pobídl ho, aby vykročil.

„Na řeči není čas. Izmael a jeho synové nebudou dál než míli nebo dvě.“

Při nebezpečí, které teď hrozilo jeho znovu nalezené ženě, Middleton úplně zapomněl na Ellen. Není třeba dodávat, že doktor Battius nečekal a hned se dal na pochod.

Na traperovu radu obešli skálu a rychle se dali přes prérii.

Pavel Hover se však mrzutě opřel o ručnici a nehýbal se. Teprve za chvíli si ho Ellen všimla.

„Proč nejdeš s nimi?“ zeptala se plačtivě.

„Proto.“

„Strýc musí přijít každou chvíli. Od něho nemůžeš očekávat nic dobrého.“

„Jak vidím, ani od jeho neteře. Ať přijde. Víc, než že mě praští přes hlavu, mi nemůže udělat.“

„Pavle, Pavle, jestli mě miluješ, uteč!“

„Sám? – Kdybych to udělal...“

„Je-li ti život drahý, uteč!“

„Ty jsi mi dražší.“

„Pavle!“

„Ellen!“

Vztáhla k němu obě ruce, z očí jí vytryskly slzy. Lovec včel ji objal a rychleji vedl za ostatními.

KAPITOLA XVII.

*Vejděte a novou Gorgonou
dejte oslepnout svým očím.
Nenuťte mne k řeči.
Až uvidíte, pak mluvte.*

Shakespeare

Potůček, který zásobil Izmaelovu rodinu vodou, vyvěral nedaleko skály mezi topoly a popínavými rostlinami. Sem zavedl traper své prchající druhy. Bylo to jediné místo, které jim mohlo poskytnout bezpečný úkryt. Došli k němu, právě když se Izmael vrátil na vrchol skály. Ohromen zůstal stát a díval se na tu spoušť. Všechno bylo přeházeno a jeho děti s roubíkem v ústech a svázané ležely na jedné hromadě pod přístřeškem přikrytým březovými větvemi. Izmael nevěděl, že ti, kteří toto všechno způsobili, jsou ukryti, co by ručnicí dostřelil.

Traper, na jehož zkušenostech teď byli ostatní závislí, nejdříve zjistil, zda někdo nechybí, a pak řekl:

„Teď není čas na dlouhé řeči. Musíme jednat chytře a rychle. Brzo nás některý z těch chlapců začne hledat. Nedá jim mnoho práce najít naši stopu. A to by znamenalo, že by promluvily ručnice. Tomu se musíme vyhnout. Kapitáne, mohl byste nás dovést k vašim vojákům? S

Izmaelovými syny nejsou žádné špásy.“

„Místo, kde se máme sejít, je na břehu řeky La Platte, mnoho mil odtud.“

„To je špatné – to je špatné. Když už se má bojovat, bylo by moudré, aby byly síly vyrovnané. Ale člověk, jehož čas se už skoro naplnil, netouží po krveprolévání. Poslechněte, co bych navrhoval. Jestli má někdo lepší návrh, zapomeneme na můj a budeme se řídit tím, co nám on poradí. Tato houština se táhne skoro míli na západ do neobydlené prerie.“

„Dobrá, dobrá,“ Middleton už ztrácel trpělivost. Nechtělo se mu čekat, až upovídáný stařec dokončí své zdlouhavé vysvětlování. „Čas je příliš drahocenný, nemůžeme ho ztráct povídáním. Musíme rychle odtud pryč.“

Traper kývl hlavou na souhlas, vzal Asina za uzdu, vedl ho zpět přes bahnitou půdu malého údolí a vystoupil na tvrdou půdu na protější straně Izmaelova tábora.

„Jestli starý Izmael uvidí skrz křoví tuhle udupanou cestu,“ Pavel se ohlédl na širokou stopu, kterou za sebou nechali v houštině, „bude hned vědět, kam jsme šli. Ale jen ať si jde za námi. Já vím, že by chtěl, aby si Ellen vzala některého z jeho synů. Kdyby se to ale mělo stát –“

„Ticho, Pavle, ticho,“ poděsila se Ellen, „mohli by tě slyšet.“

Všichni pospíchali, a tak se za několik minut dostali na nevelký kopec. Pak rychle sestoupili po jeho druhém svahu a tam už je Izmaelovi synové nemohli vidět. Traper potom změnil směr, aby zmátl pronásledovatele.

Po dvou hodinách vytrvalé chůze se dostali k místu, které bylo přesně na opačné straně, než odkud vyšli. Většina uprchlíků nevěděla, kde jsou. Traper se zde však dobře vyznal, vedl je s jistotou, která jim dodávala potřebný klid. Jeho pes se občas zastavil, podíval se na svého pána a znovu šel před traperem stejně jistě, jako by se ti dva byli předem dohodli, kudy půjdou. Po dvou hodinách cesty se pes náhle zastavil, sedl si, chvíli věřil a potom začal tiše a žalostně kňučet.

„Ano, pejsku, ano. Zním to místo – dobře je znám, mám důvod, abych si je dobře pamatoval,“ stařec zůstal stát vedle svého zneklidněného společníka a počkal, až ostatní dojdou. „Tady v té houštině před námi se můžeme skrývat, dokud na těchhle holých pláních nevyrostou vysoké stromy, a nemusíme se bát, že nás zde bude některý z Izmaelových příbuzných obtěžovat.“

„Tady pochovali toho mrtvého?“ zeptal se Middleton.

„Ano. Je ovšem otázka, jestli ho vůbec uložili do země. To se teprve uvidí. Pes poznává pach, ale zdá se být trochu zmatený. Bylo by nejlíp kdybyste, příteli lovče včel, šel napřed a podíval se, jak to tam vypadá. Já se zatím budu snažit krotit psy, aby nedělali velký rámus.“

Pavel si vjel rozpačitě rukou do rozčuchaných vlasů, jako by se rozmýšlel, zda se má pustit do tak strašlivého dobrodružství. „Poslyšte, dědo, mnohokrát, jsem stál v tenkém bavlněném obleku uprostřed roje, který ztratil královnu, a ani jsem nemrkl. Kdo tohle dokáže, určitě se nemusí bát nějakého syna toho vandráka Izmaela. Myslím nějakého živého syna. Ale jít se podívat na mrtvolu, k tomu mám pranepatrnou chuť. Děkuju vám, že jste vybral mne. Je to velká laskavost, ale já o ni nestojím.“

Stařec se zklamaně podíval na Middletona. Ten však utěšoval Inez a trapera si nevšímal. Starci však pomohl někdo, od koho to nejméně čekal.

Doktor Battius při rychlém vyklizení skály projevoval pozoruhodnou snahu být od místa, které jeho druhové přepadli, co nejdál. Tato snaha byla tak silná, že dokonce zvítězila nad všemi jeho obvyklými zálibami. Ctíhodný přírodovědec patřil k druhu objevitelů, kteří jsou nejhoršími spoucestovateli pro člověka, který má důvod pospíchat. Jejich pečlivé prohlídce neujde ani kámen, ani keř, ani bylina. Ať hrom bije, slunce svítí nebo leje, je nic nevyruší. Docela jinak si však počínal teď. Nepřestával se obávat, že by se mohli objevit Izmaelovi synové a zabránit mu volně se pohybovat po prérii. Ani nejčistokrevnější a nejlépe vycvičený pes, který před sebou vidí zvěř, by neběžel s očima strnuleji upřenýma před sebe, než to teď dělal doktor. Možná že kdyby byl náš velký přírodovědec věděl, že je traper, než došli až sem, vedl kolem Izmaelovy pevnosti, byl by ztratil odvalu. Takto byl přesvědčen, že se vzdálenost mezi ním a nenáviděnou skálou každým krokem zvětšuje. Je sice pravda, že když zjistil svůj omyl, chvíli nemohl ani promluvit, teď se však odvážně přihlásil, že vejde do houštiny, ve které mělo ležet tělo zavražděného Asy. Ať byly důvody doktorova rozhodnutí jakékoliv, jisté je, že se mrtvého nebál.

„Má-li být proveden čin, jenž vyžaduje dokonalé ovládnutí nervového systému,“ doktor se sebevědomě rozhlédl kolem, „stačí říct. Před vámi stojí člověk, na kterého se můžete spolehnout.“

„Ten člověk mluví v podobenstvích,“ zabručel prostomyslný traper, „ale myslím si, že v tom, co říká, je vždycky nějaký skrytý význam. Jenže najít ho, to je asi jako uvidět tři orly na jediném stromě. Bude

moudré, přáteli, když se ukryjeme. Možná že Izmaelovi synové jdou po naší stopě. Možná také, že v té houštině je něco, co by mohlo ženské poděsit. Jste do té míry muž, abyste se nebál pohlédnout smrti tváří v tvář, nebo mám riskovat, že psi začnou štěkat, a jít tam sám? Vidíte, štěně by tam běželo s otevřenou tlamou hned.“

„Jak jste to říkal? Já jestli jsem muž! Vážený trapere, nebýt toho, že jsme se seznámili teprve nedávno, mohla by vaše otázka mezi námi vyvolat velmi vážný spor. Já jestli jsem muž! Činím si nárok na *třidu* mammalia; *řád* primates; *rod* homo! To jsou mé fyzické vlastnosti. O mých mravních vlastnostech ať mluví budoucnost. Mně náleží mlčet!“

„Dobré mravní vlastnosti ještě nikomu neuškodily, ať žije v lese, nebo v domě se zasklenými okny. Nás dva rozděluje jenom to, že mluvíte tak, že vám nerozumím. Časem si ale určitě porozumíme a jednou se jistě shodneme v názoru na lidstvo a na cesty, jimiž se ubírá svět. Ticho, Hektore, ticho, copak tě rozčiluje, pejsku? Nejsi zvyklý na pach lidské krve?“

Doktor věnoval samorostlému filosofovi útrpný úsměv, ucouvl o několik kroků a důstojně řekl:

„Homo je vždycky homo,“ natáhl ruku, jako by odmítal jakoukoliv námitku. „Pokud pak jde o živočišné funkce, ty jsou celému rodu společné. Nevědomost může člověka snížit až k hranici, která ho dělí od zvířete. Věda ho může povznést do neuvěřitelných výšek. Nevím, zda lidstvu bude dopřáno dost času a příležitosti, ale jednou by člověk mohl mít takové vědomosti, že by se mu podařilo ovládnout přírodu.“

Stařec, opřený o ručnici, se hluboce zamyslel. Potom zavrtěl hlavou a klidně odpověděl:

„To, co říkáte, je smrtelný hřích. Zažil jsem už na téhle zemi osmdesát zim. Celý ten čas jsem pozoroval, jak rostou a umírají stromy, dodnes ale ještě nevím, proč začínají pod jarním sluncem rašit a proč z nich opadává listí, když je spálí mráz. Nevěřím moc té vaší učenosti. Vy se přece vyznáte v nemocech i v tom, jak se mají léčit. Řekněte mi teda, co je život a co je smrt? Proč žije orel tak dlouho a motýl tak krátce? Na něco jednoduššího mi odpovězte: proč je tenhle pes tak neklidný a proč vy, který jste přečetl kdejakou učenou knihu, nedovedete poznat důvod jeho neklidu?“

Doktor byl trochu udiven starcovým filosofováním. Zhluboka nabral dech jako rozmrzelý zápasník, který se právě zbavil protivníkovra rdousivého sevření, a odpověděl:

„To je pud.“

„A co je to pud?“

„Nižší stupeň rozumu. Jakási tajemná kombinace myšlenky a hmoty.“

„A čemu říkáte myšlenka?“

„Vážený lovče, vaše metoda uvažování se vymyká všem vědeckým definicím. Ujišťuji vás, že by vám ji na žádné škole netrpěli.“

„Ty vaše školy, jak vidím, jsou chytřejší, než jsem si myslel.“ Traper se náhle odmlčel. Obrátil se ke psu a snažil se ho utiřit šmráním za ušima. „Nebud' hloupý, Hektore. Chováš se jako necvičené štěně a ne jako rozumný pes.“ Traper se znovu obrátil k doktorovi: „Tak co, příteli, který toho tolik umíte, podíváte se do toho porostu, nebo tam mám jít sám?“

Doktor se znovu začal tvářit energicky a chystal se vejít do houštiny. Starcovo napomínání trochu uklidnilo psy, teď už jen tiše kňučeli. Jak však štěně uvidělo, že se přírodovědec chystá vejít do křoví, už se nedalo udržet. Rychle začalo kolem doktora pobíhat, očichávalo zem před ním a pak se vrátilo ke svému staršímu druhu a hlasitě zavýlo.

„Na zemi zůstal po Izmaelovi a po jeho synech silný pach,“ řekl stařec a čekal, až dá doktor znamení, aby ostatní šli za ním.

„Doufám, že ten knihomol je dost chytrý, aby nezapomněl, proč jsem ho tam poslal.“

Traper už začínal být netrpělivý, když z křoví pozpátku vylezl doktor. Učenec se nepřestával dívat na místo, které právě opustil. Jako by ho k tomu křoví přitahovalo nějaké kouzlo.

„Podle toho, jak se ten chudák vyjeveně tváří, musí tam být něco hrozného,“ stařec pustil Hektora a rychle kráčel k přírodovědci, který byl skoro bez sebe. „Co je, příteli? Našel jste nový list ve své knize moudrosti?“

„Je to bazilišek!“ mumlal doktor. „Tvor řádu *serpens*. Myslel jsem, že se vyskytuje jenom v bájích, ale mocná příroda dokáže vytvořit všechno, co si člověk dovede představit.“

„Cože? Co to povídáte? Preríjní hadi jsou neškodní, ledaže byste podráždil chřestýše, ale ten vám dá vždycky výstrahu ocasem, než vás uštkne. Bože, bože, jak ponižující věc je strach! Tenhle člověk, který obyčejně bere do úst slova tak velká, že by se jimi obyčejný člověk zalknul, je najednou maličký a hlas má tenký, jako když lelek píská. Odvahu! – Co je, člověče? – Co je?“

„Zázrak! Ludus naturae! Netvor, kterého si příroda vytvořila pro zábavu, jen aby ukázala, jak je mocná! Ještě nikdy jsem neviděl takový zmatek v zákonech, které si sama určila. Ani takového tvora, který se

vymyká všem třídám a řádům, jsem co živ nespátřil. Dovolte, abych si zaznamenal, jak vypadá,“ doktor hledal třesoucícma se rukama zápisník, „dokud mám na to čas a příležitost – *oči* – uhrančivé; *barva* – různá, pestrá a temná –“

„Člověk by řekl, že se zbláznil s těma svýma uhrančivýma očima a strakatýma barvama,“ přerušil ho rozmrzele traper. Už začínal být netrpělivý, protože doktorovi po celou tu dobu bylo jedno, jestli ho někdo z Izmaelovy rodiny uvidí nebo ne. „Jestli je v křoví had, ukažte mi ho, a kdyby nechtěl zmizet, vyřídíme si to s ním.“

„Tady!“ Doktor ukázal do hustého křoví asi padesát stop od místa, kde stáli. Traper se tam klidně podíval. Jakmile však spatřil to, co přírodovědce tolik znepokojilo, rychle namířil ručnici. Hned ho však napadlo, že nejedná správně, proto nevystřelil. Na kraji houštiny ležela jakási živá koule. Bylo těžké přesně popsat její tvar nebo barvu. Hrála všemi barvami, převládala černá a jasně červená. S těmito barvami se však přepodivně a divoce mísilo několik odstínů bílé, žluté a rudé. Na první pohled bylo těžké uhádnout, je-li ta věc živá, nebo ne. Ležela nehybně jako kámen. Ale dvě temné, planoucí, pohybuující se oči, které bedlivě sledovaly každý pohyb traperu a jeho druha, svědčily o tom, že je v ní život.

„Ten váš plaz, to je zvěď, nebo se nevyznám v indiánském malování a v indiánských čertovinách,“ zabručel stařec, postavil ručnici pažbou na zem, s největším klidem se opřel o její hlaveň a klidně se zadíval na ten hrůzostrašný předmět. „Chce nás zmást, chce, abychom si mysleli, že hlava Indiána je kámen pokrytý podzimním listím. Možná taky, že má za lubem jinou čertovinu.“

„Je to lidský tvor?“ zeptal se doktor, „*druhu homo*? Představoval jsem si, že nepatří k žádnému známému druhu.“

„Je to tvor stejně lidský, stejně smrtelný jako kterýkoliv bojovník na této prérii. Byly doby, kdy by se Indián za nic na světě neodvážil takhle vykukovat z úkrytu na lovce, kterého bych mohl jmenovat, ale který je teď už příliš starý a má příliš blízko k hrobu. Bylo by dobře s tím darebákem promluvit a vysvětlit mu, že má co dělat s dospělými muži. Vylez z úkrytu, příteli,“ pokračoval řečí kmene Dakotů, „na prérii je dost místa ještě pro jednoho bojovníka.“

Oči jako by se ještě víc zaleskly. Ale předmět, který podle traperova názoru byla lidská hlava, úplně holá, jak je zvykem u Indiánů na Západě, se ani nepohnul, ani neprojevil žádnou známku života.

„To je omyl!“ zvolal doktor. „Ten tvor vůbec nepatří k *třídě*“

mammalia, tím méně je to člověk!“

„K čemu je vám ta vaše věda?“ traper se hlasitě zasmál. „K čemu je učenost člověku, který se díval do tolika knih, že jeho oči už nerozeznají losa od divoké kočky? Tady můj Hektor je svým způsobem vzdělaný, a třebaže by byl i z nejubožejšího slabikáře janek, v téhle věci ho nikdo nepřelstí. Říkáte, že ta věc není člověk. Až ji spatříte celou, řekněte nevzdělanému starému traperovi, který nikdy v životě nestrávil jediný den dobrovolně u slabikáře, jaké jméno jí dáte. Nebojte se, nic mu neudělám, jenom vyženu toho d'ábla z díry.“

Traper si velmi důkladně prohlédl pánvičku své ručnice a tvářil se, že se chystá vystřelit. Když si byl jist, že si Indián už začíná uvědomovat nebezpečí, klidně pozvedl zbraň a hlasitě zavolal:

„Tak příteli, já jsem zrovna tak pro mír jako pro válku, jak bys ty řekl. Ne, není to člověk, tady ten mudrc má pravdu. Nic se nestane, když střelím do hromádky listí.“

Traper zamířil. V té chvíli však se hromada listí a chrastí pohnula, z ní vyskočil Indián a vykřikl:

„Ua!“

KAPITOLA XVIII.

*Moje škraboška je střecha Filomeonova;
v domě je Jupiter.*

Shakespeare

Traper, který neměl v úmyslu vystřelit, zase sklonil ručnici a z radosti, že se jeho trik podařil, se zasmál.

„Ti darebáci dovedou ležet celé hodiny bez hnutí. I ve spaní myslí na ty své lotroviny, dokud se nedostanou do úzkých. Potom se začnou chovat jako ostatní smrtelníci. Ale tenhle zvěd má válečné malování! Nedaleko musí být víc příslušníků jeho kmene. Měli bychom ho pořádně vyzpovídat, tlupa Indiánů může být pro nás nebezpečnější než celá Izmaelova rodina.“

„Je to opravdu nějaký ke všemu odhodlaný a nebezpečný druh!“ řekl doktor a zhluboka vydechl. „Je to nějaká podivná rasa, těžko zařaditelná podle současných poznatků vědy. Promluvte na něho tedy, ale velice přátelsky.“

Stařec se rozhlédl, aby zjistil, zda někde nejsou ukryti další Indiáni, potom obrátil na znamení míru ruku dlaní vzhůru a šel k Indiánovi. Ten klidně čekal, až se k němu stařec přiblíží.

Indiánský bojovník měl krásnou a podivuhodně souměrnou postavu. Jeho tvář byla vážná a přitom děsivá. Tvar jeho hlavy byl neobyčejně ušlechtilý, skoro římský. Na těle měl válečné malování: široké, temné pruhy. Nebyl na něm žádný z těch podivných a hrůzných symbolů, které Indiáni pokládají za odznak odvahy. Hlavu, jak bývá u Indiánů zvykem, měl kromě jediného chomáče vlasů oholenou až k temeni. Přestože bylo chladno, byl skoro nahý. Jen některé části těla byly zakryty tence vydělanou, pestře pomalovanou jelení kůží. Nohavice byly z jasně červeného sukna – to byl jediný důkaz, že obchoduje s bělochy. Od kolen až po mokusíny visely na Indiánových kalhotách vlasy lidských skalpů. Jednou rukou se opíral o krátký luk ze dřeva bílého ořešáku, v druhé měl dlouhý, tenký oštěp z javorového dřeva. Na zádech měl zavěšen toulec z kůže pumy, na prsou štít z bizoní kůže pomalovaný válečnými výjevy.

Když se traper blížil, Indián, klidný, jako by ani nebyl zvědav, kdo je ten cizí člověk, čekal. Nepřestal však přitom pozorně sledovat ostatní bledé tváře.

„Je vesnice mého bratra daleko?“ zeptal se stařec jazykem Pawneeů, když si prohlédl Indiánovo malování.

„Města Dlouhých nožů jsou dál,“ zněla strohá odpověď.

„Proč je Pawnee-Vlk tak daleko od ústí své řeky, bez koně a na místě tak pustém?“

„Mohou ženy a děti bledých tváří žít bez bizoního masa? V mé chýši je hlad.“

„Můj bratr je příliš mladý, aby už měl svou vlastní chýši,“ traper nespouštěl oči z nehybné tváře mladého bojovníka. „Řekl bych však, že je statečný a že ne jeden náčelník mu nabídl svou dceru za ženu. Ale můj bratr se zmýlil, když si přinesl na buvola takový šíp.“ Traper ukázal na ostatní šíp, který držel Indián. „Chtějí Pawneeové, aby rány zhnisaly?“

„Bojovník musí být připraven na Siouxe. I když je není vidět, mohou být ukryti v křoví.“

„Ten člověk mluví pravdu,“ řekl si pro sebe traper anglicky. „Nebude asi jen obyčejným bojovníkem, ale na náčelníka je příliš mladý. Měli bychom s ním být zadobře, až dojde k boji s Izmaelem a jeho syny, mohl by nám být užitečný. Vidíš, že mé děti jsou unavené,“ pokračoval stařec jazykem Pawneeů a ukázal na ostatní členy skupiny, kteří se mezitím už také přiblížili. „Chceme se utábořit a najíst se. Dělá si můj bratr nárok na toto místo?“

„Zvědové na Velké řece nám řekli, že vaši lidé se dohodli s bledými

tvářemi, které žijí za slavným jezerem, a že prerie teď patří Dlouhým nožům.“

„To je pravda, jak jsem slyšel od lovců a traperů na řece La Platte. Jenže lidé, k nimž patřím, se dohodli s Francouzi, a ne s těmi, kteří tvrdí, že jim patří Mexiko.“

„A bojovníci jdou po proudu Velké řeky, aby se přesvědčili, zda nebyli při koupi ošizeni?“

„Ano. Zanedlouho přijdou v jejich stopách hordy drvoštěpů, aby pokořili divočinu, která širá a bohatá leží na západním břehu Mississippi. A potom se země, která se táhne od břehů oceánu až ke Skalistým horám, stane obydlenu pouští.“

„A kde byli náčelníci Pawneeů, když se uzavírala tato dohoda?“ zeptal se mladý bojovník zlostně. „Je možné prodat celý národ jako bobří kožku?“

„Máš pravdu. Jenže v tomhle světě platí, že ten, kdo má moc, má také právo. Tomu, co se rozhodne udělat silný, musí slabý říkat spravedlnost. Kdyby lidé poslouchali zákon Wakondův, jako poslouchají zákony Dlouhých nožů, tvé právo na tuto prerii, Pawnee, by bylo právě tak nedotknutelné, jako je právo nejvyššího náčelníka obydlených území na dům, ve kterém žije.“

„Pleť pocestného je bílá,“ mladý Indián se dotkl traperovy tvrdé, vrásčité ruky. „Říká jeho srdce jedno, a jeho jazyk něco jiného?“

„Wakonda bělochů má uši a zavírá je před lží. Podívej se na mou hlavu. Je jako ojíněná sosna a brzo bude ležet v zemi. Proč bych si tedy měl přát, aby Velký duch, až se s ním setkám tváří v tvář, se na mne díval okem plným hněvu?“

Pawnee položil ruku na prsa a sklonil hlavu, aby projevil úctu traperovým šedinám. Od té chvíle byl mírnější, ale nepřestal být ostražitý. Traper, který takto navázal přátelské styky s indiánským bojovníkem, poručil Pavlovi, aby přichystal všechno k odpočinku. Zatímco se Middleton s Pavlem starali o pohodlí Inez a Ellen, traper hovořil s Pawneem. Jeden se snažil odhalit záměry druhého, ale tvářili se, jako by o to neměli velký zájem. Byl to zápas mezi dvěma rovnocennými protivníky. Ale ani jeden, ani druhý nebyl s výsledkem spokojen. Traper se chtěl dozvědět, jakou měl kmen Vlků úrodu, jaké má zásoby na zimu a jak se snáší se svými sousedy. Z odpovědí, které dostal, se však nedozvěděl, proč se indiánský bojovník octl sám tak daleko od svého lidu. Indiánovy otázky byly stejně důmyslné. Zmínil se o tom, jak jde obchod kožešinami, mluvil o úspěších i neúspěších bílých

lovců, s nimiž se setkal nebo o nichž slyšel. Dělal dokonce narážky na příliv bledých tváří do lovišť svého kmene. Bylo zřejmé, že zná cizí národ, který tak rušivě zasahoval do práv jeho kmene, spíš z doslechu než z osobního styku.

Když mluvil s traperem, občas se podíval na Inez, jako by se nemohl nabažit její krásy. Bylo zřejmé, že vidí poprvé jednu z těch, o nichž tak často mluvili otcové jeho kmene jako o ideálu ženské krásy. Také na Ellen se někdy podíval, ale ne tak často jako na ženu kapitána Middletona. Jediný, kdo si toho všiml, byl starý traper. Ellen se zatím starala o slabou a méně rozhodnou Inez. Když myslela na osudný krok, který udělala, zmocňoval se jí pocit nejistoty a pochyb, zda jednala správně.

Docela jinak bylo Pavlovi. Dosáhl dvou věcí, po nichž nejvíce toužil – má teď Ellen a vyhrál nad Izmaelovými syny. Probudilo se v něm velké sebevědomí a nejraději by už vedl svou nevěstu od oddavek do svého domu. Potuloval se v blízkosti Izmaelovy rodiny, která táhla z místa na místo, po celou únavnou dobu jejího namáhavého pochodu, ve dne se skrýval, a když se naskytla příležitost, scházel se se svou milou. Štěstí a vytrvalost mu dopomohly k úspěchu právě ve chvíli, když už začínal být zoufalý. Teď už mu nezáleželo ani na vzdálenosti, ani na nebezpečí, ani na útrapách. Představoval si, že nyní už všechno půjde snadno. Věřil tomu a skutečně se zdálo, že to tak bude. Teď se snažil najít dívkám v houštině místo, kde by si pohodlně odpočaly.

„Tak tedy Pawneeové-Vlci zakopali válečnou sekeru a už nebojují se svými sousedy Konzy,“ traper pokračoval v rozmluvě. „Vlci a jejich indiánští sousedé se světlou pletí jsou tedy zase přáteli. Doktore, to je kmen, o kterém jste jistě často četl a o němž se mezi osadníky napovídalo mnoho nehorázných lží. Říkalo se, že sem do této země přišel jeden národ ještě předtím, než se Kolumbovi, který sem přivedl křesťany, aby oloupili pohany o to, co jim odedávna patřilo, ještě ani nezdálo, že slunce zapadá nad tak velkou zemí, jako je ta, nad kterou vychází. A ještě jiné hlouposti a nesmysly se povídaly.“

„Jakpak bych o nich neslyšel!“ přírodovědec upustil kus sušeného bizoního masa, s kterým se právě potýkal. „S bezmeznou vášní jsem se zabýval teorií, která nad slunce jasněji potvrzuje dvě skutečnosti, o nichž jsem vždy tvrdil, že je nelze vyvrátit, i když není možné dokázat jejich pravdivost. Za první: tato pevnina se seznámila s civilizací ještě před Kolumbem. Za druhé: barva pleti zdejšího obyvatelstva je výsledkem podnebí a životních podmínek a nikoliv něčím, co bylo už od stvoření

světa. Přeložte to, co jsem právě řekl, tomuto indiánskému džentlmenovi. Má rudou pleť a jeho mínění o věci by pro nás mohlo být velmi zajímavé.“

„Myslíte, že bojovník z kmene Pawneeů čte knihy a věří tištěným lžím jako lidi z města, kteří nemají nic jiného na práci?“ zasmál se stařec. „Ale proč bychom nemohli doktorovi vyhovět? Rád bych se na něco zeptal mého bratra,“ traper se obrátil na Indiána. „Všichni, které zde můj bratr vidí, mají bílou pleť. Bojovníci kmene Pawneeů však mají pleť rudou. Myslí si můj bratr, že se lidé mění podle podnebí?“

Mladý bojovník se chvíli díval na starce, jako by uvažoval. Potom vztyčil prst a s velkou důstojností odpověděl:

„Wakonda leje déšť ze svých mraků; když mluví, otrásá horami; a oheň, který spaluje stromy, je hněv jeho očí. Ale své děti nikdy nemění.“

„Tak je to, doktore, a tak to musí být,“ řekl traper, když zklamanému přírodovědci přeložil Indiánovu odpověď. Obrátil se zase k Indiánovi. „Pawneeové jsou moudrý a velký národ. Lovci a trapeři, s nimiž se někdy vídám, vyprávějí o velkém válečníkovi tvého kmene.“

„Statečný muž není v mé vesnici vzácností –“

„Tomu rád věřím. Ví se také, že náčelník kmene Pawneeů je ze všech nejslavnější. Za takového bojovníka by se nemusel stydět ani kdysi slavný, ale dnes vyhynulý národ – Delawaři.“

„Takový bojovník má snad jméno?“

„Říkají mu Smělé srdce. Jestli je všechno, co jsem o něm slyšel, pravda, pak mu to jméno právem patří.“

Indián se zadíval na starce, jako by se chtěl přesvědčit, zda to myslí upřímně.

„Viděla bledá tvář náčelníka mého lidu?“

„Nikdy. Nejsem už tím, čím jsem býval před čtyřiceti lety. Tenkrát bylo válčení mým povoláním.“

Pavel, který chvíli nevydržel na jednom místě, přerušil traperovu řeč hlasitým výkřikem. A za chvíli vyváděl z druhé strany houštiny koně.

„Je možné, že je tohle indiánský kůň?“ divil se. „V celém Kentucky není generál, který by měl tak nádherného valacha! A má španělské sedlo, jako by patřil nějakému mexickému grandovi. Podívejte se na tu hřívu a na ten ohon, propletený stříbrnými kuličkami. Takhle by si asi Ellen upravila své vlasy, kdyby šla tančit. Copak takovýhle kůň se hodí k tomu, aby žral ze žlabu divochů?“

„Pomalů, chlapče, pomalů. Vlci jsou proslaveni svými koňmi. V prérii často vidíš Indiána na krásnějším koni, než jakého má nějaký

kongresmen v městě. Ale tohle je opravdu kůň, na jakém může jezdit jenom náčelník. V tomto sedle, jak jsi správně řekl, seděl kdysi nějaký španělský velitel. Přišel o ně i o život v některé z bitev, které Španělé sváděli na jihu. Vsadil bych se, že ten mladík je synem nějakého velkého náčelníka, možná že dokonce samého mocného Smělého srdce.“

Během tohoto rozhovoru mladý indiánský bojovník neprojevil nejmenší netrpělivost nebo rozmrzelost. Když však uznal, že se o jeho koni mluví už dost dlouho, velmi klidně a jako člověk, který je zvyklý poroučet, vzal Pavlovi z ruky udidlo a hbitě se vyšvihl na koně. Sotva dovedl někdo sedět v sedle pevněji než ten indiánský mladík. Krásně zpracované, těžké sedlo bylo zřejmě spíš pro parádu než pro užitek. Kůň se ihned začal vzpínat. Byl, jako jeho jezdec, divoký a neukázněný.

Teď když měl možnost prchnout, Indián nijak nespíchal. Klidně a sebevědomě popojel několik kroků, aby si prohlédl jednoho člena skupiny po druhém. Kdykoliv však poodejel tak daleko, že nedůvěřivý traper užuž čekal, že využije příležitosti a uprchne, otočil koně a vrátil se. Stařec chtěl vědět, co Indián udělá, a proto se pokusil s ním znovu navázat rozhovor. Dal mu znamení, že nemá nepřátelské úmysly a že by si s ním rád pohovořil. Pawnee jako by chvíli přemýšlel, je-li moudré vyhovět starcovu přání. Pak se nedůvěřivě přiblížil k traperovi a jeho druhům.

„Do vesnice Vlků je daleko,“ řekl a ukazoval opačným směrem, než kde byl usazen jeho kmen. „Vede k ní nerovná cesta. Co na to řekne Dlouhý nůž?“

„Je nerovná ažaž,“ zabručel stařec anglicky, „jenže ani zpoloviny není tak záludná jako indiánská povaha. Řekni mi, bratře, vidí náčelníci Pawneeů rádi ve svých vigvamech cizí tváře?“

Mladý bojovník se lehce uklonil a odpověděl:

„Stalo se, že by můj lid nedal někdy najíst cizinci?“

„Kdybych přivedl své dcery k obydlím Pawneeů, vzaly by je ženy za ruku a vykouřili by bojovníci s mými mladými muži dýmku míru?“

„Země bledých tváří je za jejich zády. Proč jdou tak daleko? Ztratily cestu, nebo jsou to ženy bílých bojovníků, kteří – jak jsem slyšel –, se snaží dostat na druhý břeh Řeky kalných vod?“

„Ani jedno, ani druhé. Ti, kteří se brodí přes řeku Missouri, jsou bojovníci mého Velkého otce. Ten je tam poslal. Ale my přinášíme mír. Běloši a Indiáni jsou sousedé a přejí si být přáteli. Což Omahové nenavštěvují Vlků, když je válečná sekera zakopána?“

„Omahové jsou vítáni.“

„A Yangtoni a snědí Tetoni, kteří žijí na březích Řeky kalných vod, copak ti nepřicházejí do stanů Vlků, aby s bojovníky Pawneeů vykouřili dýmku míru?“

„Tetoni jsou lháři!“ vykřikl Indián. „V noci se neodvažují zavřít oči. Ani když slunce svítí, nespí. Podívej se,“ Indián ukázal na hrůzostrašnou ozdobu svých nohavic, „jejich skalpů je tolik, že Pawneeové po nich šlapou. Ať Siouxové žijí v závějích sněhu, prémie a bizoni patří mužům.“

„Tak už je to venku,“ řekl traper Middletonovi, který pozorně a s velkým zájmem sledoval všechno, co se dělo. „Tehle mladý Indián jde po stopě Siouxů. Poznáte to podle hrotů jeho šípů a podle jeho malování a taky podle toho, jak se tváří. Ticho, Hektore, ticho. Ty jsi ještě nikdy neviděl žádného Indiána z kmene Pawneeů, pejsku? – lehni, pejsku, lehni – můj bratr má pravdu. Siouxové jsou zloději. Říká to o nich kdekdo. Ale lidé, kteří přišli ze země, kde vychází slunce, nejsou Siouxové. Rádi by navštívili obydlí Vlků.“

„Hlava mého bratra je bílá,“ Indián se nedůvěřivě podíval na trapera a ukázal k východu, „a jeho oči viděly mnoho věcí – může mi povědět, co je to tamhle – je to bizon?“

„Vypadá to spíš jako oblak, jehož lem je ozářen sluncem. Je to kouř nebe.“

„Je to pahorek a na jeho vrcholu jsou bledé tváře. Ať si ženy mého bratra umyjí nohy mezi lidmi své vlastní barvy.“

„Můj bratr má dobré oči, když vidí bělocha na takovou dálku.“

Indián se pomalu obrátil k starci a přísně se zeptal:

„Umí můj bratr lovit?“

„Bohužel nejsem už lovec. Jsem jen ubohý traper.“

„Když je pláň plná bizonů, vidí je?“

„Samozřejmě, samozřejmě – je mnohem snazší uvidět běžícího býka než složit ho.“

„A když ptáci odlétají před zimou a oblaka se černají jejich peřím, vidí je také?“

„Ano, ano, není těžké uvidět divokou kachnu nebo husu, když jich milióny zatemňují nebe.“

„Když padá sníh a pokrývá chýše Dlouhých nožů, vidí cizinec vločky ve vzduchu?“

„Moje oči už nejsou nejlepší,“ odpověděl stařec trochu lítostivě, „ale byly doby, kdy jsem byl vyhlášený pro svůj zrak.“

„Indiáni najdou Dlouhé nože tak lehce, jako bledé tváře vidí bizony nebo táhnoucí ptáky nebo padající sníh. Vaši bojovníci si myslí, že celý

svět patří jenom bledým tvářím. Mýlí se.“ Indián náhle zmlkl. Sklonil hlavu a naslouchal. Potom otočil koně, popojel k nejbližšímu rohu houštiny a upřeně se zadíval opačným směrem, než kde stála skupina uprchlíků. Když se vrátil, upřel oči na Inez a několikrát přešel sem a tam. Jako by se nemohl rozhodnout. Pak přitáhl uzdu netrpělivého koně, zdálo se, že chce promluvit, ale znovu sklonil hlavu a začal pozorně naslouchat. Za chvíli se vrátil k houštině a chvíli rychle jezdil kolem dokola, jako by nevěděl, kterým směrem se dát. Konečně vyrazil jako pták, který poletuje kolem svého hnízda, než se vydá na dalekou cestu, a za chvíli zmizel za pahorkem.

Psi, kteří také už chvíli projevovali neklid, běželi za ním, ale brzo se vrátili, usedli a začali tiše, naříkavě a varovně výt.

KAPITOLA XIX.

A co když se nezastaví?

Shakespeare

Když Indián tak znenadání opustil uprchlíky, traper šel k místu, odkud se Pawnee prve rozhlížel, a řekl tiše:

„Ve vzduchu jsou pachy a zvuky, ale mé smysly je nevnímají.“

„Nic není vidět,“ řekl Middleton, který stál vedle něho. „Mám dobré oči i uši, ale ujišťuji vás, že nic neslyším ani nevidím.“

„Máte dobré oči, také hluchý nejste,“ odpověděl stařec trochu posměšně. „Vaše oči vidí z jednoho konce kostela na druhý a vaše uši slyší, když vyzvání zvon. Dokud ale nestrávíte v těchto končinách alespoň rok, často budete pokládat krocana za buvola a nejmíň padesátkrát si spletete řev buvolího býka s božím hromem. Smysly na těchto holých pláních, kde vzduch odráží obrazy jako voda, klamou. Vidíte, tamhle je znamení, které si lovec vždycky dovede vyložit.“

Traper ukázal na hejno supů. Letělo nedaleko odtud nad plání, kam se Indián upřeně díval. Middleton v první chvíli neviděl černé tečky na temných mračnech.

„Poslouchejte,“ řekl traper, když Middleton konečně spatřil letící hejno ptáků. „Teď slyšíte buvoly, nebo bizony, jak těm zvířatům říká náš

učený doktor, ačkoliv všichni lovci v těchto končinách jim říkají buvoli. Jsem přesvědčen, že lovec zná líp zvířata a líp ví, jak se jmenují, než někdo, kdo obracel jenom listy v knize, místo aby chodil po světě a všímal si, jak tvorové boží žijí.“

„Pokud jde o lovce, připustil bych, co říkáte. Ovšem za předpokladu, že užívají přesných termínů a že se na věci dívají vědecky.“

„Jako by nestačily zdravé oči, aby člověk poznal, jak zvíře žije a podle čeho mu má dát jméno!“ zabručel traper. Potom pokračoval nahlas: „Teď poznáte, proč se tu najednou tak záhadně objevili supi. Táhnou sem buvoli! Nádherné stálo! Ručím vám, že ten Pawnee má tlupu svých lidí někde tady v dolíku, a poněvadž jel za nimi, uvidíte nádherný lov. Izmael a jeho synové zůstanou zalezlí, proto se nemusíme ničeho bát. Pawnee není schopen nějaké špatnosti.“

Všichni se šli podívat, co se bude dít. I nesmělá Inez pospíchala za Middletonem. Pavel řekl Ellen, aby na chvíli nechala vaření a aby se šla podívat na to vzrušující divadlo.

Po celou dobu, co se dělo to, o čem jsme vyprávěli, na prérii jako by živé duše nebylo. Jen nebe bylo pokryto hejny tažných ptáků. Traperův a Middletonův pes a doktorův osel byli jediní čtvernožci, kteří rušili klid tohoto pustého koutu země. Teď však jakoby kouzlem prerie ožila.

Nejprve se objevilo několik obrovských bizoních býků. Blížili se po nerovném povrchu prerie. Potom následovalo celé stádo. Šedohnědá tráva pouště zmizela pod tmnou barvou jejich kosmaté srsti. Za chvíli se stádo podobalo obrovskému hejnu ptáků, které se náhle vynoří s rozepjatými křídly z oblačné propasti. Stále jich přibývá, až je jich jako listů na stromech lesů, nad nimiž se vznášejí. Nad stádem visely mraky prachu. Chvillemi sem vítr zanesl hluboké, duté bučení zvířat.

Upřchlíci v němém úžasu mlčky sledovali nezvyklé divadlo. První promluvil traper. Byl zvyklý na takovou podívanou. Nevzrušovala ho tolik jako ty, kteří něco takového viděli poprvé.

„V tom jediném stádu je deset tisíc buvolů. Může nejmocnější guvernér některého státu této země vyjít do svých polí a porazit krásnějšího býčka, než jakého zde může skolit největší ubožák? Myslíte, že mu chutná svíčková nebo kýta z buvolů líp než tomu, kdo to zvíře poctivě – po těžké námaze – skolil?“

„Jasně že ne, zvlášť když se před ním kouří z buvolího hrbu,“ přerušil ho Pavel.

„Vy jste tu dobrotu, chlapče, okusil, tak to víte. Ale stádo míří sem. Musíme se připravit na jeho návštěvu. Kdybychom se všichni schovali,

zvířata se přeženou houštinou a jako červy nás rozdupou. Proto schováme jenom ženy. My ostatní zůstaneme na stráži.“

Inez s Ellen se schovaly na kraji houštiny na místě, které bylo nejdál od blížícího se stáda. Asina s ohledem na jeho nervy postavili doprostřed. Traper a ostatní tři muži se rozestavili tak, aby mohli změnit směr řídicího se stáda, kdyby se k nim bizoni náhodou dostali příliš blízko. Podle pohybu padesáti nebo sta býků, vedoucích stádo, se nedalo dost dobře určit, kterým směrem se stádo dá. Ale strašlivý řev, plný úzkosti, ozývající se za oblaky prachu, na který děsivým skřekem odpovídali supi, popohnal bizony k větší rychlosti. Když poděšené stádo spatřilo houštinu, vrhlo se přímo k ní.

I pro nejotužilejší nervy bylo toto nebezpečí, hrozící uprchlíkům, velkou zkouškou. Rozdivočené oči býků, planoucí v husté srsti, se plny šíleného strachu upíraly na houštinu. Každé zvíře se snažilo předhonorit svého souseda, jen aby se co nejdříve dostalo do úkrytu. A poněvadž tisíce zvířat se zezadu tlačilo na zvířata vpředu, hrozilo nebezpečí, že vůdci stáda se vrhnou na ukrytou skupinu uprchlíků. Každý z lidí prožíval nebezpečnou situaci jinak.

Middleton nevěděl, co má dělat. Chvilími by se byl nejraději vrhl do houštiny, popadl Inez a pokusil se s ní utéci. Potom si však uvědomil, že proti rychlosti poděšených bizonů by nic nezmohl. Rozhodl se tedy, že se tomu nespočetnému stádu postaví na odpor se zbraní v ruce. Doktor Battius se stal obětí své přebujelé fantazie. Začal si představovat, že se na něho řítí zvířata celého světa, aby se pomstila za všechny křivdy, kterých se během své celoživotní neúnavné práce ve prospěch přírodních věd na jejich různých odrůdách dopustil. Byl tak ohromen, že se nemohl hnout z místa. Pavel volal na Ellen, aby také ona pomohla křikem stádo zahnat, ale jeho hlas zanikl v bučení a dupotu pádících zvířat. Rozvzteklý a zároveň uchvácený divokým nápoem zvířat a napůl šílený obavami o svou milou div si neroztrhl hrdlo, jak křičel na traperu, aby přece něco udělal.

„Dělejte něco, trapere, vy přece znáte prérii nejlíp, nebo nás všechny rozmačká ta hora buvolích hrbů!“

Stařec, který po celou tu dobu stál opřen o ručnici a upřeně pozoroval pádící stádo, uznal, že nastal čas, kdy musí jednat. Rychle, jak to dělával za svého mládí, namířil na nejbližšího býka a vystřelil. Zasáhl zvíře rovnou mezi rohy. Bizon klesl na kolena, zatřásl hlavou a hned zase vstal. Jako by mu rána ještě přidala na zuřivosti. Teď už nebyl čas na rozmýšlení. Traper odhodil ručnici a s holýma rukama vyšel z úkrytu.

Když se valící stádo přiblížilo, traper proti němu vztáhl ruce. Vedoucí býk ucouvl a na okamžik se celé stádo zastavilo. Masa těl vpředu se zarazila a za chvíli na sebe narážely a padaly přes sebe stovky bizonů. Zezadu se znovu ozvalo duté bučení a stádo se opět dalo do pohybu. Čelo stáda se však rozdělilo. Jako by je nehybná postava traperova rozřízla na dva živé proudy. Middleton a Pavel okamžitě napodobili starce.

To, že se stádo rozdvojilo, na chvíli houštinu zachránilo. Avšak další a další bizoni se hrnuli, prach houstl a muže, kteří se postavili proti stádu, nebylo vidět. Znovu hrozilo nebezpečí, že zvířata proniknou do houštiny. Traper a jeho druhové začali pomalu ustupovat před řítícím se stádem. Náhle se kolem Middletona mihl rozlícený býk a jako vítr proletěl houštinou.

„Na zem a nehybat se, nebo tisíc těch ďáblů poběží za námi,“ vykřikl stařec.

Všechna snaha zachránit se před živým přívalem by bývala marná, kdyby Asinus nebyl uprostřed toho hrozného hluku zahýkal. Nejmhutnější a nejuživější ze všech býků se lekl, když uslyšel ten neznámý, děsivý zvuk, a v té chvíli se všechna zvířata o překot pokoušela dostat se co nejdál od houštiny.

Jakmile se stádo rozdělilo, bylo po nebezpečí. Dva temné proudy se hnaly od lesíka na volnou prérii, a když uběhly asi míli, znovu se spojily. Když stařec uviděl, co dokázalo Asinovo zahýkání, začal klidně nabíjet ručnici a srdečně se rozesmál svým tichým, zvláštním smíchem.

„Už jsou pryč. Nemusíme se bát, že se vrátí. Ostatně kdyby si to rozmysleli, nebylo by těžké donutit Asina, aby dozpíval svou písničku.“

„Osel promluvil, ale jeho pán mlčí,“ poznamenal lovec včel, když se mu podařilo popadnout dech po záchvatu smíchu, který také přispěl k panice bizonů. „Ten člověk úplně oněměl, jako by se mu na špičce jazyka usadil roj mladých včel a jako by se bál promluvit, aby je nepodráždil.“

„Tak co, příteli,“ zeptal se traper přírodovědce, který stále ještě byl v transu, „vy, který studujete život zvířat na zemi i ve vzduchu, vy jste se polekal stáda buvolů? Máte pořád ještě něco proti tomu, jak lovci tady na hranicích nazývají tahle zvířata?“

Stařec se mýlil, když se domníval, že doktora vyprovokuje k diskusi. Od té chvíle se už nestalo – kromě jediné příležitosti – aby se doktor zmínil o rodu nebo druhu toho zvířete. Dokonce tvrdošíjně odmítal maso kteréhokoliv zvířete patřícího do velké rodiny skotu. Do dnešního dne,

kdy žije jako vážený vědec v jednom přímořském městě, se s odporem odvrací od nejznamenitějších jídel z hovězího masa. Odpor ctihodného přírodovědce k hovězímu se tak trochu podobá nechuti provinilého psa, kterého ovčák sváže a udělá z něho schod, po němž přelézá zeď celé stádo ovcí. Takový pes prý nechce do konce života skopové ani vidět. Doktorova strnulost vyvolávala u traperera a Pavla vždy nové a nové výbuchy smíchu. Když se konečně přestali smát, nešťastný vědec začal volněji dýchat. Tehdy pronesl onen, později navždy do klatby daný název:

„Boves americani horridi!“ Na poslední slovo položil zvláštní důraz. Potom znovu oněměl. Snad přemýšlel o věcech podivných a nevysvětlitelných.

„Ta zvířata, to musím přiznat, mají hrozné oči; kdo není zvyklý na něco podobného, ten se musí pěkně poděsit,“ řekl traper. „Ale jejich odvaha se nevyrovná jejich vzhledu. Člověče, kdyby vás tak někdy obklíčila celá rodina šedého medvěda, jak se to jednou stalo Hektorovi a mně u velkých vodopádů na Miss– Ach, teď přichází konec stáda a za ním se táhne smečka hladových vlků, čeká na nemocné buvoly nebo na ty, co si při pádu zlomili vaz. Tak se mi zdá, že za nimi jedou lidé na koních. Pojdte sem, chlapi, odtud je dobře uvidíte. Jezdí kolem raněného buvola a snaží se ho dobít.“

Middleton s Pavlem teď už spatřili temnou skupinu lidí. Patnáct dvacet jezdců u krásného býka, který zaskočen zůstal stát. Byl těžce raněn a nemohl utéci. Přestože mu v těle vězely desítky šípů, stále ještě hrdě stál. Jeho život ukončil teprve mohutný Indián oštěpem. Zvíře bolestně zařvalo a poděšené stádo se dalo do ještě rychlejšího běhu.

„Jak dobře se ten Pawnee vyzná v lovu buvolů,“ řekl stařec, když chvíli se zřejmým uspokojením pozoroval ten rušný výjev. „Viděli jste, jak nejdřív jel rychle jako vítr před stádem. Snažil se dostat se k stádu z boku, přiblížit se – Co je to? Tohle přece nejsou Pawneeové! Mají na hlavě péra ze sovích křídel a ocasů! To je přece tlupa těch zatracených Siouxů! Do křoví, chlapi, do křoví! Jestliže se sem jediný z nich podívá, budeme na tom jako keř, když ho sežehne blesk – svléknou nás do posledního hadříku.“

Middleton se už před chvílí přestal dívat na dobíjení bizona a věnoval se teď jen své mladé, krásné ženě. Pavel chytil doktora za ruku a pospíchal s ním do houští. Za chvíli tam byli všichni.

„Toto je kraj, jak jistě víte, kde síla je víc než právo,“ rozpovídal se traper. „Zákony bělochů jsou zde stejně neznámé jako zbytečné. Proto

ted' všechno závisí na chytrosti a síle. Kdybychom dovedli vymyslet něco, aby se Siouxové a Izmaelovi synové mezi sebou poprali, mohli bychom po boji přijít jako luňáci a sebrat, co po nich zbylo. Nesmíme také zapomenout, že jsou nablízku Pawneeové. Ten chlapec by se jistě nepustil tak daleko od své vesnice, kdyby neměl něco za lubem. Na doslech výstřelu z děla jsou tu tedy čtyři strany, a ani jediná nemůže důvěřovat druhé. To všechno trochu ztěžuje pohyb v kraji, kde není mnoho houštin. Ale jsme tři dobře ozbrojení – myslím, že mohu říct tři stateční muži –“

„Čtyři,“ přerušil ho Pavel.

„Jak to?“ stařec se tázavě podíval na lovce včel.

„Čtyři,“ opakoval a lovec ukázal na přírodovědce.

„Každá armáda má své příživníky a svá budižkníčemu,“ pokračoval nevybíravý zálesák. „Příteli, toho osla budeme muset zabít.“

„Zabít Asina? Takový čin se mi zdá být projevem zbytečné krutosti.“

„Kruté by bylo místo zvířete obětovat člověka. Tomuhle já říkám čin z nouze. Kdyby to zvíře ted' zahýkalo, bylo by to, jako bychom zatroubili na trumpetu – Siouxové by se na nás vrhli, než byste –“

„Ručím za Asinovu mlčenlivost. Málokdy mluví bez důvodu.“

„Říká se, že člověk se pozná podle toho, s kým se stýká,“ odpověděl stařec, „proč by to nemělo platit taky o zvířeti? Jednou jsem konal rychlý pochod za velkého nebezpečí se společníkem, který sotva ústa otevřel, už začal zpívat. Ten člověk mi způsobil neuvěřitelné potíže a starosti. Mluvím o časech, kdy jsem býval s vaším dědečkem, kapitáne. Ten náš společník vám měl hlas! Jenže jemu bylo jedno, jestli jsou k tomu jeho křiku vhodné okolnosti nebo ne. Ach bože, tenkrát by mě nějaká tlupa zlodějských Siouxů tak lehce nedostala z místa, jako je tohle. Ale co naplat, když zrak už neslouží a síl ubývá! Pro člověka, kterému kdysi Delawaři říkali Sokolí oko, by se ted' líp hodilo jméno Krtek. Myslím, že by bylo dobře toho osla zabít.“

„To je rozumné a logické,“ řekl Pavel, „hluk je hluk, ať ho dělají housle nebo osel. Souhlasím proto s dědou a navrhuji: zabijme to zvíře.“

„Přátelé,“ přírodovědec očima plnými lítosti těkal z jednoho ze svých krvelačných společníků na druhého, „nezabíjejte, prosím, Asina. Ten tvor náleží k druhu zvířat, o němž je možno říci mnoho dobrého a málo zlého. Je vytrvalý a poslušný, střídmý a trpělivý. Procestovali jsme spolu velký kus světa a jeho smrt by mě zarmoutila. Jak by vám bylo, vážený lovče, kdybyste se předčasně měl rozloučit se svým věrným psem?“

„To zvíře necháme naživu.“ Než stařec promluvil, pořádně si

odkašlal. Bylo vidět, jak ho doktorova prosba dojala. „Ale musíme se postarat, aby nezahýkal. Svažte mu čelisti ohlávkou, ostatní musíme svěřit pánubohu.“

Pavel ihned svázal oslu tlamu, jak to traper nařídil. Ten když se přesvědčil, že je všechno v pořádku, šel na okraj houštiny, aby zjistil, co se děje na prérii. Hluk, který působilo stádo bizonů, bylo slyšet už jenom slabě. Vítr rozvál mraky prachu.

Siouxové byli zřejmě spokojeni se svou kořistí a o zbytek stáda se už přestali starat. Asi tucet Indiánů zůstalo u zabitého býka, nad nímž teď kroužilo několik luňáků. Ostatní se rozjeli hledat další kořist.

Traper pečlivě odhadoval sílu a výzbroj Indiánů, kteří se přiblížili k houštině. Ukázal Middletonovi na jednoho z nich.

„To je Weuča. Teď už víme nejen, kdo jsou, ale také proč tu jsou. Ztratili Izmaelovu stopu a teď toho kočovníka hledají. Buvoli jim zkřížili cestu, a když se Tetoni pustili za stádem, měli smůlu, že je Izmaelova rodina viděla se skály jako na dlani. Vidíte, jak ptáci číhají na vnitřnosti? Tak to chodí na prerii. Pawneeové číhají na Siouxy, jako luňáci číhají na svou kořist, a my se na to díváme. Pročpak se zastavili ti dva slídilové? Určitě objevili místo, kde zahynul ten nešťastný Izmaelův syn.“

Stařec se nemýlil. Weuča a Indián, který ho doprovázel, dojeli k místu, kde stále ještě byly stopy zápasů. Zůstali v sedle a dlouho si je prohlíželi. Konečně vyrazili výkřik, jako když pes zavyje. A v té chvíli se k nim přihnali ostatní Indiáni.

KAPITOLA XX.

Bud' vítán, praporečnicku Pistole!

Shakespeare

Traper ukázal na Mátorího a řekl, že to je vůdce Siouxů. Náčelník dojel na místo, kde se teď už shromáždila celá tlupa. Důstojně, jak se sluší na vůdce kmene, si prohlížel stopy, které zde zbyly po smrtelném zápase nejstaršího Izmaelova syna. Ostatní Indiáni trpělivě a mlčky stáli kolem. Nikdo kromě nejvýznačnějších bojovníků si netroufal promluvit. Když Mátorí ukončil prohlídku, dal ostatním znamení, aby šli za ním.

Celá tlupa se přiblížila k houštině, kde před nedávnem Ester nařídila svým líným synům, aby vnikli do křoví. Zde se Indiáni zastavili. Traper a jeho druhové pozorně sledovali každý jejich krok. Stařec vyzval všechny kdo byli schopni použít zbraně, aby se drželi těsně u něho, a tiše se jich zeptal, zda se chtějí pustit s Indiány do boje, nebo zda by se s nimi raději dohodli. Pavel a doktor se nemohli shodnout. Lovec včel byl pro to, aby ihned použili zbraní, doktor zase doporučoval, aby se dohodli. Když Middleton uviděl, že by mezi těmi dvěma mohla propuknout hádka, rozhodl se, že se vmísí do sporu. I on byl pro dohodu, protože nevěřil, že by měli sebenepatrnější naději proti velké přesile

Indiánů.

Traper velmi pozorně vyslechl názor mladého důstojníka, a poněvadž Middleton mluvil klidně, beze strachu a rozumně, stařec se dal přesvědčit.

„To, co říkáte, je moudré, velice moudré. Tam, kde nestačí síla, musí pomoci chytrost. Lidský rozum dovede překonat sílu buvola i rychlost losa. Zůstaňte všichni na místě. Můj život i mé pasti mají malou cenu. A taky si troufám říct, že znám Indiány. Možná že se mi podaří odlákat pozornost Siouxů od tohoto místa a vy budete moct utéct.“

Jako by už napřed odmítal možné námitky, traper si klidně hodil ručnici na rameno, prošel houštinou a vyšel na pláň na místě, kde ho Siouxové nemohli hned vidět. Když ho spatřili, nevěděli, odkud vyšel.

Jakmile se objevila postava muže v loveckém obleku s dobře známou a velice obávanou ručnicí na rameni, nastalo mezi Indiány vzrušení. Přestože nemohli poznat, zda přichází z prerie nebo z houštiny, nepřestávali pozorovat houštinu. Byli od ní na dostřel šípu, ale když poznali, že jde o bělocha dobře ozbrojeného, pomalu ustupovali.

Stařec zatím šel dál, až byl tak blízko, že ho mohli slyšet. Potom se zastavil, postavil ručnici na zem a zvedl ruce dlaněmi vzhůru na znamení, že nemá nepřátelské úmysly. Nejdříve napomenul svého psa, který pozoroval skupinu Indiánů, jako by je poznával, a potom promluvil řečí Siouxů:

„Mí bratři jsou vítáni,“ řekl, jako by byl pánem území, na němž se setkali. „Jsou daleko od svých vesnic a jsou hladoví. Chtěli by se mnou jít do mé chýše, najíst se tam a vyspat?“

Jakmile Indiáni uslyšeli traperův hlas, vyrazili radostný výkřik. I oni ho poznali. Na ústup bylo příliš pozdě. Proto traper využil zmatku, který mezi Indiány nastal, když jim Weuča vysvětlil, o koho jde, a klidně šel dál, až se octl tváří v tvář hroznému Mátorímu. Rozhovor těchto dvou nevšedních mužů byl velmi opatrný. Chvíli se mlčky pozorovali.

„Kde jsou tví mladí muži?“ zeptal se přísně náčelník Tetonů, když zjistil, že traperův nehybný obličej neprozradí pod jeho zastrašujícím pohledem žádné tajemství.

„Dlouhé nože nepřicházejí v tlupách chytat do pastí bobry. Jsem sám.“

„Tvá hlava je bílá, ale tvůj jazyk je rozeklaný. Mátorí byl v tvém táboře. Ví, že nejsi sám. Kde je tvá mladá žena a bojovník, kterého jsem našel na prerii?“

„Nemám ženu. Řekl jsem svému bratru, že tu ženu a jejího přítele

jsem nikdy předtím neviděl. Slova Šedé hlavy mají být slyšena a nemají být zapomenuta. Dakotové našli pocestné, když spali, a mysleli, že nepotřebují koně. Ženy a děti bledých tváří nejsou zvyklé jít daleko pěšky. Hledej je tam, kdes je nechal.“

Na Indiánovi bylo vidět, že s odpovědí není spokojen.

„Jsou pryč. Ale Mátorí je moudrý náčelník a jeho oči vidí daleko.“

„Vidí náčelník Tetonů lidi na této holé pláni?“ zeptal se klidně traper.
„Jsem velmi starý a oči se mi kalí. Kde jsou?“

Mátorí chvíli mlčel. Bylo pod jeho důstojnost ještě dál se přít o něčem, o čem se už přesvědčil. Potom ukázal na stopy a řekl už mírněji:

„Můj otec se učil moudrosti mnoho zim. Může mi říci, či mokasíny zanechaly tuto stopu?“

„Na přerii byli vlci a buvoli. Možná že tu byly i pumy.“

Mátorí se podíval na houštinu. Bylo vidět, že uvažuje o tom, co právě řekl stařec. Potom poručil několika mladým mužům, aby houštinu důkladně prohledali. Varoval je, aby se měli na pozoru před zradou Dlouhých nožů. Přitom se přísně podíval na trapera. Tři čtyři polonazí, horliví mladíci ihned pobídlí koně a šli splnit náčelníkův rozkaz. Stařec se trochu bál, jestli Pavel zachová rozvahu, až uvidí blížít se Indiány. Tetoni objeli houštinu dvakrát třikrát, pokaždé z větší blízkosti. Potom se vrátili a oznámili náčelníkovi, že v ní nikdo není. Traper se upřeně díval na Mátorího a snažil se zjistit, co si náčelník myslí a jak se rozhodne. Při vši chytrosti a znalosti indiánského sebeovládání se mu však nepodařilo zachytit nic, z čeho by mohl usuzovat, zda Mátorí této zprávě věří nebo nevěří. Na hlášení zvěděů neřekl ani slovo, zato promluvil vlídně na svého koně, potom předal uzdu jednomu ze svých bojovníků, vzal trapera za paži a odvedl ho stranou.

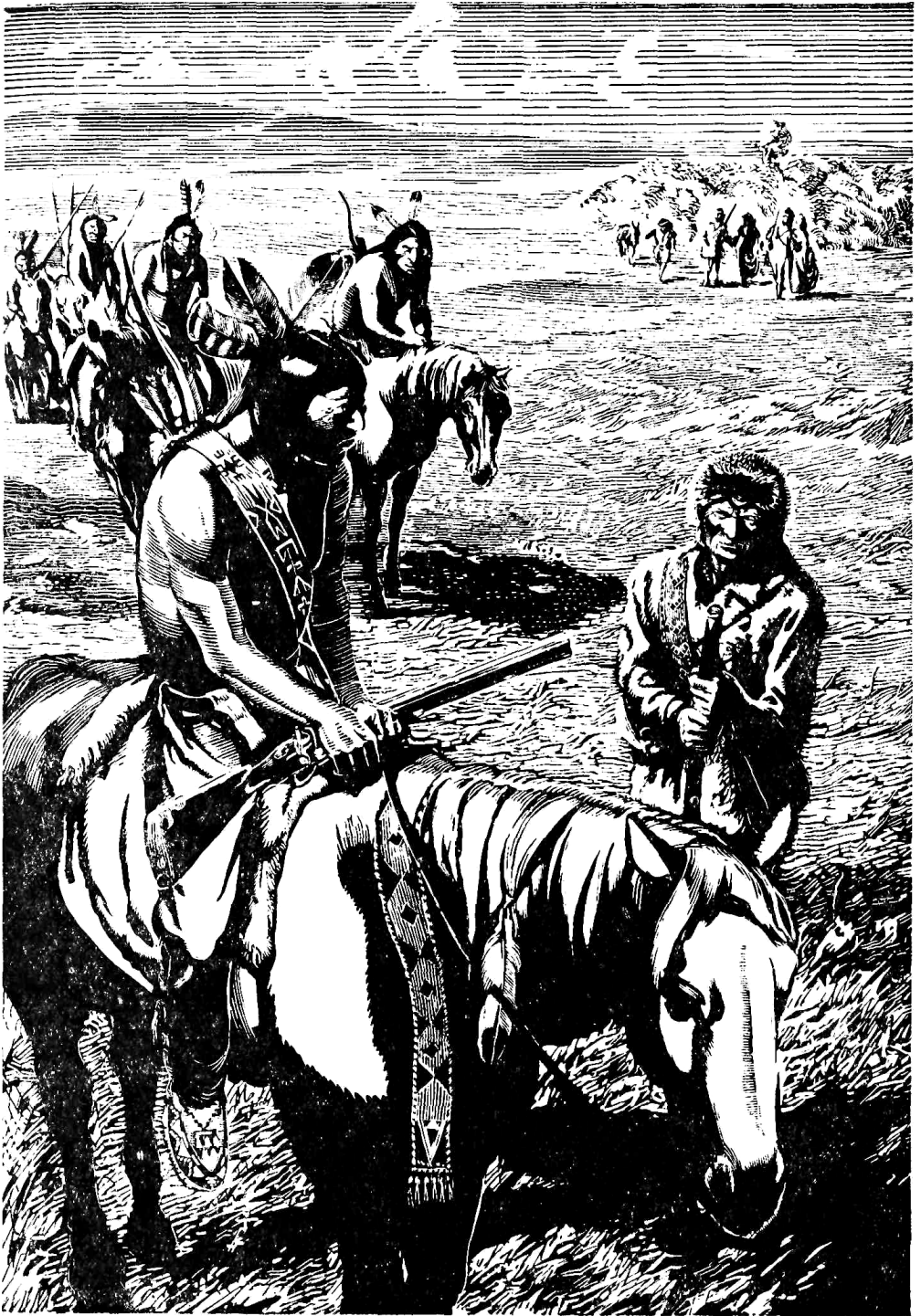
„Byl můj bratr bojovníkem?“ zeptal se úskočný Teton hlasem, který měl znít smířlivé.

„Dakotové neviděli tolik živých válečníků, kolik jsem jich já viděl mrtvých! Ale k čemu vzpomínat,“ pokračoval anglicky, „když nohy už dobře neslouží a zrak slábne?“

Náčelník se na něho chvíli přísně díval, jako by se chtěl přesvědčit, zda stařec mluví pravdu. Klidné traperovy oči a jeho poctivá tvář jej však utvrdily v tom, že ten starý člověk nelže. Uchopil starcovu ruku a položil si ji na hlavu na znamení úcty k jeho stáří a zkušenostem.

„Proč tedy Dlouhé nože radí svým rudým bratřím, aby zakopali válečnou sekeru, když jejich vlastní mladí muži tak často spolu bojují?“

„Můj národ má víc lidí, než je buvolů na přerii nebo holubů ve

vzduchu. Jejich spory jsou časté, ale bojovníků je málo. Na válečnou stezku vycházejí jenom ti nejstatečnější, proto mají zkušenosti z mnoha bitev.“

„Tak to není – můj otec se mylí,“ Mátorí se usmál, aby jeho slova nezněla tak příkře. „Bledé tváře jsou moudré a statečné. Všichni by chtěli být bojovníky a Indiáni by podle nich měli jenom vykopávat kořeny a okopávat kukuřici. Ale Dakota se nenarodil, aby žil jako žena. Musí zabít Pawnee a Omahy, nebo ztratí jméno svých otců.“

„Pán života vidí své syny, kteří umírají ve spravedlivé bitvě. Ale je slepý a jeho uši neslyší volání raněného Indiána, který loupí nebo ubližuje svému sousedu.“

„Můj otec je starý,“ řekl Mátorí ironicky, jako by chtěl naznačit, že není tak neznalý světa bělochů, jak by si to o něm mohl traper myslet. „Je *velice* starý. Podnikl cestu do daleké země a chce se vrátit tam, odkud přišel, aby řekl mladým mužům, co viděl?“

„Tetone,“ traper prudce udeřil pažbou ručnice o zem, „slyšel jsem, že v mém národě jsou lidé, kteří se tolik zabývají vědou, že si nakonec o sobě myslí, že jsou bohové. Všemu, v co věří jiní, se posmívají. Možná že je to pravda. Určitě je to pravda. Sám jsem je viděl. Když je člověk uzavřen ve městě a ve školách se svými vlastními pošetilostmi, není pro něho těžké představit si, že je pánem světa. Ale bojovník, který žije v domě, jehož střešou jsou oblaka, a který se denně setkává s dílem Velkého ducha, by měl být skromnější. Náčelník Dakotů by měl být moudřejší a neposmívat se spravedlnosti.“

Chytrý Mátorí, když uviděl, že to, co před chvílí řekl, neudělalo na starce příznivý dojem, ihned změnil předmět rozhovoru. Položil traperovi ruku na rameno, vedl ho k houštině a zastavil se, až když byli na padesát stop od ní.

„Jestliže můj otec ukryl své mladé muže v houštině, ať jim řekne, aby vyšli ven. Vidíš, že Dakota se nebojí, Mátorí je velký náčelník! Bojovník, jehož hlava je bílá a který brzo odejde do země duchů, nemůže mít jazyk jako had.“

„Dakoto, neoklamal jsem tě. Od té doby, co mi Velký duch dal dospět v muže, žil jsem v lesích nebo na těchto holých pláních bez obydlí a bez rodiny. Jsem lovec a chodím svou cestou sám.“

„Můj otec má dobrou ručnici. Ať ji zamíří na houštinu a vystřelí.“

Stařec chvíli váhal a pak klidně sundal ručnici s ramene. Jeho oči, zesláblé věkem, těkaly po věcech prosvítajících mezi pestrobarevným listím houštiny, až se mu podařilo zahlédnout hnědou kůru kmene

stromu. Zvedl ručnici a vystřelil. Teď se mu roztrásly ruce. Po výstřelu následovalo děsivé ticho. Stařec čekal, že uslyší výkřiky žen. Když vítr rozvál dým, způsobený výstřelem, traper uviděl odloupenou kůru stromu. To byl důkaz, že ho všechna jeho bývalá dovednost ještě neopustila. Spustil ručnici a s největším klidem se obrátil na indiánského náčelníka.

„Je můj bratr spokojen?“

„Mátorí je náčelník Dakotů,“ odpověděl Istitivý Teton a položil si ruku na prsa na znamení, že věří v starcovu upřímnost. „Ví, že bojovník, který kouřil u tolika poradních ohňů, nebude hledat špatnou společnost. Ale nejezdil můj otec kdysi na koni jako bohatý náčelník bledých tváří, místo aby chodil pěšky jako hladový Konza?“

„Nikdy! Wakonda mi dal nohy a sílu, abych jich užíval. Šedesát jar a šedesát zim jsem prožil v lesích Ameriky a deset únavných let jsem prožil na těchto pláních. Nikdy jsem nemusel hledat pomoc jiného božského tvora, aby mě nosil z místa na místo.“

„Jestliže můj otec žil tak dlouho ve stínu, proč přišel na prérii? Slunce ho sežehne.“

Stařec se chvíli smutně rozhlížel, potom se bezelstně podíval na Indiána:

„Strávil jsem jaro, léto a podzim života mezi stromy. Když přišla zima mého života, našla mě tam, kde jsem byl tak rád, v klidu hlubokých lesů. Můj spánek byl pokojný, když jsem se mohl dívat větvemi smrků a buků k samému příbytku dobrého ducha mého lidu. Ale můj spánek porušily sekery dřevorubců. Dlouhý čas mé uši neslyšely nic než kácení stromů. Snášel jsem to jako bojovník a jako muž, protože jsem k tomu měl důvod. Ale když tento důvod pominul, rozhodl jsem se, že půjdu tam, kde ty prokleté zvuky neuslyším. Bylo k tomu třeba mnoho odvahy. Slyšel jsem o těchto holých pláních a přišel jsem sem, abych se nemusel na tu zkázu dívat. Řekni, Dakoto, neudělal jsem dobře?“

Když traper domluvil, položil Indiánovi na nahé ramě svůj dlouhý hubený prst a čekal na Indiánův souhlas. Mátorí pozorně poslouchal a pak odpověděl:

„Hlava mého otce je bílá. Vždycky žil s muži a mnohé viděl. Co dělá, je dobré, co říká, je moudré. Teď ať řekne, že nemá nic společného s Dlouhými noži, kteří hledají svá zvířata po prérii a nemohou je najít.“

„Dakoto, to, co jsem řekl, je pravda. Žiju sám a nikdy se nestýkám s muži, jejichž pleť je bílá, jestliže –“

Traper náhle oněměl. Houština se na té straně, na kterou viděli,

rozhrnula a z ní vyšla celá skupina, kterou před chvílí opustil a kvůli níž se snažil indiánského náčelníka obelstít. Také Mátorí ztratil řeč, avšak ani mrknutím oka neprozradil své překvapení. Pyšně a přitom zdvořile pokynul traperovým přátelům a na jeho divoké snědé tváři se objevil úsměv, jako když zář zapadajícího slunce odhaluje velikost mraku, nabitého elektřinou. Nepokládal však za důstojné velkého náčelníka promluvit nebo dát najevo, co si myslí. Pokynul jenom svým lidem, aby se k němu přiblížili.

Zatím se stále víc a víc blížila skupina traperových přátel. Middleton, který šel první, podpíral ustrašenou Inez. Za nimi Pavel vedl Ellen. Lovec včel se zlostně mračil a v té chvíli se podobal víc zaskočenému medvědu než úspěšnému nápadníkovi.

Jako poslední šli Obed a Asinus. Doktor vedl osla skoro se stejnou ohleduplností jako ti dva mladí muži své společnice. Přírodovědec šel pomaleji než ostatní, jako by se jeho nohy nemohly rozhodnout, jestli mají jít nebo zůstat stát. Traper a Mátorí si všimli, že se doktor neustále ohlíží. Brzo zjistili důvod jeho podivného počínání a také proč pět uprchlíků opustilo houštinu.

Na prérii se objevili všichni členové Izmaelovy rodiny, kteří byli schopni nosit zbraň. Nijak neskrývali, že jsou rozhodnuti pomstít křivdy, které byly na nich spáchány.

Jakmile Mátorí se svými Indiány spatřil cizí bělochy, začal ustupovat za pahorek, z něhož bylo dobře vidět na prérii. Náčelník Indiánů donutil traperu, aby šel s ním. I Middleton se svými druhy vystoupil na pahorek a zastavil se blízko bojovných Siouxů. Izmael a jeho synové si našli výhodné postavení ve větší vzdálenosti od pahorku. Ty tři skupiny se teď podobaly třem loďstvům, z nichž každé opatrně zkoumá, koho má považovat za přítele a koho za nepřitele.

Za napjatého ticha těkaly Mátorího černé, hrozivé oči z jedné skupiny na druhou. Potom se náčelník podíval zdrcujícím pohledem na starce a řekl pohrdavě:

„Dlouhé nože jsou hlupáci! Je lehčí chytit spící pumu než najít slepého Dakotu. Myslela si Šedá hlava, že pojede na koni některého ze Siouxů?“

Traper se zatím vzpamatoval. Pochopil, že uprchlíci opustili houštinu, protože se rozhodli dát přednost Indiánům před Izmaelem. I traper byl přesvědčen, že ze strany Indiánů jim hrozí menší nebezpečí, než kdyby padli do rukou po pomstě toužícího kočovníka.

„Vydal se můj bratr někdy na válečnou stezku, aby bojoval s mým

lidem?“ zeptal se stařec místo odpovědi.

Na zamračené tváři tetonského náčelníka se objevil záblesk vítězoslavné radosti. Mátorí opsal rukou kolem sebe kruh a odpověděl:

„Kde je kmen nebo národ, který by neutřil rány od Dakotu? Mátorí je jejich náčelník.“

„Co zjistil velký náčelník? Jsou Dlouhé nože ženy nebo muži?“

Indián chvíli váhal, potom rozhrnul halenu z pomalované jelenice a ukázal jizvu po ráně na prsou:

„Co jsem dostal, to jsem vrátil.“

„To je správné. Můj bratr je statečný náčelník a měl by být moudrý.“ Traper ukázal na ustrašenou Inez. „Je tohle bojovník bledých tváří, který ublížil velkému Dakotovi?“

Mátorí pln obdivu pohlédl na Inez. Potom si ještě jednou důkladně prohlédl ostatní členy skupiny.

„Můj bratr vidí, že můj jazyk není rozeklaný,“ pokračoval traper. „Dlouhé nože neposílají ženy do války. Víím, že Dakotové vykouří dýmku míru s těmito cizinci.“

„Mátorí je velký náčelník! Bledé tváře jsou vítány,“ Indián si položil ruku na prsa. „Šípy mých mladých mužů zůstanou v toulcích.“

Traper dal Middletonovi znamení, aby se přiblížil, a za chvíli se obě skupiny spojily. Muži se přátelsky pozdravili, jak je to zvykem, když se v prérii potkají bojovníci. Mátorí ani na okamžik nespustil oči z Izmaelovy skupiny, jako by se obával nějaké lsti, jako by si nebyl jist, zda obě skupiny bělochů nepatří k sobě. Traper si uvědomil, že musí Mátorímu říci ještě něco víc, má-li si zajistit slabou a nejistou výhodu, kterou právě získal. Předstíral, že si prohlíží skupinu, která se nehýbala z místa, jako by chtěl zjistit, kdo vlastně jsou ti lidé. Viděl, že Izmael se chce ihned pustit do boje. Kdyby k němu došlo na volné prerii, byl by tucet odhodlaných členů Izmaelovy rodiny ve výhodě proti špatně ozbrojeným Indiánům a jejich bílým spojencům. I když se traper za svých mladých let nikdy boji nevyhýbal, teď pokládal za rozumnější zabránit krveprolití. Pavel i Middleton měli stejný názor, vždyť šlo také o život žen, které měli tolik rádi. Byla to těžká situace. Všichni tři se radili, jak se boji vyhnout. Traper se pokoušel před Indiány, kteří se snažili vyčíst z jeho tváře důvody, proč se dohaduje se svými dvěma druhy, předstírat, že uvažují, proč se asi taková skupina pocestných octla tak daleko v poušti.

„Vím, že Dakotové jsou moudrý a velký národ,“ traper se znovu obrátil na náčelníka, „nepotkal jejich náčelník nikdy bratra, který by byl

podlý?“

Mátorí se pyšně rozhlédl po svých bojovnicích a na okamžik se jeho pohled zastavil na Weučovi. Odpověděl: „Velký duch stvořil náčelníky, bojovníky a ženy.“ Byl přesvědčen, že vyjmenoval všechny stupně lidské dokonalosti od nejvyššího po nejnižší.

„A stvořil také zlé bledé tváře. Takoví jsou ti, které vidí můj bratr tamhle.“

„Jdou pěšky páchat zlo?“ V Indiánových očích se objevil potměšilý záblesk, který jasně prozradil, že náčelník ví dobře, proč jsou členové Izmaelovy rodiny vybaveni tak uboze.

„Jejich koně jsou pryč. Ale střelný prach, olovo a pokrývky jim zůstaly.“

„Nosí své bohatství v ruce jako ti žebráci Konzové? Nebo jsou stateční a nechávají své věci u žen, jak to dělají muži, kteří vědí, kde najdou to, co ztratili?“

„Můj bratr vidí v dálce na prérii modrý bod. Slunce se ho právě dotklo dnes už naposled.“

„Mátorí není krtek.“

„Je to skála. A na ní je majetek Dlouhých nožů.“

Výraz divoké radosti rozjasnil snědou Tetonovu tvář. Obrátil se k starci, jako by se chtěl důkladně přesvědčit, jestli ho neklame. Potom začal počítat, jak velká je Izmaelova skupina.

„Jeden bojovník chybí,“ řekl.

„Vidí můj bratr luňáky? Tam je jeho hrob. Našel velký náčelník na prerii krev? To byla jeho krev.“

„Dost! Mátorí je moudrý náčelník. Posadte své ženy na koně Dakotů. Uvidíme, naše oči jsou bystré.“

Traper se zbytečně nezdržoval vysvětlováním. Byl zvyklý, že Indiáni jednají rázně a rychle, proto okamžitě oznámil svým druhům, o čem mluvil s indiánským náčelníkem. Pavel ihned vyskočil na koně a posadil Ellen za sebe. Middletonovi chvíli trvalo, než bezpečně a pohodlně usadil Inez. Mátorí přistoupil ke koni, na němž seděla Middletonova manželka – byl to jeho kůň –, a chtěl na něj vyskočit. Mladý voják uchopil otěže a oba muži se na sebe nenávistně podívali.

„To místo patří mně a nikomu jinému,“ řekl Middleton anglicky.

„Mátorí je velký náčelník,“ odpověděl Indián. Žádný z nich nerozuměl, co říká druhý.

„Dakotové přijdou pozdě,“ zašeptal traper náčelníkovi. „Dlouhé nože mají strach a za chvíli začnou utíkat, aby byli co nejdřív ve svém

táboře.“

Tetonský náčelník vyskočil na jiného koně a jednomu z Indiánů nařídil, aby dal svého koně traperovi. Indiáni, kteří neměli koně, nasedli za jiné jezdce. Doktor Battius se posadil na Asina a celá skupina byla připravena na náčelníkovo znamení vyrazit.

Indiáni, kteří měli nejlepší koně, jeli vpředu a tvářili se, jako by chtěli na cizince zaútočit. Izmael, který se před chvílí dal na ústup, ihned svým synům nařídil, aby se zastavili a připravili se k obraně. Ale Indiáni, místo aby se přiblížili na dostřel Izmaelových zbraní, neustále skupinu objížděli a nakonec utvořili půlkruh. Izmael čekal, že Siouxové každou chvíli zaútočí. Ti se však znenadání za velkého křiku rychle jako šíp vystřelený z luku rozjeli ke vzdálené skále, na níž si Izmaelova rodina postavila svůj dočasný domov.

KAPITOLA XXI.

Nech bohy být a hled' zmizet.

Shakespeare

Sotva dal Mátorí najevo, k čemu se chystá, zazněla salva. Izmael a jeho synové prokoukli záměr indiánského náčelníka. Siouxsové však jeli rychle a byli už tak daleko, že jim střelba neublížila. Aby ukázal, jak málo si dělá z Izmaelových ručnic, dakotský náčelník odpověděl na výstřel vítězným křikem. Mával ručnicí nad hlavou a následován svými vybranými bojovníky, objel po prérii kruh. Chtěl tím ukázat, jak pohrdá svými nepřáteli. Větší část indiánských bojovníků pokračovala v jízdě. Mátorí se svou skupinou je brzo dohonil.

Izmael a jeho synové nepřestali na Indiány střílet, avšak brzo ke své zlosti zjistili, že jejich zbraně Siouxům nemohou na takovou vzdálenost ublížit. Snažili se proto Indiány dohonit. Občas vystřelili, aby upozornili Ester, která velela zbytku rodiny na skále. Avšak vzdálenost mezi Indiány na koních a jejich pěšími pronásledovateli se stále zvětšovala. Indiáni se rychle blížili ke skále. Chvillemi vyráželi vítězný pokřik. Po východním okraji prerie se už začala zvedat večerní mlha a za chvíli matný obrys skály splynul s mlžným pozadím. Poněvadž koně už byli unaveni, Mátorí trochu zpomalil, avšak od směru se neuchýlil. Traper

popojel k Middletonovi a řekl anglicky:

„Tohle vypadá na nějakou lotrovinu a já nemám nejmenší chuť účastnit se jí.“

„Co chcete dělat? Bylo by zlé padnout do rukou těm darebákům za námi.“

„Nemluvte o darebácích. Dívejte se kupředu, jako bychom mluvili o kouzlech nebo jako bychom chválili tetonské koně. Ti lotři totiž rádi slyší, když někdo chválí jejich koně. V tom se podobají nerozumné matce, která je nadšena, když slyší chválu na své nezvedené dítě. Poplácejte koně a prohlížejte si tretky, kterými Indiáni ozdobili jeho hřívu – věnujte své oči jedné věci, abych tak řekl, a mysl druhé. Poslouchejte dobře: jestli si budeme počínat rozumně, můžeme se od těchto Tetonů odpoutat, jakmile nastane tma.“

„Báječný nápad!“ vykřikl Middleton. Musel pořád myslet na to, jak se Mátorí díval na Inez a na opovážlivost, s jakou se chtěl stát ochráncem jeho ženy.

„Vykřikněte ještě jednou, jak jste to právě udělal, a ti darebáci poznají, že se proti nim umlouváme. Budou to vědět tak jistě, jako byste jim to do ucha jejich řeči zašeptal. Znáš ty d'ábly. Vypadají jako nevinátka, ale každý z nich pozoruje kdejaký náš pohyb. Musíme je přelstít. Tak je to správné! Poplácejte koně po šíji a usmívejte se, jako byste ho chválil, a přitom poslouchejte, co vám říkám. Dejte pozor, abyste svého koně příliš neunavil. I když se v koních málo vyznám, rozum mi říká, že při prudké jízdě je dech důležitá věc a že unavené nohy běží pomalu. Až uslyšíte zakňučet starého Hektora, bude to znamení. První zakňučení bude znamenat: připravte se. Druhé: oddělte se od houfu. A třetí: vpřed! Rozuměl jste?“

„Dokonale, dokonale,“ Middleton se třásl nedočkavostí a nejraději by byl začal plán okamžitě provádět. „Dobře jsem vám rozuměl!“ opakoval. „Pospěšme si, pospěšme si.“

„Ten kůň má jaksepattí rychlé nohy,“ řekl traper v řeči Tetonů, jako by pokračoval v rozhovoru, a přitom se opatrně proplétal mezi indiánskými jezci, až se octl vedle Pavla. Stejně opatrně se mu svěřil se svým úmyslem. Lovec včel vyslechl traperův návrh a prohlásil, že je ochoten servat se s celou bandou divochů, kdyby to pomohlo uskutečnit traperův plán. Potom se stařec snažil najít přírodovědce.

Doktor po nesmírném úsilí za pomoci věrného Asina si udržel místo v samém středu Siouxů, dokud existovala nejmenší možnost, že některá z Izmaelových střel by mohla přijít do styku s jeho osobou. Když se toto

nebezpečí zmenšilo, nebo lépe řečeno, když nadobro zmizelo, znovu ožila jeho odvaha, zatímco odvaha jeho čtyřnohého přítele snad ještě víc poklesla. Tak se stalo, že jezdce i osla bylo teď třeba hledat na konci výpravy. Traper se brzo dostal k doktorovi, aniž vzbudil podezření Indiánů.

„Příteli,“ začal, jakmile se naskytla příležitost k rozmluvě, „jak by se vám líbilo žít mezi divochy nějakých dvanáct let s hlavou oholenou a s pomalovaným obličejem, možná že se dvěma ženami a s pěti nebo šesti malými míšenci, kteří by vám říkali tatínku?“

„Vyloučeno!“ zděsil se přírodovědec. „Jsem odpůrcem manželství jako takového a zvláště se stavím proti míšení různých *species*, což k ničemu dobrému nevede. Kromě toho by to vyžadovalo zavedení nové terminologie, což pokládám za záležitost velmi pracnou.“

„Ano, ano, chápu, že takový život by se vám nelíbil. Jestli vás ale tihle Siouxové přivedou do své vesnice, neujdete tomu. To je jisté, jako že slunce vychází a zapadá.“

„Jakého zločinu jsem se dopustil, že mám být tak krutě potrestán? Oženit člověka proti jeho vůli, to je násilí spáchané na přírodě!“

„Teď když jste se zmínil o přírodě, začínám doufat, že jste neztratil docela dar rozumu,“ usmál se stařec, který měl dosud smysl pro humor. „Možná že vás ožení s pěti nebo se šesti ženami, až zjistí, jak vzácný jste muž. Kdysi jsem znal zvláště významné náčelníky, kteří měli tolik žen, že je ani spočítat nedovedli.“

„Ale proč se chtějí mstít na nevinném?“ zrohoutil se doktor. „Co zlého jsem jim udělal?“ zeptal se schlíple.

„To je způsob, kterým Indiáni projevují přízeň. Až se dozvědí, že jste kouzelník, přijmou vás za člena svého kmene a nějaký mocný náčelník vám dá své jméno, možná že i svou dceru, nebo by vám mohl dát jednu nebo dvě ze svých vlastních žen, které už dlouho bydlí v jeho vigvamu a jejichž cenu dovede posoudit z vlastní zkušenosti.“

„Propánakrále!“ zvolal doktor. „Já nechci ani jednu manželku, natož dvě nebo tři! Já jim z té jejich vesnice uteču!“

„To je rozumná řeč. Ale proč byste se nepokusil o útěk hned?“

Přírodovědec se ustrašeně rozhlédl, jako by se chtěl dát hned na útěk. Ale počet temných postav, které jely po jeho obou stranách, se – jak se mu zdálo – náhle ztrojnásobil. A také tma, která už zahalila prérii, řídla.

„Bylo by to předčasné a také můj rozum se staví proti takovému počínání,“ odpověděl. „Nechte mě, vážený lovče, až celou věc uvážím, sdělím vám své rozhodnutí.“

„Rozhodnutí!“ stařec opovržlivě potřásl hlavou. Povolil uzdu a dovolil svému koni, aby vjel mezi koně Indiánů. „Zná můj bratr zvíře, na němž jede tahle bledá tvář?“ zeptal se zamračeného bojovníka a ukázal na přírodovědce a jeho Asina.

Teton se podíval na zvíře, ale pokládal pod svou důstojnost dát najevo sebemenší známku úžasu. Poprvé v životě spatřil tak vzácného čtvernožce. Traper věděl, že Indiáni na mexických hranicích znají osly a muly, ale pro kmeny u vod řeky La Platte jsou tato zvířata něčím zcela neznámým. Proto ihned využil Indiánova údivu.

„Myslí můj bratr, že ten jezdec je bojovník bledých tváří?“ zeptal se, když usoudil, že Indián měl už dost času, aby si důkladně prohlédl mírumilovnou přírodovědcovu tvář.

I v bledém světle hvězd bylo vidět, jak se po Tetonově tváři mihl záblesk opovržení.

„Je Dakota hlupák?“

„Dakotové jsou mocný národ a jejich oči nejsou nikdy zavřeny. Velmi se divím, že si ještě nevšimli kouzelníka Dlouhých nožů.“

„Ua!“ vykřikl Indián. Tentokrát se nedovedl ovládnout. Na jeho snědé, nehybné tváři se objevil výraz překvapení.

„Dakota ví, že můj jazyk není rozeklaný. Ať ještě víc otevře oči. Nevidí velkého kouzelníka?“

Indián si už předtím všiml podivuhodného obleku a nezvyklé výzbroje doktora Battia. Tento bojovník, stejně jako ostatní jeho druhové, aniž by si cizince nápadně prohlížel, přesně si pamatoval, jak kdo z nich vypadá, co má na sobě, ba i jakou má barvu očí a vlasů. Indián si nedovedl vysvětlit, jaký důvod přivedl tak podivně složenou skupinu lidí do lovišť obyvatel jeho rodné pouště. Bojovníky nejsou, řekl si. Kdyby byli na válečné stezce, nechali by ženy doma, jako to dělají Siouxové. Stejně si počínají lovci a obchodníci, kteří se často objevují v indiánských vesnicích. Slyšel o velké radě, na které Menahaša čili Dlouhé nože a Wašeomantika čili Španělé spolu vykouřili dýmku míru, když Španělé prodali obrovské území, na němž po mnoho věků svobodně žil jeho národ. Jeho prostá mysl nebyla s to pochopit, proč se jeden národ zmocňuje vlastnictví národa druhého. Po traperově zmínce o velkém kouzelníkovi byl ochoten věřit, že ten podivný člověk na ještě podivnějším zvířeti začne provádět tajemná kouzla. Uvědomil si svou bezmocnost, obrátil se k starci natáhl obě ruce, jako by chtěl naznačit, jak velice je mu vydán na milost a nemilost, a řekl:

„Ať se můj otec na mě podívá. Jsem divoch z prérií; mé tělo je nahé,

mé ruce jsou prázdné, má plet' je rudá. Bojoval jsem s Pawneei, s Konzy, s Omahy, s Osagy a dokonce i s Dlouhými noži. Mezi bojovníky jsem muž, mezi kouzelníky jsem žena. Ať můj otec promluví, Tetonovy uši jsou otevřeny. Budu mu naslouchat jako jelen naslouchá krokům blížící se pumy.“

„Moudré a nezbadatelné jsou cesty toho, který jediný rozezná dobro od zla!“ řekl anglicky traper. „Někoho obdarovává lstivostí, jiného silou. Je smutné vidět muže, který statečně bojoval v tolika krvavých bitvách, jak se ve své pověřčivosti chová jako žebrák, prosící o kosti, které byste hodili psům. Nevyužíval bych nevědomosti toho prostého člověka, kdyby nešlo o záchranu lidských životů. Tetoně,“ promluvil znovu na Indiána jeho řečí, „ptám se tě, není to obdivuhodný kouzelník? Jsou-li Dakotové moudří, nebudou dýchat vzduch, který dýchá on a nedotknou se jeho roucha. Vědí, že Zlý duch miluje své děti a neodpustí těm, kteří jim ubližují.“

Starcův hlas zněl zlověstně. Po těchto slovech traper poodejel stranou, jako by už neměl co povědět. Výsledek nezklamal jeho očekávání. Indián ihned oznámil tu důležitou zprávu ostatním Indiánům a za chvíli se přírodovědec stal předmětem všeobecné pozornosti a úcty. Traper, který věděl, že Indiáni často uctívají zlého ducha, aby si ho usmířili, čekal, jak bude působit jeho lest.

Za chvíli jeden Indián za druhým popohnal svého koně a klusal kupředu. Stařec a doktor zůstali sami s Weučou. Tupost tohoto podlízavého divocha, který si nepřestával prohlížet kouzelníka s přihloupkým obdivem, byla jedinou překážkou, která stála v cestě úplnému úspěchu traperovy lsti.

Poněvadž stařec dobře znal Weučovu povahu, nedalo mu mnoho práce také se ho zbavit.

„Pil dnes Weuča mléko Dlouhých nožů?“

„Uf!“ Indián ožil.

„Velký náčelník mého lidu, který jede vpředu, má krávu, kterou je možno kdykoliv podojit. Vím, že nebude dlouho trvat a on řekne: ‚Má některý z mých rudých bratří žízeň?‘“

Sotva domluvil, Weuča popohnal koně a brzo se ztratil v houfu, který jel mírným krokem o několik desítek stop vpředu. Traper věděl, jak náhle Indiáni dovedou změnit své rozhodnutí, proto neztratil ani okamžik. Popustil uzdu svému netrpělivému koni a brzo se zase octl vedle doktora.

„Vidíte tu mihotavou hvězdu, asi tak čtyři ručnice nad prérií? Tamhle

na severu, myslím,“ zeptal se traper.

„Ano, patří do souhvězdí –“

„Dejte pokoj s vašimi souhvězdími, člověče – vidíte ji? Odpovězte jasně: ano, nebo ne.“

„Ano.“

„Jakmile vás předjedu, přitáhněte svému oslu uzdu a zůstaňte stát, dokud vám Indiáni nezmizí z dohledu. Potom jedte za tou hvězdou, ta vás povede. Neodbočujte ani doprava, ani doleva, ale jedte, jak nejrychleji můžete. Každá píd' prerie, kterou ujedete, znamená prodloužení vaší svobody nebo vašeho života o jeden den.“

Stařec nečekal, popustil koni uzdu a za chvíli se ztratil mezi ostatními jezdci.

Doktor teď zůstal sám. Spíš ze zoufalství, než že by byl pochopil, co mu traper poručil, přitáhl oslu uzdu a zůstal stát. Tetoni jeli dost rychle, netrvalo dlouho a zmizeli doktorovi z očí. Nešťastný vědec se nejprve hmatem přesvědčil, že má stále ještě za zády zavazadlo, v němž byly ubohé zbytky jeho sbírek a poznámek. Pak otočil hlavu osla ve směru, kam měl jet, a začal ubohé zvíře zuřivě kopat patami. Brzo se mu podařilo Asina donutit, aby se rozběhl. Sotva vyjel na pahorek uprostřed prerie, slyšel nebo se mu zdálo, že slyší, volat své jméno. Jako by dvacet tetonských hrdel na něho křičelo anglicky. Tento přelud jej popohnal ještě k většímu spěchu. Žádný závodník nikdy nepobízal svého koně ke skoku s takovou horlivostí, s jakou teď přírodovědec kopal patami do Asinových žeber. Když toto jeho úsilí trvalo už dost dlouho, ztratilo zvíře trpělivost a rozhořčeně vyhodilo zadníma nohama. Doktor vyletěl ze sedla a pěkný kus pokračoval v letu ve směru jízdy. Osel jako vítěz klidně začal spásat suchou trávu.

Když se doktor Battius znovu postavil na nohy a trochu se vzpamatoval, vrátil se pro své sbírky a pro osla. A poněvadž Asinus projevil dost velkomyslnosti, přírodovědec za chvíli pokračoval v cestě, tentokrát však mnohem opatrněji.

Doktor se nemýlil, když se domníval, že ho pohřešili a že ho hledají. Jeho obrazotvornost však výkřiky Indiánů zkomolila. Ve skutečnosti se stalo toto: Bojovníci, kteří jeli vzadu, uvědomili ostatní své druhy o tajuplném povolání, které si traper usmyslel přidělit nic netušícímu přírodovědci. Stejný úžas, který před chvílí hnal bojovníky zezadu dopředu, teď zase hnal mnohé indiánské bojovníky zpředu dozadu. Doktor však už byl pryč, a to, co uslyšel, byl divoký výraz zklamání.

Ale Mátorí ihned umlčel tyto nebezpečné výkřiky. Když se dozvěděl,

proč jeho mladí muži jednali tak neopatrně, stařec, který jel vedle něho, se lekl. Na snědé Indiánově tváři se objevil záblesk podezření.

„Kde je tvůj kouzelník?“ náčelník se prudce obrátil k traperovi, jako by čekal, že stařec ihned zařídí, aby se doktor znovu objevil.

„Myslí můj bratr, že mu mohu říct, kolik je hvězd? Cesty velikých kouzelníků jsou jiné než cesty ostatních smrtelníků.“

„Poslouchej, co ti řeknu, Šedá hlavo,“ náčelník se vyklonil ze sedla a pokračoval pyšně jako člověk, který si je vědom své bezmezné moci, „Dakotové si nezvolili za náčelníka ženu; až Mátorí pocítí moc velikého kouzelníka, bude se chvět, ale do té doby se bude dívat vlastníma očima a nevypůjčí si zrak bledých tváří. Jestli se tvůj kouzelník do rána nevrátí, mí mladí muži ho půjdou hledat. Tvé uši jsou otevřené. Domluvil jsem.“

Traper byl rád, že mu náčelník poskytl tak dlouhou lhůtu. Věděl, že Mátorí je velmi chytrý a že bude muset použít daleko větší lsti, než jaká platila na obyčejné bojovníky, bude-li ho chtít oklamat. Před traperem a náčelníkem se náhle vynořila ze tmy temná, rozeklaná skála. Oba zmlkli. Mátorí se teď cele soustředil na provedení svého plánu: jak se zmocnit zbytku Izmaelova majetku. Když Indiáni spatřili kočovnickovo obydlí, zašumělo to mezi nimi, ale potom by ani nejbystřejší ucho nezachytilo zvuk hlasitější než zašustění vysoké préríjní trávy pod lidskou nohou.

Ostražitá Ester se však nedala tak snadno oklamat. Dlouho úzkostlivě naslouchala podezřelým zvukům, které se blížily ke skále přes poušť. Nenadálý výkřik Siouxů neušel hlídkám na skále. Blízko skály Indiáni sestoupili s koní. Ještě ani neměli čas obklíčit úpatí vrchu, když Ester zakřičela:

„Kdo je to tam dole? Odpovězte, je-li vám život milý. Ať jste Siouxové nebo d'áblové, já se vás nebojím!“

Nikdo jí neodpověděl. Indiáni zůstali nehybně stát. Tuto chvíli zvolil traper k útěku. S ostatními svými přáteli zůstal pod dozorem hlídačů koní. Všichni pořád ještě seděli na koni. Okamžik se zdál být příznivý. Hlídky soustředily celou svou pozornost na skálu. V té chvíli se přihnul hustý mrak. Zmizelo i slabé světlo, padající z hvězd. Stařec se naklonil nad šijí koně a řekl tiše:

„Kde je můj pejsek? Kde jsi – Hektore – kde jsi, pejsku?“

Pes uslyšel známý hlas a hned odpověděl zakňučením. Když se traper chtěl znovu v sedle narovnat, stiskl mu Weuča hrdlo, rozhodnut starce umlčet, i kdyby ho měl uškrtit. Traper předstíral, že chce popadnout dech, a něco tiše zašeptal. Věrný pes odpověděl dalším zakňučením. Weuča ihned traperu pustil a vrhl se na psa. Vtom se znovu ozval Esteřin

hlas. Všichni strnuli, nikdo se nehýbal.

„Jen si kňučte, vy synové temnot,“ Ester se pohrdavě zasmála. „Znám vás, jen počkejte, my vám na to vaše darebáctví jaksepatří posvítíme. Přilož na oheň, Phoebe, jen pořádně přilož, ať tvůj otec a chlapi vidí, že je potřebujeme, aby přivítali hosty.“

Sotva domluvila, objevilo se na vrcholu skály silné světlo. Zaplály ohnivé jazyky, chvíli se svíjely uvnitř obrovské hromady klestí a potom vyšlehly jediným jasným plamenem.

Traper se rozhlédl, aby zjistil, zda jsou jeho přátelé připraveni k útěku. Po druhém Hektorově zakňučení poodejeli Middleton a Pavel stranou a čekali na třetí znamení. Hektor unikl svému nelítostnému pronásledovateli a znovu se přikrčil k nohám koně svého pána. Oheň tak prudce vzplál, že se traper rozhodl počkat na vhodnější chvíli.

„Izmaeli, můj muži, jestli máš bystrý zrak a jistou ruku, jako jsi vždycky měl, teď je čas, aby ses vrhl na ty darebáky, co tě chtějí obrát o všechno, co máš. I ženu a děti ti chtějí vzít! Teď, muži, dokaž, co jsi zač!“

Z dálky se ozval křik. Izmael se svými syny nebyl daleko. Ester odpověděla na křik, který znamenal, že se pomoc blíží, svým nakráplým hlasem. Ze samé radosti se vztyčila na skále, aby ji všichni dole viděli. Když chtěla svému muži a synům zamávat na přivítanou, v záři ohně se mihla temná postava Mátorího. Náčelník Indiánů se vrhl na Ester, za ním se objevily tři další postavy, podobné nahým démonům. Vzduch byl chvíli plný poletujících řežavých oharků, pak zavládla úplná tma Indiáni vyrazili vítězný pokřik a ve stejnou chvíli se ozvalo Hektorovo dlouhé hlasité zakňučení.

Traper se okamžitě octl mezi Middletonem a Pavlem a uchopil oba jejich koně za otěže.

„Pomalů, pomalů,“ šeptal. „Indiáni jsou jakoby zázrakem na chvíli oslepeni, ale uši mají otevřené. Pomalů, pomalů. Aspoň sto stop musíme jet krokem.“

Pět následujících minut trvalo sto let. Jen traper zůstal klidný. Když si jejich oči pomalů zvykly na tmou, všem se zdálo že je vidět jako v poledne. Potom stařec dovolil, aby koně zrychlili krok. Když se octli uprostřed jednoho z dolíků na prérii, povolil otěže a zasmál se svým tichým smíchem:

„A teď už je nechte běžet, jenom se držte v trávě. Je zvlhlá rosou, nebude nás slyšet.“

Není třeba připomínat, s jakou radostí ho poslechli. Za chvíli vyjeli na

pahorek a potom už jeli největší rychlostí, jaké byli schopni jejich koně. Vedla je hvězda, kterou jim ukázal stařec, jako světlo vede bouří zmítanou bárku do bezpečí přístavu.

KAPITOLA XXII.

*Mračna i slunce nad jeho tváří,
jež z nebe shlížely dolů,
pak zmizely v nádherné záři.
Bůhví kam se ztratily spolu.*

Montgomery

Nad místem, které uprchlíci právě opustili, leželo ticho stejně hluboké jako nad ponurou pouští před nimi. I traper marně namáhal svůj stále ještě bystrý sluch, aby se dozvěděl, zda mezi Indiány a Izmaelovou skupinou došlo k bitvě. Brzo byli uprchlíci tak daleko, že už by nemohli nic slyšet. Stařec chvílemi něco nespokojeně zabručel, ale neklid, který opravdu cítil, nedal nijak najevo. Jenom pobízел koně k větší rychlosti. Cestou ukázal svým společníkům opuštěné místo, kde tábořila Izmaelova rodina tu noc, kdy se s ní poprvé setkal. Potom už zarytě mlčel. Ostatní, kteří už znali jeho zvyky, usoudili z jeho chování, že situace musí být opravdu kritická.

„Nemáte toho už dost?“ zeptal se Middleton po několika hodinách jízdy. Měl obavy, že Inez a Ellen tak velkou námahu nevydrží. „Jeli jsme velmi rychle a urazili jsme pěkný kus cesty. Měli bychom si vyhlédnout nějaké místo, kde bychom si odpočali.“

„To místo si budete muset najít v nebi, jestli už dál nemůžete,“ zabručel starý traper. „Kdyby se byli Tetoni dostali s Izmaelem do sebe, měli bychom teď dost času a mohli bychom myslet na své pohodlí. Ale jak to vypadá, musíme si najít nějaké místo, kde nás nebudou hledat. Jinak riskujeme, že nás Indiáni pobijí nebo že se dostaneme na dlouhou dobu do zajetí.“

„Nevím,“ odpověděl mladý muž, který myslel jenom na utrpení své mladé, unavené ženy, „nevím, nevím. Už jsme pěkně daleko, nemyslím, že nám hrozí nějaké nebezpečí. Jestli se bojíte o sebe, můj milý příteli, věřte mi, že vaše obavy jsou zbytečné –“

„Kdyby váš dědeček žil a byl tu s námi,“ přerušil Middletona stařec, „takhle by nemluvil. Bát se o život, to snad mělo smysl před mnoha, mnoha lety, kdy mé oko bylo bystré jako oko sokola a mé nohy hbité jako nohy jelena. Ale ani tenkrát jsem příliš nelpěl na životě. Proč bych se tedy teď měl bát o něco, o čem vím, že pomine a že je to zdroj utrpení a žalu. Kdyby Tetoni se mnou dělali, co chtěli, nebudu je prosit o milost.“

„Odpusťte mi, prosím vás, odpusťte mi,“ mladý muž uchopil traperovu ruku. Nevěděl jsem, co říkám, myslel jsem jenom na –“

„To stačí. Víím, co chcete říct. Váš dědeček by se zachoval stejně. Ach bože! Kolik let se převalilo nad mou hlavou od časů, které jsme prožívali spolu mezi Hurony od jezer v horách starého Yorku! Od té doby ne jeden krásný jelen padl mou rukou, a také ne jeden zlodějský Mingo! Řekněte mi, chlapče, vyprávěl vám někdy generál – víím, že se musel stát generálem – vyprávěl vám někdy o jelenu, kterého jsme ulovili tu noc, kdy nás zvědové toho prokletého kmene zahnali do jeskyně na ostrově? Říkal vám, jak jsme v té jeskyni klidně jedli a pili?“

„Mnohokrát o tom vyprávěl, ale –“

„A ten zpěvák! Ta jeho věčná chuť zpívat! Kdybyste ho byl slyšel, jak dovedl křičet, když jsme bojovali s Indiány!“ stařec se vesele rozesmál.

„To všechno víím – všechno – na nic nezapomněl, ani na nejnepatrnější příhodu. Nemyslíte –“

„A vyprávěl vám o tom darebákovi schovaném za skáceným stromem – a o tom nešťastníkovi, co spadl z vodopádu – a o tom mizerovi, co se schoval v koruně stromu?“

„O všech vyprávěl, všechno o nich nám vyprávěl. Myslel bych –“

„Ano,“ nedal mu domluvit stařec, který se nechal unášet svými vzpomínkami, „žil jsem v lesích a v divočině sedmdesát let, a jestli

někdo může tvrdit, že zná svět a že něco viděl, pak jsem to já! Ale nikdy, ani předtím, ani potom, jsem neviděl u žádného člověka takové zoufalství jako u toho divocha. A přece pokládal pod svou důstojnost promluvit nebo vykřiknout nebo si přiznat své beznadějně postavení! Takoví jsou Indiáni. Ten divoch se tenkrát zachoval opravdu hrdinsky.“¹

„Poslyšte, dědo,“ přerušil ho Pavel, který dosud mlčel, „můj zrak je ve dne spolehlivý a bystrý jako oči kolibříka, v noci je to už horší. Co je to tam v tom dolíku? Nemocný buvol nebo zatoulaný kus dobytka, který se ztratil Indiánům?“

Všichni se vzpřímili v sedle, aby si prohlédli předmět, na který ukazoval Pavel. Po celou dobu jeli nehlubokými údolími pod ochranou tmy, ale právě v této chvíli vyjeli na kopec. Před nimi ležel dolík a v něm bylo to neznámé zvíře.

„Jeďme dál,“ řekl Middleton, „jsme dost silní, abychom se nemuseli bát nějakého zvířete nebo člověka.“

„Kdyby to nebyla věc morálně nemožná,“ vykřikl traper, který, jak čtenář už jistě zjistil, nebyl vždycky přesný při používání cizích slov, „kdyby to, jak říkám, nebyla věc morálně nemožná, řekl bych, že je to ten chlapík, co hledá plazy a hmyz – čili náš doktor.“

„Proč by to bylo nemožné? Copak jste mu neřekl, že má jít tímto směrem a pak se k nám připojit?“

„Jistěže jsem mu to řekl. Ale neřekl jsem mu, aby přinutil osla běžet rychleji, než běží kuň – máte pravdu – máte pravdu –“ traper se odmlčel, když bezpečně poznal doktora a jeho osla. „Máte pravdu, tohle je hotový zázrak. Co jenom dokáže strach! Tak co, přáteli, vy jste si musel jaksepatří pospíšet, že jste nás v tak krátké době předejel o tak velký kus cesty. Žasnu nad rychlostí vašeho osla.“

„Asinus je kaput,“ odpověděl smutně přírodovědec. „To zvíře poslouchalo na slovo, co jsme se rozešli. Teď ale nechce dál. Marná jsou má napomínání a všechny mé výzvy. Doufám, že v této chvíli nám nehrozí od divochů žádné nebezpečí?“

„To nemohu říci, to nemohu říci, mezi Izmaelem a Tetony se věci nevyvinuly tak, jak se měly vyvinout, nemohu proto ručit za to, že někdo z nás neztratí svůj skalp. To zvíře se zhroutilo! Vy jste je nutil, aby běželo rychleji, než může, a teď je jako utrmácený pes. I když jde člověku o život, nemá ztratit rozum a soucit.“

---

¹ Čtenáři, kteří četli mé předešlé knihy, v nichž traper vystupuje jako lovec a zvěd, snadno porozumí těmto narážkám. (Pozn. autora)

„Ukázal jste mi hvězdu a já myslel, že musím jet tím směrem co nejrychleji,“ odpověděl doktor.

„Vy jste si myslel, že se při takovém spěchu k té hvězdě dostanete? Jděte, jděte. Mluvíte o zvířatech velice učeně, ale tak se mi zdá, že o tom, jaká opravdu jsou, toho mnoho nevíte. Co byste dělal, kdybyste se teď měl dostat někam daleko, a to pěkně rychle?“

„Chyba spočívá v utváření čtvernožců,“ řekl doktor, jehož mírná povaha se začala při tolika urážlivých výtkách bouřit. „Kdyby Asinus měl místo dvou nohou otáčivé páky, byla by mu uspořena polovina námahy, jednak –“

„Dejte pokoj se svými otáčivými pákami, člověče. Utahaný osel je utahaný osel, a kdo říká něco jiného, je jeho bratr. Teď musíme, kapitáne, volit mezi dvěma zly: buď nechat tohoto člověka tady, nebo najít úkryt, kde by si osel odpočal. Nesmíme zapomenout, že doktor s námi prodělal mnoho dobrého i zlého a že ho jen tak nemůžeme pustit k vodě.“

„Vážený lovče!“ zvolal poděšený vědec. „Zapřísahám vás při všech tajných sympatiích naší společné přirozenosti, při všech skrytých –“

„Ze samého strachu začíná mluvit nesmysly! Člověk nemá opustit svého bližního v nouzi, a bůhví že jsem se ještě nedopustil tak hanebného skutku. Máte pravdu, přáteli, máte pravdu, musíme se všichni schovat, a to rychle. Ale co uděláme s oslem? Příteli doktore, opravdu vám tolik záleží na životě toho zvířete?“

„Je to můj starý a věrný služebník,“ odpověděl zkormouceně doktor, „velice by mě bolelo, kdyby se mu mělo stát něco zlého. Svažte mu nohy a nechte ho, ať si odpočine tady na trávě. Ručím za to, že ráno ho najdeme tam, kde jsme ho nechali.“

„A co Siouxové? Co se stane, jestli ti darebáci uvidí jeho uši? Vždyť mu trčí z trávy jako dvě divizny,“ poznamenal lovec včel. „Prošpikují ho šípky jako jehelníček jehlami a budou si myslet, že zabili otce všech králíků! Jisté ovšem je, že při prvním soustu přijdou na svůj omyl.“

Middleton, kterého už dlouhé řeči začaly dělat netrpělivým, se rozhodl zakročit. Nakonec se mu podařilo sjednat jakýsi kompromis. Mírného a unaveného Asina rychle svázali a uložili na zvadlou travu. Jeho pán byl přesvědčen, že ho za několik hodin najde na témže místě. Traper s tímto počínáním nesouhlasil. Několikrát opakoval, že nůž je jistější než provaz, ale doktorovy prosby a snad i tajný odpor, který v něm budila myšlenka, že by měli zvíře zabít, zachránily oslu život. Všichni šli potom hledat místo, kde by si mohli odpočinout.

Podle traperova odhadu ujeli od chvíle, kdy se dali na útěk, dvacet mil. Inez už nemohla dál a také silnější Ellen byla neobvyklou námahou vyčerpána. Middleton byl rád, že si odpočine, a i neúnavný Pavel ochotně přiznal, že mu odpočinek udělá dobře. Jen starý traper jako by necítil únavu. Ihned začali hledat místo, kde by se mohli ukrýt.

Šli až tam, kde se zvlněný povrch prémie změnil v širou rovnou pláň, která byla na míle a míle daleko porostlá jediným druhem trávy.

„Tady je to dobré,“ prohlásil traper, když přišli k okraji toho moře povadlé trávy. „Znám to tu, často jsem se tu schovával, někdy celé dny, když Indiáni lovíli v prerii buvolu. Trávou musíme jít velice opatrně, protože širokou stopu je dobře vidět a indiánská zvědavost je nebezpečný souseď.“

Jel před ostatními k místu, kde ostrá tráva, podobná orobinci, byla vysoká a hustá. Vjel do ní a řekl ostatním, aby po jednom jeli za ním, pokud možno v jeho šlépějích. Když urazili asi sto nebo dvě stě kroků, požádal Pavla a Middletona, aby jeli rovně dál. Sám sestoupil s koně a vrátil se stejnou cestou na místo, kde vjeli do trávy. Tam se snažil narovnat podupanou trávu a zahladit, pokud to bylo možné, všechny stopy, které mohly Indiány upozornit na to, že tudy někdo jel.

Ostatní zatím jeli pomalu dál, až pronikli trávou na míli hluboko. Zde našli vhodné místo. Sestoupili s koní a začali se chystat, že tu stráví zbytek noci. Za chvíli se k nim vrátil traper.

Uprchlíci rychle natrhali trávu a připravili pro Inez a Ellen pohodlné lůžko. Unavené dívky něco pojedly ze zásob, které prozířetelně s sebou vzali Pavel a traper, a šly si lehnout. Také Middleton a Pavel šli brzo spát, jen traper a přírodovědec zůstali sedět u chutného bizoního masa, které upekli při předcházející zastávce. Teď je jako obvykle jedli studené.

Doktor ze samého vzrušení nemohl usnout a traper se rozhodl, že zůstane vzhůru.

„Kdyby lidé, žijící v pohodlí a bezpečí, věděli, jaké útrapy a nebezpečí pro ně podstupuje přírodovědec,“ řekl doktor po chvíli mlčení, „stavěli by na jeho počest stříbrné sloupy a bronzové sochy.“

„Nevím, nevím,“ odpověděl jeho společník, „stříbra není nadbytek, alespoň ne v divočině, a ty vaše bronzové modly boží příkázání zakazuje.“

„Takový názor měli velicí židovští zákonodárci, ale Egypťané a Chaldejci, Řekové a Římané projevovali svou vděčnost sochami. Mnozí antičtí umělci dokonce za pomoci vědy a umění překonali dílo přírody a

dali lidskému tělu tak krásnou a dokonalou podobu, že něco podobného nenajdete ani u toho nejdokonalejšího živého exempláře kteréhokoliv druhu rodu *homo*.“

„Dovedou ty vaše modly chodit nebo mluvit nebo dovedou myslet?“ zeptal se traper opovrživě. „Vždycky jsem se vyhýbal hluku osad, plných lidského štěbetání, přesto však jsem někdy musel do města vyměnit kožky za olovo a prach. A tam jsem často viděl ty vaše voskové loutky v naparáděných šatech a se skleněnýma očima –“

„Voskové loutky!“ přerušil ho doktor. „To je zneuctění umění porovnávat ubohé výrobky z vosku se vznešenou krásou antických soch!“

„Zneuctěním je porovnávat dílo lidských tvorů s dílem přírody,“ odpověděl stařec.

„Vážený lovče,“ přírodovědec si odkašlal, „mluvme rozumně a přátelsky. Vy mluvíte o škvárech vyrobených nevzdělanými lidmi, kdežto já mám na mysli vzácné klenoty, které jsem měl štěstí vidět mezi drahocennými poklady starého světa.“

„Starý svět!“ odpověděl traper, „na ten naříkají všichni vyhladovělí ničemové, kteří od dob mého dětství přicházejí do této požehnané země. Mluví o *Starém* světě, jako by celý svět nebyl vznikl najednou a jako by příroda nebyla rozdala své dary všem stejně, spravedlivě a moudře. Jen kdyby je lidé dovedli správně využít.“

Doktor Battius viděl, že se s traperem těžko dohodne. Snažil se proto své stanovisko starci vysvětlit.

„Můj vážený příteli, označení Starý a Nový svět neznamená, že hory a údolí, skály a řeky na naší polovině zeměkoule nejsou fyzicky tak staré jako místo, kde nalézáme zbytky Babylónu. Znamená to prostě, že jeho duchovní existence se stářím nevyrovná jeho existenci fyzické nebo geologické.“

„Co to povídáte?“ stařec se tázavě podíval na přírodovědce,

„Prostě že nový svět není tak vzdělaný jako jiné země.“

„Tím líp, tím líp. Nejsem velkým obdivovatelem toho, čemu říkáte vzdělání, protože jsem shledal, že vzdělání nedělá lidi lepšími. Lidé překrucují a převracejí zákony přírody, aby je přizbůsobili své špatnosti.“

„Vážený lovče, vy mi nerozumíte. Mám na mysli počínání lidí, pokud se týče jejich každodenního vzájemného styku, jejich institucí a jejich zákonů.“

„A já tomu říkám zkrátka a dobře lehkomyšlnost a plýtvání.“

„Dobrá, budiž,“ doktor se už chtěl vzdát dalšího beznadějného vysvětlování. Pak ho ale napadlo, že by přece jenom mohl starce přesvědčit. Proto pokračoval: „Možná že jsem přehnal, když jsem řekl, že tato polokoule je svým vývojem stejně stará jako ta část světa, v níž leží Evropa, Asie a Afrika.“

„Je lehké říct, že borovice není tak vysoká jako olše, ale bylo by těžké to dokázat. Máte nějaký důvod pro tenhle svůj názor?“

„Důvodů je mnoho a velice pádných,“ odpověděl doktor nadšen. „Podívejte se na pláně Egypta a Arábie, jejich písčité pouště oplývají památkami, dokazujícími jejich starobylost. Kromě toho máme písemné zprávy o bývalé slávě a velikosti těchto zemí. Na tomto kontinentě však marně hledáme podobné důkazy vyspělé civilizace. Marně také hledáme sestupnou cestu, po níž by se byl ze své kulturní vyspělosti dostal do nynějšího stavu druhého dětství.“

„A co v tom všem vidíte?“ Traper dobře nerozuměl řeči svého společníka, chápal však, co asi chce doktor říci.

„Důkaz, že příroda nevytvořila tak obrovskou zemi proto, aby ležela tolik věků jako neobydlená poušť. To je morální stránka věci. Pokud jde o přesnější, geologickou stránku –“

„Vaše morální stránka je pro mě dost přesná,“ odpověděl stařec. „Myslím si totiž, že tohle všechno je jenom pýcha a pošetilost. Málo se vyznám v pohádkách o tom, čemu vy říkáte Starý svět, protože já jsem strávil život hlavně tím, že jsem neustále přírodu pozoroval a že jsem spíš uvažoval o tom, co jsem viděl, než o tom, co si někdo vymyslel. Nikdy jsem ale nebyl hluchý k slovům dobré knihy a mnoho dlouhých zimních večerů jsem strávil ve vigvamech Delawarů a naslouchal těm dobrým Moravským bratřím, když vykládali kmeni Lenapů o dějinách a učení starých časů. Rád jsem si poslechl po namáhavém lovu takovou moudrost! Často jsem o tom mluvil s Velkým hadem Delawarů, když jsme stopovali tlupu Mingů na válečné stezce nebo když jsme číhali na jelena. Pamatuju se, že jsem slyšel vyprávět o tom, že Svatá země byla kdysi úrodná jako údolí Mississippi, až sténala pod tíhou úrody obilí a ovoce. Potom ale na ni přišel trest a teď je z ní poušť.“

„To je pravda; avšak Egypt – ba velká část Afriky podává ještě nápadnější důkazy vyčerpanosti přírody.“

„Povězte mi,“ přerušil ho stařec, „je pravda, že v zemi faraónů pořád ještě stojí stavby, které se podobají špičatému kopci?“

„Je to pravda. Je to pravda, právě tak jako že příroda nikdy neodepře vybavit řezáky tvory zvané *mammalia*, rod *homo* –“

„To je opravdu podivuhodné. Jistě bylo třeba spousty lidí, aby něco takového postavili. Museli mít asi velkou sílu, a jak šikovní museli být! Jestlipak jsou takoví lidé v té zemi dodneška?“

„Vůbec ne. Velká část země je dnes poušť, a nebýt jedné velké řeky, nebylo by tam nic než poušť.“

„Řeky jsou požehnáním pro lidi, kteří obdělávají půdu. O tom se může přesvědčit každý, kdo prošel kraj mezi Skalistými horami a Mississippi. Ale jak si vy učenci vysvětlujete ty změny na tváři země a úpadek národů –“

„To je dlužno připsat morálním pří –“

„Máte pravdu – byly to jejich mravy; jejich špatnost a jejich pýcha a hlavně jejich rozhazovačnost. Ty to všechno způsobily! Teď poslouchejte, co starého člověka naučila zkušenost. Žil jsem dlouho, to dosvědčí tyto šedé vlasy a svrasklé ruce, i když snad mému jazyku chybí moudrost stáří. Viděl jsem mnoho lidských pošetilostí, protože lidská povaha je stejná, ať se člověk narodí v divočině nebo ve městě. Mému nedokonalému rozumu se vždycky zdálo, že přání člověka přesahují jeho nadání.“

„Ale výchova by mohla vymýtit zlé vlastnosti,“ řekl doktor.

„Dejte pokoj s výchovou! Byly doby, kdy jsem si myslel, že bych si mohl ochočit divoké zvíře a udělat si z něho společníka. Mnoho medvědů a mnoho kolouchů jsem vychovával téměř starýma rukama a dokonce jsem si představoval, že se změní a že se z nich stanou rozumné bytosti. A jak to dopadlo? Medvěd mě kousl a jelen mi utekl. Jestli tedy člověk je tak zaslepený ve své pošetilosti, že v ní pokračuje po celá staletí, čímž škodí hlavně sám sobě, máme stejný důvod myslet si, že páchal své zlé skutky tady jako v zemích, o nichž říkáte, že jsou tak staré. Rozhlédněte se kolem sebe, člověče: kam se poděl lid, který kdysi obýval tuto prérii, kde jsou králové a paláce, kde je bohatství této pouště?“

„Kde jsou monumenty, které by dokázaly pravdu tak nejisté teorie?“

„Nevím, čemu říkáte monument.“

„Lidskému dílu! Nádheře Théb a Balbeku¹ – sloupům, katakombám a pyramidám uprostřed písčitých pouští Východu, všem těm svědkům zašlých časů!“

„Zmizely. Čas byl pro ně příliš dlouhý. Proč? Čas je dílo boží a vytvořil je člověk. Toto místo, porostlé orobincem a trávou, na němž teď

---

¹ Starověké město v Sýrii, řecká Heliopolis. (Pozn. překladatele)

sedíme, bylo možná kdysi zahradou mocného krále. Osudem všech věcí je uzrát a zajít. Strom kvete, přinese plody, ty spadnou, shnijí, uschnou. I semeno přijde nazmar. Spočítejte léta v dřevě dubu nebo platanu, jdou jedno za druhým, až vám oči přecházejí, když chcete zjistit, kolik jich je. A přece musí uběhnout všechna čtyři roční období, aby peň obtočil sám sebe jednou z těch tenkých čárek nebo aby buvol změnil srst a jelen parohy. Co to všechno znamená? Ušlechtilý strom stojí v lese tisíc let, roste, je čím dál tím nádhernější a rozložitější. Jak ubohé jsou proti němu ty vaše sloupy! A až se jeho čas naplní, neviditelný vítr mu sedře kůru, dešť rozmočí jeho dřevo a hniloba pokoří jeho pýchu a srazí ho k zemi. Od té chvíle začne jeho krása hynout. Strom leží dalších sto let jako trouchnivější kmen, potom jako hromádka mechu a prstí – smutný obraz hrobu člověka. To je jeden ze skutečných monumentů. A potom nejchytřejší zvěd kmene Dakotů může celý život hledat místo, kde ten strom padl, a až se mu oči stářím zkalí, nebude o nic moudřejší, než když je poprvé otevřel. Člověk by si měl uvědomit, že neví všechno, a měl by být skromnější. A jakoby na posměch lidské domýšlivosti vyrostle z kořenů dubu borovice, léta hubená přicházejí po tučných a poušť se rozloží tam, kde kdysi byla zahrada. Neříkejte o světě, že je starý.“

„Příteli lovče nebo trapere,“ přírodovědec byl trochu zmaten prudkým útokem svého společníka, „vaše vývody, kdyby je svět uznal, žalostně by omezily úsilí rozumu a značně by zúžily hranice vědění.“

„Tím líp – tím líp. Já jsem se přesvědčil, že domýšlivý člověk nikdy není spokojen. Důkazy toho vidíme všude. Proč nemáme křídla holuba, oči orla, nohy losa, jestliže stvořitel chtěl, aby člověk byl dokonalý?“

„Jsou určité fyzické nedostatky, vážený trapere. Uznávám, že by měly být napraveny.“

„Dejte pokoj, vy byste je pěkně napravil svýma ubohýma rukama.“

Čas plynul a ti dva nepřestávali diskutovat. Traperovy argumenty však nakonec působily na doktorův nervový systém jako uspávací prostředek. A když se stařec chystal položit hlavu na svůj ranec, doktor unaven duševním kláním už klidně spal. Jeho spánek nerušila ani noční můra v podobě tetonských bojovníků a zkrvavených tomahavků.

KAPITOLA XXIII.

Zachraňte se, můj králi.

Shakespeare

Uprchlíci spali několik hodin. Traper se probudil první, třebaže šel spát poslední. Vstal, právě když na východě začalo svítat. Probudil ostatní a upozornil je, že musí být v pohotovosti. Zatímco se Middleton staral, aby dlouhá a namáhavá cesta, která čekala Inez a Ellen, byla pro obě mladé ženy co nejpohodlnější, traper s Pavlem připravovali snídani. Za chvíli všichni seděli u chutného a výživného jídla.

„Až se dostaneme do lovišť Pawneeů, najdeme tučnější buvoly s chutnějším masem a větší hojnost zvěře. Nic nám tam nebude chybět. Možná že ulovíme dokonce bobra a že si pochutnáme na jeho ocase.¹ Je to vzácná lahůdka.“ Traper podal Inez kousek výtečné zvěřiny na talířku vyřezaném z rohu. Byl to talířek, ze kterého nikdo nikdy kromě trapera nejedl.

„Jakým směrem teď chcete jít, když už jsme jednou unikli těm honícím psům?“ zeptal se Middleton.

---

¹ Američtí lovci pokládají bobří ocas za velmi výživné jídlo. (Pozn. autora)

„Kdybych směl radit,“ řekl Pavel, „doporučil bych, abychom se hleděli dostat k nějaké řece a co nejdřív se po ní pustili. Kdybych měl nějaký pořádný strom, vydlabal bych vám za den a za noc kánoi. Ellen je docela šikovná děvče, ale závodní jezdčyně z ní nebude. Bylo by pohodlnější urazit šest nebo osm set mil v kánoi než skákat jako losi. Kromě toho na vodě nezůstanou stopy.“

„Na to bych nepřísahal,“ odpověděl traper, „někdy mě napadlo, že Indián by našel stopu i ve vzduchu.“

„Middletone, podívej se, jak krásné je nebe!“ zvolala náhle Inez.

„To je nádhera! Vidíš ten jasně červený pruh? A tamhle je ještě červenější. Nepamatuji se, že bych kdy viděl nádhernější východ slunce!“ Middleton byl nadšen.

„Východ slunce!“ pomalu opakoval stařec, zvolna vstal a napřímil se. Ani on nemohl odtrhnout oči od měnící se barevné nádhery na nebeské klenbě. „Východ slunce! Takový východ slunce se mi nelíbí. Ti darebáci nás pěkně doběhli! Prérie hoří!“

„Bože na nebi, zachraň nás!“ vykřikl Middleton a pln hrůzy z hrozícího nebezpečí přitiskl Inez k sobě. „Nesmíme ztrácet čas, škoda každé vteřiny. Utíkejme!“

„Kam?“ zeptal se stařec a klidně mu nařídil, aby se zastavil. „V té spouště trávy a orobince jsme jako loď na širém moři. Jediný krok nesprávným směrem by nás mohl všechny zahubit. Člověk nesmí jednat zbrkle, mladý důstojníku. Nebezpečí nikdy není tak blízko, aby nemohl použít rozumu.“

„Ze zkušenosti vím, že kdyby tahle suchá tráva chytla, včela by vyletěla výš než jindy, jen aby jí plameny nesežehly křídla,“ Pavel Hover se starostlivě rozhlédl kolem. „Proto, dědo, souhlasím s kapitánem a myslím, že bychom měli nasednout na koně a co nejrychleji pryč!“

„Mýlíte se, mýlíte se, člověk není zvíře, aby se řídil pudem. Co má udělat, nemůže vyčenichat z pachu ve vzduchu ani určit podle nějakého zvuku. Musí se dobře dívat, všechno rozumně zvážit a pak udělat závěr. Pojdte se mnou, nalevo je malá vyvýšenina, z ní se pořádně rozhlédneme.“

Traper bez dalších řečí zamířil k místu, na které ukázal. Všichni jeho poděšení společníci šli za ním. Člověk méně zkušený by tu vyvýšeninu sotva objevil. Na první pohled vypadala jako trochu vyšší porost. Když k ní došli, chvíli ušlapávali trávu, která Middletonovi a Pavlovi sahala až nad hlavu. Teprve potom se mohli rozhlédnout po hořící prérii.

Byl to děsivý pohled. Ačkoliv už svítalo, nebe bylo čím dál tím

rudější. Na okraji prémie chvílemi vyšlehla jasná záře, zlostná a hrozivá. Traperova nehybná tvář byla stále starostlivější. Požár jako hořící pás obepnul místo, kde uprchlíci našli své útočiště.

Traper pohlédl směrem, odkud se požár šířil nejrychleji a pokýval hlavou:

„Sami sebe jsme klamali, když jsme věřili, že jsme Tetonům unikli. Tohle je dostatečný důkaz, nejen že věděli, kde jsme, ale že nás chtěli vykourit jako dravá zvířata z doupěte. Ti ďáblové zapálili všechno kolem a my jsme teď obklíčeni ohněm jako ostrov vodou.“

„Sedněme na koně a jed'me,“ vykřikl Middleton. „Copak život nestojí za to, aby si ho člověk snažil zachránit?“

„Kam chcete jet? Je tetonský kůň salamandr, aby dovedl jen tak proletět plameny, nebo si myslíte, že pánbůh kvůli vám ukáže svou moc jako ve starých dobách a provede vás bez úhony tímhle hořícím peklem? Kromě toho prerii obklopili Siouxové. Máme je kolem sebe, jsou na všech stranách. To bych je nesměl znát.“

„Vjedeme mezi ně a uvidíme, co dovedou,“ nechtěl si dát říct mladý muž.

„To se krásně řekne, ale jak to dopadne? Ať vám řekne lovec včel, co si o tom myslí.“

„V téhle věci, dědo, jsem na kapitánově straně. Rozhodně jsem pro to, co navrhuje, i kdybych se měl dostat do tetonského vigvamu. Je tady Ellen, která –“

„Co by vám byla platná, co by vám byla platná vaše statečnost,“ nedal lovcovi včel domluvit traper, „když byste museli zvítězit nejen nad ohněm, ale i nad lidmi. Rozhlédněte se kolem sebe, přátelé. Kouř vám jasně říká, že se odtud dostaneme, jedině když prorazíme ohnivý pás. Podívejte se sami, podívejte se sami, a jestli najdete jedinou mezeru, půjdu za vámi.“

Když se uprchlíci pořádně rozhlédli, museli uznat, že je jejich situace zoufalá. Obrovské sloupy kouře se valily po prerii a kolem celého obzoru houstly v ponuré mraky.

„To je strašné!“ Middleton objal chvějící se Inez.

„Brány nebes jsou otevřeny všem, kdo pevně věří,“ zašeptala zbožná Inez.

„Taková odevzdanost do rukou osudu, to je opravdu k zbláznění! Jsme přece chlapi. Musíme bojovat o svůj život! Tak co, sedneme na koně a projedeme plameny, nebo tu budeme stát a dívat se?“ zeptal se horkokrevný Middleton.

„Jsem pro to vyrojít se a vylétnout dřív, než nám bude v tomhle úlu moc horko,“ odpověděl lovec včel. „Musíte uznat, dědo, že takhle se z nebezpečí nedostaneme. Jestli budeme ještě chvíli otálet, budeme se podobat mrtvým včelám kolem úlu, když je vykuřují, aby vybrali med. Když se oheň jednou pořádně zakousne do préríjní trávy, kdo si nepospíší, neuteče mu.“

„Myslíte, že lidská noha je rychlejší než oheň v prérii?“ stařec opovržlivě ukázal na hustou suchou trávu kolem. „Kdybych jenom věděl, na které straně ti ničemové jsou!“

„Co vy tomu říkáte, příteli doktore?“ vyděšený Pavel se bezradně obrátil na přírodovědce. „Co tomu říkáte? Můžete poradit, když nám jde o život?“

Přírodovědec stál, zápisník v ruce, a soustředěně pozoroval to strašlivé divadlo, jako by požár byl založen jen proto, aby byl vyřešen nějaký obtížný vědecký problém. Vyrušen Pavlovou otázkou se klidně obrátil na traperu a zeptal se s nanejvýš pobuřujícím nepochopením zoufalé situace:

„Vážený lovče, viděl jste často podobné prizmatické úkazy?“

Pavel ho surově přerušil a vytrhl mu z ruky zápisník. Než měl doktor kdy protestovat proti takovému nepřekněnému chování, stařec jako by se náhle rozhodl.

„Je čas něco udělat,“ řekl. Tím zamezil hádce, která hrozila vypuknout mezi doktorem a lovcem včel. „Je čas nechat knihy na pokoji, přestat naříkat a rozhodnout se, co dál.“

„Vzchopil jste se příliš pozdě, nešťastný starče,“ vykřikl Middleton, „oheň je na čtvrt míle od nás a vítr ho sem žene strašlivou rychlostí.“

„Oheň! Z ohně si málo dělám. Kdybych věděl, jak vyzrát na lživé Tetony, tak jako vím, jak vyzrát na oheň, byli bychom zachráněni. Tomuhle říkáte oheň? Kdybyste byl vidě! to, co jsem já viděl na východě, kdy se z hor staly kovářské výhně, pak byste se teprve naučil bát se ohně a být vděčný za to, že vás nezahubil. Pojd'te, chlapci, pojd'te, je čas něco dělat a přestat mluvit. Tamhle ten plamen, co se tak kroutí, se sem opravdu blíží jako klusající los. Vytrhejte tuhle krátkou, zvadlou trávu, ať je tu kolem nás jen holá zem.“

„Myslíte, že tenhle dětský způsob nám pomůže?“ zeptal se hněvivě Middleton.

Po starcově tváři přeletěl slabý úsměv.

„Váš dědeček by řekl, že když je nepřítel blízko, vojákovi nezbyvá než poslechnout.“

Kapitán se beze slova přidal k Pavlovi, který už začal vytrhávat suchou trávu. I Ellen se dala do práce, ba i Inez pomáhala, třebaže žádná z nich nevěděla, proč to dělají. Za několik okamžiků vytrhali trávu na místě, které mělo nějakých dvacet stop v průměru. Na jeden konec tohoto malého prostranství odvedl traper ženy a nařídil Middletonovi a Pavlovi, aby pokryli jejich lehké a snadno hořlavé šaty příkrývkami. Potom utrl hrst nejsušší trávy a položil ji na pánvičku ručnice. Stiskl spoušť, z křesadla vyletěla jiskra a suchá stébla se ihned vzňala. Položil plamének do trávy, ustoupil do středu kruhu, kde už byla jenom holá půda, a trpělivě čekal.

Plíživý živel se chtivě zmocnil nové potravy a za chvíli začaly rozeklané plameny olizovat trávu, jako když jazyky pasoucího se dobytka hledají nejkřehčí stébla.

Stařec zvedl prst, zasmál se svým zvláštním tichým smíchem a řekl: „Teď uvidíte, jak se dovede oheň poprat s ohněm! Ach bože! Kolikrát jsem si takhle vypálil stezku, poněvadž jsem byl líný prodírat se hustým podrostem!“

„Ale není to nebezpečné?“ zeptal se užaslý Middleton. „Nepřivádíme tím oheň blíž k sobě, místo abychom mu unikli?“

„Copak vy tak lehce chytnete? Váš dědeček měl odolnější kůži než vy. Uvidíte, že se všichni dožijeme chvíle, kdy se dozvíme, jak to dopadlo. Všichni se toho dožijeme.“

Zkušený traper měl pravdu. Když oheň nabyl na síle, začal se šířit na tři strany. Na čtvrté straně pomalu dohasínal, poněvadž zde nenašel potravu. Zlostně hučící plameny spálily všechno před sebou a za sebou nechávaly černou, doutnající zem. Postavení uprchlíků by stále ještě bylo nebezpečné, kdyby se prostranství ve chvíli, kdy je obklíčily plameny, nebylo zvětšilo. Ale tím, že postoupili k místu, kde traper zapálil trávu, vyhnuli se žáru. Za několik okamžiků oheň začal ustupovat na všech stranách. Uprchlíci byli zahaleni oblaky kouře, ale před přívalem ohně, který se stále ještě zuřivě valil dál, byli naprosto bezpečni.

Dívali se na traperův prostý trik se stejným údivem, s jakým Ferdinandovi dvořané žasli, když Kolumbus postavil vejce na špičku.

„Úžasné!“ prohlásil Middleton nadšeně. „Ruka, která tohle provedla, by měla být nesmrtelná!“

„Dědo!“ Pavel si vjel prsty do rozčuchaných vlasů, „sledoval jsem mnoho divokých včel až k jejich hnízdu, vím taky něco o tom, co je to les, ale tohle, to je jako vytrhnout sršni žihadlo, a přitom se ho ani nedotknout!“

„Dobrá, dobrá,“ odpověděl stařec, který, sotva minula první radost z úspěchu, už na svůj čin nemyslel. „Teď je třeba připravit koně. Musíme alespoň půl hodiny počkat, až země vychladne, protože tihle neokovaní tetonští koně mají nohy citlivé jako bosé děvče.“

Middleton a Pavel, kteří viděli v té neočekávané záchraně úplné zmrtvýchvstání, trpělivě čekali, až uplyne čas, určený traperem. Teď už mu věřili bez výhrad. Doktor sebral zápisník (byl trochu poškozený, protože padl do doutnající trávy) a začal zaznamenávat všechny změny světla a stínu, které pokládal za přírodní jev.

„Pojďte se podívat, chlapi,“ řekl traper, když dlouho pozoroval skulinami v kouřových mračnech préríi, „máte mladé oči, jsou jistě lepší než můj mizerný zrak.“

„Vidíte Indiána?“ zeptal se netrpělivý Middleton.

„Indián nebo běloch, na tom přece nezáleží. Jsou jen lidé dobří a lidé zlí.“

„Ale to, co jste viděl – to byl Sioux?“

„Ale kam spěje Amerika? Kde to všechno skončí, to ví jen pánbůh. Jak byla krása divočiny zohyžděna během dvou generací! Po celé zemi jsou rozeseta města, vesnice, farmy, silnice, kostely, školy a podobné moderní vynálezy. Zažil jsem doby, kdy několik Indiánů, hulákajících podél hranic, vyvolalo mezi bílými úplnou paniku. Muži museli být ozbrojeni, vojáci museli přijít na pomoc až bůhvíodkud, lidé se modlili, ženy se třásly strachem a málokdo spal klidně, když byli Irokézové na válečné stezce a prokletý Mingo vzal do ruky tomahavk. A teď? Amerika posílá své lodi do cizích krajů, aby tam bojovaly. Děť je víc, než bylo kdy ručnic, vycvičených vojáků jsou desetitisíce. Takový je rozdíl mezi tím, co bylo a co je dnes, přátelé. Teď vypadám ubohý a sešlý, ale tohle všechno jsem prožil!“

„Když jste nám teď tak podrobně vyložil všechny tyhle věci, mohl byste nám určit směr letu a roj by se mohl zvednout. Ellen začíná mít strach ze Siouxů.“

„Cože?“

„Povídám, že Ellen začíná mít strach, a poněvadž kouř se zvedá, bylo by moudré jet dál.“

„Ten chlapec má pravdu. Zapomněl jsem, že kolem nás všechno hoří a že Siouxové čekají jako hladoví vlci. Ale když starý člověk začne vzpomínat na dávné časy, zapomíná na přítomnost. Máte pravdu, děti, je čas dát se na cestu. Teď budeme muset vzít rozum do hrsti. Není těžké vyžrát na oheň, je to jenom rozružený živel. Horší je zmást šedého

medvěda, který jde po vaší stopě. To zvíře totiž vede i zaslepuje jeho pud. Ale oklamat Tetona, to je ještě horší, protože Indián se neřídí jenom pudem, ale i rozumem.“ Traper dal znamení, aby nasedli na koně, a vyzval doktora, aby si vzal jeho koně. Sám prý půjde pěšky.

„Nejsem zvyklý cestovat na cizích nohách,“ vysvětloval své rozhodnutí, „mé nohy se unaví, když nic nedělají. Možná že se budeme muset co nejdříve dostat z dosahu nepřátel a v takovém případě se koni jde líp s jedním jezdcem na hřbetě než se dvěma. Pokud jde o mne, málo na tom záleží, jestli můj život bude o den kratší nebo delší! Ať si Tetoni vezmou můj skalp, jestli je to vůle boží. Přijdou jenom na to, že je pokryt šedými vlasy. Mě už žádná lidská lest nemůže připravit o to, co jsem se naučil.“

Nikdo z netrpělivých starcových posluchačů neměl, co by řekl k traperovým úvahám. Doktor sice tiše naříkal nad ztrátou Asina, ale nakonec se uklidnil: bude-li naspěch, najde se na hřbetě některého z koní místo i pro něho. A tak za několik okamžiků lovec včel hlučně oznámil, že jsou všichni připraveni vyrazit.

„Teď se dívejte pořád k východu,“ stařec vykročil první a vedl ostatní přes zčernalou a pořád ještě dýmající prérii, „nemusíte se bát, že vám při jízdě po takovéhle cestě nastydnou nohy. Jen se dívejte pořád k východu. Až uvidíte mezerami v kouři lesklou bílou plochu, třpytící se jako plát tepaného stříbra, bude to voda. Tam někde teče krásná řeka, myslím, že jsem ji zahlédl, ale pak jsem myslel na jiné věci, a tak se mi ztratila. Je široká a teče rychle. Snad tam uvidíme úrodnější kraj, jen stromy tam nejsou. A bez nich není krásy a sklizně. Dívejte se tedy pozorně, až uvidíte ten pruh třpytící se vody. Nebudeme mít pokoj, dokud mezi cestou, kudy jdeme, a Tetony nepoteče řeka.“

Traperovi společníci jeli teď mlčky. Stařec jim připomenul, že musí zachovat největší opatrnost, až vjedou do mraků kouře, které se valily po prérii jako hustá mlha, zejména tam, kde oheň narazil na nahodilou kaluž stojaté vody.

Ujeli asi míli, ale řeku nezahlédli. V dálce stále ještě zuřil oheň. První kouř požáru vítr sice rozvál, ale nad plání se válely nové kotouče dýmu a bránily rozhledu. Traper trochu zneklidněl. Jeho společníci to zpozorovali a napadlo je, že si asi neví rady. Stařec se zastavil, postavil ručnici na zem a zamyšleně se zadíval na předmět u svých nohou. Middleton s ostatními uprchlíky popojel k němu a zeptal se, proč nejde dál.

„Podívejte se,“ odpověděl traper a ukázal na napolo shořelou

zdechlinu koně v mělkém dolíku. „Tady vidíte, co dokáže préríjní požár. Půda je tu vlhká, proto zde byla tráva vyšší než jinde. Požár překvapil to ubohé zvíře ve spánku. Podívejte se, co z něho zbylo: pár kostí, ohořelá kůže a vyceněné zuby. Ani tisíc zim by nedokázalo to, co dokáže takový požár za minutu.“

„Stejný osud mohl potkat i nás, kdyby nás byl oheň přepadl ve spánku,“ řekl Middleton.

„To bych netvrdil, to ne. Ne snad, že by člověk nehořel stejně dobře jako trouď, ale má víc rozumu než kůň, líp se dovede vyhnout nebezpečí.“

„Možná tedy, že ten kůň byl mrtvý, jinak by byl snad taky utekl.“

„Vidíte stopy ve vlhké půdě? Tady se otiskla jeho kopyta, a tady jsou otisky mokasínů! Majitel koně se snažil ze všech sil dostat ho odtud, ale kůň se ohně strašně bojí a vzpouzí se.“

„To je dobře známá věc. Ale kde je jezdec? Kde je?“

„To je ta záhada,“ odpověděl traper a sehnul se, aby si podrobněji prohlédl stopy. „Ano ano, není pochyb, že se mezi těmi dvěma odehrál urputný zápas. Jezdec se usilovně snažil koně zachránit, ale oheň se šířil rychle. Jinak by se mu to bylo možná podařilo.“

„Podívejte se, dědo,“ přerušil ho Pavel a ukázal na místo nedaleko, kde byla půda sušší, a proto i tráva méně bujná. „Tamhle leží druhý kůň.“

„Ten chlapec má pravdu. Je možné, že by se Tetoni chytli do vlastní léčky? To se stává a tady je výstraha všem loztrům. Podívejte se, tohle je železo – postroj toho koně, to je výrobek bělochů – určitě to tak bylo – určitě to tak bylo – tlupa těch darebáků slídila po nás v trávě, jejich přátelé zatím zapálili prérii a takhle to dopadlo. Ztratili koně a mohou mluvit o štěstí, jestli jejich duše teď nejsou na cestě do indiánského nebe.“

„Mohli udělat to, co vy,“ poznamenal Middleton, když pomalu jeli dál. Blížili se k druhé zdechlině koně, která jim ležela přímo v cestě.

„Nevím, nevím. Každý Indián nemá ocílku a křesadlo nebo tak dobrou pánvičku, jako je tahle má stará přítelkyně. Rozdělat oheň dvěma dřívky trvá dlouho. A na nějaké úvahy nebo vynálezy bylo málo času, zejména tady. Vidíte, jak se tamhle žene plamen jako po čáře, jako by mu cestičku střelným prachem posypal. Oheň se tudy přehnal teprve před několika minutami. Bylo by dobře prohlédnout si prach na pánvičce. Ne že bych měl chuť bojovat s Tetony, bůh chraň! Ale když už není vyhnoutí, líp vystřelil první.“

„To bylo divné zvíře, dědo,“ řekl Pavel, když si prohlédl druhou zdechlinu. Ostatní se ani nezastavili, poněvadž se nechtěli zdržovat. „To je nějaký podivný kůň. Nemá ani hlavu, ani kopyta.“

„Oheň pracuje důkladně,“ odpověděl traper a snažil se v mezerách valícího se kouře uvidět, co se děje před nimi. „Netrvalo by dlouho a upekli by vám celého buvola. Z kopyt a rohů by zůstal jen bílý popel. Styd' se, styd' se, Hektore. To kapitánovo štěně je ještě mladé a nezkušené, a kdybych to směl říct, nevychované. Ale takový pes jako jsi ty, Hektore, si dělá jenom ostudu, když cení zuby a vrčí na upečenou koňskou mrchu, jako by objevil stopu šedého medvěda.“

„Říkám vám, dědo, tohle není kůň. Nemá ani kopyta jako kůň, ani koňskou hlavu nemá a tohle se moc nepodobá koňské kůži.“

„Cože? Tohle že není kůň? Když se jedná o včely a o duté stromy, máte dobré oči, milý chlapče, ale –“ stařec se zarazil, „– namouduši, ten hoch má pravdu! Kdo by řekl, že já si jednou spletu buvolí kůži, i když spálenou a scvrklou, s koňskou zdechlinou! Ach bože, byly doby, přátelé, kdy bych byl poznal, co je to za zvíře, na dálku, na jakou lidské oko dohlédne, a přesně bych vám byl řekl, jakou to zvíře má barvu, kolik mu je let a jakého je pohlaví.“

„To byla pro vás neocenitelná výhoda, vážený lovče,“ poznamenal přírodovědec, který pozorně naslouchal, „člověk, který dovede v poušti takto rozeznávat, ušetří si mnohou namáhavou cestu a často i dotazy, na které obyčejně ani odpověď nedostane. Povězte mi, prosím, byla neobyčejná znamenitost vašeho zraku tak dalekosáhlá, aby vám umožnila určit *řád* nebo *genus* těch zvířat?“

„Nevím, čemu říkáte *řád* nebo *genius*.“

„Ne?“ přerušil ho lovec včel trochu pohrdavě. „Teď jste, dědo, přiznal, že neovládáte pořádně svou mateřskou řeč. To bych byl od tak zkušeného a rozumného člověka nečekal. Slovem *řád* chtěl náš přítel říct, jestli chodí v neuspořádaných hejnech, jako když roj letí za královnou, nebo jestli chodí řadou, jako buvoli po prérii, jeden za druhým. A *genius*, to je velice používané slovo. U nás je jeden kongresman a jeden chlapík, který umí dobře mluvit, ti dva vydávají spolu noviny. Říká se jim *geniové*, poněvadž jsou jaksepatří mazaní. Tak to asi myslí doktor, jak tomu rozumím, protože on málokdy řekne něco, co by nemělo nějaký pozoruhodný význam.“

Když Pavel skončil tento velice chytrý výklad, podíval se na Ellen, jako by chtěl říci: „Vidíš, i když nejsem učenec, hlupák nejsem.“

Ellen obdivovala u Pavla všechno kromě jeho učenosti. Byl upřímný,

nebojácný a příjemný. A to stačilo, aby ho měla ráda. Co věděl a co ne, to ji nezajímalo. Dívka se teď začervenala a rychle poznamenala, jako by chtěla zamluvit Pavlovo zmatené povídání:

„Tak přece jenom to není kůň?“

„Je to buvolí kůže,“ řekl traper, jemuž Pavlovo vysvětlení bylo stejně záhadné jako doktorova řeč, „buvolí kůže srstí dospod. Oheň se přes ni přehnal, jak vidíte, ale protože byla vlhká, nechytla. Není to dlouho, co to zvíře bylo zabito. Možná že je tu pořád ještě někde kousek masa.“

„Nadzvedněte kůži, dědo,“ řekl Pavel jako člověk zvyklý poroučet. „Jestli tam zbyl kousek hrbu, bude pěkně upečený, mohl by nám přijít k chuti.“

Stařec se upřímně zasmál nápadu svého společníka. Strčil nohu pod kůži, ta se pohnula a zpod ní vyskočil indiánský bojovník.

KAPITOLA XXIV .

*Rád bych, aby se už šlo spát, Jindro,
a všechno bylo v pořádku.*

Shakespeare

Před udivenými uprchlíky stál mladý Pawnee, s nímž se už jednou setkali. Také on jako by překvapením oněměl. Údiv mladého bojovníka nebyl však tak velký jako úžas bělochů. Když si prohlédl vyjevené obličejy uprchlíků, zadíval se do nehybné traperovy tváře. První přerušil ticho doktor Battius: „*Rád – homo, genus – primates, species – prerie!*“

„Ano, ano, a je po tajemství,“ starý traper pokýval hlavou, jako by sám sobě blahopřál k rozřešení nějaké spletité záhady. „Ten chlapec se schoval v trávě, a když ho oheň překvapil ve spánku a když ztratil koně, musel, aby se zachránil, vlézt pod čerstvou buvolí kůži. Nebyl to špatný nápad. Neměl asi prach a křesadlo, aby kolem sebe zapálil trávu. Vidím, že je to chytrý mladík, bylo by dobře, kdyby jel s námi. Promluví si s ním. Můj bratr je opět vítán,“ pokračoval jazykem, kterému Pawnee rozuměl. „Tetoni ho chtěli vykourit jako mývala.“

Mladý Indián pokládal pod svou důstojnost dát najevo, že ví, jaké nebezpečí mu hrozilo. Svrátil čelo a řekl jenom:

„Tetoni jsou psi. Jak uslyší válečný pokřik Pawneeů, začne celý

národ výt.“

„To je pravda. Ti darebáci jdou po naší stopě a jsem rád, že jsem potkal bojovníka s tomahavkem v ruce, který je nenávidí. Povede můj bratr mé děti do své vesnice? Jestli Siouxové půjdou za námi, mí mladí muži mu pomohou s nimi bojovat.“

Než mladý Pawnee odpověděl, znovu se podíval z jednoho cizince na druhého. Nejdéle spočinul jeho pohled plný obdivu na krásné Inez. Ještě nikdy se nesetkal na prérii s tak hezkou ženou. Když však zpozoroval, že uvedl dívku do rozpaků, sklopil zrak, položil ruku na prsa a skromně odpověděl:

„Můj otec bude vítán. Mladí muži mého kmene budou lovit s jeho syny. Náčelníci budou kouřit s Šedou hlavou. Dívky z kmene Pawneeů budou zpívat jeho dcerám,“

„A co když se potkáme s Tetony?“ Traper chtěl důkladně poznat i odpověď na tuto důležitou otázku.

„Nepřítel Dlouhých nožů pozná, co dovedou Pawneeové.“

„To je v pořádku. Teď bych se chtěl se svým bratrem poradit, abychom nešli křivou stezkou, ale aby naše cesta do vesnice byla rovná jako let holubů.“

Mladý Pawnee projevil souhlas a poodešel za starcem stranou. Traper nechtěl, aby je všetečný Pavel nebo roztržitý přírodovědec rušili. Po krátké poradě traper sdělil svým druhům něco z toho, o čem se s indiánským bojovníkem radili.

„Ano, nemýlil jsem se. Tento hezký mladý bojovník – opravdu je hezký, i když z toho jeho malování jde hrůza – mi řekl, že stopoval Tetony. Pawneeové nebyli dost silní, aby Tetony, kteří sem přišli lovit buvoly, napadli. Poslali proto pro pomoc. Ten chlapec neví, co to je strach. Docela sám se potloukal v blízkosti těch tetonských darebáků, až se musel stejně jako my ukryt v trávě. Ještě něco mi řekl, přátelé. A to jsem slyšel moc nerad. Ten lišák Mátorí, místo aby se serval s Izmaelem, spolčil se s ním. A teď jsou nám obě ty bandy v patách. Chtějí nás obklíčit a pobít.“

„Jak ví ten Indián, že je to všechno pravda?“ zeptal se Middleton.

„Cože?“

„Jakým způsobem se dozvěděl, že to tak je?“

„Jakým způsobem! Myslíte, že potřebuje noviny a bubeníka, aby mu řekli, co se děje na prérii? Žádná klepna, která dům od domu drbe o své sousedce, nerozšiřuje jazykem zprávy tak rychle, jako tihle lidé znameními, kterým rozumějí jen oni sami. To je *jejich* učenost, kterou

získali ve volné přírodě a ne ve školních škamnách. Na to můžete, kapitáne, vzít jed, že to, co říká, je pravda.“

„Na to bych byl taky ochoten přísahat,“ řekl Pavel. „Je to rozumné, proto to musí být pravda.“

„Opravdu byste na to mohl přísahat, hochu. Říkal taky, že mě mé staré oči tentokrát nezklamaly a že tamhle, asi půl míle odtud, je řeka. Vidíte, že oheň řádil nejvíc v této části, naše cesta je zahalena kouřem. Souhlasí také s tím, že je třeba, aby naši stopu zahladila voda. Musíme tu řeku položit mezi sebe a oči Siouxů, a když se pořádně přičiníme, dostaneme se do vesnice Vlků.“

„Budeme-li jenom mluvit, nedostaneme se ani o krok dál,“ řekl Middleton. „Jedme.“

Stařec souhlasil a všichni se znovu chystali pokračovat v cestě. Pawnee si přehodil přes ramena bizoní kůži a šel v čele. Neustále se však ohlížel na Inez.

Asi za hodinu uprchlíci dorazili ke břehu řeky. Byl to jeden ze sta vodních toků, které se vlévají do řeky Missouri nebo Mississippi. Řeka nebyla hluboká, ale kalná a prudká.

Oheň sežehl půdu až ke břehu. Z vody, která byla teplejší než chladný ranní vzduch, vystupovala pára a mísila se s kouřem zuřícího ohně, a tak nebylo hladinu řeky skoro ani vidět. Traper měl z toho radost, a když pomáhal Inez sestoupit na břeh řeky, řekl:

„Ti darebáci doběhli sami sebe! Byl bych asi sám zapálil prérii, kdyby mi ti lotři nebyli ušetřili námahu. Kdysi se takové věci dělaly s úspěchem. Jen se nebojte seskočit s koně. Na druhý břeh máme ani ne čtvrt míle, potom už se nemusíme bát, že tak lehce najdou naše stopy.“

Pavel pomohl Ellen sestoupit s koně a teď tu stál a zklamaně si prohlížel holé břehy řeky. Nerostly tu ani stromy, ani keře, jen tu a tam bylo vidět osamělý nízký keř, na němž by člověk stěží našel tucet prutů dost silných, aby si z nich udělal hůl.

„Poslyšte, dědo,“ řekl rozmrzele lovec včel, „je hezké mluvit o druhém břehu téhle říčky nebo potoka nebo jak tomu říkáte, ale podle mého názoru by to musela být moc dobrá puška, aby dostřelila na druhou stranu – totiž aby z ní člověk trefil Indiána nebo jelena za řekou.“

„To je pravda, to je pravda, ale tahle má ručnice to dokázala, když bylo třeba, a na stejně velkou vzdálenost.“

„A vy chcete vystřelit Ellen a kapitánovu paní přes řeku nebo ji mají přeplavat jako pstruzi s ústy pod vodou?“

„Nemohli bychom ji přebrodit?“ zeptal se Middleton. Také on měl

starost, jak se jeho žena dostane na druhou stranu.

„Jakmile tu řeku začnou nad jejím horním koncem hory napájet bystřinami, je to rychlý a mohutný proud. Kdysi jsem přešel její písčité dno a ani kolena jsem si nezmácel. Máme přece koně Siouxů. Ručím vám za to, že budou plavat jako jeleni.“

„Dědo,“ řekl Pavel a vjel si prsty do vlasů, jak to dělal, když si s něčím nevěděl rady, „kdysi jsem plaval jako ryba a dovedl bych to zas, kdyby bylo třeba. Také z chladné vody si nic nedělám, mám ale starost, jestli se Nelly udrží na koni, když před jejíma očima bude voda vířit jako v mlýnské strouze.“

„Ten hoch má pravdu. Musíme si něco vymyslet, nebo se přes řeku nedostaneme.“ Traper se obrátil na Pawneeho a vysvětlil mu, jaké mají obtíže s přepravou žen. Mladý bojovník naslouchal s vážnou tváří. Pak shodil s ramen bizoní kůži a hned se dal do práce. Stařec, který pochopil, co má Indián v úmyslu, mu přitom pomáhal.

Za chvíli byla kůže pomocí jelenicových řemenů a dřevěných hůlek napnuta. Indián z ní udělal něco, co se ze všeho nejvíc podobalo otevřenému deštníku. Když byl tento jednoduchý dopravní prostředek hotov, stařec s Indiánem jej položili na vodu. Inez i Ellen se bály, že se podivné plavidlo potopí, a teprve když Middleton s Pavlem zjistili, že unese daleko větší náklad, dívky se rozhodly svěřit se té křehké loďce.

„Ať nám Pawnee dělá lodivoda,“ řekl traper. „Má ruka už není tak pevná, jako bývala, ale on má ruce jako větve bílého ořešáku. Klidně se mu svěřte.“

Kapitánovi a lovci včel nezbylo než se nečinně dívat, zda se Inez s Ellen dostanou na druhý břeh. Pawnee si bez rozmýšlení vybral koně, který patřil Mátorímu, vyskočil na něj a vjel do řeky. Konec oštěpu prostrčil kůži, plavidlo stočil proti proudu, pobídl koně a pustil se přes řeku. Middleton a Pavel jeli za ním. Za chvíli Inez s Ellen bez nejmenší nehody přistály na druhé straně. Když vystoupily na břeh, mladý Indián si hodil kůži přes rameno, hůlky strčil pod paži a beze slova se vrátil pro zbytek skupiny.

„Teď vím, příteli doktore, že tohle je čestný Indián,“ řekl stařec, když viděl, že se Pawnee znovu ponořil do řeky. „Vypadá poctivě, ale vítr není tak potměšilý jako divoši, když je ďábel posedne. Kdyby tenhle Indián patřil k Tetonům nebo ke krutým Mingům, kteří se asi tak před šedesáti lety plížili yorskými lesy, viděli bychom jeho záda, a ne obličej. Trochu jsem se bál, když si ten chlapec vybral nejlepšího koně. Ujet na takovém zvířeti by byla pro něho maličkost jako pro holuba zbavit se

hejna krákoravých vran. Ale ten mladík je čestný. Když si z Indiána jednou uděláte přítele, zůstane vaším přítelem, dokud s ním jednáte poctivě.“

„Jak daleko může být k pramenům této řeky?“ zeptal se doktor Battius. Nešťastný vědec se nepřestával ustrašeně dívat na víry prudce se ženoucího toku. „V jaké vzdálenosti asi vyvěrá?“

„To záleží na počasí. Ručím vám za to, že by vás pořádně bolely nohy, kdybyste měl jít podél jejího řečiště až do Skalistých hor. V některém období byste ale nenašel v jejím korytě ani kapku vody.“

„A v jakých ročních dobách se vyskytují tato periodická období?“

„Ten, kdo tudy půjde za několik měsíců, zjistí, že se rozpěněná řeka změnila v pohyblivou písečnou poušť.“

Přírodovědec se hluboce zamyslel. Čím víc se blížila chvíle velkého dobrodružství, tím víc rostla před očima toho ctihodného muže představa nebezpečí. Začal vážně uvažovat, zda by neměl řeku raději obejít. Právě když náš vědec dospěl k závěru, že je skoro stejně záslužné objevit skryté prameny tak velké řeky jako obohatit vědu objevem nové rostliny nebo hmyzu, Pawnee znovu dorazil ke břehu. Stařec se posadil velice opatrně do plavidla z bizoní kůže a se stejnou opatrností si posadil Hektora mezi nohy. Potom kývl na doktora, aby si také on sedl.

Přírodovědec si opatrně jednou nohou stoupl na křehké plavidlo, jako když slon zkouší, jestli ho most unese. Rychle však couvl, právě když si stařec myslel, že si chce sednout.

„Vážený lovče,“ řekl smutně, „tohle je velice nevědecky zrobená bárka. Jakýsi vnitřní hlas mě nabádá, abych nevěřil, že je bezpečná.“

„Cože?“ zeptal se stařec.

„Nejsem pro tenhle iregulární způsob pokusů na vodě. Plavidlo nemá ani správný tvar, ani správné rozměry.“

„Není tak hezky udělané jako kánoe z březové kůry, ale pohodlí si můžete stejně dobře udělat ve vigvamu jako v paláci.“

„Je nemožné, aby plavidlo, zkonstruované podle tak nevědeckých zásad, bylo bezpečné. Tenhle škopek, vážený lovče, nikdy nedosáhne bezpečně protějšího břehu.“

„Viděl jste, co už dokázal.“

„Ano, ale to byl nenormální úspěch. Kdyby se výjimky měly stát pravidlem, lidstvo by rychle kleslo do propasti nevědomosti. Vážený lovče, toto plavidlo, jemuž chcete svěřit své bezpečí, je v análech řádných vynálezů tím, čemu v přírodovědeckých pojednáních říkáme *lusus naturae* – čili stvůra!“

Těžko říci, jak dlouho ještě by byl doktor Battius vydržel mluvit. Náhle se však ozval zvuk, který doktorovu řeč rázem přerušil. Pawnee, jenž trpělivě čekal, až nesrozumitelný rozhovor skončí, zvedl hlavu a naslouchal, jako když jelen zachytí ve vichřici kroky přibližujících se psů. Traper i doktor znali ten zvuk. Doktor poznal dobře známý hlas svého osla a už mu chtěl běžet naproti, když se objevil klusající Asinus. Seděl na něm krutý Weuča a netrpělivě zvíře popoháněl. Když Indián uviděl uprchlíky, vyrazil dlouhý, pronikavý výkřik. Doktor rychle vstoupil do plavidla z bizoní kůže a usedl vedle trapera, Hned nato kuň mladého Pawneeho vběhl do řeky.

V té chvíli zasvištěly vzduchem šípy. Weučův výkřik přivolal na břeh padesát jeho druhů. Naštěstí ani jeden z nich neměl ručnici. Lodička nebyla ještě ani uprostřed řeky, když se na břehu objevil Mátorí. Zklamán a rozvztekl začal po běloších střílet z ručnice, střílel však velmi nepřesně. Traper několikrát zvedl ručnici, zamířil, ale nevystřelil. Pawnee odpověděl na bezmocné úsilí náčelníka Siouxů pohrdavým gestem ruky a válečným pokřikem svého kmene. To rozzuřilo Tetony tak, že se všichni vrhli do vody. Za chvíli byla řeka plná indiánských koní a jezdců.

Nyní nastal zoufalý boj dostat se na druhý břeh. Koně Dakotů nebyli tak unaveni jako kuň, který vlekl loďku z bizoní kůže, a poněvadž každý z nich nesl jenom jednoho jezdce, byli rychlejší. Traper viděl, že situace se stává čím dál tím nebezpečnější. Podíval se na svého mladého indiánského spojence. Chtěl vědět, zda se jeho odhodlání ubránit se Tetonům nezměnilo. Pawnee byl klidný a ani v nejmenším nedal najevo, že by měl strach. Svraštil obočí a z jeho tváře bylo možno vyčíst, jak své nepřátele nenávidí.

„Moc vám záleží na životě, doktore?“ zeptal se traper s klidem filosofa.

„Nikoliv na životě jako takovém,“ odpověděl přírodovědec. Právě nabral do dlaně vodu z řeky a usrkával ji, aby zahnal chrapot. „Nikoliv na životě jako takovém. Nesmírně mi však záleží na životě jako na postulátu vědy, která má na mé existenci hluboký zájem. Proto –“

„Tak je to tedy!“ traper si vysvětlil doktorovu odpověď po svém. „Vidím, že u vás je věda obyčejná zbabělost. Tomuhle mladému Pawneemu je život stejně drahý jako kterémukoliv guvernérovi ve Spojených státech. Mohl by si jej zachránit, nebo alespoň by mohl mít nějakou vyhlídku, že si jej zachrání, kdyby od nás utekl. A vidíte, věrně zůstal s námi jako pravý indiánský bojovník! Já jsem starý a rád se

podřídím osudu. Pokud jde o vás, nemyslím, že vy jste pro lidstvo nějaké velké dobrodiní. Je to do nebe volající hanba, jestli to není hřích, když takový krásný mladý člověk, jako je tenhle, má ztratit skalp pro tak bezcenné lidi, jako jsme my dva. Kdybyste souhlasil, řekl bych tomu mladému muži, aby se hleděl odtud dostat a nás aby nechal na milost a nemilost Tetonům.“

„Zamítám ten návrh jako přičící se přírodě a jako zradu na vědě!“ poděsil se přírodovědec. „Plujeme zázračně rychle, a poněvadž se tento výtečný vynález pohybuje s obdivuhodnou lehkostí, za několik minut budeme na druhém břehu.“

Stařec se na něho chvíli upřeně díval a potom pokýval hlavou:

„Bože, co jen dovede udělat strach! Jak umí změnit člověka i věci. To, co se nám před chvílí zdálo ošklivé, je najednou krásné. A naopak. Bože, bože, co jenom dovede udělat strach!“

Koně Dakotů zatím dosáhli středu řeky, ozvaly se vítězné výkřiky indiánských jezdců. Middleton a Pavel, kteří odvedli ženy do blízkého křoviska, se znovu objevili na břehu a začali střílet na nepřítel.

„Sedněte na koně, sedněte na koně,“ křičel na ně traper, „sedněte na koně a utečte. Pamatuje na ženy! Sedněte na koně, my už si nějak pomůžeme.“

„Sehněte hlavu, dědo,“ odpověděl Pavel, „sehněte se oba v tom svém hnízdě. Ten ďábel Teton je v jedné přímce s vámi. Sehněte hlavu, ať pozná, jak se střelí v Kentucky.“

Stařec se rychle otočil a uviděl, že Mátorí je opravdu v jedné přímce s nimi. Rychle se sehnul a strhl doktora s sebou. Hned nato zazněla rána a střela zasvištěla těsně kolem jeho hlavy. Avšak Mátorí viděl, že Pavel na něho míří, a rychle se svezl s koně a zmizel pod vodou. Pavlův výstřel zasáhl jenom koně. Ten frkal hrůzou a strachem, zoufale se vzeplal a vynořil se z vody. Uchvátil ho však proud a kalná voda se zbarvila jeho krví.

Tetonský náčelník nebyl dlouho pod vodou. Za okamžik se vynořil, a když viděl, že ztratil koně, doplaval k nejbližšímu ze svých mladých mužů a vzal si jeho. Tím, co se stalo náčelníkovi, byli Tetoni na chvíli zmateni. Zatím loďka z bizoní kůže dorazila ke břehu. Všichni uprchlíci se znovu octli na pevné zemi.

Indiáni bezhlavě plavali sem tam. Báli se zaútočit na bělochy, o nichž věděli, že jsou ozbrojeni ručnicemi. Indiánská opatrnost zvítězila a Mátorí nařídil, aby se jeho bojovníci vrátili. Bylo také třeba dát odpočinout koním, kteří se už začínali plašit.

„Tak a teď nasedněte s těmi svými křehotinkami a jedte k tamhletomu pahorku,“ poručil traper. „Za ním najdete další řeku, vjedte do ní a pořád jedte řečištěm za sluncem asi míli, až dorazíte k písčité planině. Tam se s vámi sejdu. Rychle, nasedejte! Pawnee, já a můj statečný přítel doktor lehce uhájíme tento břeh. Stačí, že nás tu Tetoni uvidí.“

Middleton s Pavlem věděli, že by nemělo smyslu přít se s traperem. Rychle pobídli koně a brzy zmizeli. Teprve za dvacet nebo za třicet minut po jejich odjezdu bylo vidět, že se Tetoni na protějším břehu k něčemu připravují. Mátorí uprostřed svých bojovníků vydával rozkazy a chvílemi zahrozil rukou směrem k protějšmu břehu řeky. Náhle Tetoni vyrazili vítězný, radostný pokřik. V dálce se objevil Izmael se svými línými syny a za chvíli zamířili Indiáni se svými bílými spojenci ke břehu řeky. Izmael si nebojácně prohlédl břeh, na němž byli jeho nepřátelé, a jako na pozdrav na ně vystřelil.

„Teď bychom měli ustoupit,“ navrhl doktor. Byl přesvědčen, že mu kolem ucha hvízdla střela z Izmaelovy ručnice. „Jsme tu už dost dlouho. Umění ustoupit je stejné jako umění postupovat.“

Traper se ohlédl, a když viděl, že jezdci už zmizeli za pahorkem, souhlasil s doktorem. Koně, který jim zbyl, dali doktorovi a traper mu nařídil, aby jel za Middletonem a Pavlem. Když přírodovědec odejel, traper a mladý Pawnee se odplížili z místa, kde dosud stáli. Poněvadž by je Tetoni uviděli, kdyby šli k pahorku přes pláň, dali se kratší cestou. Říčku přešli na místě, kde ji měl Middleton, jak mu traper radil, opustit, a tam se připojili k ostatním. Doktor ustupoval tak horlivě, že své přátele předhonal. Brzo však byli všichni uprchlíci znovu pohromadě.

Traper se snažil najít příhodné místo, kde by se skupina mohla na pět šest hodin zastavit.

„Zastavit!“ vykřikl doktor, když uslyšel, co chce traper udělat. „Vážený lovcě, podle mého názoru bychom měli utíkat ve dne v noci.“

Middleton a Pavel souhlasili s doktorem.

Stařec je trpělivě vyslechl, potřásl hlavou na znamení, že ho nepřesvědčili, a řekl:

„Proč bychom měli utíkat? Jsou lidské nohy rychlejší než nohy koně? Co myslíte: lehnu si Tetoni a usnou, nebo přejdou řeku a vyčenicají naši stopu? Naštěstí ji voda dobře smyla, a jestliže opustíme toto místo bez zbytečného hluku a chytře, ještě můžeme Tetony ze své stopy setřást. Ale prairie není les. Tam může člověk jít míle a míle a nemusí se starat o nic než o otisky svých mokasínů. Tady na těch širých pláních

stačí, aby si zvěd stoupl například tamhle na ten vršek, a uvidí na všechny strany jako sokol. Ba ne. Teprve až nastane noc a tma, můžeme toto místo opustit. Ale zeptejme se, co si o tom myslí Pawnee. Je to statečný hoch. Jsem přesvědčen, že už má nějakou tu zkušenost se siouxkými bojovníky za sebou. Myslí můj bratr, že je naše stopa dost dlouhá?“

„Je Teton ryba, aby ji viděl v řece?“

„Moji mladí muži myslí, že bychom ji měli prodloužit přes prérii.“

„Mátorí má oči. Uvidí ji.“

„Co radí můj bratr?“

Mladý bojovník si chvíli prohlížel oblohu. Zdálo se, že neví, co odpovědět. Potom řekl:

„Dakotové nespí. Musíme ležet v trávě.“

„Ten chlapec souhlasí se mnou,“ stařec krátce vyložil Indiánův názor svým přátelům. Middleton se musel podvolit, a poněvadž bylo třeba jednat rychle, všichni začali připravovat úkryt. Z bizoních kůží vystavěli stan, pokryli ho dlouhou trávou a uložili do něho Inez a Ellen. Pavel a Pawnee nakrmili koně a přinutili je, aby si lehli. Když uprchlíci skončili svou práci, každý z nich si našel nějaký úkryt a prerie se znovu zdála být pustá a prázdná.

Stařec upozornil své druhy, že je naprosto nutné, aby zůstali v úkrytu několik hodin. Jejich naděje na únik závisely na tom, jak se jim podaří přelstít nepřítele. Půjde-li všechno dobře, mohli by večer pokračovat v útěku. Všichni leželi a přemýšleli o svém postavení, až jeden po druhém usnuli.

Už několik hodin vládlo hluboké ticho, když traper a Indián uslyšeli, že Inez vykřikla. Oba rychle vyskočili a viděli, že všude kolem leží sníh.

„Bůh nám buď milostiv,“ zašeptal smutně stařec a obrátil se k Indiánovi. „Teď už vím, Pawnee, proč sis tak bedlivě prohlížel mraky. Je však pozdě, příliš pozdě! I veverka by zanechala stopu na téhle lehké pokrývce země! Ti darebáci už určitě jdou! Schovejte se všichni, rychle se schovejte. Máme jenom malou naději, ale nesmíme ji zbytečně promarnit.“

Všichni se okamžitě znovu schovali. Úzkostlivě pozorovali mezi stébly trávy, co bude dělat nepřítel. Asi půl míle odtud jeli Tetoni v půlkruhu, který se neustále zužoval. Zřejmě se měl uzavřít na místě, kde leželi uprchlíci.

Nebezpečí rostlo. Pavel a Middleton si připravili ručnice, a když se k nim Mátorí s pohledem upřeným k zemi přiblížil na padesát stop, oba

současně stiskli spoušť. Ozvalo se jenom cvaknutí zámku.

„Nechte toho,“ řekl stařec káravě, „sebral jsem vám pánvičky. Vaše unáhlenost by pro nás znamenala jistou smrt. Ted’ se chovejte jako muži. Indiáni nemají rádi podlízavost a naříkání.“

Když se stařec vztyčil a Indiáni ho uviděli, rozlehl se daleko široko po prérii vítězný křik. Sto Indiánů se rychle rozejelo k uprchlíkům. Mátorí se choval zdrženlivě. Jen záblesk divoké radosti vyšlehl zpod jeho zamračeného obočí. Middletona zamrazilo v srdci, když uviděl, jak se indiánský náčelník zadíval na poloomdlelou krásnou Inez.

Radost Tetonů, že bělochy zajali, byla tak velká, že si chvíli nevšimli nehybné postavy jejich indiánského společníka. Stál stranou a na své nepřátele ani nepohlédl, jak jimi pohrdal. Teprve za chvíli si Tetoni všimli i tohoto zajatce. Z jejich vítězného jásotu, v němž se stále opakovalo jedno a totéž jméno, se traper dozvěděl, že jeho mladý přítel není nikdo jiný než obávaný, dosud nepřemožitelný bojovník Smělé srdce.

KAPITOLA XXV.

*Jak? Už zas jste
s praporečkem Pistolem přátelé?*

Shakespeare

Uběhlo několik dnů. Místo děje našeho vyprávění se změnilo. Dostali jsme se na náhorní planinu, která se prudce zvedá v nevelké vzdálenosti od řeky z úrodného údolí, táhnoucího se podél jedné z nesčetných řek tohoto kraje. Země zde byla úrodnější než v prérii. Bylo zde také vidět víc stromů. Na severní části obzoru byl dokonce les. V údolí rostlo několik druhů užitkových rostlin, kterým se daří dobře v aluviální půdě i bez lidské pomoci. Na konci planiny stálo asi sto stanů kočovných Siouxů. Byly postaveny bez jakéhokoliv pořádku, rozhodující byla ve většině případů blízkost vody. Na první pohled tu kromě řeky nebyla jediná překážka, která by zadržela nepřítele. Bylo vidět, že obyvatelé tábora tu zůstali déle, než původně chtěli.

V táboře bydlelo několik desítek Siouxů, kteří pod Mátorího vedením delší dobu lovíli na území mezi stálými bydlišti Siouxů a územím bojovných kmenů Pawneeů. Stany byly z kůže, vysoké, kuželovité a velmi jednoduché. Před stany visely na kůlech štíty, toulce, oštěpy a luky. Několik málo kusů domácího nářadí, které používaly jenom ženy,

se válelo bez ladu a skladu okolo stanů. Tu a tam bylo vidět, jak z nepohodlného obalu ze stromové kůry, zavěšeného na jelenicovém řemenu na kůlu se zbraněmi, vykukuje kulatá plná dětská tvářička. Větší děti si hrály a jinoši za obdivu zahálějících dívek zkoušeli v údolí svou sílu při krocení divokých koní.

V táboře však nepanoval klid, jak by se na první pohled zdálo. Před stany se odbývalo jakési shromáždění. Několik scvrklých, zlých stařen jen čekalo, aby ječivým hlasem přinutily své potomky, aby co nejdříve uspořádali podívanou, na kterou se ty babice tolik těšily. Muži byli rozděleni na skupiny podle hodnosti a podle počtu hrdinských činů. Mladíci, kterým bylo sice už dovoleno chodit na lov, ale pořád ještě neměli dost zkušeností, aby se mohli vydat na válečnou stezku, stáli kolem a učili se od svých vzorů vážnému a zdrženlivému chování. Starší jinoši, kteří už slyšeli válečný pokřik, byli smělejší. Tlačili se blíž k náčelníkům, ale účastnit se porady si nedovolili. Už to bylo pro ně velkým vyznamenáním, že směli mlčky naslouchat moudrosti starších. Obyčejní bojovníci byli méně ostýchaví, vmísili se mezi náčelníky nižšího stupně, ale odporovat názorům některého z proslavených bojovníků nebo pochybovat o správnosti opatření doporučených moudřejšími rádci kmene nesměli.

Uprostřed kruhu, který utvořili vybraní rádci, stál napohled klidný Mátorí. Měl na těle tolik jizev jako žádný z indiánských bojovníků. Byl urostlý, silný, statečný a chytrý. Nebylo bojovníka mezi siouxskými muži, který by nesklopil zrak před jeho hrozivým pohledem.

Nedaleko shromáždění Indiánů stál Izmael se svou rodinou. Kočovníkovi synové byli i tentokrát neteční a líní. Jejich tetonští spojenci jim dali k dispozici několik stanů, když jim předtím vrátili ukradený dobytek. Za to se s nimi Izmael spochvil. Kočovník se svými syny utvořil blízko svých stanů z vozů jakousi neuspořádanou hradbu. To byl nejlepší důkaz, že Indiánům příliš nevěří. Teď tu stáli opření o ručnice a pozorovali Siouxe, jak se radí. Na jejich tupých tvářích bylo vidět radost smíšenou se zvědavostí. Ale ani nejmladší z Izmaelových synů neprojevil netrpělivost nebo zájem. Jako by se v tomto ohledu chtěli vyrovnat svým indiánským spojencům. Většinu času mlčeli, jen občas někdo z nich pronesl opovržlivou poznámku o Tetonech, kterou chtěl zdůraznit nadřazenost bělochů nad Indiány. Zdálo se, že celá Izmaelova rodina je se svou nynější situací spokojena. Jedinou výjimkou byl Abiram.

Tento otrlý muž, který měl kromě únosu kapitánovy ženy na svědomí

tisíc jiných menších darebáctví, nedovedl Izmaela nijak zvlášť ovlivnit. Kdyby Izmael nemusel odejít z úrodného údolí, které nezákonně zabil, nikdy by Abiram nepřemluvil manžela své sestry k tak nebezpečnému dobrodružství. Abiram teď seděl stranou a přemýšlel, jak by si nevinnou oběť svého lotrovství, krásnou Inez, která, jak si všiml, vzbudila v Mátorím neskrývaný obdiv, zajistil pro sebe.

Na samém konci tábora leželi Middleton s Pavlem. Ruce a nohy měli bolestivě spoutané řemeny z bizoní kůže. Asi dvanáct kroků od nich byl ke kůlu, pevně zaraženému v zemi, připoután štíhlý, krásný Indián Smělé srdce. Mezi ním a druhými dvěma zajatci stál traper, zbavený ručnice, brašny i rohu na střelný prach. Poněvadž byl starý, Indiáni nepokládali za nutné jej spoutat. Asi pět nebo šest mladých indiánských bojovníků s toulci na zádech a s dlouhými luky na ramenou, však stálo nedaleko. Nespouštěli zajatce z očí. Jistě by snadno zmařili každý pokus o útek starého a slabého člověka. Zajatí běloši bez ohledu na indiánské strážce se bavili o věcech, které je v té chvíli nejvíc zajímaly.

„Kapitáne, máte opravdu pocit, že se vám ten zatracený řemen z nevydělané buvolí kůže zařezává do ramene, nebo mě jenom brní ruka?“ Lovce včel ani v neštěstí neztratil humor.

„Někdy je duševní utrpení horší než tělesné,“ odpověděl Middleton, který se nedovedl tak dobře vyrovnat se situací jako lovec včel. „Kdyby alespoň tenhle zatracený tábor napadlo několik mých vojáků!“

„To je zrovna tak, jako kdybyste si přál, aby se stany Tetonů změnilly v hnízda sršňů a aby sršni vyletěli a pustili se do těch polonahých divochů,“ zasmál se lovec včel. Začal si představovat, co by se asi stalo, kdyby se jeho nápad uskutečnil. Byl přesvědčen, že by – stát se to – Indiány brzo opustil jejich příslovečný klid.

Middletonovi nebylo do řeči, ale traper, který zaslechl rozmluvu dvou mladých mužů, měl zřejmě chuť popovídat si.

„Zdá se, že si ještě užijeme.“ Traper pokýval hlavou, jako by chtěl naznačit, že si ani při svých zkušenostech v té strašné situaci neví rady. „Našeho indiánského přítele Smělé srdce přivázali ke kůlu a budou ho mučit. Na Mátorím vidím, jak se snaží u těch svých divochů ještě víc vybičovat nenávisť proti nám.“

„Poslyšte, dědo,“ spoutaný Pavel hledal polohu, která by mu umožnila vidět traperovi do tváře, „vy rozumíte té jejich řeči a vyznáte se v indiánských lotrovinách. Běžte za nimi a řekněte jejich náčelníkům, že když zaručí jistě Ellen Wadové bezpečný návrat do Států, můžou si vzít skalp Pavla Hovera ze státu Kentucky, kdykoliv se jim uráčí. Kdyby

jim to nestačilo, můžete jim nádavkem nabídnout jednu nebo dvě hodiny mučení, aby se jim ten obchod vyplatil.“

„Ach chlapče, na tohle vám nepůjdou. Dobře vědí, že jste jako medvěd v pasti. Nemůžete ani bojovat, ani utéct. Ale neztrácejte odvalu. U těchhle divochů znamená pro bělocha barva jeho pleti někdy rovnou rozsudek smrti, jindy záchranu. Někdy jim vypočítavost svazuje ruce. Kdyby Indiáni mohli prosadit svou, brzo by zase rostly na zoraných polích Ameriky stromy a v lesích by se to jen bělelo kostmi bělochů. O tom nemůže pochybovat nikdo, kdo ví, jak Indiáni mají rádi bledé tváře. Jenže nás je tolik, že nás ani spočítat nedovedou, a to také něco platí. Proto o našem osudu zdaleka není ještě rozhodnuto. Bojím se ale, že Smělé srdce nemá moc velkou naději.“

Traper šel k mladému Indiánovi. Chvilí stál mlčky, jak se slušelo, když se jednalo o tak slavného náčelníka, který se dostal do svízelné situace. Ale Smělé srdce se díval někam do dálky, jako by starce ani nevnímal.

„Siouxové se radí o mém bratru,“ poznamenal traper, aby Indiána na sebe upozornil.

Mladý náčelník otočil hlavu a smutně se usmál.

„Počítají skalpy, které získal náčelník Smělé srdce.“

„O tom není pochyby, o tom není pochyby. Až spočítají, kolik Tetonů jsi pobil, budou ještě víc zuřit. Teď by ti bylo líp, kdybys byl strávil víc času na lovu jelenů a míň na válečné stezce. Nějaká bezdětná matka z kmene Siouxů by tě přijala za syna, abys jí nahradil dítě, které ztratila, a žil bys do smrti v míru.“

„Myslí můj otec, že bojovník může někdy umřít? Pán života neotevívá svou ruku, aby vzal zpět své dary. Když potřebuje své mladé muže, zavolá je a oni jdou. Ale Indiánovi vdechl život jednou provždy.“

„Ano, tohle je víra, která poskytuje víc útěchy a je pokornější než ta, kterou vyznávají tamhleti bezcitní Tetoni! Proto mám ty Vlky rád. Mají odvalu a jsou poctiví jako Delawaři z hor. A tento chlapec – je to podivné, opravdu velice podivné – nebýt rozdílu věku – podle očí a podle postavy by mohli být bratry! Řekni mi, příteli, vypráví někdy vaše pověsti o mocném národu, který žil na březích slaného jezera, tam, kde vychází slunce?“

„Země se tam bělá lidmi, kteří mají barvu mého otce.“

„Ne, ne, nemluvím teď o ničemech, kteří se vkradli do země, aby oloupili pravoplatné vlastníky o jejich práva, ale o lidu, který je nebo vlastně byl jednak od přírody, jednak malováním rudý jako bobule na

keři.“

„Slyšel jsem staré muže vyprávět, že byli Indiáni, kteří se v lesích pod vycházejícím sluncem schovávali ze strachu, že by na prérii museli bojovat s muži.“

„Nevyprávějí vaše pověsti o největším, nejstatečnějším a nejmoudřejším indiánském národu, jaký kdy Wakonda stvořil?“

Smělé srdce hrdě zvedl hlavu.

„Můj otec oslepl stářím, nebo vidí tolik Siouxů, že si myslí, že už nejsou žádní Pawneeové?“

„Ach ta lidská marnivost a pýcha!“ zklamaně si povzdechl stařec. „Všichni jsou stejní, ať je to Indián nebo běloch. Delawarové by o sobě říkali, že jsou silnější než Pawneeové a Pawneeové se zase chvástají, že jsou pomalu vládcí světa. A tak to bylo mezi Francouzi a Kanadany a Angličany v červených kabátech, které král posílal do Ameriky, když Státy byly ještě kolonií. Bojovali do roztrhání a před světem se vychloukali, jak jsou stateční a jak pořád vyhrávají. Jenže jedni i druhí zapomněli na obyčejného člověka, kterého to bojování často stálo život. Toho se nikdo na nic neptal.“

Stařec náhle starostlivě pohlédl na zajatce odsouzeného k smrti a pokračoval:

„Nikdy jsem nebyl otcem ani bratrem, Wakonda chtěl, abych žil sám. Nikdy nepřipoutal mé srdce k domu nebo k poli, jak to dělá s muži mé krve. Kdyby to byl udělal, nebyl bych prošel takový lán světa a nebyl bych tolik viděl. Ale dlouho jsem přebýval mezi lidem, který žil v lesích. Však jsi se o něm také zmínil. Od něho jsem se naučil odvaze. Nikdy jsem nebyl otcem, ale vím, co to je otcovská láska. Podobáš se chlapci, kterého jsem si velice vážil. Někdy mne napadá, že máš v žilách nějakou tu kapku jeho krve. Ale co na tom záleží? Jsi muž, poznal jsem to podle toho, jak dovedeš být věrný. A nato člověk nesmí zapomenout. Mám tě, chlapče, rád a chtěl bych pro tebe něco udělat.“

Mladý bojovník sklonil hlavu na znamení, že nabídku přijímá s úctou. Potom se zadíval k obzoru, jako by už o nic neměl zájem. Traper dobře věděl, jakou oporou je bojovníkovi hrdost v posledních okamžicích života, a trpělivě čekal, až mladý muž sám promluví.

Konečně náčelník Smělé srdce promluvil.

„Otče, slyšel jsem tvá slova. Vešla do mých uší a jsou nyní ve mně. Bělovlasý Dlouhý nůž nemá syna. Smělé srdce Pawneeů je mladý, ale z celé své rodiny je nejstarší. Našel kosti svého otce na lovištích Osagů a poslal je na prérie Dobrých duchů. Není pochyby, že velký náčelník,

jeho otec, je uviděl a poznal, co je částí jeho samého. Ale Wakonda nás brzo k sobě zavolá oba. Tebe, protože jsi viděl všechno, co je možno uvidět v této zemi, a Smělé srdce, protože potřebuje mladého bojovníka. Smělé srdce už nemá čas, aby prokázal bledé tváři úctu, jakou syn je povinen otci.“

„I když jsem tak starý, ubohý a bezmocný v porovnání s tím, co jsem byl kdysi, dožiju se chvíle, kdy slunce bude zapadat nad prérií. Myslí můj syn, že bude žít alespoň tak dlouho?“

„Tetoni počítají skalpy, kterých jsem se zmocnil!“ Mladý náčelník se smutně usmál.

„A najdou jich mnoho. Příliš mnoho. Můj syn není žena a na stezku, po níž má za chvíli vykročit, se dívá klidnýma očima. Nemá co pošeptat do uší svého lidu, než odejde? Tyto nohy jsou staré, ale k řece Vlků mne donesou.“

„Řekni jim, že Smělé srdce si za každého Tetona udělal na vampumu uzal! Jestli některého z nich potká na prériích Pána života, jeho srdce se stane srdcem Siouxe!“

„Miluju tě, můj synu, ale takový vzkaz nemohu vyřídit,“ řekl zklamaně traper.

„Jestli se můj otec bojí, že ho uslyší Tetoni, ať to tiše zašeptá našim starým mužům.“

„Pokud jde o strach, mladý bojovníku, není o nic větší hanbou pro bledou tvář než pro Indiána. Wakonda nás učí milovat život, ale tak, jak muži milují svá loviště, své psy a své ručnice, a ne slepým zbožňováním, s jakým se nerozumná matka dívá na své dítě. Pán života nebude muset vyvolávat mé jméno dvakrát. Jsem připraven poslechnout teď jako zítra nebo kdykoliv, až se jeho vůli zlíbí. Ale co je bojovník bez mravních zásad? Moje zásady mi zakazují vyřídit tvůj vzkaz.“

Náčelník důstojně přikývl. Traper chvíli uvažoval, potom se zamyšleně zadíval na mladého Indiána.

„Řekl jsem svému synu, že to nemohu udělat, ale ať otevře uši, aby slyšel, co udělat mohu. Los nepoběží po prérii rychleji než tyto staré nohy, jestliže mě Smělé srdce požádá, abych vyřídil vzkaz, který běloch může vyřídit.“

„Ať bledá tvář poslouchá,“ řekl Pawnee po chvíli váhání. „Zůstane zde, dokud Siouxové nespočítají skalpy svých mrtvých bojovníků. Počká, dokud se nepokusí pokrýt hlavy osmnácti mrtvých Tetonů kůží jediného Pawneeho. Bude mít oči široce otevřené, aby viděl místo, kde pochovají kosti bojovníka.“

„To všechno chci a mohu udělat.“

„Označí to místo, aby je poznal.“

„Neboj se, neboj se, že zapomenu, kde je to místo,“ přerušil ho stařec. Začalo se ho zmocňovat dojetí z bolestné podívané na takový klid a na takovou rezignaci.

„Teď vím, že můj otec půjde k mému lidu. Jeho hlava je šedivá a jeho slova nebudou jako kouř, který vítr odnese. Ať jde do mé chýše a hlasitě zavolá jméno Smělého srdce. Žádný z Pawneeů nebude hluchý. Potom ať se můj otec poptá po hříběti, na kterém ještě nikdo neseděl, ale které je mrštnější než jelen a rychlejší než los.“

„Rozumím ti, chlapče, rozumím,“ přerušil ho pozorně poslouchající stařec, „to, co říkáš, bude vykonáno, dobře vykonáno, nebo se nevyznám v přáních umírajícího Indiána.“

„A až moji mladí muži dají mému otci ohlávku toho zvířete, povede je oklikami k hrobu Smělého srdce. Udělá to můj otec?“

„Ano, ano, udělám to, chlapče, třebaže zima pokryla pláň závějemí sněhu a slunce se schovává ve dne stejně jako v noci. Až k hlavám toho hrobu povedu to zvíře a postavím je tak, aby jeho oči hleděly na zapadající slunce.“

„A můj otec na ně promluví a řekne mu, že jeho pán, který je krmil od chvíle, kdy přišlo na svět, je teď potřebuje.“

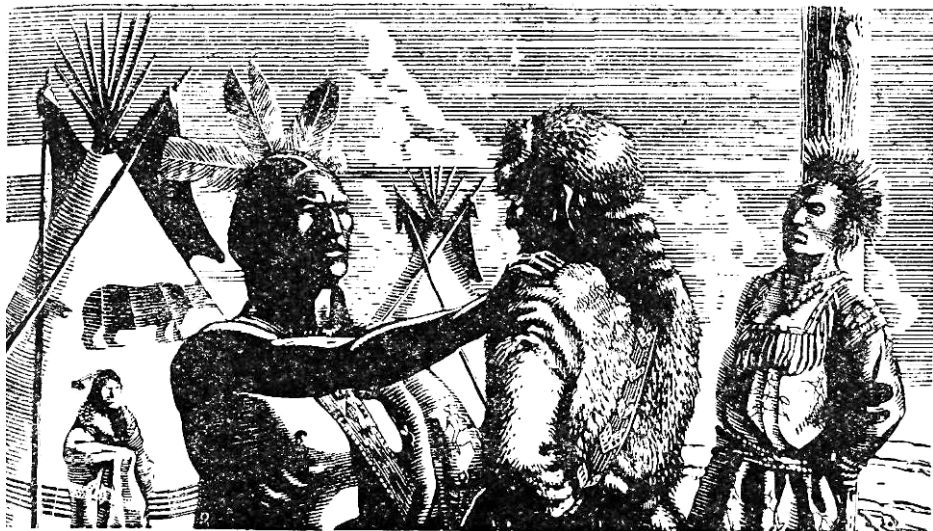
„To taky udělám. Budu mluvit na toho koně ne proto, že bych se bláhově domníval, že mým slovům rozumí, ale proto, abych vyhověl indiánské pověřivosti. Hektore, můj pejsku, co ty si o tom myslíš, že mám mluvit na koně?“

„Ať Šedá hlava promluví na něho řečí Pawneeů,“ přerušil ho mladý náčelník, když si všiml, že traper pronesl poslední větu neznámým jazykem.

„Splním vůli svého syna. A téměř starýma rukama, o nichž jsem si myslel, že už skončily s proléváním krve, zabiju to hříbě na tvém hrobě.“

„To je správné,“ odpověděl Pawnee a po tváři mu přelétl záblesk spokojenosti. „Smělé srdce pojede na svém koni na požehnaná loviště a před Pána života předstoupí jako náčelník.“

Traper si všiml, že porada Siouxů skončila a že se Mátorí doprovázen několika nejvýznamnějšími bojovníky zvolna blíží ke své budoucí oběti.

KAPITOLA XXVI.

*Mne hned tak něco k slzám nedojme
jak to u žen bývá –
– Ale upřímný žal mi leží zde
a pálí hůř než slzy samy.*

Shakespeare

Když Tetoni došli na dvacet kroků k zajatcům, zastavili se. Mátorí pokynul traperovi, aby přišel blíž. Stařec se mlčky s mladým Pawneem rozloučil. Když se traper přiblížil, položil mu Mátorí ruku na rameno a chvíli se na něho díval, jako by chtěl proniknout jeho nejtajnějšími myšlenkami.

„Má každá bleďá tvář dva jazyky?“ zeptal se, když viděl, že je stařec klidný a že nemá strach před tím, co ho čeká.

„Poctivost leží hlouběji než kůže.“

„To je pravda. Teď ať můj otec poslouchá, co řeknu. Mátorí má jenom jeden jazyk. Šedá hlava jich má mnoho. Žádný z nich by neměl být rozeklaný. Sioux je jen Sioux, ale bleďá tvář je víc! Mluví řečí Pawneeů, Konzů a Omahů a také se svým lidem umí mluvit!“

„Ve městech jsou lidé, kteří znají ještě víc jazyků. Ale jaký je z toho užitek? Pán života má pro všechny jazyky jedno ucho.“

„Šedá hlava nejednal správně. Říkal jedno a myslel něco jiného. Díval se před sebe očima a za sebe myšlenkami. Uhnal koně Siouxů, byl přítelem Smělého srdce a nepřitelem mého lidu.“

„Tetone, jsem tvým zajatcem. I když jsem běloch, neuslyšíš z mých úst slova nářku. Dělej, co chceš.“

„Ne. Mátorí neudělá z šedých vlasů rudé. Můj otec může jít. Prérie je mu otevřena na všech stranách. Ale dřív než se Šedá hlava otočí zády k Siouxům, ať si je dobře prohlédne, aby mohl říci svému velkému náčelníkovi, jak velký je náčelník Dakotů.“

„Nemám naspěch. Máš před sebou muže s bílou hlavou, ne ženu, Tetone. Proto nepoběžím, co by mi dech stačil, jen proto, abych vyprávěl národům na prérii, co dělají Siouxové.“

„To je správné. Můj otec kouřil s náčelníky na mnoha poradách,“ odpověděl Mátorí. Byl přesvědčen, že si starce získal tím, že mu daroval svobodu. „Mátorí teď bude mluvit jazykem svého drahého přítele a otce. Můj otec zařídí, aby uši mladé bledé tváře rozuměly tomu, co řekne ubohý Indián.“

„Mluv hlasitě.“ Traper rychle pochopil obraznou řeč, kterou ho chtěl Teton požádat, aby přetlumočil jeho slova do angličtiny. „Mluv, moji mladí muži poslouchají. Kapitáne a také vy, přáteli lovče včel, připravte se, abyste statečně snesli, co tenhle darebák chce udělat. Kdybyste cítili, že by vás jeho vyhrůžky mohly zlomit, podívejte se na toho statečného Indiána z kmene Pawneeů. Jeho čas je odměřen tak skrblickou rukou, jako je ruka obchodníka, který coul po coulu odměňuje boží dary, aby uspokojil svou lakotu. Pohled na toho chlapce vám vrátí odvahu.“

„Můj bratr nepochopil,“ přerušil ho Mátorí. Mluvil zdvořile, jen aby neurazil svého tlumočníka.

„Dakota chce promluvit k mým mladým mužům?“

„Až zazpívá do ucha květu bledých tváří.“

„To je ale drzý darebák!“ řekl anglicky traper. „Ale tvrdá slova a nenávistné pohledy nám nepomohou. Bude líp, když s ním budeme mluvit slušně. Ať Mátorí promluví.“

„Chce můj otec mluvit tak hlasitě, aby ženy a děti slyšely moudrost náčelníků? Půjdeme do stanu a budeme šeptat.“

Když domluvil, ukázal na stan, na němž byla v živých barvách vyobrazena historie jedné z náčelníkových nejsmělejších a nejslavnějších výprav. Štít a toulce u vchodu byly ozdobeny bohatěji než štíty a toulce před stany jiných bojovníků. Také nikdo neměl tak znamenitou ručnici jako Mátorí. Před náčelníkovým stanem nebylo skoro žádné domácí

náradí. Také tu nebylo vidět ani jediný z těch vysoce oceňovaných předmětů civilizovaného života, příležitostně získávaných u obchodníků výměnou. Když náčelník takové předměty získal, daroval je svým bojovníkům, aby si je naklonil.

Stařec šel k náčelníkovu stanu pomalu a váhavě. Byli tu však ještě jiní, kteří měli na nadcházejícím rozhovoru stejný zájem jako on. Jejich obavy nebylo lehké rozptýlit. To, co Middleton zaslechl z traperova rozhovoru s Mátorím, stačilo, aby v něm vzbudilo zlou předtuchu. Proto když se mu s neuvěřitelným vypětím sil podařilo vstát, zavolal za odcházejícím traperem:

„Zapřísahám vás při vaší lásce k mým prarodičům, nevypusťte z úst jediné slovo, které by urazilo sluch té nevinné –“

Důstojník spoutaný na rukou i na nohou padl na zem jako kláda a zůstal nehybně ležet.

Místo něho pokračoval Pavel.

„Poslyšte, dědo,“ křičel za traperem, „když už máte dělat tlumočníka, mluvíte s tím zatraceným divochem jako s pohanem. Řekněte mu, že mu vzkazuju, jestli udělá nebo řekne něco nepěkného dívce, která se jmenuje Nelly Wadová, prokleju ho do posledního kolena. To samé udělají všichni občané v Kentucky. Vsedě, vstoje, při jídle i při pití, v boji, při modlitbě nebo při jízdě na koni, vevnitř nebo venku, v létě nebo v zimě – zkrátka pořád – ho budu strašit, jestli se duch bledé tváře vůbec může zvednout z hrobu, vykopaného indiánskýma rukama!“

Když pronesl tuto nejstrašlivější hrozbu, jakou si mohl vymyslet, nezbylo mu než bezmocně čekat, jaký účinek budou mít jeho vyhrůžky na indiánského náčelníka. Nebudeme se zdržovat opakováním všeho toho, co Pavel ze sebe vychrlil, jen aby posílil klesající odvahu svého druhá. Zznamenejme jenom, že obvinil Dakoty ze všech krádeží a vražd, které se od nepaměti staly na březích daleké Mississippi. Pro Tetony si vymyslel zvlášť silné nadávky. Když se Middleton trochu vzpamatoval, chtěl svého společníka v neštěstí uklidnit. Připomněl mu, že takové vyhrůžky jsou zbytečné a že jenom ještě víc rozzuří lidi, kteří jsou už dost divocí i bez takového dráždění.

Cestou k náčelníkovu stanu traper nespouštěl z Mátorího oči. Rád by byl věděl, co si Indián myslí o křiku, který spustili ti dva: Middleton a lovec včel. Ale Indián se dovedl ovládnout. A tak se traper nic nedozvěděl.

Stan, ve kterém bydlel náčelník, byl větší než ostatní, hezčí a z jemnějšího materiálu. Ale to bylo vše. Mocný náčelník rád totiž stavěl na

obdiv svůj prostý způsob života. Pěkná sbírka loveckých zbraní, tři nebo čtyři medaile, které dostal od obchodníků a od kanadských úřadů jako projev uznání svého postavení, několik předmětů osobní potřeby – to bylo celé zařízení náčelníkova stanu. Nebyly tu zásoby zvěřiny nebo bizoního masa. Chytrý Mátorí dobře věděl, že ho jeho bojovníci budou denně zásobovat. Byl stejně vynikající lovec jako bojovník, a přece nikdo nikdy neviděl, že by byl do svého stanu vtáhl celého jelena nebo bizona. Do tábora však málokdy přivlekli nějaké zvíře, z něhož by svůj podíl nedostala rodina Mátorího. Ale náčelník nedovolil, aby v jeho stanu zůstaly větší než jednodenní zásoby. Byl si jist, že dřív by všichni pomřeli hladem, než by on zůstal nenasyčen.

Pod náčelníkovým oblíbeným lukem, ověncen čarovným kruhem z oštěpů, štítů, kopí a šípů, visel tajuplný a posvátný váček s „kouzlem“. Byl bohatě vyšit korálky a ozdoben spoustou dikobrazích ostnů. Korálky a ostny tvořily nejspletitější vzory, jaké si dovede indiánská fantazie vymyslet.

Mátorí od návratu z poslední výpravy do svého stanu nevstoupil. Jak se čtenář už jistě domyslel, stal se náčelníkův stan vězením Inez a Ellen. Middletonova žena seděla na prostém lehátku z vonných bylin, pokrytém kůžemi. Za krátkou dobu svého zajetí toho tolik vytrpěla a viděla, že každá další příhoda ji neobyčejně zneklidněla. Z jejích tváří jako by se krev ztratila. Černé, živé oči kapitánovy ženy byly přivřeny. Celá jako by zdobněla, jenjen se rozplynout. Mírná, trpělivá, věřící žena skláněla hlavu před novou ranou prozřetelnosti se stejnou pokorou, s jakou by podstoupila pokání, uložené za hříchy.

Ellen byla pravý opak své přítelkyně. Plakala, až jí oči napuchly a zčervenaly. Tváře jí hořely zlostí. Ani na chvíli neztratila odvahu, i když s jistými obavami uvažovala, co asi přinese nejbližší budoucnost. Zkrátka Ellen patřila mezi ženy, které si vždy dovedou poradit.

Ve stanu byla ještě nejmladší a nejinteligentnější z Tetonových žen. Mátorí ji měl ze všech nejraději, dokud nepoznal Inez. Od toho nešťastného okamžiku ztratily půvaby mladé ženy pro náčelníka jakoukoliv cenu. Nezajímala ho její krásná, na Indiánku světlá pleť, ani její hnědé oči podobné očím gazely, ani její hlas podobný zpěvu střízlíka. Ze všech siouxských žen byla Taččana (což v řeči Siouxů znamená laň) dosud nejspokojenější; všechny ženy jí záviděly. Její otec byl slavným bojovníkem a její bratři už nechali své kosti na daleké, pusté válečné stezce. Nesčetní bojovníci posílali dary do stanu jejích rodičů, ale nikdo z nich nebyl vyslyšen, až přišel posel velkého Mátorího. Je

pravda, byla jeho třetí ženou, ale byla ze všech nejpřednější. Jejich manželství trvalo jen dva krátké roky. Jejich dítě spalo u matčiných nohou, zavinuté v indiánském povijanu z kůže a stromové kůry.

Když se Mátorí s traperem objevili u vchodu do stanu, náčelníkova žena seděla na prostém sedátku. Plna obdivu nemohla se vynadávat na ty podivuhodné bytosti. Prohlížela si Ellen a Inez jako zjevení z jiného světa. Předmětem jejího zájmu samozřejmě byly také šaty obou bělošek. I když uznávala, co se krásy týče, převahu cizinek nad dakotskými ženami, neměla důvod obávat se jich jako soupeřek. Vždyť její manžel, kdykoliv se vrátil z nějaké výpravy, ze všeho nejdříve vždy zamířil ke svému stanu.

Víme už, že Mátorí předčil v mnohém svůj lid. Ve styku s obchodníky a s kanadskými vojáky se mnohému – někdy i špatnému – přiučil. Byl to člověk přizpůsobivý a sobec –

Do svého stanu vešel teď velmi sebevědomě. Mokasíny tlumily jeho krok, jen chřestot náramků a stříbrných ozdob na kožených kamaších oznámil jeho příchod. Když odhrnul kůži, zakrývající vchod do stanu, Tačečana vykřikla radostí. Hned se však ovládla a začala se chovat zdrženlivě, jak se sluší na indiánskou vdanou ženu. Místo aby se pozdravil se svou manželkou, šel však Mátorí k lehátku, na němž seděly jeho zajatkyně, a pyšně se před ně postavil. Traper si stoupl vedle náčelníka a čekal, až bude vyzván, aby překládal.

Inez s Ellen byly tak překvapeny, že skoro ani dýchat nemohly. Byly zvyklé na divné způsoby indiánských bojovníků, ale to, jak se choval tento indiánský náčelník, budilo hrůzu. Obě dívky rozpaky sklopily oči. První se vzpamatovala Inez. Obrátila se na trapera a uraženě se zeptala, čemu má děkovat za tuto neobyčejnou a neočekávanou návštěvu. Stařec váhal s odpovědí. Odkášlal si a odpověděl:

„Indián je Indián. Nesmíte od něho chtít, aby se choval, jak jsou tomu zvyklí lidé ve městě. Indiáni říkají, že dobré způsoby a zdvořilost jsou tak lehké, že uletí jako chmýří. Dlouho jsem mezi nimi žil a vím, že se všichni chovají stejně. Ve svém mládí jsem byl dlouho vojákem, opravdovým vojákem a ne poskokem, který, jak je tomu teď, pomáhá v domácnosti. Konal jsem službu v lesích se svým důstojníkem. A vím dobře, jak se mám chovat k ženě kapitána. Tedy kdybych já mohl tomu divochovi poručit, byl bych nejdřív u vchodu hlasitě zakašlal, abyste slyšela, že přichází někdo cizí, a pak bych –“

„Na chování teď nezáleží,“ přerušila ho Inez, která už neměla trpělivost poslouchat starcovo zdlouhavé vysvětlování. „Proč sem

přišel?“

„To ten divoch musí říct sám. Dcery bledých tváří se ptají, proč k nim přišel velký Teton?“

Mátorí se překvapeně podíval na starce. Bylo na něm vidět, že tuto otázku pokládá za nemístnou.

„Zazpívej do uší černooké. Řekni jí, že Mátorího stan je velký a je v něm dost místa. Nikdo v něm nebude větší než ona. Světlovlase řekni, že i ona může zůstat ve stanu bojovníka a jíst jeho zvěřinu. Mátorí je velký náčelník. Jeho ruka není nikdy zavřena.“

„Tetone,“ traper zavrtěl hlavou na znamení nesouhlasu, „jazyk Indiána se musí obarvit na bílo, než zazpívá do uší bledé tváře. Kdybych opakoval tvá slova, mé dcery by zavřely uši a Mátorí by v jejich očích vypadal jako obchodník. Poslouchej, co ti řekne Šedá hlava. Můj národ je mocný národ. Slunce vychází na jeho východní hranici a zapadá na západní. Takových veselých dívek, jako jsou tyto, je tam mnoho, – to mi, Tetone, můžeš věřit,“ snažil se přesvědčit Indiána, když viděl, že se Mátorí zatvářil nedůvěřivě, „oči mají stejně krásné a jsou právě tak hezké jako tyhle dvě.“

„Má můj otec sto žen?“ přerušil ho náčelník, dotkl se traperova ramene a zvědavě čekal na odpověď.

„Ne, Dakoto. Pán života mi řekl: žij sám, tvým příbytkem bude les, střechem tvého vigvamu oblaka. Ale vím toho dost o mladých mužích a ženách. Jdi do krajů mého lidu. Uvidíš tam mladé ženy, které se podobají pestrobarevným ptákům v době květů. Jsou velmi příjemné na pohled a mladí muži se na ně dívají s radostí.“

„Uf!“ přerušil starce pozorně naslouchající Mátorí.

„Ano, můžeš mi věřit, protože to, co ti říkám, není lež. Ale když si jinoch vybere dívku, která se mu líbí, mluví k ní tak tiše, aby to nikdo jiný neslyšel. Neřekne: mé obydlí je prázdné, je tam místo ještě pro jednu, ale: rád bych postavil dům, nechtěla bys mi ukázat, kde by měl stát, aby se ti tam líbilo? Jeho hlas je sladší než med akátu a zní jako zpěv strážníka. Jestliže můj bratr chce, aby jeho slova byla slyšena, musí mluvit jazykem bělochů.“

Mátorí byl zmaten. To, co mu radil traper, by znamenalo zvrátit celý společenský řád. Bojovník se přece nikdy nemůže takto před ženou ponížit. Ale když se podíval na Inez, která neměla ani tušení, proč sem Indián vlastně přišel, zaváhal. Sklopil hlavu na znamení, že uznává, že se dopustil chyby. Pak však začal mluvit se stejnou jistotou, s jakou dovedl bojovat. Přitom se nepřestal dívat na Middletonovu ženu.

„Mám rudou pleť, ale mé oči jsou černé. Jsou otevřeny už mnoho zim. Viděly mnoho věcí – rozeznají hrdinu od zbabělce. Když jsem byl chlapcem, neviděl jsem nic než buvola a jelena. Chodil jsem na lovy, viděl jsem pumu a medvěda a stal jsem se mužem. Mátorí už nemluvil se svou matkou. Jeho uši byly otevřeny moudrosti starců. Řekli mu všechno – vyprávěli mu o Dlouhých nožích. Vyšel na válečnou stezku. Tenkrát byl poslední – teď je první. Který Dakota by se odvážil říct, že vkročí na loviště Pawneeů dřív než Mátorí? Náčelníci ho vítali u svých dveří a řekli mu: můj syn je bez domova. Rozdělili se s ním o své obydlí a o své bohatství, dali mu své dcery. Potom se Mátorí stal náčelníkem tak jako jeho otcové. Zvítězil nad bojovníky všech národů a mohl si vybrat ženy z kmene Pawneeů, Omahů a Konzů. Ale on se díval na loviště, ne na svou vesnici. Kůň mu byl milejší než dakotská dívka. Ale našel na prérii květ, utrhł jej a přinesl do svého stanu. Zapomíná, že je pánem jediného koně. Dává je všechny cizinci, protože Mátorí není zloděj. Chce si nechat jenom květ, který našel na prerii. Její nohy jsou velice něžné. Nemůže se vrátit ke dveřím svého otce, navždy musí zůstat ve stanu statečného bojovníka.“

Teton skončil svůj podivný projev a čekal, až jej traper přeloží. Traperovi neušlo z Indiánovy řeči jediné slovo. Když chtěl začít s překladem, přerušila ho Ellen.

„Nesmíte před kapitánovou ženou opakovat všechno, co říkal ten Indián.“

Inez se začervenala, chladně poděkovala starci za námahu a prohlásila, že by ráda zůstala sama.

„Mé dcery nepotřebují uši, aby rozuměly tomu, co říká velký Dakota,“ oznámil traper Mátorímu. „Stačí jeho pohled a jeho posunky. Porozuměly mu; chtějí si jeho slova promyslet, protože děti velkých bojovníků, jako byli jejich otcové, dřív než se k něčemu rozhodnou, dobře si to rozmyslí.“

Indiánský náčelník se s tímto vysvětlením spokojil. Byl přesvědčen, že se věci vyvíjejí v jeho prospěch. Vyrazil podle indiánského zvyku výkřik souhlasu a chystal se odejít. Chladně pozdravil, těsněji se zahalil do pláště a odcházel.

Ale to, co se právě odehrálo, pozoroval ještě kdosi, koho si nikdo nevnímal: žena Mátorího. Také jí se tak Mátorí dvořil, když ji chtěl odvést z obydlí jejího otce. Tehdy kvůli výmluvnému Mátorímu odmítla mnoho mladých siouxských mužů.

Když se Teton chystal opustit stan, postavila se před něho Tačečana s

dítětem na rukou, skromná, s hlavou skloněnou – pravá indiánská žena. Mátorí se na chvíli zarazil, jeho tvář zkameněla. Potom poručil, aby mu šla z cesty.

„Není Tačečana dcerou náčelníka?“ zeptala se tiše. Zápasila v ní hrdost se strachem, „nebyli její bratři bojovníci?“

„Jdi pryč. Muži volají svého náčelníka. Nemá uši pro ženu.“

„To, co slyšíš, není hlas Tačečany. Ústy své matky mluví s tebou tvůj chlapec. Je synem náčelníka a jeho slova dojdou k uším jeho otce. Poslouchej, co říká: Stalo se někdy, že Tačečana neměla pro Mátorího jídlo, když byl hladový? Stalo se někdy, že má matka neplakala, když odešel na stezku Pawneeů a našel ji prázdnou? Stalo se někdy, že nezpívala, když se vrátil, pokryt ranami, které mu zasadili jeho nepřátelé? Která siouxská žena dala nějakému bojovníkovi takového syna, jako jsem já? Podívej se na mě dobře, aby sis mě zapamatoval. Mé oči jsou oči orla. Dívám se do slunce a směju se. Brzo povedu Dakoty na lov a na válečnou stezku. Proč můj otec odvrací své oči od ženy, která mi dává mléko? Proč tak brzo zapomněl na dceru slavného náčelníka Siouxů?“

Mátorí se podíval na svého směřujícího se syna. Zdálo se, že je ten nelítostný Teton dojat. Potom však položil své ženě ruku na rameno a odvedl ji k Inez. Ukázal na její krásnou tvář, plnou soucitu s nešťastnou ženou. Počkal, až se ta, kterou donedávna miloval, vynadívá na krásu cizí ženy, pak vzal malé zrcátko, které měla jeho žena zavěšené na krku – sám jí je kdysi daroval z lásky, aby se mohla dívat na svou krásu – a ukázal jí v něm její snědý obličej. Znovu se zahalil do pláště, pokynul traperovi, aby šel s ním, a pln pýchy a hrdosti vyšel ze stanu.

„Mátorí je velice moudrý. Který národ má tak velkého náčelníka jako Dakotové?“ Mátorí nečekal na odpověď.

Tačečana zůstala stát jako zkamenělá. Inez ani Ellen nevěděly přesně, o čem mluvila se svým manželem. Bystrá Ellen si však dovedla domyslet, o čem jde. Inez nechápala nic. Obě se snažily Indiánku utěšit. Ale nebylo toho třeba. Křečovitě chvění v obličejí mladé Indiánky náhle ustalo, do tváře se jí vrátil klid. Jen svaštělé obočí prozrazovalo těžce potlačovanou úzkost. Ani příští léta nedovedla zahladit znamení utrpení z tváře této ženy, i když později se k ní osud nezachoval zle.

Tačečana se nejdřív zbavila všech ozdob, kterými ji kdysi zahrnula štědrost jejího manžela, a pokorně a mlčky je podala Inez jako uznání její nadřazenosti. Se zápěstí sundala náramky, s kožených kamašů koráلكové ozdoby, s čela širokou stříbrnou čelenku. Nakonec k nohám

své domnělé sokyně položila chlapce. Teprve teď byla přesvědčena, že se dostatečně pokořila.

Inez s Ellen mlčky a s údivem pozorovaly toto podivné počínání. Nerozuměly ani slovo z toho, co říkal tichý, melodický hlas mladé Indiánky.

„Cizí ústa řeknou mému chlapci, jak se z něho stane muž. Uslyší nová slova, ale naučí se jim, a zapomenou na hlas své matky. Je to vůle Wakondova. Siouxská žena nebude naříkat. Mluv k němu něžně, protože jeho uši jsou velmi malé. Až bude velký, mohou být tvá slova hlasitější. Nedovol, aby se z něho stala žena, život ženy je velmi smutný. Už ho, aby si bral příklad z mužů. Ukaž mu, jak udeřit ty, kteří mu ubližují, ať nikdy nezapomenou oplatit ránu ranou. Až půjde na lov, Květ bledých tváří –“ nešťastná žena použila ve své zatrpklosti metafory, kterou si vymyslela fantazie jejího nevěrného manžela – „Květ bledých tváří mu zašeptá tiše do uší, že pleť jeho matky byla rudá a že jeho matka byla kdysi Laní Dakotů.“

Tačečana políbila svého syna, přetáhla si lehký kalikový oděv přes hlavu a na znamení pokory si sedla na zem. Marně se jí pokoušely obě dívky utěšit. Neslyšela napomínání, necítila, když se jí dotkly. Jen tiše zpívala smutnou píseň, plnou nářku. Tak zůstala několik hodin. Před stanem se v té chvíli odehrávaly události, které nejen změnily její život, ale které také hluboce zasáhly do osudu celého kmene.

KAPITOLA XXVII.

Nemám ráda rváče. Mám dobré jméno a nejlepší pověst. Zavřete dveře. Rváče sem nepouštím. Nežila jsem dodneška proto, abych je sem teď pustila, zavřete dveře, prosím.

Shakespeare

U vchodu do stanu potkal Mátorí Izmaela, Abirama a Ester. První pohled na Izmaelův zamračený obličej prozradil chytrému Tetonovi, že příměří, které uzavřel s těmito oběťmi své mazanosti, co nejdříve skončí.

„Poslyšte, vy stará šedá brado,“ Izmael chytil trapera a zacloumal jím, „už mě přestalo bavit používat při řeči prstů místo jazyka, proto mi budete dělat tlumočníka a přeložíte, co vám řeknu, do indiánštiny, ať to žaludek toho divocha stráví nebo ne.“

„Jen mluvte, příteli,“ odpověděl traper. „Přeložím to tak, jak to řeknete.“

„Příteli!“ opakoval pohrdavě Izmael. „Řekněte tedy tomu zlodějskému Siouxovi, že ho jdu požádat, aby splnil, co jsme spolu dohodli.“

Když to traper přeložil do siouxského jazyka, Mátorí se překvapeně

zeptal:

„Je mému bratru zima? Je tu plno buvolích kůží. Má hlad? Ať mí mladí muži donesou zvěřinu do jeho stanů.“

Izmael zahrozil zařatou pěstí a prudce jí udeřil o plochou dlaň, aby ještě víc zdůraznil své rozhodnutí.

„Řekněte tomu lháři, že jsem nepřišel jako žebrák, abych sbíral kosti, které mi hodí, ale jako svobodný člověk, který chce to, co mu patří. A taky to dostanu. Kromě toho mu řekněte, že žádám, aby vás vydal spravedlnosti. Aby bylo jasno: chci svou zajatkyňi, svou neteř a vás. Chci, aby mi vás všechny tři vydal podle dohody.“

Traper věděl, že ho indiánský náčelník potřebuje a že ho proto nevydá Izmaelovi. A také že mu určitě nevydá Inez.

„Příteli Izmaeli, žádáte o něco, co by vám asi málokterý muž splnil. Nejdřív byste musel vyříznout Tetonovi jazyk z úst a srdce z prsou.“

„Izmaelu Bushovi málo záleží na tom, jestli někomu tak či onak ublíží. Vždycky prosadí svou. Teď pořádně přeložte, co jsem řekl. Až budete mluvit o sobě, udělejte srozumitelné znamení, abych věděl, že mě nepodvádíte.“

Traper se zasmál svým bezhlesým smíchem a něco zabručel.

„Ať Dakota široce otevře uši,“ řekl, „aby se velká slova mohla do nich vejít. Jeho přítel, Dlouhý nůž, přichází s prázdnýma rukama a říká, že Teton je musí naplnit.“

„Uf! Mátorí je bohatý náčelník. Je pánem prerií.“

„Musí mu vydat tu tmavovlasou.“

Náčelník svařtil obočí, jako by chtěl drzého Izmaela na místě ztrestat. Pak se ovládl a zchytrale odpověděl:

„Ta dívka je pro ruku tak statečného muže příliš lehká. Naplním jeho ruku buvolů.“

„Říká, že taky potřebuje to světlovlasé děvče. V jejích žilách prý proudí jeho krev.“

„Ta se stane ženou Mátorího. Pak Dlouhý nůž bude otcem náčelníka.“

„Taky mne, ubohého, zestárlého traperu chce,“ stařec ukázal na sebe, aby Izmael viděl, že mluví o sobě.

„Můj přítel je starý,“ řekl Mátorí a přátelsky se dotkl traperova ramene, „nemůže konat dlouhé cesty. Zůstane s Tetony, aby se z jeho slov učili moudrosti. Neznám Siouxe, který by měl tak dobrý jazyk jako můj otec! Ne. Ať jeho slova jsou tichá, ale jasná. Mátorí dá kůže a buvolů. Dá mladým mužům bledých tváří ženy, ale nemůže se vzdát

nikoho, kdo žije v jeho příbytku.“

Indiánský náčelník spokojený svou odpovědí pomalu krácel ke svým rádcům. Náhle se však vrátil a přerušil trapera, který ještě neskončil s překladem:

„Řekni Velkému buvolovi,“ (tak říkali Tetoni Izmaelovi) „že ruka Mátorího je vždycky otevřená.“ Potom ukázal na vyschlý, vrásčitý obličej pozorně naslouchající Ester: „Ta žena je příliš stará pro tak velkého náčelníka. Ať ji vyhodí. Mátorí ho miluje jako bratra. Náčelník Dlouhých nožů je jeho bratr. Dostane Tetonovu nejmladší ženu. Tačečana, pýcha siouxských žen, mu bude připravovat zvěřinu a mnoho bojovníků mu bude závidět. Jdi, Dakota je šlechetný.“

Mátorí pronesl svou nabídku tak klidně, že to zmátlo i zkušeného trapera. Byl tak překvapen, že nezačal překládat, dokud Mátorí nezmizel mezi svými bojovníky.

„Tetonský náčelník mluvil velice jasně,“ pokračoval potom stařec. „Tu ženu, na kterou nemáte žádné právo, vám nedá. Leda by člověk pokládal za právo chuť vlka na jehně. Nedá vám ani to dítě, o kterém říkáte, že je to vaše neteř. Musím se přiznat, že si nejsem moc jist, jestli v tomto případě má ten Indián právo takhle jednat. Dále, sousede Izmaeli, Dakota rozhodně odmítá vaši žádost, pokud mne se tkne. Myslím ale, že to jeho odmítnutí není tak nemoudré. Já sám bych totiž měl mnoho námitek proti cestování ve vaší společnosti. Ale udělal vám nabídku, o které musíte rozhodnout sám, jestli za to stojí, nebo ne. Teton vám říká mými ústy – já jsem jenom jeho hlásná trouba, proto za jeho hříšná slova neberu žádnou odpovědnost – říká, že vaše dobrá žena je už odkvetlá a že se ani moc nediví, jestli vás už omrzela. Proto vám navrhuje, abyste ji vyhodil. Rád vám dá svou oblíbenou ženu, vlastně svou bývalou oblíbenou ženu, „Skákající laň“, jak jí říkají Siouxové. Vidíte, sousede, ten Indián si sice chce nechat váš majetek, ale je ochoten dát vám za něj náhradu.“

Izmael naslouchal s čím dál tím větším hněvem. Nuceně se zasmál nápadu vyměnit svou osvědčenou, i když postarší Ester za mladičkou Tačečanu. Jeho smích však zněl dutě a nepřirozeně. Ester ani nenapadlo odbýt náčelníkovu nestydatou nabídku smíchem. Sotva popadla dech – chvíli myslela, že se zlostí zalkne – začala pronikavě křičet:

„Tisíc hromů! Co si ten Indián myslí? Kdo mu dovolil, aby ničil štěstí vdaných žen? Myslí si, že žena je préríjní zvíře a že ji vyštve ze vsi, když na ni vezme ručnici a psa? Ať sem přijde ta nejlepší jejich squaw a ať se pochlubí, co všechno dokázala! Má tolik krásných dětí jako já? Ten

zlodějský Indián je hříšný tyran a drzý darebák! Chtěl by nám poroučet jako poroučí těm svým divochům. Plete si počestnou ženu s nějakou běhnou. A ty, Izmaeli Bushi, ty, otec sedmi synů a tolika hezkých dcer, nedovedeš otevřít svou hříšnou hubu, abys mu pěkně od plic řekl, co si o něm myslíš. Ty bys asi chtěl udělat hanbu nejen své rodině, ale celému národu, a stát se praotcem míšenců! Tebe už nejednou pokoušel ďábel, můj milý, ale ještě nikdy ti nepoložil tak chytrou léčku! Vrať se ke svým dětem, příteli! Nezapomeň, že nejsi medvěd, ale křesťan, a děkuj bohu, že žiješ v pořádném manželství.“

Traper věděl, jak bude Ester reagovat na Indiánovu nabídku. Proto teď využil příležitosti, aby rychle zmizel. Izmael, který zpočátku tak energicky trval na svých požadavcích, teď po té bouřce jako mnoho jiných tvrdohlavých mužů od nich upustil. Jen aby utišil svou rozzuřenou, žárlivou manželku, která se chovala jako medvědice bránící svá medvíďata, snažil se co nejrychleji odejít od stanu, v němž byla náčelníkova žena.

„Ať vyjde ven, ta svůdnice, ať ukáže svou hnědou krásu před ženou, které nesahá ani po kotníky,“ křičela Ester a hnala před sebou Izmaela a Abirama jako dva při nepleše dopadené chlapce k jejich vlastnímu táboru. „Jen se nebojte, nic se nebojte, však on se brzo najde někdo, kdo jí ukáže, zač je toho loket! Nemyslete si, že zůstanete ještě jednu noc v táboře, po kterém se prochází ďábel jako pán. Pojd'te sem, Abnere, Enochu, Jesse – kdepak jste? A honem dělat! Jestli ten hlupák, ten slaboch váš otec ještě něco sní nebo vypije v tomhle táboře, uvidíte, jak natáhne bačkory. Ti podšití Indiáni ho otráví! Ne že by mi záleželo na tom, kdo jednou přijde na mé místo, až se můj čas naplní. To ne. Ale nikdy jsem si, Izmaeli, nemyslela, že tobě, který máš za ženu bělošku, se bude líbit taková – taková hnědá nestyda! Že je nestyda, to nemůžeš popřít.“

Proti tomuto výbuchu uražené ženské hrdosti se manžel marně pokoušel hájit. Chvillemi něco zakoktal, ale rozzuřená žena se nedala utišit. Kromě svého hlasu nechtěla nic slyšet. Proto také opravdu nebylo slyšet nic jiného než její rozkazy k odjezdu.

Izmael sehnal dobytek z pastvy a naložil věci na vozy. Od svého záměru však neustoupil. Ester však byla přesvědčena, že všechno se děje, jak si to ona přeje. Když mladí muži uviděli, jak se jejich matka rozčilila, podívali se jeden na druhého, ale proč se rodiče hádají, to je nezajímalo. Ostatně na hádky byli zvyklí. Na otcův rozkaz naházeli stany na vozy a za chvíli vyjela z tábora řada vozů obvyklým pomalým,

líným způsobem.

Siouxové pozorovali odjezd bledých tváří bez nejmenšího překvapení nebo hněvu. Divoch stejně jako tygr málokdy zaútočí na nepřítele, který ho očekává. Jestliže tetonští bojovníci uvažovali o nějakém nepřátelském činu, nedali to na sobě znát a trpělivě jako dravá šelma čekali na vhodný okamžik. Nikdo nevěděl, co Mátorí zamýšlí. Možná že byl rád, že se tak lehce zbavil nepříjemných Izmaelových požadavků. Možná že čekal na vhodný čas. Je však také možné, že myslel na věci důležitější a neměl čas starat se o něco, co pokládal za bezvýznamné.

Izmaelovy vozy ujely asi míli podél řeky a potom se na pahorku zastavily. Zde znovu postavili stany, vypřáhli koně, dobytek zahnali do údolí a připravili se na noc. Jako by se mezi nimi a Indiány nebylo nic stalo.

Tetoni se vrátili k záležitosti, kterou pokládali za mnohem důležitější než všechno ostatní. Od chvíle, co Mátorí přivedl dlouho obávaného a nenáviděného náčelníka jejich nepřátel, vládla v táboře obrovská radost. Staré ženy chodily od stanu ke stanu a kladly bojovníkům na srdce, aby neměli soucit se zajatým nepřítelem. Jednomu připomněly syna, jehož skalp se suší v kouři některého obydlí Pawneeů. Jinému spočítaly jeho jizvy, jeho neúspěchy a porážky; s třetím se rozhovořily o tom, jak ho Pawneeové obrali o bizoní kůže a o koně; čtvrtého se zeptaly, jestli se pamatuje na dobrodružství, které pro něho špatně skončilo.

Tak dlouho ty babizny popichovaly, až se bojovníci shromáždili, aby se poradili, jak pomstu nejlépe provést. Nemohli se však dohodnout, jakým způsobem mají zajatce usmrtit. Byla to jenom předběžná porada, na které chtěl každý náčelník zjistit, kolik hlasů asi získá pro svůj názor. Teprve později mělo s konečnou platností rozhodnout slavnostní shromáždění kmene. Teď nastala chvíle, kdy se mělo toto shromáždění sejít.

Pro tuto poradu bylo s rafinovanou krutostí vybráno místo přímo u kůlu, k němuž byl připoután nejvýznačnější z těch, o nichž mělo shromáždění rozhodnout. Nejdříve přinesli spoutaného Middletona a Pavla a položili je k nohám náčelníka Pawneeů. Potom zasedli každý na místo, které mu patřilo podle hodnosti. Všichni se tvářili vážně a zamyšleně, jako by šlo o výkon opravdové spravedlnosti. Tři čtyři místa vyhrazená pro nejdůležitější náčelníky zůstala prázdná. Několik krvelačných žen, vysušených stářím, se drze prodralo dopředu.

Všichni kromě náčelníků, o nichž jsme se zmínili, už byli na svém místě. Náčelníci odkládali svůj příchod, poněvadž věřili, že se dohodnou.

Když se konečně objevili, z jejich tváří bylo možno vyčíst, že k dohodě nedošlo.

Když už nikdo nechyběl, jeden starý bojovník zapálil velkou indiánskou dýmku a vyfoukl kouř na čtyři světové strany. Po této smírné oběti podal dýmku Mátorímu. Ten, předstíraje pokoru, ji podal šedovlasému náčelníkovi vedle sebe. Potom nastalo hluboké ticho. Teprve za chvíli vstal starý Indián a oslovil shromáždění:

„Orel u vodopádů nekonečné řeky se ještě dlouho nevylíhl, když má ruka skolila prvního z kmene Pawneeů. Co říká můj jazyk, mé oči viděly. Bórečina je velmi starý. Ale kde je Sioux, který by to potvrdil? Co říká, oni uslyší. Jestli některé z jeho slov padne na zem, seberou je a podrží si je u ucha. Jestliže některé odnese vítr, moji mladí velice rychlí muži je chytí. Poslouchejte tedy. Od té doby, co voda teče a stromy rostou, Siouxové nalézali Pawnee na své válečné stezce. Tak jako puma miluje antilopu, tak Dakota miluje svého nepřítele. Lehne si a usne vlk, když najde laň? Zavře pardál oči, když vidí u studánky srnu? Dobře víte, že ne. On také pije, ale krev! Sioux je pardál ve skoku, Pawnee je chvějící se jelen. Ať mě mé děti slyší. Shledají má slova dobrými. Domluvil jsem.“

Všichni Mátorího přívrženci vykřikli. Projevili tak souhlas s krvelačnou radou člověka, který byl mezi nimi jedním z nejstarších. Zdaleka však ještě nebylo dosaženo jednomyslnosti. Po projevu starého bojovníka následovalo dlouhé, uctivé ticho. Všichni měli o návrhu uvažovat, než starému náčelníkovi začne jiný náčelník odporovat. Druhý náčelník, který se přihlásil ke slovu, byl mnohem mladší. Tuto nevýhodu proti starému náčelníkovi se snažil vyvážit přehnanou pokorou.

„Jsem ještě dítě,“ rozhlédl se, aby zjistil, jak posluchači, kteří věděli, jak je rozvážný a statečný, přijmou toto tvrzení. „Od té doby, co můj otec se stal mužem, žil jsem mezi ženami. Jestliže má hlava šediví, není to proto, že jsem starý. Když jsem spal na válečné stezce, napadlo na ni trochu sněhu. Horké slunce u vesnic Osagů nebylo dost silné, proto sníh neroztál.“ Ozvalo se dlouhé zamručení. Indiáni tím vyjádřili obdiv nad hrdinskými činy, které se náčelník snažil tak obratně připomenout. Řečník skromně čekal, až se vzrušení trochu uklidní, potom povzbuzen pochvalou posluchačů pokračoval už méně skromně. „Ale oči mladého bojovníka jsou dobré. Vidí velmi daleko. Je rys. Podívejte se na mne dobře. Otočím se k vám zády, abyste mě viděli z obou stran. Teď víte, že jsem váš přítel, protože mě vidíte, jak mě žádný Pawnee ještě nikdy neviděl. Podívejte se teď na můj obličej. Nedívejte se na ten šrám, jím

neuvíдите do mého nitra. To je práce nože, který patřil jednomu Konzovi. Ale tady je otvor, který udělal Wakonda, a tím uvidíte do mé duše. Kdo jsem? Pravý Dakota. Znáte mě. Proto slyšte, co vám řeknu. Krev každého tvora na prérii je červená. Kdo rozezná místo, kde padl Pawnee, od místa, kde zabili moji mladí muži buvola? Má stejnou barvu. Pán života stvořil jednoho pro druhého. Stvořil je stejné. Vyroste však zelená tráva tam, kde byla zabita bledá tvář? Moji mladí bojovníci si nesmí myslet, že bělochů je tolik, že nepoznají, když jim chybí jeden bojovník. Často vyvolávají své bojovníky jménem a říkají: „Kde jsou mí synové?“ Jestli jednoho pohřeší, jdou ho hledat na prérii. Když ho nenajdou, řeknou svým zvědům, aby se po něm poptali u Siouxů. Bratři, Dlouhé nože nejsou hloupé. Mezi námi je teď mocný kouzelník jejich národa. Kdo může říci, jak silný je jeho hlas nebo jak dlouhá je jeho ruka?“

Náčelníka, který se začínal rozohňovat, rázem přerušil netrpělivý Mátorí. Vstal, pln pohrdání, a vykřikl:

„Ať moji mladí muži přivedou zlého ducha bledých tvářů. Můj bratr uvidí jeho kouzla na vlastní oči.“

Nastalo mrtvé, hluboké ticho. Mátorí se nejen těžce prohřešil proti zdvořilému vedení debaty, ale jeho rozkaz mohla jako výzvu přijmout tajemná moc jedné z těch nepochopitelných bytostí, na které v té době jenom několik osvěcenějších Indiánů nepohlíželo s úctou a nebálo se jim vzdorovat. Indiánští bojovníci však poslechli a ze stanu vyvedli doktora Battia na Asinovi. Vedli ho obřadně a slavnostně a tvářili se přitom vážně. Mátorí věděl, že pověřiví bojovníci mají strach, chtěl proto doktora zesměšnit.

Vědec vypadal opravdu podivně. Na hlavě, kterou mu pečlivě oholili podle nejosvědčenější siouxské módy, zbyla jen skalpovací kadeř. Až k očím byla doktorova hlava pomalována fantastickými kresbami. Toto strašné malování způsobilo, že vypadal jako opravdový černokněžník. Svrchní oděv mu sebrali a místo něho mu oblékli pestře pomalovanou řízu z vydělané jelenice. Jako na posměch jeho badatelskému povolání mu připevnili k zbytku vlasů, k uším a jinam pečlivě preparované ropuchy, žáby, ještěrky a motýly z jeho vlastní sbírky. Když si k těmto podivným doplňkům oděvu pomyslíme poděšený doktorův výraz, jistě uvěříme, že přírodovědcův zjev vzbudil hrůzu.

Weuča vedl Asina přímo do středu kruhu a tam je oba nechal. (Přírodovědcovy nohy byly přivázány k zvířeti tak, že jezdec i osel mohli být pokládáni za jediného tvora.) Když Weuča odcházel na své místo, díval se na kouzelníka s úžasem a obdivem. To bylo u toho

podlízavého hlupáka přirozené.

Avšak udivení byli nejen Indiáni, ale také náš nešťastný doktor. Tetoni si prohlíželi kouzelníkovy tajuplné symboly, které měl zavěšené na uších, na nose, na vlasech, s úctou a strachem. Také doktor se rozhlížel na všechny strany s podivnými pocity, mezi nimiž strach nebyl pocitem nejslabším. Všude viděl temné, divoké tváře, v nichž nebyl jediný náznak soucitu. Konečně padl jeho těkající pohled na vážnou tvář traperovu. Stařec s Hektorem u nohou stál na vnějším okraji kruhu, opřen o ručnici, kterou mu Indiáni vrátili na důkaz přátelství, a přemýšlel, na čem se náčelníci usnesou.

„Vážený lovče nebo trapere,“ řekl zdrcený doktor, „velice se raduji, že vás zase vidím. Bojím se, že drahocenný čas, kterými byl povolen, abych dokončil veliké dílo, se chýlí k předčasnému konci. Rád bych proto otevřel své srdce člověku sice nestudovanému, který však má alespoň něco vědomostí, jež příroda rozdává svým nadaným dětem. Nepochybně se bude mnoho světových učených společností zajímat o můj osud. Možná že budou na toto území vyslány výpravy, aby zjistily všechny okolnosti, týkající se osudu, jenž stihl tak důležitou vědeckou kapacitu. Jsem šťasten, že je tu někdo, kdo jim bude schopen vylíčit, jaký byl konec mého života. Řekněte jim, že po plodném a čínorodém životě jsem zemřel jako mučedník vědy a jako oběť duševní zatmělosti. Doufám, že ve svých posledních okamžicích budu neobyčejně klidný a vyrovnaný. Můžete tedy připojit několik podrobností o statečnosti a důstojnosti, hodné vědce, s jakou doktor Battius podstoupil smrt. To jistě povzbudí budoucí uchazeče o podobnou čest, a jistě to nikoho nepohorší. A teď, příteli trapere, z povinnosti k sobě jako k člověku končím otázkou: Ztratil jsem opravdu všechnu naději, nebo existuje snad nějaký způsob, který by umožnil, aby tak nesmírně cenné vědomosti byly vyrvány ze spárů nevědomosti a zachovány nesmrtelné vědě?“

Stařec pozorně vyslechl tuto smutnou prosbu o pomoc, chvíli uvažoval a pak vážně odpověděl:

„Řekl bych, příteli doktore, že ve vašem případě otázka života a smrti závisí úplně na vůli prozřetelnosti. Ona sama rozhodne, jakým způsobem se jí zlíbí projevit se prostřednictvím křivolakých cestiček indiánské lstivosti. Já sám nevidím velký rozdíl v tom, jestli to dopadne tak nebo tak, protože nikomu, kromě vás, nemůže moc záležet na tom, jestli žijete, nebo ne.“

„Domníváte se, že kdyby vypadl úhelný kámen ze základů budovy

vědy, že by to bylo lhostejné současníkům nebo budoucím?“ přerušil ho doktor. „Kromě toho, můj příteli,“ pokračoval vyčítavě, „zájem člověka na vlastním životě rozhodně není malicherný, může však být zatlačen do pozadí láskou k práci, která slouží celému lidstvu.“

„Chtěl jsem říct jenom to,“ pokračoval traper, který ani zdaleka nechápal všechno, co mu doktor vykládal, „chtěl jsem říct jenom to, že každý tvor se jen jednou narodí a jen jednou umře, ať je to pes nebo běloch nebo Indián. Pro člověka je stejně hříšné snažit se předčasně ukončit jedno, jako je pro něho nemožné zabránit druhému. Neříkám ale, že se nemá udělat něco, aby se poslední okamžik člověka oddálil, třeba jenom na chvíli. Proto má každý právo sám rozhodnout, jak daleko chce jít a kolik útrap chce snášet, aby prodloužil čas, který možná byl už příliš dlouhý. Mnoho chladných zim a horkých lét uplynulo od časů, kdy jsem dělal všechno možné, jen abych si o hodinu prodloužil život. Teď už jsem tu déle než osmdesát let a jsem připraven jako voják, až vyvolají mé jméno před posledním zatroubením. Podle mne záleží na tom, jestli se Indiáni dají strhnout svým temperamentem. Pak nás Velký Sioux obětuje všechny. Nevěřím, že by mne při tom ušetřil. Je tedy otázka, jestli jste připraven. Jestli ano, pak je jedno, nastoupíte-li cestu na věčnost hned nebo později. Kdyby se mne pánbůh zeptal, co si o vás myslím, přimluvil bych se za vás. Jsem totiž přesvědčen, že jste vedl život celkem slušný. Snad bych ani nedovedl vyjmenovat smrtelné hříchy, kterých jste se mohl dopustit. Ale podle pravdy bych musel dodat, že jste nic zvláštního nevykonal.“

Když stařec skončil tento zdrcující soud nad doktorem, vědec se vyčítavě podíval na jeho klidnou, moudrou tvář a odkašlal si, aby zakryl zoufalý strach, který se ho začínal zmocňovat.

„Když uvážím věc ze všech stran, a za předpokladu, že vaše teorie je správná, vážený lovče, myslím, že nejsem dostatečně připraven na tak náhlý odchod z tohoto světa a že je proto nutno bez odkladu učinit příslušná opatření.“

„Když je to tak,“ odpověděl klidně traper, „udělám pro vás, co bych udělal pro sebe. Ale poněvadž to s vámi začíná jít z kopce, radím vám, abyste se hleděl co nejrychleji připravit na smrt.“

Po této přátelské radě traper ustoupil ze středu kruhu. Začal přemýšlet, co by měl podniknout.

KAPITOLA XXVIII.

*Ta čarodějnice ve Smithfieldu bude upálena
a vy tři se budete houpat na šibenici.*

Shakespeare

Siouxové trpělivě čekali, až skončí rozhovor mezi oběma bělochy. Většina Indiánů cítila jakousi zbožnou úctu k doktorově tajuplné osobnosti. Několik inteligentnějších náčelníků rádo využilo příležitosti, aby si uspořádali myšlenky před bojem, který podle jejich mínění musí určitě přijít. Mátorí zase byl rád, že může ukázat traperovi, že ho pokládá za svobodného člověka. Když stařec skončil rozmluvu s doktorem, zavládlo na chvíli hluboké ticho, nikdo se ani nepohnul. Potom náčelník Tetonů vstal a chystal se promluvit.

„Čím je Sioux?“ zeptal se vychytrale. „Je vládcem prerie a pánem zvířat, která na prerii žijí. Ryby z Řeky kalných vod ho znají a přicházejí, kdykoliv je zavolá. V radě se chová jako liška, zrak má jako orel. V boji si počíná jako šedý medvěd. Dakota je muž!“ Počkal, až ustane tichý pochvalný šum, který vyvolal tento lichotivý obraz jeho národa. „Co je Pawnee? Zloděj, který okrádá ženy, bojovník bez odvahy, lovec, který žebřá o zvěřinu. V radě je z něho veverka, která skáče z

místa na místo. Je sova, která vychází na prérii v noci, v boji je z něho los s dlouhýma nohama. Pawnee je žena.“ Následovala další přestávka. Ozvaly se výkřiky radosti, někdo navrhl, aby ta posměšná slova byla přeložena Smělému srdci. Mátorí pohlédl na trapera a kývnutím hlavy projevil souhlas. Smělé srdce naslouchal bez jediného slova, asi usoudil, že ještě není čas, aby promluvil. Když traper skončil, mladý náčelník se znovu nepřítomně zadíval do dálky. Mátorí pozoroval náčelníka Pawneeů, slavnějšího než byl sám, s bezmeznou nenávisť. Byl zklamán, že se mu nepodařilo pokořit mladého zajatce. Rozhodl se proto, že poštvě proti němu celé shromáždění. „Kdyby země byla pokryta neužitečnými krysami,“ pokračoval, „nebylo by na ní místa pro buvoly, kteří dávají Indiánovi potravu a oděv. Kdyby prerie byla pokryta Pawneei, nebylo by zde místo pro nohu Dakoty. Vlk je krysa, Sioux je těžký buvol; ať buvoli rozšlapou krysy a udělají místo pro sebe.

Bratři, promluví k vám dítě. Řeklo vám, že jeho vlasy nejsou bílé, ale zmrzlé, že tráva neporoste tam, kde zemřela bledá tvář. Ví, jakou barvu má krev Dlouhého nože? Ne! Já vím, že to neví, nikdy ji to dítě nevidělo. Který Dakota kromě Mátorího kdy zabil bledou tvář? Ani jeden. Ale Mátorí musí mlčet. Každý Teton zavře uši, když on mluví. Skalp nad jeho stanem získaly ženy. Mátorí, který se jich zmocnil, je žena. Jeho ústa jsou zavřena. Čeká na slavnosti, aby mohl zpívat s dívkami.“

Po tomto prohlášení, kterým Mátorí tak hluboce ponížil sám sebe, se ozvaly výkřiky nesouhlasu, ale náčelník usedl, jako by byl rozhodnut, že už nepromluví. Shromáždění bylo čím dál tím nespokojenější, ozvalo se hlasité reptání. Každou chvíli mohl nastat zmatek. Mátorí znovu vstal a začal ze sebe chrlit svou pomstychtivou obžalobu:

„Ať jdou mí mladí muži hledat Tetaa!“ křičel. „Jeho skalp se suší v kouři ohnišť Pawneeů. Kde je syn Bórečínův? Jeho kosti jsou bělejší než tváře jeho vrahů. Spí Mahhá ve svém stanu? Víte, že před několika měsíci odešel do věčných lovišť. Kéž by byl tady, aby nám řekl, jakou barvu měla ruka, která si vzala jeho skalp!“

Takto pokračoval Istivý náčelník několik minut. Volal jménem bojovníky, o nichž se vědělo, že ztratili život v boji s Pawneei nebo v některé z divokých šarvátek, které Siouxové sváděli s bělochy jen o málo civilizovanějšími, než byli sami. Posluchači slyšeli jen jména, neměli čas uvažovat. Mátorí mluvil rychle, bez zastavení.

Právě když jeho výmluvnost dostoupila vrcholu, vstoupil do středu kruhu nějaký starý muž. Byl tak starý, že sotva kráčel. Jenom velmi

bystré ucho by snad poznalo, že se řečníkovi trochu zachvěl hlas. Starý Indián se zastavil přímo před Mátorím. Jeho tvář byla kdysi krásná a jeho oko bylo okem orla. Teď byla jeho tvář zbrázděna mnoha jizvami a pokryta vráskami. Před půl stoletím mu kanadští Francouzi dali jméno Le Balafré – Muž s dlouhou jizvou na tváři. „Le Balafré,“ proběhlo shromážděním. Starý muž však nepromluvil, ani se nepohnul. Vzrušení se zase utišilo a všechny oči se znovu obrátily na Mátorího.

Netrvalo dlouho a ve tvářích většiny bojovníků se objevil pomstychtivý výraz. Po každé Mátorího zmínce, že by bylo třeba nepřátele zahubit, následoval nový a čím dál tím hlučnější projev souhlasu. Mátorí ukončil svou řeč strhujícím dovoláváním se hrlosti a statečnosti svého kmene.

Uprostřed pochvalného mručení, které následovalo, se ozval slabý, dutý hlas, jako by vycházel z nejnvnitřnějších hlubin. Nastalo ticho. Teprve potom se pohnuly rty starého Indiána.

„Den Le Balafrého se blíží ke konci. Starý bojovník je jako bizon, na němž už srst neroste. Brzo opustí své obydlí a půjde si hledat jiné, které je daleko od vesnice Siouxů. Tedy to, o čem bude mluvit, se už netýká jeho, ale těch, které tu zanechává. Jeho slova jsou jako zralé ovoce, hodné, aby bylo podáno náčelníkům.“

Mnohokrát napadl sním od té doby, co Le Balafrého našel nepřítel na válečné stezce. Jeho krev byla velice horká, ale měla čas, aby ochladla. Wakonda mu už nedovoluje myslet na válku. Vidí, že je lépe žít v míru.

Bratři, jedna noha už míří k šťastným lovištím a druhá ji bude brzo následovat a pak starý náčelník bude hledat otisky mokasínů svého otce, aby nebloudil. Ale kdo půjde po jeho stopách? Le Balafré nemá syna. Jeho starší syn příliš často jezdil na koních Pawneeů; kosti mladšího syna ohlodali psi Konzů. Le Balafré přišel hledat rámě, o které by se opřel, chce najít syna, aby, až odejde, jeho obydlí nezůstalo pusté a prázdné. Tačečana, Skákající laň Tetonů, je příliš slabá, aby podpírala starého bojovníka. Dívá se dopředu, ne dozadu. Její místo je v domě jejího muže.“

Starý bojovník mluvil tiše, ale zřetelně. Jeho řeč byla přijata mlčky. Někteří náčelníci – přívrženci Mátorího – se podívali na svého vůdce, avšak nikdo se neodvážil odporovat starému a váženému bojovníkovi. Mátorí zachoval zdánlivý klid, jen v očích se mu chvílemi objevil záblesk nenávisti. Rozhodně si nechtěl dát vyrvat jednu ze svých nejnenáviděnějších obětí.

Le Balafré kráčel pomalým, těžkým krokem k zajatcům. Zastavil se

před náčelníkem Pawneeů a dlouho si ho spokojeně prohlížel. Potom pohybem ruky nařídil, aby Smělé srdce odvázáli od kůlu a zbavili pout, a čekal, až bude jeho rozkaz splněn. Když k němu přivedli mladého bojovníka, znovu si ho prohlédl slepnoucíma očima s obdivem, jaký budí u Indiánů tělesná dokonalost.

„Je skvělý,“ řekl pro sebe. „Je to skákající pardál. Mluví můj syn řečí Tetonů?“

Na zajatcově tváři bylo vidět, že porozuměl. Byl však příliš hrdý, aby promluvil jazykem nepřátelského národa. Bojovníci kolem vysvětlili starému náčelníkovi, že zajatec je Pawnee-Vlk. „Můj syn otevřel oči u vod Vlků,“ řekl Le Balafre řečí Pawneeů „ale zavře je tam, kde Řeka kalných vod mění svůj směr. Narodil se jako Pawnee, zemře jako Dakota. Jsem platan, v jehož stínu našlo odpočinek mnoho lidí. Listí opadalo, větve se začínají chýlit k zemi. Jediný výhonek vyrůstá z mých kořenů. Je to malý výhonek a ovíjí se kolem zeleného stromu. Dlouho jsem hledal někoho, kdo by byl hoden, aby rostl vedle mne. Teď jsem ho našel Le Balafre už není bez syna, jeho jméno nebude zapomenuto, až starý náčelník odejde. Muži tetonští, beru si tohoto mladíka do svého stanu!“

Nikdo se neodvážil starci upřít právo, které už často před ním uplatnili daleko bezvýznamnější bojovníci. Vyslechli jeho prohlášení o adopci vážně a mlčky. Le Balafre vzal svého adoptovaného syna za ruku a odvedl ho do středu kruhu. S výrazem pýchy poodstoupil, aby shromáždění mohli schválit jeho volbu. Mátorů nijak nedal najevo, co si myslí. Trpělivě čekal na vhodnou chvíli. Zkušenější a prozíravější náčelníci jasně viděli, že není možné, aby dva tak proslulí náčelníci a na smrt znepřátelení soupeři, jako je jejich zajatec a jejich vlastní náčelník, se vedle sebe snesli. Ale Le Balafre se těšil takové úctě, že se nikdo neodvážil pronést sebemenší námitku. Všichni, na pohled klidní, čekali, jak se věci vyvinou. Situaci rozřešil sám Smělé srdce.

Své osvobození přijal se stejnou lhostejností jako rozkaz, aby byl připoután ke kůlu. Ale teď, v rozhodující chvíli, promluvil jako opravdu statečný bojovník.

„Můj otec je velice starý, ale ještě neviděl všechno,“ řekl Smělé srdce zvučným hlasem. „Nikdy neviděl buvola proměnit se v netopýra; nikdy neuvidí, aby se z náčelníka Pawneeů stal Sioux!“

Mluvil tak klidně a pevně, že většina posluchačů byla přesvědčena, že jeho rozhodnutí je neodvolatelné. Ale Le Balafre se nechtěl tak rychle vzdát mladého muže, který se mu tolik líbil. Starý Indián se káravě

podíval na shromáždění, které hlasitě dalo najevo, jakou má radost z odmítnutí Smělého srdce.

„To je správné, tak má mluvit statečný muž, aby mu bojovníci viděli do srdce. Tak hlasitě zněl kdysi hlas Le Balafrého ve vesnici Konzů. Ale kořenem bílých vlasů je moudrost. Můj syn ukáže Tetonům, že je statečný, tím že s nimi bude bojovat proti jejich nepřátelům. Muži dakotští, toto je můj syn!“

Smělé srdce chvíli váhal, potom však předstoupil před náčelníka, uchopil jeho tvrdou, vráscitou ruku a uctivě si ji položil na hlavu na znamení vděčnosti. Pak o krok ustoupil, hrdě a opovržlivě se rozhlédl po nepřátelském shromáždění, které ho obklopovalo, a hlasitě promluvil řečí Siouxů:

„Smělé srdce pohlédl na sebe zevnitř i zvenčí. Zamyslel se nad tím, jaký je na lovu a jaký v boji. Nemění se. Ani zde není jiný. Ve všem je Pawnee. Pobil tolik Tetonů, že by nemohl společně s nimi jít v jejich stanech. Jeho šípy by létaly zpět. Jeho oštěp by měl hrot na nesprávném konci. Jeho přátelé by zaplakali při každém jeho válečném pokřiku. Jejich nepřátelé by se smáli. Znají Tetoni Vlka? Ať se na něho znovu podívají. Jeho hlava je pomalována, jeho paže je z masa, jeho srdce je skála. Až Tetoni uvidí slunce vycházet ze Skalistých hor a putovat k zemi bílých tváří, pak vůle Smělého srdce změkne, a on se stane Siouxem.“

Řečníka přerušil výkřik radosti, v němž se mísily obdiv a zlost. Jeho osud byl zpečetěn. Zajatec chvíli čekal, až ruch utichne, potom se znovu obrátil k Le Balafrému a pokračoval hlasem smířlivým a vlídným, jako by cítil, že musí své odmítnutí zmírnit, aby nezranil hrdost člověka, který by mu byl tak rád pomohl.

„Ať se můj otec pevněji opře o Skákající laň,“ řekl, „teď je slabá, ale až se v jejím stanu ozve dětský smích, bude silnější. Smělé srdce nezůstane opuštěn. Je zde někdo, kdo mu pomůže najít cestu k věčným lovištím. Bude-li mít Smělé srdce někdy otce, bude jím tento bojovník.“ Náčelník Pawneeů ukázal na pozorně naslouchajícího trapera.

Le Balafré se zklamaně odvrátil a kráčel k traperovi. Oba starci se na sebe chvíli upřeně dívali. Podle tváře, na níž dlouholeté strádání zanechalo tolik zjevných stop, bylo těžké poznat, kdo traper vlastně je, zejména když byl tak podivně oblečen. Když starý Teton promluvil, nevěděl, zda hovoří s Indiánem nebo s některým z bělošských tuláků, kteří zaplavují zem jako hladové kobylinky.

„Hlava mého bratra je velmi bílá,“ řekl, „ale oko Le Balafrého už

není okem orla. Jaké barvy je jeho plet’?“

„Wakonda mě stvořil takovým jako ty, kteří, jak vidíš, čekají na rozsudek Dakotů. Ale dobré i zlé dalo mému obličejí barvu tmavší, než je kůže lišky. Na tom přece nezáleží. I když je kůra někdy odraná a rozpukaná, dřevě kmene může být zdravá.“

„Můj bratr je Dlouhý nůž! Ať otočí hlavu k zapadajícímu slunci a otevře oči. Vidí za horami slané jezero?“

„Byly doby, Tetone, kdy málo lidí rozeznalo bílá pírká na hlavě orla z větší dálky než já. Ale třpyt osmdesáti sedmi zim zkalil mé oči. Myslí Sioux, že bledá tvář je bůh, aby viděla skrz hory?“

„Ať se tedy můj bratr podívá na mne. Jsem blízko, můj bratr lehce pozná, že jsem hloupý Indián. Proč jeho lid nemůže vidět všechno, když všechno bere?“

„Rozumím ti, náčelníku, nebudu se s tebou přít, protože říkáš pravdu. Ale i když patřím k rase, kterou máš tak málo rád, můj nejhorší nepřítel, ba ani nějaký prolhaný Mingo, by se neodvážil tvrdit, že jsem někdy vložil ruku na majetek jiného – leda když jsem jej dobyl v poctivém boji – nebo že jsem kdy toužil zabrat větší místo, než jaké bůh každému člověku určil.“

„A přece můj bratr přišel mezi Indiány, aby našel syna?“

Traper se dotkl prstem nahého ramene Le Balafrého a zadíval se do jeho zjizvené tváře.

„Přišel jsem, abych tomu chlapci pomohl. Jestli myslíš, Dakoto, že jsem z toho mladíka jen proto udělal svého syna, aby mi byl oporou v stáří, pak stejně křivdíš mým dobrým úmyslům, jako dokazuješ, že toho málo víš o nelidských úmyslech svého vlastního lidu. Učinil jsem ho svým synem, aby věděl, že někdo po něm zůstane. Ticho, Hektore, ticho! Je to slušné, pejsku, když se šedé hlavy spolu radí, přerušovat jejich rozhovor psím kňučením? Ten pes je starý, Tetone. Naučil jsem ho slušnému chování, ale začíná zapomínat na dobré mravy, které znalo jeho mládí.“

Rozhovor obou starců přerušily ječivé výkřiky tuctu scvrklých bab, které se prodraly dopředu. Výkřiky vyvolala náhlá změna v chovám Smělého srdce. Stál v samém středu kruhu s hlavou vztyčenou, s očima upřenýma do dálky, s jednou nohou vysunutou vpřed a s paží zdviženou, jako by napjatě naslouchal. Na okamžik ozářil jeho tvář úsměv, ale mladý muž se ihned ovládl. Stařeny pokládaly jeho úsměv za projev opovržení. Také náčelníci se ještě víc rozhněvali.

Ženy se prodraly do středu kruhu a začaly zajatci spílat. Chvástaly se

hrdinskými činy, které vykonali jejich synové v boji proti Pawneeům. Zesměšňovaly ho, křičely, ať se jen podívá na Mátorího, jestli ještě nikdy neviděl bojovníka. Obvinily ho, že sál mléko laně a že s mateřským mlékem pil zbabělost. Zkrátka vychrlily na zajatce, který ani brouv nepohnul, přival nadávek.

Le Balafre se zklamaně obrátil a odešel. Traper nemohl skrýt své vzrušení, tlačil se blíž k svému mladému příteli.

Rozčilení se brzo zmocnilo i indiánských bojovníků, ale náčelníci se stále ještě zdráhali dát znamení, které by vydalo zajatce na milost a nemilost pošťvanému davu. Mátorí na tuto chvíli čekal. Kývl hlavou na mučitele, aby začali.

Weuča, který celou tu dobu nespouštěl oči z tváře svého náčelníka, vyskočil jako lovecký pes, puštěný z řemene. Prorazil si cestu do středu babizen, které se už začaly sápat na zajatce, pokáral je za jejich nedočkavost a nařídil, aby počkaly, až mučení zahájí bojovník. Zamával tomahavkem těsně nad zajatcovou hlavou. Smělé srdce se ani nehnu. Nepřestal se upřeně dívat do dálky ani tehdy, když se mu tomahavk míhal kolem tváře. Když Weuča poznal, že zajatec nemá strach, položil chladné ostří tomahavku na oholenou hlavu své oběti a začal popisovat různé způsoby, jak by mohla být se zajatce sedřena kůže. Ženy doprovázely tyto krutosti posměšky a jenom čekaly, až se na Pawneeově tváři objeví nějaká známka slabosti.

Traper sledoval každý pohyb tomahavku s hlubokou otcovskou účastí. Když už nemohl přemoci své rozčilení, vykřikl:

„Můj syn zapomněl na svou chytrost. Toto je hloupý Indián a lehce se dá strhnout k nepřítelnému vzteku. Nemohu to udělat sám, protože mé zásady nedovolují, aby umírající bojovník nadával svým katům, ale indiánské zásady jsou jiné. Ať můj syn řekne něco urážlivého, vykoupí si lehkou smrt. Ručím za to, že to tak dopadne, ovšem za předpokladu, že můj syn promluví, dřív než vážní mužové svým rozumem podepřou pošetilost tohoto blázna.“

Rozdivočelý Weuča, který nepochopil, o čem traper mluví, se otočil a začal starci hrozit.

„Dělej si, co chceš,“ řekl stařec nebojácně, „jsem připraven teď a budu připraven zítra, i když to, čím mi hroziš, není smrt, jakou by si přál umřít poctivý člověk. Podívej se na toho ušlechtilého Pawneeho, Tetone, ať vidíš, jak se má chovat Indián. Kolik z vašich lidí poslal do věčných lovišť!“ Traper pokračoval ve svém úmyslu vydráždit Weuču – byl přesvědčen, že se tím nedopouští hříchu. „Kolik naříkajících Siouxů

zabil jako bojovník v poctivém boji, zatímco kolem něho lítaly šípy jako sněhové vločky! Může Weuča jmenovat jediného nepřítele, kterého zabil?“

„Smělé srdce!“ vykřikl zuřivě Sioux a namířil smrtící ránu na hlavu své oběti. Jeho paži sevřela zajatcova pěst. Weuča byl ohromen tak neočekávaným odporem. Babizny vítězně vykřikly. Myslely, že zajatci konečně povolily nervy. Traper, pln obav, čekal, jak se zachová náčelník Pawneeů. Hektor, jako by věděl, co se děje, zvedl čenich a žalostně zavyl.

Ale Smělé srdce zaváhal jenom na okamžik. Vytrhl Siouxovi tomahavk, zbraň se mihla vzduchem a Weuča se zhroutil k zemi s hlavou až k očím rozřatou. Potom si odvážný zajatec zkrvavenou zbraní prorazil cestu, proběhl mezi polekanými ženami a rychle seběhl se svahu.

Kdyby byl doprostřed Tetonů sjel zčistajasna blesk, nebyl by vyvolal větší zděšení než tento čin zoufalé odvahy. Ze rtů žen vyrazil pronikavý, žalostný výkřik. Chvilí se zdálo, že i nejstarší bojovníci ztratili hlavu. Jejich ohromení však trvalo jenom okamžik. Ze sta hrdel se ozval pomstychtivý řev. Někteří bojovníci se rozběhli za Smělým srdcem. Ale velitelský hlas Mátorího je zastavil. Náčelník ukázal k řece. Celé tajemství bylo vysvětleno.

Smělé srdce už přeběhl polovinu údolí, ležícího mezi svahem a řekou. Přesně v té chvíli se za návrším vynořilo několik Pawneeů na koních. Tryskem ujížděli ke břehu řeky, do níž uprchlík skočil. Mohutnými rozmachy paží přeplaval řeku a křik, který se ozval z druhého břehu, oznámil pokořeným Tetonům vítězství jejich protivníků.

KAPITOLA XXIX.

*Jestli toho pastýře ještě nezavřeli, ať prchá;
nadávky, které bude muset vyslechnout,
a muka, která vytrpí,
by zlomila krk muži a srdce netvoru.*

Shakespeare

Čtenář hned uvidí, proč vyvolala událost, kterou jsme právě popsali, v táboře Siouxů tak neobyčejné vzrušení. Když Mátorí přivedl své bojovníky z lovu zpět do tábora, z opatrnosti důkladně zahladil své stopy. Pawneeové však stopu objevili a nepozorovaně se přiblížili k táboru Siouxů na místě, kam Mátorí pokládal za zbytečné postavit stráž. Strážní, roztroušení po nízkých pahorcích za táborem, se o nebezpečí dozvěděli až poslední.

V tak kritické situaci nebylo mnoho času na rozmýšlení. Mátorí získal a upevnil své prvenství v kmeni tím, že svou silnou vůlí dovedl zvládnout daleko obtížnější situace. Ani tentokrát nebylo pravděpodobné, že by ztratil hlavu. Za křiku dětí, vriskotu žen a vytí babizen – tento hluk sám o sobě by byl stačil vyvolat zmatek v hlavě člověka méně zvyklého jednat ve chvílích hrozícího nebezpečí –

energicky uplatnil svou autoritu a s klidem zkušeného velitele začal vydávat rozkazy.

Bojovníci se chopili zbraní a chlapce poslali do údolí pro koně. Ženy rychle strhly stany a naložily je na koně, kterých nebylo možno použít v boji. Matky vzaly nemluvňata na záda a děti, které už uměly chodit, shromáždily do houfu. Všechno to se dělo za křiku a hluku, ale neuvěřitelně rychle a s rozumem.

Mátorí zatím pozoroval z pahorku nepřátelské Pawnee. Zjistil, že co do počtu mají Siouxové nad svým nepřítelem převahu. Musel však počítat s tím, že jeho lidé se v něčem Pawneeům nevyrovnají. Siouxové měli méně koní i zbraní, naproti tomu všichni Pawneeové byli na koních. A poněvadž přišli zachránit nebo pomstít svého největšího náčelníka, jistě to byli vybraní válečníci. Mnozí z Mátorího lidí byli lepší na lovu než v boji, nemohl tedy od nich čekat nějaké zvláštní výkony. Rychle si prohlédl skupinu bojovníků, na které se vždy mohl spolehnout a kteří ho nikdy nezklamali. I když neměl v úmyslu střetnutí s nepřítelem urychlit, rozhodně se mu nechtěl vyhnout. Avšak přítomnost žen a dětí zcela vložila iniciativu do rukou protivníka.

Pawneeové, kteří tak neočekávaně lehce dosáhli toho, co chtěli, neměli zájem pustit se do boje proti Siouxům. Řeka byla velkou překážkou, a pokusit se dostat se přes ni před očima odhodlaného nepřítele, se rovnalo sebevraždě. Bylo by proto rozumnější stáhnout se a útok podniknout až v noci. Ale jejich odvážný náčelník v této chvíli nemyslel na obvyklou indiánskou opatrnost. Chtěl se co nejdříve pomstít za pohanu, která se mu stala. Věděl také, že siouxské ženy, které opouštějí tábor, aby vyhledaly bezpečnější místo, berou s sebou někoho, kdo má v jeho očích cenu daleko vyšší než padesát tetonských skalpů. Jakmile Smělé srdce přijal blahopřání svých bojovníků, začal po krátké poradě s náčelníky připravovat přepadení Siouxů. Pawneeové přivedli Smělému srdci koně dobře vycvičeného v pronásledování nepřítele, i když měli malou naději, že ho jeho pán bude potřebovat ještě zaživa. Důkazem toho, jak byl mladý náčelník pro své ušlechtilé vlastnosti svým lidem milován, byla vzácná pozornost, kterou projeví tím, že naložili luk, oštěp a toulec na zvíře, jež mělo být zabito na hrobě mladého bojovníka.

Smělé srdce byl dojat pozorností svých bojovníků. Byl přesvědčen, že náčelník s takovými zbraněmi může se ctí odejít do věčných lovišť. Teď viděl, že bude moci použít svých zbraní ještě na tomto světě. Tvář se mu rozzářila, když zkoušel pružnost luku a potěškával dobře vyvážený

oštěp. Jen na štít se podíval bez velkého zájmu. Zato s radostí vyskočil na svého oblíbeného koně a projel se mezi stejně rozradostněnými bojovníky. Byla radost se podívat na toho zručného jezdce. Chvilími potěžkal oštěp, pak zase prohlížel ručnici, kterou mu přinesli. Byl šťasten.

Právě v té chvíli se Mátorí rozhodl. Nevěděl dost dobře, co udělat se zajatci. Izmaelovy stany bylo dosud vidět. Náčelník Siouxů dobře věděl, že mu hrozí nebezpečí nejen ze strany Pawneeů, ale také ze strany bílých přistěhovalců. Napadlo ho, že by muže mohl vyřídít tomahavkem a ženy svěřit stejné ochraně, pod jakou byly ženy Siouxů. Nelíbilo se mu, že mnoho jeho bojovníků se dívá na domnělého kouzelníka Dlouhých nožů s takovou posvátnou úctou. Obával se, že právě to by mohlo mít nepříznivý vliv na jejich bojeschopnost. Pokynul jednomu ze starých bojovníků, který se měl starat o ty, kteří se neúčastní boje, odvedl ho stranou, prstem se dotkl jeho ramene a řekl:

„Až moji mladí muži udeří na Pawnee, dej ženám nože. To stačí, můj otec je velmi starý a není třeba, aby mu chlapec dával rozum.“

Starý Indián souhlasil. Od té chvíle se Mátorí plně soustředil na to, jak se nejlépe pomstít Pawneeům a tak si zachovat pověst slavného bojovníka. Vyskočil na koně, dal znamení, aby bojovníci následovali jeho příkladu, a jediným velitelským gestem přerušil válečné zpěvy a slavnostní obřady, kterými si někteří bojovníci dodávali odvahy. Když byly přípravy skončeny, Siouxové mlčky zamířili k řece.

Obě nepřátelské skupiny teď už od sebe dělila jen voda. Řeka byla příliš široká a šípy z indiánských luků ji nemohly přeletět. Náčelníci vystřelili několikrát z ručnic, spíš aby se pochlubili svou moderní zbraní než s úmyslem zabít.

Traper jako ostatní byl udiven nenadálým činem Smělého srdce. Jen na chvíli v něm zvítězila lítost a stud nad přáním zachránit mladému Indiánovi život. Prostý, dobromyslný stařec byl zklamán, když se mu zdálo, že bojovník, kterého si tolik zamiloval, ztrácí odvahu. Když však poznal, že mladý náčelník jenom čekal na příležitost k útěku a pak projevil tak neobyčejnou odvahu a rozhodnost, těžko dovedl utajit svou radost. Za zmatku, který následoval po Weučově smrti a po zajatcově útěku se mu podařilo dostat se do blízkosti svých bělošských druhů. Byl odhodlán za každou cenu bránit sebe i své přátele, kdyby se Indiáni na ně vrhli. Když se však objevili Pawneeové, Siouxové neměli čas starat se o své zajatce. A tak mohl starý traper dál pozorovat, co se děje, a klidně si promyslet své plány.

Jedna věc mu byla nápadná: většina žen a všechny děti i s věcmi byly zahánány za bojovníky připravené vyrazit, pravděpodobně proto, aby se mohly ukrýt někde blízko v lese. Přitom jediný stan, který zůstal stát, byl stan Mátorího. Traper si také všiml, že z něho nikdo nevyšel. Ale blízko stanu stáli dva vybraní koně, drželi je dva jinoši. Traper z toho usoudil, že Mátorí by nerad pustil své právě nalezené ‚květy‘ z dohledu, a zároveň se chtěl pojistit pro případ, že by se osud obrátil proti němu. Neuniklo mu ani to, že náčelník Siouxů cosi nařizoval starému Indiánovi. Všiml si také, s jakou radostí starý Indián přijal náčelníkův rozkaz. Ze všech těchto náznaků stařec usoudil, že se stane něco vážného. Když přemýšlel, co by měl udělat, znovu upoutal jeho pozornost doktor, který se úpěnlivě dovolával pomoci.

„Vážný trapere nebo, jak bych měl teď říci, osvoboditeli,“ začal zkormoucený doktor, „zdálo by se, že nastal vhodný čas k přerušení nepřirozeného a všemu řádu se přičícího spojení, které existuje mezi mými dolními končetinami a Asinovým tělem. Snad by stačilo osvobodit část mých končetin, abych mohl vládnout zbytkem. Kdybych využil této příznivé příležitosti a vydal se s největší rychlostí k obydlím civilizovaných lidí, nebyla by ztracena veškerá naděje, že poklady vědy, jichž jsem nehodným kustodem, budou zachovány. Tak důležitý cíl stojí za odvážný pokus.“

„Nevím, nevím,“ odpověděl rozvážně stařec. „Ten hmyz a ti plazi, které s sebou nosíte, stvořil bůh pro prérii. Nedovedu pochopit, proč by měli být posláni do krajů, které se pro ně možná ani nehodí. Kromě toho, jak teď sedíte na tom oslu, můžete být neobyčejně užitečný. Vůbec se však nedivím, že o tom nevíte, protože takovému knihomolovi, jako jste vy, je neužitečnost druhým povoláním.“

„Jakou službu bych mohl prokázat v tomto strastiplném nevolnictví, v němž tělesné funkce jsou do jisté míry přerušeny a duševní a rozumové oslepila tajná sympatie, která spojuje ducha s hmotou? Je pravděpodobné, že mezi tamtěmi nepřátelskými vojsky pohanů bude prolita krev, a třebaže po tom málo toužím, bylo by lepší, kdybych se mohl věnovat lékařským zákrokům, než tímto ztracením drahocenného času ničit duši i tělo.“

„Indián, když mu v uších zní válečný pokřik, nestojí o doktora. Trpělivost je ctnost Indiánů a ani běloch by se za ni nemusel stydět. Jen se podívejte na ty babizny, příteli doktore. Špatně znám Indiány, jestli si myslím, že ty baby nemají krvelačné úmysly a že si na nás nechťejí smlsnout. Tedy dokud budete sedět na oslu a dokud budete mít tohle

divoké vzezření, které se tolik liší od vašeho normálního vzhledu, strach z tak velkého kouzelníka jim bude brát odvahu. Já jsem tu teď jako generál před začátkem bitvy. Mou povinností je použít každého vojáka k tomu, při čem se podle mého názoru nejlíp osvědčí. Prokážete teď větší službu svým vzhledem než nějakými hrdinskými činy.“

„Poslyšte, dědo,“ křičel Pavel, který už neměl trpělivost dál poslouchat starcův zdouhavý výklad, „co kdybyste přešel jedním rázem dvě věci. Totiž to své povídání, které je možná docela příjemné nad pečeným buvolím hrbem, a tyhle zatracené řemeny, které, jak jsem se přesvědčil, nejsou příjemné nikde. Jediné šmiknutí nožem by teď bylo užitečnější než ta nejdelší řeč v soudní síni v Kentucky.“

„Ach soudní síně, to jsou ‚šťastná loviště‘, jak by řekl Indián, pro ty, kteří dovedou mluvit. Mě taky jednou zavřeli kvůli takové bezcenné věci, jako je kůže z jelena. Bůh jim odpusť! – Bůh jim odpusť – nic lepšího neuměli, poněvadž jednali podle svého slabého rozumu. Jsou spíš k politování. Musel to být nádherný pohled vidět starého člověka, který vždycky žil pod širým nebem, za mřížemi. To bylo divadlo pro ženské a pro kluky. Měli si na co ukazovat prstem.“

„Jestli máte na vězení takovýto názor, milý příteli, nejlíp když nám, pokud možno s nejmenším odkladem, pomůžete na svobodu,“ řekl Middleton. Ani on nedovedl pochopit, proč stařec filosofuje, místo aby jim pomohl.

„Já bych vám pomohl na svobodu s největší radostí, zejména vám, kapitáne, abyste mohl jako voják pohodlněji sledovat, jak lstivě si Indiáni dovedou v boji počínat. Pokud jde o našeho přítele lovce včel, u toho málo záleží, jak moc nebo málo toho uvidí, protože na včelu se musí jinak než na Indiána.“

„Poslouchejte, dělat si z lidí, kteří jsou v situaci jako my, žerty, je bezohledné, abych neužil silnějšího výrazu.“

„Ano, váš dědeček byl taky horkokrevný a ukvapený. Člověk nesmí čekat, že mládě pardála poleze po zemi jako mládě dikobraza. Teď ale už oba mlčte. Budu dělat, jako bych mluvil o přípravách k boji tam dole v údolí. Pomůže nám to uspat ostražitost těch, kteří málokdy usínají, když se chystají k nějaké lotrovině, a zavřít jim oči. Předně vám musím říct, že ten zrádný Teton s největší pravděpodobností nařídil, aby nás všechny pobili, jakmile uzná, že se to dá udělat tajně a bez hluku.“

„Panebože! Vy dovolíte, aby nás zařízli jako ovce?“

„Pst, kapitáne, pst! Je zbytečné se rozčilovat. Nám musí pomoci lest. Ach, ten náčelník Pawneeů, to je statečný chlapec! Měl byste radost,

kdybyste viděl, jak ustupuje od řeky, jen aby zlákal nepřítele, aby se pustil za ním. A přece, jestli mě můj slabnoucí zrak neklame, Tetoni mají dvojnásobnou převahu. Ale jak jsem říkal, ukvapenost a nepromyšlenost by nám nepomohly. Situace je jasná, i malé dítě ji musí pochopit. Indiáni se nedohodli, co s námi udělají. Někteří se nás bojí, protože jsme běloši, a rádi by nás pustili. Jiní by nám chtěli prokázat milosrdenství, jaké prokazuje hladový vlk srně. Když se v radě kmene vyskytne mnoho těch, kteří nesouhlasí s nějakým nelidským návrhem, málokdy zvítězí lidskost. Jen se podívejte na ty kruté babizny – ne, vy je nemůžete vidět, když ležíte – jen se na nás ve vhodné chvíli vrhnout jako rozzuřené medvědice.“

„Poslyšte, starý pane trapere,“ přerušil ho Pavel trochu zlostně, „říkáte nám tyhle věci pro naše nebo pro své potěšení? Jestli pro naše, měl byste si šetřit dech pro příští závod, který poběžíte, protože já jsem se už málem zalkl smíchem nad svou úlohou v té veselohře.“

„Pst!“ napomenul ho traper a zručně přetáhl řemen, kterým měl Pavel přivázaný paže k tělu. Nůž hodil na zem tak, aby Pavel na něj dosáhl uvolněnou rukou. „Pst, chlapče, pst! To byl šťastný okamžik! Křik z údolí upoutal pozornost těch krvelačných bab. Prozatím jsme mimo nebezpečí. Teď využijte příležitosti, ale opatrně, aby vás nikdo neviděl.“

„Děkuju vám za tuto malou laskavost, starý rozumbrado,“ bručel lovec včel, „i když přichází jako májový sníh, trochu pozdě.“

„Nerozumný chlapče!“ řekl vyčítavě stařec. Trochu se vzdálil od svých přátel, aby se šel podívat, co dělají obě nepřátelské skupiny. „Copak nikdy nepochopíte, jak moudře je být trpělivý? A vy taky, kapitáne. Mlčíte, poněvadž pokládáte pod svou důstojnost požádat o laskavost člověka, který vám ji – podle vašeho názoru – měl už dávno prokázat. Víím, jste oba mladí a pyšní na svou sílu. Jistě si myslíte, že stačí přeříznout řemeny a všechno bude v pořádku. Ale ten, kdo mnoho viděl, myslí na všechno. Kdybych byl pospíchal jako splašená ženská a rozvázal vám pouta už dřív, byly by to tyhle siouxske čarodějnice poznaly, a kde byste teď byli? Vřeštěli byste jako dvě bezmocné děti, poněvadž byste se blíž seznámili s tomahavkem a s indiánským nožem. Zeptejte se našeho přítele lovce včel, jestli by po několika hodinách v poutech mohl úspěšně zápasit třeba jenom s nějakým tetonským klukem? A co by dělal, kdyby se na něho vrhl tucet krvelačných žen?“

„Máte pravdu, dědo,“ Pavel protáhl údy a snažil se v nich obnovit krevní oběh, „musím uznat, že téměř věcem rozumíte. Jestli mohu věřit svým očím, stojím na zemi, a přece mám pocit, že mám nohy ve

vzduchu. Poslyšte, vážený příteli, když už jste pro nás udělal tolik, udělejte něco s těmi zatracenými babami, dokud se mi v rukou nerozproudí krev. Pak je jakseptatří přivítám.“

Traper přikývl. Nechal lovce včel, aby se dál snažil získat vládu nad svými údy a aby pomohl Middletonovi z řemenů, a šel k starému Indiánovi. Ten se chystal provést úkol, kterým ho pověřil Mátorí.

Náčelník Siouxů se nezmýlil, když vybral tohoto nelítostného starého Indiána. Pokud šlo o krutost, byl z celého kmene nejvynalézavější. Jediný ze Siouxů byl vždycky proti tomu, aby někomu byla dána milost. Vědělo se o něm také, že nemilosrdně dobývá zraněné nepřátele. S neskrývanou netrpělivostí, nehodnou Indiána, čekal, až bude moci vyhovět přání velkého náčelníka. Bez jeho svolení a bez jeho mocné ochrany by se neodvážil podniknout něco, s čím nesouhlasilo tolik příslušníků kmene. Každou chvíli muselo dojít k boji a to byl okamžik, kdy mohl jednat podle své vůle.

Traper k němu přišel právě ve chvíli, kdy rozdával nože rozlíceným babiznám. Ty přitom monotónně zpívaly o tom, kolik bojovníků jejich kmen ztratil v bojích s bělochy a jak krásné je pomstít se. Pohled na ty báby by byl člověka nezvyklého na takovou podívanou asi odradil od úmyslu přiblížit se k nim.

Každá ze stařen, jakmile dostala nůž, začala obcházet starého Indiána pomalými, neohrabanými kroky, až všechny kolem něho utvořily kruh. Když zpívaly o mrtvých, vyhazovaly své dlouhé, rovné šedé vlasy do vzduchu, nebo je rozcuchané nechaly spadnout na zvadlé šíje. Kdykoliv se některá z nich v písni zmínila, jak je sladké oplatit ránu ranou, všechny odpověděly společným řevem.

Doprostřed tohoto kruhu žen, podobných démonům, vstoupil traper klidně a vážně, jako by vstupoval do vesnického kostela. Dal znamení, aby zmlkly, a zeptal se:

„Proč matky Tetonů zpívají zlými jazyky? Zajatí Pawneeové ještě nejsou v jejich vesnici. Jejich mladí muži se ještě nevrátili s nepřátelskými skalpy.“

Odpověděly mu řevem. Některé si dokonce troufaly přiblížit se k němu a mávat mu noži před obličejem.

„Máte před sebou bojovníka a ne zvěda Dlouhých nožů, jehož tvář bledne, sotva se podívá na tomahavk,“ řekl traper, aniž hnul brvou. „Ať si to siouxske ženy rozmyslí. Když zemře jediný běloch, sto jiných vyskočí tam, kde padl.“

Babizny odpověděly tím, že zrychlily tanec a výhrušná slova písně

vyrážely hlasitěji a srozumitelněji. Náhle jedna z nejstarších a z nejzuřivějších prolomila kruh a utíkala k bělochům. Ostatní běžely za ní jako vřeštěcí stádo, které se bojí, že přijde pozdě.

„Mocný kouzelníku mého lidu!“ vykřikl stařec řečí Tetonů, „pozvedni svůj hlas a promluv, aby tě národ Siouxů slyšel.“

Zda Asina naučily jeho poslední zkušenosti znát cenu vlastního hlasu, nebo zda ho dopálil pohled na tucet babizen ženoucích se kolem a křičících tak pronikavě, že to rvalo i oslí uši, nevíme.

Jisté je, že udělal to, oč byl požádán doktor, a pravděpodobně s větším účinkem, než kdyby se přírodovědec byl sebevíc namáhal. Bylo to poprvé, co se to podivné zvíře ozvalo, od chvíle, kdy přišlo do tábora. Babizny, varovány strašlivou oslí výstrahou, se rozprchly jako vylekaní supi. Stále ještě křičely, ale odvaha je rychle opouštěla.

Tak náhlé a bezprostřední nebezpečí rozproudilo krev v Pavlových a Middletonových žilách rychleji, než by to dokázala pracná masáž a lékařský zákrok. Pavel už stál na nohou a tvářil se velice bojovně. Middletonovi se podařilo kleknout. I on byl odhodlán bránit svůj život. Nevysvětlitelné vyproštění zajatců z pout přičítaly stařeny kouzelníkovu zaříkání. Tento omyl pravděpodobně prokázal zajatcům nemenší službu než zákrok Asinův.

„Teď je čas vyrazit,“ řekl traper. „Bylo by výhodnější, kdybychom mohli s bojem počkat, až na tom bude kapitán lépe, ale poněvadž jsme odkryli své palebné postavení, nezbývá než hájit je –“

Traper pocítil na rameni váhu obrovské ruky. A to přerušilo jeho řeč. Napadlo ho, že tu skutečně asi působí nějaké kouzlo. Otočil se a zjistil, že je v rukách velmi nebezpečného kouzelníka – Izmaela Bushe. Pohled na dobře ozbrojené Izmaelovy syny, kteří se vynořili za stanem Mátorího, zajatcům okamžitě vysvětlil, jak se kočovnickova tlupa dostala do jejich týlu. Poznali také, že každý odpor je marný.

Ani Izmael, ani jeho synové neuznali za nutné něco vysvětlovat. Middleton a Pavel byli mlčky a velmi rychle spoutáni. Tentokrát tomu neušel ani traper. Izmaelovi synové strhli stan, ženy posadili na koně a všichni rychle zamířili ke kočovnickovu táboru. Zklamáný starý Indián, který měl vykonat rozkaz pomstychtivého náčelníka Siouxů, a jeho kruté spojenkyně utíkali, co jim nohy stačily, za vzdalujícími se ženami a dětmi Tetonů. Když Izmael se svými zajatci a se svou kořistí opustil tábor, bylo místo, které ještě nedávno vřelo životem, pusté a prázdné.

KAPITOLA XXX.

Je to spravedlivé a čestné konání?

Shakespeare

Během událostí, které se odehrály na planině, bojovníci v údolí nezaháleli. Když jsme nepřátelské strany opustili, stály proti sobě každá na jednom břehu řeky a snažily se jedna druhou urážlivými posměšky a nadávkami vydráždit k nějaké neopatrnosti. Avšak náčelník Pawneeů brzy zjistil, že jeho lstivý protivník se k něčemu takovému nedá pohnout. Změnil proto plán, stáhl se od břehu a tím chtěl vyprovokovat početnější síly Siouxů, aby překročily řeku. Ani to se však nepodařilo. Vlkům tedy nezbylo než vymyslet něco jiného.

Místo aby mařili drahocenný čas bezvýslednými pokusy donutit nepřítele, aby přešel řeku, mladý náčelník Pawneeů se rozejel v čele svých bojovníků podél břehu. Chtěl vyhledat příhodné místo, kde by mohl beze ztrát převést své bojovníky na druhou stranu. Jakmile Mátorí zjistil, co má Smělé srdce za lubem, nařídil, aby se za každého tetonského jezdce posadil na koně jeden pější bojovník. To mu umožnilo znovu soustředit všechny své síly. Smělé srdce brzo poznal, že Mátorí jeho plán prohlédl. Protože nechtěl, aby se jeho koně, kteří už předhlonili přetížené koně Siouxů, příliš unavili, nařídil zastavit.

Poněvadž v otevřené krajině nebylo dost dobře možné v boji použít obvyklých indiánských lstí a čas kvapil, náčelník Pawneeů se odhodlal rozhodnutí uspíšit. Místo, které si k provedení svého plánu vybral, bylo příznivé. Řeka zde byla dvakrát tak široká jako jinde, ale mělká. Uprostřed proudu vystupoval nad hladinu velký písečný nános. Náčelník Pawneeů se nerozhodoval dlouho. Když vyložil bojovníkům svůj úmysl, vrhl se i s koněm do řeky. Kuň chvílemi plaval, chvílemi se brodil, až bezpečně dopravil svého jezdce na písečný ostrůvek.

Vystoupil z vody na prostorném, vlhkém, ale pevném nánosu písku. V náčelníkovi se vzrušením prudce rozproudila krev. Seděl na koni, jako by si byl vědom, že na něm lpí oči obou indiánských kmenů. Zatímco se Pawneeové s pýchou dívali na svého náčelníka, Siouxové, kteří viděli v počínání Smělého srdce výsměch, spustili hrozný řev.

Někteří se rozběhli ke břehu a chystali se skočit do řeky, aby potrestali opovážlivost drzého nepřítel. Jiní začali po nepřátelském náčelníkovi střílet z luku. Ale přísný hlas Mátorího je zarazil. Náčelník Siouxů nedovolil, aby jediný z nich smočil nohu v řece nebo aby opakovali marný pokus zahnat nepřítel šípy. Poručil celé tlupě, aby se stáhla z břehu. Co chce udělat dál, to svěřil jenom jednomu nebo dvěma ze svých nejměrnějších.

Když Pawneeové viděli, že se Siouxové hrnou k vodě, dvacet bojovníků vjelo do řeky. Jakmile však zpozorovali, že Tetoni se stáhli, zase se vrátili na břeh. Mladý náčelník zůstal na písčíně sám. Předtím než opustil své bojovníky, přikázal, aby mu přišli na pomoc teprve tehdy, bude-li napaden větším počtem nepřátel. Pawneeové se přesně řídili rozkazem svého náčelníka. I když mnozí z nich by se byli rádi rozdělili s náčelníkem o slávu i nebezpečí, nenašel se mezi nimi jediný, který by nedovedl skrýt svou netrpělivost pod obvyklou masku indiánské zdrženlivosti. Bystrýma a ostražitýma očima pozorovali, co se bude dít.

Když Mátorí sdělil své plány svým důvěrníkům, poslal je rychle k ostatním. Vjel do řeky a zastavil se blízko břehu. Zvedl několikrát ruce s dlaněmi obrácenými ven a udělal ještě několik posunků, které u Indiánů jsou znamením přátelských úmyslů. Aby dokázal svou upřímnost, hodil ručnici na zem a vjel dál do řeky. Znovu se zastavil, aby viděl, jak Smělé srdce přijme jeho nabídku míru.

Lstivý Sioux se nezklamal. Jakmile náčelník Pawneeů uviděl nabídku příměří, pokládal za nedůstojné ukázat menší odvahu než nepřítel, i když dobře znal věrolomnost Siouxů, popojel na samý konec písčiny, odhodil ručnici a vrátil se na místo, odkud vyrazil.

Oba náčelníci byli teď ozbrojeni stejně. Oba měli oštěp, luk, toulec, malou válečnou sekeru, nůž a štít z bizoní kůže. Sioux už neváhal. Postoupil ještě dál do řeky a za chvíli vylezl z vody na konci ostrůvku. Kdyby byl někdo pozoroval obličej Mátorího, když náčelník Siouxů přecházel vodu, která ho dělila od jeho nejobávanějšího a nejnenáviděnějšího nepřítele, jistě by si byl všiml, jak se mu po tváři mihl záblesk radosti.

Smělé srdce čekal na svého nepřítele klidně a důstojně. Mátorí nejdříve zkontroloval netrpělivého koně a pořádně se usadil v sedle, a když přebrodil řeku, popojel do středu písčiny. Potom požádal náčelníka Pawneeů, aby se přiblížil. Smělé srdce mu vyhověl. Ani na chvíli se však nepřestal dívat svému nepříteli do očí. Nastalo dlouhé, hluboké ticho. Oba vynikající bojovníci, kteří si poprvé stáli tváří v tvář se zbraní v ruce, se dívali jeden na druhého jako muži, kteří dovedou uznat přednosti statečného, i když nenáviděného nepřítele. Ale Mátorí se nechoval tak stroze a bojovně jako náčelník Vlků. Hodil si štít na rameno, jen aby vzbudil důvěru svého protivníka, zvedl ruku na pozdrav a promluvil první.

„Ať Pawneeové vystoupí na hory,“ řekl, „a ať se dívají od rána do večera, od krajin sněhů až ke krajinám mnoha květů, a uvidí, že země je velmi veliká. Proč nemohou Indiáni najít na ní místo pro všechny své vesnice?“

„Přišel někdy bojovník Vlků do Tetonovy vesnice, aby prosil o místo pro svůj stan?“ mladý bojovník se pyšně a pln netajeného pohrdání podíval na Mátorího. „Když jsou Pawneeové na lovu, posílají běžce, aby se zeptali Mátorího, jestli na prérii nejsou Siouxové?“

„Když je pod střechem bojovníka hlad, uloví buvola,“ Teton se snažil potlačit hněv, který v něm vyvolal Pawnee svým opovržlivým projevem. „Wakonda jich stvořil víc než Indiánů. Neřekl: ‚Tento buvol patří Pawneeům, tento Dakotům. Tento bobr je pro Konzu a tento pro Omahu.‘ Ne. Řekl: ‚Je jich dost, mám rád své rudé děti a dal jsem jim velké bohatství. Nejrychlejší kůň nedojede z vesnice Tetonů do vesnice Vlků ani za mnoho dní. Je daleko z vesnic Pawneeů k řece Osagů. Je tu místo pro všechny, které miluji. Proč tedy Indián zabíjí svého bratra?“

Smělé srdce spustil hrot oštěpu k zemi a také on si přehodil štít přes rameno. Lehce opřen o oštěp, odpovídal s úsměvem:

„Jsou Tetoni unaveni lovem a válčením? Přejí si vařit zvěřinu a nelovit zvěř? Chtějí si nechat narůst vlasy, aby nepřítel nevěděl, kde hledat jejich skalp? Ne, mezi takovými zbabělci si bojovník Pawneeů

nikdy nebude hledat ženu.“

Mátorí jen stěží potlačil své vzrušení, když uslyšel tak hroznou urážku.

„Takto by mladý náčelník mohl mluvit, kdyby chtěl válku,“ odpověděl klidně, „ale Mátorí viděl bídu většího počtu zim než jeho bratr. Když noci byly dlouhé a v jeho stanu byla tma, zatímco jeho mladí muži spali, on myslel na útrapy svého lidu. Řekl si: Tetone, spočítej skalpy, které se suší v kouři tvého ohně. Kromě dvou jsou všechny rudé. Zabíjí vlk vlka, napadne chřestýš chřestýše? Jistěže ne! Tetone, jednáš nesprávně, jestliže jdeš s tomahavkem v ruce po válečné stezce, která vede do vesnice Indiánů.“

„Sioux by chtěl oloupit bojovníka o jeho slávu! Chtěl by říci svým mladým mužům: Jděte do prerie vykopávat kořeny, najdete díry a zahrabte do nich své tomahavky. Přestali jste být bojovníky!“

„Kdyby to jazyk Mátorího někdy řekl,“ odpověděl Istivý náčelník předstíraje opovržení, „ať mu ho ženy vyříznou a spálí s vnitřnostmi buvola. Ne,“ pokračoval, a jako by chtěl dokázat svou upřímnost, přiblížil se o několik kroků k Smělému srdci, které se ani nepohnul. „Indián nikdy nemůže mít nouzi o nepřátele. Je jich víc než listů na stromech, než ptáků v oblacích, než buvolů na prérii. Ať můj bratr otevře široce oči: nevidí nikde nepřítel, na kterého by mohl udeřit?“

„Jak dlouho je tomu, co Teton počítal skalpy svých bojovníků, které se suší v kouři ohně Pawneeů? Ruka, která je ukořistila, je tady a je připravena udělat jich z osmnácti dvacet.“

„Ať můj bratr nedovolí, aby jeho mysl kráčela po křivé stezce. Jestliže budou Indiáni věčně bojovat s Indiány, kdo se stane pánem prerie, až nezbude ani jediný bojovník, který by řekl: ‚Je moje?‘ Slyš hlasy starších. Říkají, že za jejich časů přišlo mnoho Indiánů z lesů pod vycházejícím sluncem a že na prerii se nepřestávaly ozývat jejich stůžnosti na loupání Dlouhých nožů. Kam přijdou bledé tváře, tam Indián nemůže zůstat. Země je příliš malá. Jsou stále hladoví. Podívej se, už jsou tady!“

Teton ukázal na Izmaelovy stany, které bylo zřetelně vidět, a odmlčel se. Chtěl vědět, jak budou jeho slova působit na jeho bezelstného nepřítel. Smělé srdce pozorně naslouchal, chvíli přemýšlel a pak se zeptal:

„Co radí moudří náčelníci Siouxů?“

„Myslí, že stopy po mokašíně každé bledé tváře by se měly sledovat jako stopa medvěda. Že Dlouhé nože, které přicházejí na prerii,

by se nikdy neměly vrátit. Že cesta má být otevřena těm, kteří přicházejí, a zavřena těm, kteří by chtěli odejít. Tamtěch je mnoho. Mají koně a ručnice. Jsou bohatí, my jsme chudí. Chtěli by se Pawneeové spojit s Tetony? A až slunce zapadne za Skalisté hory, řeknou: „Toto je pro Vlka a toto pro Siouxe.““

„Ne – Tetone! Smělé srdce nikdy nezabíjel cizince. Když navštíví jeho obydlí, najedí se a vyjdou z něho živi a zdraví. Mocný náčelník je jejich přítelem! Když můj lid volá mladé muže, aby se vydali na válečnou stezku, mokasín Smělého srdce je poslední. Ale jakmile jeho vesnici pro stromy už není vidět, je první. Ne, Tetone, náčelník Pawneeů nikdy nezvedne ruku proti cizinci.“

„Hlupáku! Umři s prázdnýma rukama!“ vykřikl Mátorí, nasadil do luku šíp a vystřelil přímo do nahých prsou svého důvěřivého nepřítele.

Zrádný Teton jednal tak rychle a přesně, že Smělé srdce neměl čas se bránit. Štít měl zavěšen na rameni a šíp držel v ruce spolu s lukem. Ale zahlédl včas nebezpečný pohyb svého nepřítele a prudce trhl uzdou. Kůň se vzepjal, jezdec se přikrčil a tak mu kůň nahradil štít. Teton vypustil šíp takovou silou, že ten vnikl koni hluboko do šíje.

Smělé srdce bleskurychle vystřelil. Šípem prorazil Tetonův štít, ale Mátorí zůstal nezraněn. Oba na sebe stříleli, až byly toulce prázdné.

Nyní nastalo mistrovské, rychlé manévrování s koňmi. Ti couvali, doráželi na sebe, přibližovali se k sobě a zase se od sebe vzdalovali. Jejich pohyby připomínaly let kroužících vlaštovek.

Oba náčelníci si zasazovali rány oštěpy, boj byl tak prudký, že se zdálo, že nevyhnutelně musí končit smrtí. Ale oba náčelníci stále seděli v sedle a drželi uzdu pevnou rukou. Konečně musel Mátorí seskočit s koně, aby se vyhnul smrtelné ráně Smělého srdce. Pawnee proklál jeho koně oštěpem a s vítězoslavným výkřikem odcválal. Znovu se vrátil, jeho kůň však zakopl a upadl. Mátorí se vrhl nožem a tomahavkem na mladého náčelníka Pawneeů. Smělému srdci nepomohla ani jeho neobyčejná hbitost. Nemohl se zpod padlého koně vyprostit. Viděl, že jeho postavení je zoufalé. Uchopil nůž a s obdivuhodnou chladnokrevností jej hodil po blížícím se nepříteli. Nůž se několikrát otočil ve vzduchu a až po rukojeť vnikl do prsou siouxského náčelníka.

Mátorí se chvíli rozhodoval, zda nemá nůž z rány vytrhnout. Ze samé nenávisti a zuřivosti mu zrudl obličej. Potom, jako by si uvědomil, jak málo času mu zbývá, se dopotácel k okraji písčiny a s jednou nohou ve vodě se zastavil. Lstivost a úskočnost, které tak dlouho převažovaly nad jeho ušlechtilějšími vlastnostmi, náhle zmizely v nehynoucím pocitu

pýchy.

„Chlapče z kmene Vlků!“ na jeho tváři bylo vidět spokojený úsměv, „skalp slavného Dakoty se nikdy nebude sušit v kouři ohnišť Pawneeů!“

Vytrhl nůž z rány a s opovržením jím mrštil po svém nepříteli. Potom pln nenávisti pohrozil vítěznému protivníkovi a střemhlav se vrhl do nejprudšího proudu. Za chvíli zmizelo jeho tělo v hlubinách řeky. Smělé srdce se zatím vyprostilo zpod koně. Ticho, které dosud zachovávaly obě tlupy, náhle přerušil zuřivý křik. Padesát bojovníků z obou stran se vrhlo do řeky. Jedni pospíchali, aby vítěze zabili, druzí, aby ho bránili. Boj, místo aby skončil, začínal. Smělé srdce si ničeho z toho nevšímal. Chytil nůž vržený Mátorím v letu a rozběhl se podél písčiny. Očima se snažil proniknout ubíhající vodu, která skrývala mrtvé tělo siouxskeho náčelníka. Temná, krvavá skvrna označovala místo, kde zmizel Mátorí. Smělé srdce se ozbrojen nožem ponořil do řeky. Byl rozhodnut buď v proudu zahynout, nebo se vrátit se skalpem padlého nepřítel.

Na písčině se zatím bojovalo. Bojovnější Pawneeové, jejichž koně nebyli přetíženi jako koně Siouxů, brzo donutili nepřítel k ústupu. Zatlačili Siouxe až k protějšímu břehu a za urputného boje vystoupili na pevnou zem. Zde se na ně vrhli pěší Tetoni, a teď museli zase ustoupit Pawneeové.

Nyní se bojovalo opatrněji. Siouxové začali na rozkaz svých náčelníků hledat místo, kde by se mohli skrýt. Byla tu však jenom vysoká tráva, tu a tam nějaký keř a nevysoké hrbolky půdy. Pawneeové museli útočit obezřetněji, proto také padlých bylo méně.

Boj pokračoval se střídavým úspěchem a bez velkých ztrát. Siouxům se podařilo prodrat se do hustého porostu bujné trávy, kam se koně nepřítel nemohli dostat. Bylo nutno Tetony z tohoto úkrytu vypudit, nebo se vzdát boje. Několik zoufalých pokusů bylo odraženo a zmalomyslnějí Pawneeové začali pomýšlet na ústup. Vtom se ozval válečný pokřik Smělého srdce. A uprostřed svých bojovníků se objevil jejich náčelník a mával skalpem Velkého Siouxe jako praporem.

Uvítali ho radostným křikem a pod jeho vedením se s novou chutí vrhli na ukryté Tetony. Avšak krvavá trofej v náčelníkově ruce byla pobídkou nejen útočícím, ale i napadeným. V Mátorího tlupě bylo několik statečných bojovníků a Indián, který při dnešní poradě projevil určitou umírněnost, se teď bez ohledu na vlastní nebezpečí snažil vyrvat skalp muže, kterého nikdy neměl rád, z rukou nepřátel.

Brzo se projevila početní převaha Tetonů. Pawneeové byli pod náparem Siouxů nuceni ustoupit do údolí. Kdyby se Tetoni nebyli pustili

dál než tam, kde končila tráva, byli by asi zvítězili navzdory nenahraditelné ztrátě, kterou utrpěli smrtí svého náčelníka. Někteří jejich nerozvážní bojovníci se však dopustili neopatrnosti, a ta způsobila, že se válečné štěstí obrátilo.

Jeden z náčelníků Pawneeů padl zasažen četnými ranami. Siouxové se s vítězným křikem vrhli k mrtvole. Každý si chtěl dobýt slávu ukořistením skalpu padlého bojovníka. Smělé srdce a hlouček jeho vybraných bojovníků se jim postavili na odpor. Začal boj muže proti muži. Když Pawneeové ustupovali s mrtvolou svého bojovníka, Siouxové jim byli v patách. Nakonec všichni Tetoni s obrovským křikem vyrazili z úkrytu.

Osud Smělého srdce a jeho druhů, z nichž všichni by byli raději zemřeli, než by dopustili, aby se mrtvý bojovník dostal do rukou nepřítele, by byl rychle zpečetěn, kdyby se nestalo cosi neočekávaného. Z lesíka po levé straně se ozval křik a hned nato následovala salva z ručnic. Pět šest Siouxů se zhroutilo k zemi. Ostatní zůstali stát, jako by mezi ně hrom udeřil. Objevil se Izmael a jeho synové. Všichni běželi ke svým věrolomným spojencům. Nebylo pochyby, co mají v úmyslu.

Někteří z nejstatečnějších tetonských náčelníků padli a ty, kteří zůstali, ostatní bojovníci rychle opustili. Několik nejstatečnějších se stále ještě snažilo vyrvat nepříтели skalp svého náčelníka Mátorího. Ti padli pod ranami Pawneeů. Druhá salva z ručnic Izmaelovy skupiny vítězství dovršila.

Siouxové utíkali a vítězní Pawneeové se hnali za nimi jako zuřiví lovečtí psi. Ze všech stran bylo slyšet jejich vítězný pokřik. Několika prchajícím Tetonům se podařilo odnést těla padlých bojovníků, ale pronásledovatelé, kteří jim byli v patách, je brzo přinutili vzdát se mrtvých. Snaha uchránit čest Siouxů před poskvrnou, jakou by podle jejich mínění bylo, kdyby skalp některého jejich padlého vynikajícího bojovníka zůstal v rukou nepřítele, měla úspěch jen v jediném případě.

Jeden ze siouxsých náčelníků, který byl svým lidem nazýván Letící orel a který v radě patřil k umírněným, byl poslední, kdo se vzdal naděje na vítězství. Když zjistil, že pomoc bělochů vyzbrojených obávanými ručnicemi rozhodla o porážce Siouxů, ustupoval v dešti střel na tajné místo, kde ve vysoké trávě byl ukryt jeho kůň. Ke svému překvapení zde však našel jiného Siouxe, který se chystal s koněm odejet. Byl to Bórečina, velký přítel Mátorího, náčelník, který hlasoval proti moudřejším názorům Letícího orla. Byl těžce zraněn a zřejmě zápasil se smrtí.

„Byl jsem naposled na válečné stezce,“ řekl starý bojovník, když zjistil, že pravý vlastník si přišel pro koně. „Má nějaký Pawnee odnést Siouxy bílé vlasy do své vesnice, aby byly pro posměch jeho ženám a dětem?“

Letící orel ho uchopil za ruku. Byl to slib, že Bórečínů neopustí. Potom pomohl zraněnému nasednout na koně. Když vyvedl koně z úkrytu, sám se na něj vyšvihl, přivázal si svého společníka k opasku a vyjel do prairie. Spoléhal, že rychlý kůň je oba donese do bezpečí. Pawneeové však uprchlíky spatřili a někteří je začali na koních pronásledovat. Uprchlíci ujeli asi míli. Raněný ani nehlesl, přestože nepředstavitelně trpěl. K tělesné bolesti se teď připojila úzkost, že je nepřátelé brzo dostihnou.

„Zastav,“ zraněný bojovník zvedl slabou ruku. „Orel mého kmene musí ještě víc rozepnout svá křídla. Ať odnese bílé vlasy starého náčelníka do vesnice Tetonů.“

Mezi muži, kteří měli stejnou představu slávy a jimž byly vštípeny stejné zásady cti, stačilo několik slov. Letící orel seskočil s koně a pomohl druhému sestoupit. Potácející se stařec si klekl, vzhlédl na svého druha, jako by se s ním loučil a potom nastavil šíji ráně, o kterou požádal. Několik úderů tomahavkem a rána nožem oddělily hlavu od trupu. Letící orel znovu vyskočil na koně, právě včas, aby unikl roji šípů, který za ním poslali zklamaní pronásledovatelé. Mávaje zkrvavenou hlavou ujížděl s vítězným pokřikem jako šípka. Uháněl prairie, jako by ho opravdu nesla křídla mohutného ptáka, podle něhož dostal své jméno. Letící orel dojel do vesnice živ a zdráv. Byl jedním z mála Siouxů, kteří toho osudného dne nebyli pobiti. Z těch, kteří se zachránili, byl dlouho jediný, kdo se těšil v radě svého kmene plně důvěře.

Většina poražených byla pobita. Vítězové rozehnali i skupinu žen a dětí, která odešla z tábora před bitvou. Slunce už dávno zapadlo za obzor, když teprve skončily krutosti, které byly dozvukem zničující porážky Siouxů.

KAPITOLA XXXI.

Který z vás je kupec a kdo žid?

Shakespeare

Když druhého dne ráno vyšlo slunce, ozářilo tichý a pustý kraj. Izmaelovy stany stály na svém místě, ale lidí nikde nebylo vidět. Hejna dravých ptáků kroužila nad místem, kde nějaký opozdílý Teton našel smrt, ale všechny ostatní známky nedávného boje zmizely. Nad četnými zákruty řeky vystupoval mlžný opar. Drobné stříbřité obláčky mlhy, visící nad tůněmi a studánkami, se začínaly rozplývat rostoucím teplem, které padalo z rozzářeného nebe. Prérie byla jako obloha po bouřce – mírná, tichá a uklidňující.

V tomto ovzduší klidu a míru se shromáždila Izmaelova rodina, aby rozhodla, co se má stát se zajatci, které jí během vylíčených událostí náhoda přivedla do rukou. Sotva se na východě objevil první šedavý úsvit, všechno, co zůstalo naživu a na svobodě, bylo na nohou. I nejmladší členové této toulavé rodiny si uvědomovali, že nastala chvíle, kdy dojde k událostem, které by v jejich divokém, polobarbarském životě mohly zanechat trvalou stopu.

Izmael chodil po táboře pln starostí, jak všechny ty věci vyřešit. Jeho

synové, kteří se už tolikrát přesvědčili o otcově přísnosti, soudili podle jeho zamračené tváře a chladných očí, že Izmael ani tentokrát nezaváhá. Ester měla velký zájem na vyřízení věci, která se tolik dotkla jí i celé rodiny. Ani v nejmenším nezanedbávala domácí práce, ty by vykonávala pravděpodobně za ještě horších okolností, ale už tolik nekřičela, ba dokonce ani děti nehubovala jako dřív.

Největší starosti však měl Abiram. Nepřestával podezřívavě pozorovat Izmaelovu zamračenou tvář. Kdykoliv zavadil pohledem o stan, v němž byla jeho znovu nalezená zajatkyň, obličej se mu rozzářil jakousi odpornou radostí. Ale brzo se jej znovu zmocnil strach a nedobré tušení. Snažil se vyčíst z tváře svého nemluvného švagra jeho skryté myšlenky, ale našel v ní spíš důvod k znepokojení než k uklidnění. Dosud tak netečný Izmael se osvobodil ze švagra vlivu a teď myslel jenom na to, jak uskutečnit své vlastní plány.

Za tohoto stavu věcí přivedli Izmaelovi synové na rozkaz svého otce zajatce, aby o nich rozhodl. Byli tu všichni. Middleton a Inez, Pavel a Ellen, doktor Battius a traper. Všichni byli postaveni před svého samozvaného soudce. Menší děti se zvědavě shromáždily kolem, dokonce i Ester nechala vaření a přistoupila blíž, aby slyšela.

Z celé tlupy Pawneeů jediný náčelník Smělé srdce byl přítomen této podívané. Stál tu vážný, opřen o oštěp. Na zpoceném koni, který se pásl nedaleko, bylo vidět, že na něm náčelník Pawneeů přijel zdaleka a že ho nijak nešetřil, jen aby tu byl včas.

Izmael přivítal svého nového spojence chladně. Ani jediným slovem uznání se nezmínil o tom, že náčelník zanechal své bojovníky doma a že přijel sám, jen aby nevyvolal nedůvěru bělochů. Bílý kočovník se neucházel o pomoc náčelníka Pawneeů ani se nebál jeho nepřátelství. Bez váhání přistoupil k věci s tak sebevědomým klidem, jako by byl všeobecně uznaným pánem nad životem a smrtí.

Izmael Bush, samozvaný soudce, vzhledem vážný, povahou morousovitý, pro svou fyzickou sílu tolik obávaný a tak nebezpečný svou bezohlednou neústupností, vzbuzoval hrůzu, které se ani inteligentní Middleton nemohl ubránit. K dlouhému přemýšlení neměl však mnoho času, protože Izmael byl rozhodnut neztrácet zbytečně čas. Když viděl, že jsou tu všichni, rozhlédl se po zajatcích a oslovil kapitána jako hlavní osobu mezi domnělými provinilci.

„Dnes mi připadl úkol, který se ve městech svěruje soudcům. Nevím dobře, jak se to dělá u soudu. Víím však, že platí pravidlo, které znají všechny soudy: ‚oko za oko, zub za zub‘. Já sám soudy neobtěžuju a

nejmíň ze všeho by se mi líbilo žít na pozemku, který by mi byl úředně přidělen. Ale spravedlivý zákon je zákon rozumný. A já slavnostně prohlašuju, že se dnes budu takovým zákonem řídit a každému dám to, co mu patří. Nic víc.“

Izmael na chvíli umlkl a rozhlédl se, jako by se chtěl přesvědčit, jaký dojem udělala jeho řeč na posluchače. Ale hned dostal odpověď.

„Jestli má být ten, kdo se dopouští špatností, opravdu potrestán a nemá uniknout spravedlnosti, musíte si vyměnit místo se mnou a stát se ze soudce obžalovaným,“ prohlásil Middleton.

„Chcete říct, že jsem vám ublížil, když jsem vaši ženu odvedl z domu jejího otce a zavezl ji proti její vůli až sem do téhle divočiny,“ odpověděl klidně Izmael. „Nechci přidat ke zlému skutku ještě lež. Nepopírám, že máte pravdu. Od té doby, co věci mezi námi dospěly tak daleko, měl jsem čas klidně si všechno promyslet. I když nejsem jako ti vaši bystří myslitelé, kteří vidí nebo předstírají, že vidí, mrknutím oka na dno všech věcí, dám si říct. Jsem vždycky ochoten uznat pravdu, když mám čas věc si pořádně rozmyslet. A tak jsem dospěl k názoru, že byla chyba vzít otcí dítě. Proto bude vaše žena vrácena tam, odkud jsme ji přivedli.“

„Ano, ano,“ ozvala se Ester. „Můj muž jedná správně. Dřel se a nic za to neměl, zejména když mu úřady nedaly pokoj, a ve slabé chvíli se dopustil toho hříšného skutku. Ale pověděla jsem mu, co si o tom myslím, a on si dal říct. Přivést dceru jiných lidí do klidné a spořádané rodiny, to není jenom tak.“

„Myslíš, že ti někdo poděkuje po tom všem, co se už stalo?“ zabručel Abiram. „Když jsi se jednou zapsal čertu, nic už ti nepomůže.“

„Ticho!“ umlčel Izmael svého švagra. „Tvůj hlas mi zní jako krákání havrana. Nebýt tebe, byl bych si tu hanbu ušetřil.“

„Když už začínáte napravovat své chyby a jednat poctivě,“ řekl Middleton, „nedělejte věci napolovic. Měl byste si svým jednáním získat přátele. Budete je potřebovat, až budete mít co dělat se zákony –“

„Mladý muži,“ Izmael se zle zamračil, „taky vy jste už toho řekl dost. Kdybych měl strach ze zákona, nedovolil bych, abyste byl svědkem toho, jak Izmael Bush koná spravedlnost.“

„Jestli se chcete na některém z nás dopustit násilí, pamatujte, že spravedlnost mele pomalu, ale jistě.“

„V tom, co říká, je hodně pravdy,“ řekl traper. „Víte, lidi, že jsou země, kde se zákon plete do všeho? Řekne: takhle budeš žít, takhle zemřeš a tak a tak se rozloučíš s tímto světem. Je to hříšné. Lidé přece nejsou stádo dobytka, které hlupáci a sobci honí z jednoho pole na druhé

podle toho, jak to potřebují a jak se jim to hodí. Musí to být ubohá země, kde drží v poutech duši i tělo člověka.“

Po celou dobu, co traper pronášel tento svůj samostatný názor, Izmael se nepřestal mračit. Když stařec domluvil, obrátil se na Middletona a pokračoval v rozhovoru.

„Pokud jde o nás dva, kapitáne, oba jsem se provinili. Já jsem vám těžce ublížil, když jsem odvezl vaši ženu s poctivým úmyslem vrátit vám ji, až tenhle vtělený ďábel uskuteční svůj plán. Vy zase jste vtrhl do mého tábora a pomáhal jste při ničení mého majetku.“

„Ale já jsem chtěl vysvobodit –“

„To je mezi námi vyřízeno,“ přerušil ho Izmael. Když si udělal o něčem vlastní názor, nezajímal ho už názor jiných. „Můžete se svou ženou odejít, kdy chcete a kam chcete. Abnere, rozvaž kapitánovi pouta. Jestli chcete počkat, můžete se s námi svézt. Jestli ne, neříkejte, že jsem vám neudělal přátelskou nabídku.“

„Ať mě pánbůh potrestá, jestli někdy zapomenou, jak slušně jste se nakonec zachoval.“ Middleton, jakmile mu byla sňata pouta, rozběhl se k plačící Inez. „Dávám vám, přáteli, čestné slovo důstojníka, že to, co jste udělal nesprávného, bude zapomenuto. Postarám se o to, až se vrátím domů.“

Mdlý úsměv, kterým Izmael odpověděl na toto ujištění, ukázal, jak malou cenu má pro něho slib, který mu mladý muž tak ochotně dal v prvním návalu radosti.

„K tomuto rozhodnutí mě nepřiměla touha po nějakém prospěchu, ale to, čemu já říkám spravedlnost. Udělejte, co uznáte za vhodné. Věřte, že svět je dost velký, abychom se na něj vešli oba, a přitom jeden druhému nemusíme znovu zkřížit cestu. Jste-li spokojen, je dobře, nejste-li spokojen, zchlaďte si na mně žáhu, jak dovedete. Nebudu vás prosit, abyste mi pomohl nahoru, jestli mě jednou shodíte dolů. – A teď, doktore, bych se podíval na vaši stránku ve své účetní knize. Je čas sečíst malé položky, kterých už nějaký čas mezi námi přibývá. Uzavřel jsem s vámi poctivou a čestnou smlouvu. Jak jste ji dodržel?“

Zvláštní blahosklonnost, s jakou Izmael svaloval odpovědnost za všechno, co se stalo, na své zajatce, přivedla kočovnickovy zajatce do rozpaků. Byli překvapeni, že se mají odpovídat z chování, které ve své prostotě pokládali za záslužné. Doktor žil v docela jiném světě než člověk, který teď o něm chtěl rozhodnout. Proto byl zmaten. Kdyby se však lépe vyznal v lidech, nebyl by se tolik divil. Nebyl první, kdo čekal, že bude pochválen, a místo toho se dostal před soud. Byl tím nemálo

pohoršen, ale rozhodl se, že se bude chovat co nejmírněji. A hned začal se svou obhajobou.

„Že existovalo jisté compactum čili smlouva mezi Obedem Batem, doktorem medicíny, a Izmaelem Bushem, viatorem čili kočujícím zemědělcem,“ – vědec se snažil vyhnout jakémukoliv urážlivému výrazu – „to nijak nepopírám. Přiznávám, že smlouva obsahovala podmínku, že jistá cesta bude konána sdruženě neboli společně po určitý počet dní. Poněvadž však smluvně stanovený čas uplynul, domnívám se, že smlouvu jest třeba pokládati za zaniklou.“

„Izmaeli!“ netrpělivě přerušila doktora Ester, „nebov se s člověkem, který ti může polámat kosti zrovna tak jako ti je může spravit. Pusť toho traviče, ať si jde kam chce! Je to podvodník skrznaskrz. Dej mu půl prémie a druhou polovičku si nech pro sebe. On a léčit? Ručím ti za to, že vyléčím děti z horečky a přitom si nemusím lámat jazyk s cizími slovy. Jedno je jisté, Izmaeli: nemám ráda, když já, slušná ženská, musím jezdit po prerii s člověkem, kterému můžu poděkovat za to, že mi zděvěněl jazyk.“

Po zamračené kočovnickově tváři přeběhl úsměv.

„Různí lidé mohou mít různé názory na výsledky jeho lékařských zákroků, Ester,“ odpověděl. „Poněvadž si ale přeješ, abych ho pustil, nepřeorám prerii jen proto, aby se mu špatně šlo. Příteli, můžete se vrátit do města. Radím vám, abyste tam zůstal. Lidé jako já, kteří jen málokdy uzavírají smlouvy, nemají rádi, když je jiní s lehkým srdcem ruší.“

„A teď, Izmaeli,“ pokračovala jeho žena, povzbuzená úspěchem, „aby byl v rodině klid a pokoj mezi námi, ukaž tamhletomu Indiánovi a jeho dceři –“ ukázala na starého Le Balafrého a na Tačečanu, vdovu po Mátorím – „cestu do jejich vesnice a pěkně se s nimi navždycky rozluč.“

„To jsou zajatci náčelníka Pawneeů a podle pravidel indiánského válčení nemohu do jeho práv zasahovat.“

„Střež se ďábla, člověče! Ďábel je podvodník a svůdce a nikdo není bezpečný před jeho strašným pokušením. Poslechni, co ti radím, a pošli tu hnedou Jezabel pryč.“

Izmael položil své ženě na rameno svou širokou ruku, podíval se jí do očí a řekl přísně:

„Ženo, máme důležitější starosti. Není čas na hlouposti. Jen uvaž, co nás čeká, a nech svou hloupou žárlivost spát.“

„To je pravda, to je pravda,“ opakovala pro sebe Ester a vrátila se ke svým dcerám. „Bůh mi odpusť, že jsem na to zapomněla.“

„A teď vy, mladý muži. Moc často jste přicházel na mou mýtinu pod

záminkou, že stopujete divoké včely. S vámi si musím vyřídit trochu horší účet. Nejenže jste přeházel celý můj tábor, ale ještě jste ukradl příbuznou mé ženy, ze které jsem jednoho dne chtěl udělat svou snachu.“

Nic, co dosud řekl Izmael, nezbudilo takový rozruch. Všichni mladí muži se zvědavě podívali na Pavla a na Ellen. Pavla to ale neuvedlo do rozpaků, jen Ellen stydlivě sklopila hlavu.

„Poslyšte, příteli Izmaeli Bushi,“ řekl lovec včel, „nezapírám, že jsem s vašimi hrnci a škopky nezacházel příliš zdvořile. Řekněte mi, jakou cenu pro vás měly ty věci. Možná že se klidně a rozumně dohodneme o odškodnění a brzo na všechno zapomeneme. Přiznávám, že jsem se na té vaší skále nechoval jako v kostele a že jsem vám to vaše nádobíčko asi trochu poškodil. Ale díra v kabátě se dá spravit penězi. Pokud jde o Ellen Wadovou, to už je horší. Různí lidé mají různé názory na manželství. Někteří si myslí, že stačí říct ‚ano‘ nebo ‚ne‘, když se vás zeptá úředník nebo pastor, je-li náhodou po ruce – a vznikne šťastná a spokojená rodina. Já si ale myslím, že když duše děvčete po něčem touží, je moudré nebránit jí. Nechci tím říct, že Ellen nikdo k ničemu nenutil. Je proto v té věci zrovna tak nevinná jako tamhleten osel, který byl přinucen, aby ji nesl. Ten to taky dělal proti své vůli. Jistě by to potvrdil, kdyby uměl mluvit, jako umí hýkat.“

„Nelly,“ pokračoval Izmael, který poslouchal Pavlovu obhajobu jen na půl ucha, „Nelly, širý a hříšný je svět, do něhož ses s takovým spěchem pustila. Rok jsi jedla a spala v mém táboře a já jsem doufal, že se ti u nás bude líbit a že s námi zůstaneš.“

„Nech ji, ať si holka dělá, co chce,“ ozvala se Ester, „ten, kdo by ji byl mohl přemluvit, aby zůstala, spí v chladné, pusté prérii. Je jen malá naděje, že si to sama rozmyslí. Kromě toho ženská je paličatý tvor a nedá si lehce rozmluvit, co si jednou vezme do hlavy. To víš sám nejlíp, jinak bych přece tady nebyla.“

Izmael se nechťel tak snadno vzdát. Podíval se po zvědavých obličejích svých synů, jako by chtěl zjistit, zda některý z nich by mohl vyplnit Asovo místo. Pavel si toho všiml, a napadlo ho, že by bylo možno celou věc lehce vyřídit.

„Je docela jasné, příteli Bushi, že existují dva názory na tu věc: váš a můj. Vy myslíte na své syny, já na sebe. Podle mne se to dá vyřídit jediným způsobem: vyberte mezi svými syny, kterého chcete, a nechte mě s ním odejít do prerie nějaké dvě tři míle daleko. Ten, který se nevrátí, už nikdy nepoškodí něčí obydlí a jeho zařízení. Ten, který se vrátí, ať dělá, co umí, aby si tu mladou ženu získal.“

„Pavle!“ ozval se vyčítavý, zajíklý hlas Ellen.

„Neboj se, Nelly,“ zašeptal lovec včel. „Všechny jsem si je pořádně prohlédl. Oku, které vystopovalo tolik divokých včel, můžeš věřit.“

„Nechci nikomu předpisovat, koho má mít rád a koho ne,“ prohlásil Izmael. „Jestli tu holku opravdu táhne srdce do města, ať to řekne. Já jí v tom bránit nebudu. Mluv, Nelly, a řekni upřímně, co si přeješ. Nemusíš se bát. Chceš nás opustit a odejít s tímhle mladým mužem do města, nebo chceš zůstat a dělit se s námi o to málo, co máme a o co se rádi s tebou rozdělíme?“

Ellen už nemohla déle váhat. Nejdříve se plaše, nejistě rozhlédla, začervenala se a pak zvítězila odvaha nad ženskou ostýchavostí.

„Ujal jste se mne jako chudého sirotka,“ snažila se ovládnout hlas, „když jiní, bohatší, na mě zapomněli. Bůh vám žehnej za vaši dobrotu! Tím málem, co jsem udělala, vám nikdy nemohu oplatit vaši laskavost. Nelíbí se mi ale váš způsob života. Je jiný, než na jaký jsem byla zvyklá v dětství. Přesto bych vás nikdy nebyla opustila, dokud byste sám neřekl, ‚Jdi a provázej tě požehnání boží,‘ kdybyste nebyl tu dívku, která v životě nikomu neublížila, odvedl od jejích přátel.“

„Nebylo to moudré a také jsem toho lítoval. Pokud se to dá udělat, budu se to snažit napravit. Ale řekni otevřeně, zůstaneš, nebo odejdeš?“

„Slíbila jsem paní Middletonové, že ji nikdy neopustím,“ Ellen sklopila oči, „a když jí bylo tolik ublíženo, má právo žádat, abych držela slovo.“

„Rozvažte toho mladého muže,“ řekl Izmael. Když byl jeho rozkaz vykonán, pokynul svým synům, aby se v jedné řadě postavili před Ellen. „Tak už žádné hlouposti – teď nech promluvit své srdce. Tohle je všechno, co ti kromě srdečného pozvání, abys zůstala s námi, mohu nabídnout.“

Zrak nešťastného děvčete těkal s jednoho Izmaelova syna na druhého, konečně spočinul na Pavlově vzrušené tváři. V té chvíli se Ellen vrhla do náruče lovce včel a její hlasitý pláč byl jasným důkazem, pro koho se rozhodla. Izmael dal synům znamení, aby ustoupili, a zřejmě rozmrzen, nikoliv však zklamán výsledkem, už se nerozmýšlel.

„Vezměte si ji,“ řekl, „jedněte s ní čestně a buďte na ni hodný. Je to pořádné děvče a velice by mě mrzelo, kdybych se dozvěděl, že jí ubližujete. Teď jsem se vypořádal s vámi se všemi. Ještě jednu otázku: pojedete s námi, kapitáne?“

„Slyšel jsem, že někteří vojáci z mého oddílu mě hledají v blízkosti vesnic Pawneeů. Doprovodím náčelníka Smělé srdce, chtěl bych se

setkat se svými lidmi.“

„Čím dřív odjedete, tím líp. Koní je v údolí plno. Jděte, vyberte si a odjeďte v pokoji.“

„To je nemožné, dokud je vaším zajatcem stařec, který byl půl století přítelem mé rodiny. Co udělal, že ho nechcete propustit?“

„Nekladte otázky, na které byste mohl dostat nepravdivou odpověď,“ mrzutě odsekl Izmael. „Musím si s traperem vyřídit něco, co se týká jenom mne. Pro důstojníka Spojených států by nebylo vhodné míchat se do toho. Jděte, dokud je cesta volná.“

„Ten člověk vám možná radí poctivě, měli byste ho poslechnout,“ poznamenal stařec, kterého nijak neznepokojovalo, že zůstane dál Izmaelovým zajatcem. „Siouxů je velice mnoho, jsou lační krve, a nikdo nemůže říct, jak dlouho bude trvat, než znovu vyrazí. Proto vám i já radím, abyste šli. A zvláště si dejte pozor, abyste se zase nedostali do nějakého požáru. Pořádní lovci v této roční době často pálí trávu, aby buvoli měli na jaře chutnější a zelenější pastvu.“

„Byl bych nevděčný a také bych zapomněl na povinnost, kterou mi předepisuje zákon, kdybych traperu nechal ve vašich rukách, třeba s jeho svolením. Chci vědět, jakého se dopustil zločinu.“

„Stačí vám, když vám řeknu, že to, co se s ním stane, si zaslouží?“

„Nestačí.“

„Tak se podívejte na tohle,“ Izmael ukázal kapitánovi střelu, kterou našli v těle mrtvého Asy, „tímto kouskem olova zabil mého nejstaršího syna.“

„Nevěřím, že by byl něčeho takového schopen, leda v sebeobraně. Vím, že věděl o smrti vašeho syna, protože nám ukázal místo, kde leží jeho tělo. Ale že by ho zločinně připravil o život, o tom mě přesvědčí jenom jeho vlastní přiznání.“

„Žil jsem dlouho,“ začal traper, který z mlčení, jež nastalo, usoudil, že se od něho očekává, aby se proti tak těžkému obvinění hájil, „a viděl jsem za svého života mnoho zla. Viděl jsem mnoho medvědů a pardálů rvát se o sousto, které se jim připletlo do cesty. Mnoho rozumných mužů jsem viděl zápasit na život a na smrt pro nic za nic. Doufám, že si to nebudete vykládat jako chvástání, když vám řeknu, že tahle má ruka nikdy nezasadila ránu, za kterou bych se musel stydět.“

„Jestliže můj otec vzal život někomu ze svého kmene,“ přerušil ho mladý Pawnee, který pochopil, o čem je řeč, když uviděl kousek olova a jak se všichni tváří, „ať se vzdá přátelům mrtvého jako bojovník. Je příliš spravedlivý, aby ho k soudu museli přivést v poutech.“

„Rozumím ti, chlapče. Kdybych se byl dopustil ohavnosti, ze které mě obviňují, nebál bych se přijít a nastavit hlavu trestající ráně, jak to dělá dobrý a poctivý Indián.“ Traper se znovu obrátil k bělochům, kteří pozorně poslouchali, a pokračoval anglicky. „Budu vám vyprávět krátký příběh. Ten, kdo mu uvěří, uvěří pravdě, kdo mu neuvěří, svede sám sebe a možná i svého bližního ze správné cesty. Dobře víte, příteli Izmaeli, že jsme pozorovali váš tábor, když jsme zjistili, že je v něm proti své vůli vězněna kapitánova žena. Nechtěli jsme nic jiného než osvobodit ji. A na to rozhodně měla právo. Poněvadž jsem ve špehování zběhlejší než ostatní, poslali mě na výzvědy a sami se skryli. Vy, Izmaeli Bushi, jste nevěděl, že vás někdo sleduje po celou dobu, co jste byli na lovu. Někdy jsem ležel schován za keřem nebo za chumáčem trávy, někdy jsem se skulil s vršku do dolíku, a vy jste ani netušil, že pozoruju všechny vaše pohyby jako pardál pozoruje jelena, když pije z potoka. Bože, když jsem byl v plné síle, díval jsem se do stanu nepřítel, a on nic nevěděl, spal a zdálo se mu, že je doma a že je mír. Přál bych si, abych měl dost času vyprávět vám podr –“

„Neodbíhejte od věci,“ přerušil ho Middleton.

„Viděl jsem, jak byl ten krvavý a hříšný čin spáchán. Ležel jsem v husté trávě, když se k sobě přiblížili dva lovci. Nechovali se k sobě přátelsky, ani tak, jak se k sobě mají chovat muži, kteří se setkají na prérii, ale myslel jsem si, že se rozejdou v pokoji. Jenže najednou jeden z nich přitiskl ručnici k zádům druhého a vystřelil. Ten chlapec byl statečný! Vyržel stát ještě minutu, než padl. Potom se zvedl na kolena a zoufale se snažil dostat se do houštiny, jako když raněný medvěd hledá úkryt.“

„A proč jste to proboha nikomu neřekl?“ vykřikl Middleton.

„Myslíte, kapitáne, že člověk, který strávil šedesát let v divočině, nezná cenu mlčení? Který indiánský bojovník běží vykládat ostatním, co viděl, dokud k tomu nenastane vhodný čas? Přivedl jsem tam doktora, aby se podíval, jestli by mu mohl ještě pomoci. Také přítel lovec včel, který byl s námi, věděl, že zabítý leží v houštině.“

„To je pravda,“ přiznal Pavel, „ale protože jsem nevěděl, proč chce traper tu věc ututlat, mlčel jsem.“

„A kdo to udělal?“ zeptal se Middleton.

„Tamhle stojí. Je to hanba a ostuda pro nás bělochy, že je pokrevným příbuzným mrtvého.“

„Lže! Lže!“ vykřikl Abiram. „Nezavraždil jsem ho. Bránil jsem se jenom.“

Izmaelův hluboký hlas zněl strašlivě:

„To stačí. Ten stařec může odejít. Chlapci, postavte na jeho místo bratra své matky.“

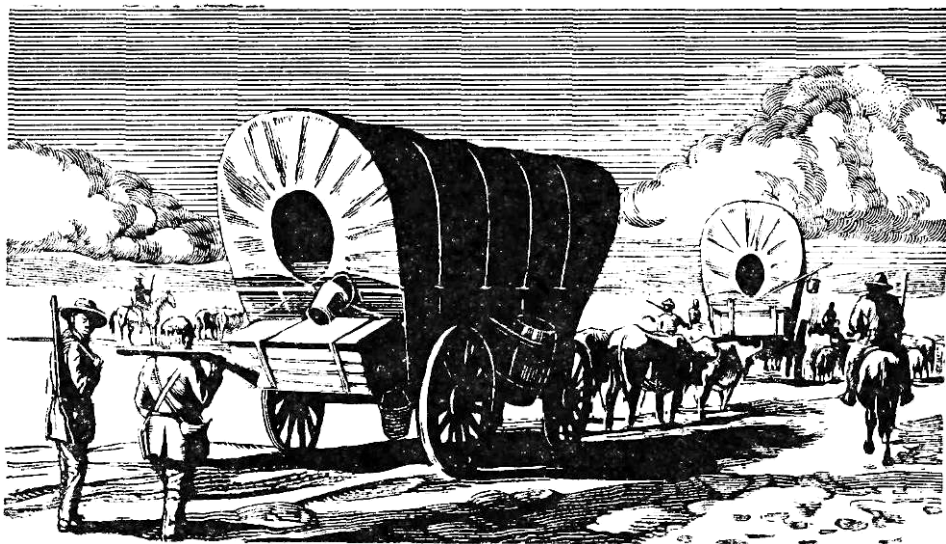
„Nedotýkejte se mne!“ křičel Abiram. „Prokleju vás, jestli se mne dotknete!“

Divoký, nepřičetný výraz vrahovy tváře na chvíli zarazil mladé muže. Když se však na Abirama vrhl Abner, nejstarší a nejenergičtější z Izmaelových synů, padl poděšený zločinec po marném pokusu o útěk na tvář a zůstal ležet jako mrtvý. Ozvalo se několik výkřiků hrůzy a Izmael poručil svým synům, aby odnesli nehybné tělo do stanu.

„Teď už nezbývá, než abychom se rozešli,“ řekl. „Přeju vám všechno dobré a tobě, Ellen, i když o to možná moc nestojíš, říkám: Bůh ti žehnej!“

Když byli všichni připraveni, krátce a mlčky se rozloučili s Izmaelem a s jeho rodinou. Za chvíli jela ta podivně složená společnost pomalu a mlčky za náčelníkem Pawneeů k jeho vzdálené vesnici.

KAPITOLA XXXII.

– Úpěnlivě vás prosím, ze své pravomoci pozměňte trochu zákon, pro velkou věc malého se dopustíte bezpráví.

Shakespeare

Izmael dlouho trpělivě čekal, až Smělé srdce se svým průvodem zmizí. Když mu zvěd ohlásil, že se poslední z Pawneeů, kteří opodál čekali na svého náčelníka, ztratil za kopcem, dal rozkaz strhnout stany. Koně byli už zapřaženi a vozy naloženy. Nakonec přitáhli malý vůz, v němž tak dlouho bydlela Inez, před stan, kam před chvílí odnesli Abirama. Vůz pak začali připravovat pro nového zajatce. Když bledý a vyděšený Abiram vyvrávoral ze stanu, všichni se na něho dívali jako na bytost z jiného světa. Byli přesvědčeni, že ho za jeho zločin stihl boží trest. Vrah se bojácně rozhlédl po tvářích okolostojících členů Izmaelovy rodiny a snažil se z nich vyčíst, jaký osud ho čeká.

Když viděl, že se všichni sice tváří vážně, že mu však nehrozí bezprostřední nebezpečí, hned se vzpamatoval. A sotva se usadil ve voze, začal přemýšlet, jak utišit spravedlivý hněv svých příbuzných, a kdyby se mu to nepodařilo, jak uniknout trestu, který, jak věděl, bude

strašný.

Izmael nepromluvil ani slovo. Svým synům uděloval rozkazy pohybem ruky nebo pohledem. Když se vozy daly do pohybu, hodil si ručnici přes levé rameno, sekeru přes pravé a zase jako vždy řídil karavanu. Ester se usadila ve voze, ve kterém jely její dcery. Kočovníkovi synové zaujali svá obvyklá místa za stádem nebo u koní.

Poprvé po mnoha dnech měl Izmael zapadající slunce za zády. Cesta, kterou se dal, vedla k obydleným osadám. Celé hodiny se nic nepříhodilo. Izmael celou tu dobu kráčel sám, několik set kroků před vozy. Jen někdy se zastavil na některém z pahorků, chvíli postál s hlavou svěšenou, opřen o ručnici, a přemýšlel. Ale takové zastavení trvalo jen chvíli. Vozy přejely řeky, pláně i svahy pahorků a nikde se nezastavily. Izmael znal ze své dlouhé zkušenosti nesnáze tohoto zvláštního druhu cestování, proto se vyhýbal obtížnějším překážkám.

Konečně bylo třeba na chvíli namáhavou cestu přerušit. Izmael brzy vybral vhodné místo. Ráz krajiny se změnil. Místo vyprahlé prerie se objevila rozlehlá údolí, neobydlená a pustá.

S ohledem na své stádo se Izmael rozhodl, že se zastaví blízko studánky, která prýštila z úpatí skály, vysoké asi čtyřicet nebo padesát stop. Voda zavlažovala malé údolíčko pod skálou a kolem byl chudý porost trávy. Osamělá vrba zapustila kořeny v úrodné půdě a vyhnala svůj kmen vysoko nad hřeben přilehlé skály. Teď už sice dávno uschla, ale její rozsochaté větve fantastických tvarů dosud trčely na všechny strany. Nebyl na nich ani jediný lístek.

Izmael nařídil, aby vozy zastavily, a sám usedl do trávy. Jakmile koně a dobytek ucítili pastvu a vodu, zrychlili krok. Potom nastal obvyklý ruch a křik jako při každé zastávce.

Nikdo ani slovem nevzpomněl toho, co se odehrálo ráno. Izmaelovi synové se vrhli na jídlo, menší děti se hašteřily o každé sousto, jen Izmael a Ester si jídla nevšímali.

Když kočovník viděl, že všichni, včetně Abirama, se horlivě starají o svůj žaludek, odešel se svou ženou k blízkému pahorku. Mlčky vybídl Ester, aby si sedla vedle něho. Ani jednomu, ani druhému nebylo do řeči.

„Zažili jsme spolu časy dobré i zlé,“ promluvil konečně Izmael. „Mnoho jsme zkusili a museli jsme vypít ne jeden pohár hořkosti, ženo, ale něco takového se mi ještě nestalo.“

„Je to těžký kříž pro nešťastnou, hříšnou ženu!“ Ester sklonila hlavu. „Těžké břemeno bylo vloženo na bedra sestry a matky.“

„Právě proto je to tak kruté. Toho traperu bez domova bych byl

potrestal s lehkým srdcem, ten člověk mi udělal málo dobrého – Bůh mi ale odpusť, že jsem ho nespravedlivě podezřívá z takového zločinu. Ale má ten, kdo zavraždil mého syna, vyváznout bez trestu? Kdyby se to stalo, neměl by můj syn v hrobě pokoje.“

„Hnali jsme tu věc příliš daleko, Izmaeli. Kdyby se o tom nemluvalo, nikdo by nic nevěděl. Naše svědomí mohlo být klidné.“

„Ester,“ její manžel se na ni vyčítavě podíval, „ještě dnes ráno sis, má milá, myslela, že ten zločin spáchala jiná ruka.“

„Ano, ano, tu myšlenku na mne seslal Bůh jako trest za mé hříchy, ale ve svém milosrdenství mi brzo zjevil pravdu. Dívala jsem se do bible, Izmaeli, a našla jsem tam slova útěchy.“

„Máš tu knihu tady, ženo? Mohl bych v tak těžké chvíli potřebovat radu.“

Ester sáhla do kapsy a vytáhla zbytek bible tak ohmataný a usmolený, že tisk byl skoro nečitelný. Byla to jediná Izmaelova kniha a jeho žena si ji schovávala jako smutný pozůstatek blahobytnějšího a lepšího života.

„Na těchhle stránkách je mnoho strašných míst,“ Ester otevřela bibli a pomalu v ní listovala, „a je tu poučení, jak trestat.“

Její manžel ji požádal, aby našla některé z mravních naučení, všeobecně uznávaných. Když Ester četla verše, které se podle jejího názoru hodily na situaci, v níž se manželé octli, Izmael pozorně naslouchal. Potom ji požádal, aby mu to místo v bibli ukázala. Lidé, kteří se těžce a pomalu rozhodují, zpravidla svůj názor nemění, když jednou došli k nějakému závěru. Izmael se chvíli díval na psané slovo, pak bibli zavřel. Ester, která svého muže dobře znala, věděla, že teď už nikdo jeho rozhodnutí nezmění.

„Izmaeli, je to můj bratr. Nemůžeš se nad ním smilovat?“

„Ženo,“ odpověděl přísně, „když jsme si mysleli, že ten zločin spáchal ten ubohý traper, nemluvalo se o smilování.“

Ester neodpověděla. Zkřížila ruce na prsou a mlčela. Když se znovu plna obav podívala na svého manžela, viděla, že osud jejího bratra je zpečetěn. Už spolu nevyměnili jediné slovo. Vstali a mlčky se vrátili do tábora.

Izmaelovi synové čekali na otce trpělivě, ba netečně, jak už to bylo v jejich povaze. Dobytek byl už sehnán do stáda, koně zapřaženi. Vozy se dají na cestu, jen co to otec nařídí.

„Abnere,“ řekl otec pomalu, „vyved' bratra své matky z vozu. Ať si stoupne sem.“

Abiram se třásl strachem, ale stále se nevzdával naděje, že se mu

nakonec podaří švagrův hněv usmířit. Když poznal, že ani v jediné tváři se neobjevil nejmenší záblesk soucitu, snažil se začít přátelský rozhovor s Izmaelem.

„Koně jsou utaháni, bratře, byl to pěkný kus cesty, nebyl by čas utábořit se? Myslím, že bychom museli jet ještě hodně dlouho, než bychom našli tak dobré místo, jako je tohle.“

„Jsem rád, že se ti zde líbí. Je pravděpodobné, že tu zůstaneš hodně dlouho. Chlapci, pojd'te blíž a poslouchajte.“ Izmael sundal čepici a pokračoval pevným hlasem: „Abirame White, zabil jsi mého prvorozeného a podle zákonů božských i lidských musíš zemřít.“

Když Abiram uslyšel ten strašlivý rozsudek, hrůzou nemohl promluvit. Bylo mu, jako by se neočekávaně octl ve spárech netvora, z jehož moci není uniknutí. Neměl však dost odvahy podívat se nebezpečí tváří v tvář. Raději se klamně utěšoval, že si pomůže svou chytrostí.

„Zemřít!“ opakoval zajíklým hlasem. „Mezi příbuznými se přece člověk nemusí bát o život.“

„To si myslel můj syn také.“ Izmael poručil, aby se vůz v němž byla jeho žena a dcery, dal na cestu a začal si prohlížet pánvičku ručnice. „Mého syna jsi zabil ručnicí. Je jenom spravedlivé, aby tvůj život ukončila stejná zbraň.“

Abiram se pln zděšení rozhlédl. Dokonce se zasmál, jako by chtěl přesvědčit sebe i ostatní, že to, co říká jeho švagr, je žert, který má vyzkoušet jeho nervy. Ale vrahův smích zůstal bez ozvěny. Viděl chladné tváře svých synovců a zlý výraz v očích Izmaela, svého švagra a bývalého spolčence. Bylo to horší než jakékoliv násilí. Tomu by se byl možná dovedl postavit na odpor, ale ten hrozný klid ho zbavoval poslední špetky odvahy.

„Bratře,“ zasípal, „slyšel jsem dobře?“

„Mluvím zřetelně, Abirame White. Zavraždil jsi člověka, proto musíš sám zemřít.“

„Ester! Sestro, sestro, ty to dovolíš? Ach sestro, slyšíš mě?“

„Slyším něčí hlas z hrobu!“ odpověděla chraptivě Ester z vozu. „Je to hlas mého prvorozeného. Dovolává se spravedlnosti. Bůh se smiluj, Bůh se smiluj nad tvou duší!“

Vůz jel pomalu dál a opuštěný Abiram viděl, že pro něho zhasla poslední jiskra naděje. Stále ještě v sobě nemohl najít odvahu podívat se tváří v tvář smrti. Kdyby mu nebyly nohy vypověděly službu, byl by se pokusil o útek. V bezmezném zoufalství padl na kolena a začal střídavě prosit boha i bratra o smilování. Kočovníkovi synové se s hrůzou

odvrátili od nepěkné podívané. I přísný Izmael pocítil jakýsi soucit s tak žalostnou ubohostí.

„Kéž bůh vyslyší tvou prosbu,“ řekl, „ale otec nikdy nemůže zapomenout na zavražděné dítě.“

Abiram začal úpěnlivě prosit, aby mu švagr prodloužil život o týden, o den, o hodinu. Izmael mu nakonec vyhověl. Rozhodl se změnit způsob provedení svého rozsudku. „Abnere,“ poručil synovi, „vystup na skálu a rozhlédni se na všechny strany, abychom byli jisti, že nikdo není nablízku.“

Když mladý muž odešel, v Abiramovi vzplála nová jiskra naděje. Abner hlásil, že vidí jenom vzdalující se vozy a jednu ze svých sester, která se vrací a velice pospíchá. Asi přichází s nějakým vzkazem. Když se za chvíli objevila, odevzdala svému otci zbytek bible, který Ester s takovou péčí uchovávala. Izmael naznačil děvčeti rukou, aby odešlo, a to, co zbylo z bible, odevzdal Abiramovi.

„Ester ti posílá tohle, abys v posledních chvílích života myslel na boha.“

„Bůh jí žehnej! Bůh jí žehnej! Má dobrá, laskavá sestra! Ale musíš mi dát čas, abych si mohl číst. Čas, bratře, čas!“

„Času budeš mít dost. Budeš svým vlastním katem. Budu alespoň ušetřen té smutné povinnosti.“

Když Abiram uslyšel, že může ještě několik dní žít, jeho strach ze smrti se trochu utišil. Dokonce začal ochotně pomáhat při přípravách své vlastní popravy. Ze všech herců této tragédie byl jediný, jehož hlas zněl vesele.

Pod jednou z větví vrby, několik stop nad zemí, čněl úzký skalní výstupek, který se znamenitě hodil k tomu, co si Izmael usmyslel. Na tento výstupek postavili Abirama, spoutali mu vzadu v loktech ruce, aby se nemohl osvobodit, a okolo krku mu uvázali provaz, jehož druhý konce zavěsili na větev vrby. Větev byla pěkně vysoko, kdyby tělo viselo, nohy by se země nedotkly. Zbytek bible vložili Abiramovi do rukou a nechali ho, ať si v ní, může-li, najde útěchu.

„A teď, Abirame White, ti dávám naposled na vybranou,“ řekl Izmael, když jeho synové po vykonané práci sestoupili se skály. „Smrt stojí před tebou ve dvou podobách. Tato ručnice může ukončit tvé utrpení náraz, nebo, jestli chceš, usmrtí tě tento provaz dříve nebo později.“

„Nech mě žít! Ach Izmaeli, ty nevíš, jak je život sladký, když se blíží poslední chvíle člověka.“

„Tady už nemáme co dělat.“ Izmael poručil svým synům, aby si pospíšili za stádem a vozy. „A teď, nešťastný člověče, abys měl ve smrti útěchu, ti oznamuju, že ti odpouštím a svěřuju tě tvému bohu.“

Izmael se pomalu otočil a odcházel, aniž se ohlédl. Jednu chvíli se mu zdálo, že slyší volat své jméno hlasem trochu přidušeným, ale nezastavil se.

Teprve tam, kde se prve radil s Ester, se zastavil a obrátil se. Slunce se užuž chystalo ponořit do prémie za skálou, jeho poslední paprsky ozařovaly holé větve vrby. Viděl obrysy skály i stromu, jak se rýsují na pozadí planoucího nebe, zahlédl dokonce stále ještě vzpřímenou postavu muže, kterého před chvílí opustil.

Obešel pahorek a pokračoval v cestě s pocity člověka, který byl nenadále a násilně navždy odloučen od muže, který ještě donedávna byl jeho společníkem.

Musel ujít celou míli, než dohonil vozy. Jeho synové našli místo, kde se mohli na noc utábořit. Čekali jenom, až otec projeví souhlas. Všude panovalo ticho, nikdo nemluvil. Ani Ester nehubovala své dcery jako jindy.

Manželé se jeden druhého na nic neptali a nic si nevysvětlovali. Teprve když žena chtěla odejít spát k dětem, Izmael si všiml, že se kradmo podívala na pánvičku jeho ručnice. Poručil svým synům, aby si šli lehnout, že bude tábor hlídat sám. Když nad táborem zavládlo ticho, vyšel Izmael na prérii. Zdálo se mu, že mezi stany nemůže dýchat.

Sotva se objevil měsíc, zvedl se vítr a chvílemi zafíčel nad prérií. V jeho prudkých závanech slyšel starý kočovník podivné zvuky. Rozhlédl se rychle kolem, aby se přesvědčil, že všichni klidně spí, a vykročil k pahorku, odkud bylo vidět daleko na východ i na západ. Lehké obláčky táhly přes studený, zamžený měsíc.

Poprvé ve svém dobrodružném životě měl Izmael tíživý pocit samoty. Holá, nekonečná prémie byla pustá, smutná a šum větru zněl jako šepot mrtvých. Vtom k němu závan větru zanesl výkřik. Izmael pevně sevřel ručnici, jako by ji chtěl rozdrtit. Zase nastalo ticho, ale pak nový závan větru přinesl s sebou výkřik hrůzy. Jako by zazněl u samých Izmaelových uší. Kočovník si hodil ručnici na rameno a dlouhými kroky zamířil ke skále. Zdálo se mu, že i při chůzi slyší ty výkřiky – chvílemi jako by zněly mezi oblaky, chvílemi byly tak blízko, jako by se země dotýkaly. Nakonec se ozval jediný plný hrůzy. Nebylo pochyb – to nebyl výplod fantazie. Ten výkřik pronikl vzduchem jako oslnivý blesk. Jasně bylo slyšet boží jméno, ale provázela je slova tak rouhavá, že je není

možno opakovat. Izmael se zastavil a na chvíli si zakryl uši. Když ruce zase spustil, uslyšel vedle sebe tichý, chraptivý hlas:

„Neslyšíš nic, Izmaeli?“

„Pst!“ Položil svou těžkou ruku Ester na rameno. Vůbec nebyl překvapen, že se tu tak neočekávaně objevila jeho žena. „Pst, ženo! Bojíš-li se boha, buď tiše!“

Nastalo hluboké ticho. Ačkoliv se vítr zvedal a ustával jako prve, ty strašlivé výkřiky se do jeho šumění už nemísily. Zvuky, které teď bylo slyšet, byly velebné a majestátní hlasy přírody.

„Pojďme,“ řekla Ester. „Už je tam ticho.“

„Co tě sem přivedlo, ženo?“ zeptal se už klidně, bez nejmenšího vzrušení.

„Izmaeli, zavraždil našeho prvorozeného, ale syn mé matky nesmí zůstat ležet na zemi jako psí zdechlina.“

„Pojď,“ Izmael znovu pevně uchopil ručnici a zamířil ke skále. Čím víc se k ní blížili, tím pomalejší byly jejich kroky. Zpomalovala je hrůza.

„Kde je?“ zašeptala Ester. „Mám s sebou krumpáč a lopatu, aby můj bratr mohl odpočívat v zemi.“

Měsíc se vynořil z mraků. Izmael ukázal na lidské tělo, houpající se ve větru pod bezlistou, bělavou větví vrby. Ester svěsila hlavu a zastřela si oči. Ale Izmael šel blíž a prohlížel si své dílo bez nejmenších výčitek svědomí.

Listy bible byly rozházeny po zemi. I kus skály urazil v smrtelném zápasu. Ale na všem teď leželo ticho smrti. Zkřivenou tvář mrtvého chvílemi ozářilo světlo měsíce, a když na okamžik nastalo bezvětří, osudový provaz nakreslil přes jeho jasný kotouč temnou čáru. Izmael opatrně namířil a vystřelil. Provaz se přetrhl a tělo spadlo na zem jako těžká, neživá hmota.

Až dosud se Ester ani nepohnula, ani nepromluvila. Teď se rychle dala s Izmaelem do kopání hrobu. Když spouštěli nehybné tělo do temné jámy, podívala se Ester ztrápeně na svého manžela a řekla:

„Izmaeli, je to strašné. Ani políbit nemohu svého mrtvého bratra.“

Izmael položil svou širokou ruku mrtvému na prsa a řekl:

„Abirame White, všichni potřebujeme smilování; z celé duše ti odpouštím. Bůh se smiluj nad tvými hříchy!“

Žena sklonila tvář a vtiskla dlouhý polibek na bledé čelo svého bratra. Potom už bylo slyšet jenom padání hrud při zasypávání hrobu. Ester dlouho klečela a Izmael stál s hlavou nepokrytou, dokud jeho žena neskončila svou modlitbu.

Nazítří se Izmaelovy vozy a stáda vydaly na další cestu.

V pozdějších letech se někteří z četných potomků toho podivného manželského páru zřekli svého nespoutaného a polobarbarského života. O dvou hlavních osobách rodiny však už nikdo nikdy neslyšel.

KAPITOLA XXXIII.

*– Neloučím se. Já s vámi pojedu,
až na konec světa dojedu.*

Shakespeare

Zpáteční cesta Smělého srdce do vesnice Pawneeů proběhla bez zvláštních příhod. Na lovištích, přes něž mladý náčelník jel, se neobjevil ani jediný siouxský zvěd. Délka denního pochodu se řídila ohledem na ženy. Vítězové po svém úspěchu ztratili všechnu svou divokou bojovnost a brali všechny možné ohledy na příslušníky rozpínavého národa, který denně zasahoval do jejich práv, a z hrdých, svobodných západních Indiánů dělal psance a tuláky.

Nadšení Pawneeů, když se vrátil jejich vítězný náčelník, neznalo mezí. Matky se chlubily hrdinnou smrtí svých synů, ženy pyšně ukazovaly na jizvy svých manželů a indiánské dívky vítaly bojovníky oslavnými zpěvy. Skalpy padlých nepřátel byly vystaveny, jako se v jiných zemích vystavují prapory dobyté na nepříteli. Starci znovu vyprávěli o dávných činech bojovníků a prohlašovali, že jsou překonány posledním vítězstvím. Smělé srdce, který se od chlapeckých let proslavoval svými činy, byl znovu všemi prohlašován za největšího

náčelníka a nejstatečnějšího bojovníka, jakého kdy Wakonda seslal svým nejmilejším dětem, Pawneeům-Vlkům.

Middleton byl rád, když znovu uviděl své věrné dělostřelce. Těch několik vojáků bylo přece jen určitou zárukou, že se kapitán se svými druhy bezpečně dostane do ozbrojeného tábora americké armády. Mezi vesnicí Pawneeů a táborem leželo rozsáhlé území. Inez a Ellen byly ubytovány společně v jedné z indiánských chýší. Když Pavel uviděl přecházet před obydlím mladých žen ozbrojenou stráž v stejnokroji armády Spojených států, klidně se začal potloukat mezi chýšemi „rudokožců“. Přitom nešetřně strkal nos do jejich záležitostí. Někdy žertovně, někdy vážně, ale vždycky bez ostychu vykládal, že to dělají docela jinak než běloši, nebo se snažil, aby udivené hospodyně pochopily jeho nesrozumitelný výklad o tom, jak báječně vedou svou domácnost ženy bělochů.

Ani jeden z Indiánů se nesnažil – pokud jde o obtěžující zvědavost – napodobit lovce včel. Všichni byli zdrženliví a ohleduplní jako jejich náčelník. Když se postarali o pohodlí cizinců, jak nejlépe dovedli, nikdo se neodvážil přiblížit se k jejich obydlím. Dlouho do noci zněl zpěv a jásot rozradostněných Indiánů. Do pozdních hodin si bojovníci vyprávěli o hrdinských činech.

Sotva vyšlo slunce, všechno živé bylo na nohou, navzdory probdělé noci. Bledé tváře, s nimiž se jejich náčelník spřátelil, se chystaly na cestu. Middletonovi vojáci už předtím – poněvadž byli přesvědčeni, že se jejich velitel vrátí – vyjednali s jakýmsi obchodníkem, že budou moci použít jeho člunu. Ten ležel prázdný na řece, poněvadž se obchodníkovi nepodařilo s Indiány uzavřít obchod.

Middleton už netrpělivě čekal, aby co nejdříve vyrazili. Dobře si všiml, s jakým obdivem Smělé srdce pohlíží na Inez. Cítil, že by se dopustil velké chyby, kdyby nebyl připraven na nejhorší. Dal proto vojákům tajné rozkazy. Přípravy k jejich splnění byly maskovány slavnostní vojenskou přehlídkou.

Když mladý důstojník viděl, že celý kmen doprovází bělochy ke břehu řeky bez jediné zbraně s opravdovým smutkem, trochu se v něm hnulo svědomí. Indiáni obklopili cizince i s jejich velitelem a klidně a se zájmem pozorovali všechno, co se dělo. Když běloši uviděli, že Smělé srdce chce promluvit, zastavili se. Traper dělal Smělému srdci tlumočnicka. Mladý náčelník nejdříve připomněl starou slávu svého národa. Mluvil o jeho úspěších na lovech i na válečné stezce, o tom, jak Pawneeové vždycky dovedli uhájit svá práva a ztrestat své nepřátele.

Potom se zmínil o národu, k němuž patřili jeho hosté. „Je tak početný,“ řekl, „jako hejna tažných ptáků v době květů nebo na podzim.“ Taktně pomlčel o tom, jak nepěkně mnozí běloši jednají s Indiány. Poněvadž věděl, jak hluboce je v jeho kmeni zakořeněna nedůvěra k cizincům, snažil se, jak nejlépe dovedl, tuto nedůvěru zmírnit. Připomněl, že i Pawneeové-Vlci museli mnoho vlastních lidí vyhnat ze svých vesnic. Wakonda někdy zahálí svou tvář před Indiánem. Není pochyby, že také Velký duch bledých tváří často pohlíží hněvivým okem na své děti. Ti, kteří propadli zlu, nikdy nemohou být stateční nebo ctnostní, ať je barva jejich pleti jakákoliv. Požádal své mladé muže, aby se podívali na ruce Dlouhých nožů. Nejsou prázdné jako ruce hladových žebráků. Nejsou ani plné zboží jako ruce podvodných obchodníků. Jsou jako oni sami bojovníky – nosí zbraň, kterou dovedou dobře použít – jsou hodni, aby byli nazýváni bratry!

Potom se rozloučil s náčelníkem cizinců. Je to syn jejich Velkého bílého otce. Nepřišel na prérii, proto aby vypudil bizony z pastvin kmene Pawneeů nebo aby lovil jejich zvěř. Zlí lidé mu ukradli jednu z jeho žen. Není pochyby, že byla ze všech nejposlušnější, nejoddanější a nejkrásnější. Stačí, aby otevřeli oči a uvidí, že jeho slova jsou pravdivá. Teď když bílý náčelník našel svou ženu, vrací se domů v pokoji a míru. Řekne svému lidu, že Pawneeové jsou spravedliví, a mezi oběma národy bude navázáno přátelství. Ať celý jeho kmen popřeje cizincům šťastný návrat do jejich měst. Bojovníci Vlků vědí, jak přivítat nepřítele a jak odstranit trní a hloží ze stezky přátel.

Když se mladý náčelník zmínil o Inez, Middletonovi prudčeji zabušilo srdce. Neklidně se podíval na své dělostřelce. Ale indiánský náčelník, jako by už na kapitánovu ženu zase zapomněl. Podal každému vojákovi ruku, ale ani Inez, ani Ellen si nevšiml.

Každý z Pawneeů chtěl při loučení projevit cizím bojovníkům úctu. Byl to celý obřad a zabral dost času. Výjimku udělali někteří Indiáni u doktora Battia. Je pravda, že několik mladých mužů nepokládalo za nutné zahrnout zdvořilostmi člověka, který má tak pochybné povolání, zato starší Indiáni se k němu chovali velmi zdvořile. Řekli si, že i když kouzelník Dlouhých nožů není k ničemu v boji, v míru by mohl být užitečný.

Když běloši vstoupili do člunu, traper zvedl raneček, který si při loučení položil na zem, hvízdal na Hektora a nasedl jako poslední. Vojáci vykřikli hurá, Indiáni odpověděli pokřikem, člun odrazil od břehu a rychle začal plout po proudu.

Chvíli nikdo nepromluvil. Ticho přerušil traper, jehož oči byly plny smutku.

„Jsou to stateční a poctiví lidé,“ řekl. „Po Delawarech z hor, kdysi mocném indiánském kmeni, si jich vážím nejvíc. Kdybyste byl viděl, kapitáne, tolik dobra a zla, kolik já jsem viděl u různých indiánských kmenů, naučil byste se opravdu si vážit statečných a poctivých indiánských bojovníků. Někteří lidé si myslí, že Indiáni jsou jenom o málo lepší než zvířata. Ale člověk musí nejdřív vidět své vlastní chyby, aby mohl mluvit o cizích. Je ovšem pravda, že Indiáni nemají velké slitování se svými nepřáteli.“

„To už je v lidské povaze,“ přerušil starcovy úvahy kapitán. „Jinak si myslím, že jsou zrovna tak lidé jako běloši.“

„Kdo poznal jenom jednoho Indiána nebo jediný indiánský kmen, ví toho o nich tolik, kolik ví člověk, který viděl jenom vránu, o barvě ptáků. A teď mi, příteli kormidelníku, udělejte malou laskavost a zajed'te k tamhle'té písčíně.“

„Proč?“ zeptal se Middleton. „Jsme v nejprudším proudu; když se přiblížíme ke břehu, ztratíme rychlost.“

„Nezdrží vás to dlouho,“ stařec sám nařídil veslo a brzo se příd' člunu dotkla břehu.

„Kapitáne,“ starý traper začal rozvazovat raneček, tak pomalu, jako by chtěl, aby to trvalo co nejdéle, „chtěl bych vám nabídnout malý obchod. To, co chci nabídnout, nemá velkou cenu, ale je to pořád ještě to nejlepší, co člověk, jehož ruka už nedovede zacházet s ručnicí a kterému nezbylo než stát se ubohým traperem, může nabídnout na rozloučenou.“

„Na rozloučenou?“ podivili se všichni, kterým traper tolik pomohl.

„K čertu, dědo, snad nechcete jít do města pěšky, když vás tam může zavézt člun?“

„Do města, chlapče! Dávno jsem dal sbohem městům i vesnicím.“

„Ani ve snu mě nenapadlo, že se s námi budete chtít rozloučit,“ Middleton se rozhlédl po tvářích svých přátel a snažil se zjistit, co si oni myslí o rozhodnutí starého tropera. „Doufal jsem, že s námi půjdete tam, kde – a to vám opravdu slibuju – vám nebude nic chybět k spokojenému životu.“

„Ano, chlapče, ano, vím, že byste se o to snažil. Kdyby to záleželo na laskavých nabídkách a na přání dobrých lidí, dávno jsem mohl být kongresmanem nebo gubernérem. Váš dědeček si to taky přál a v horách u Otsega, jak doufám, ještě žijí lidé, kteří by mi byli rádi dali třeba palác. Ale co je bohatství proti spokojenosti? Nezbyvá mi už mnoho času a

pokládám za hřích, když člověk, který poctivě žil skoro devadesát let a zim, chce prožít těch několik hodin, které mu ještě zbývají, v klidu. Jestli myslíte, kapitáne, že jsem nejednal správně, když jsem vás doprovodil tak daleko, abych vás zase opustil, rád vám to vysvětlím. Prožil jsem velký kus života mezi Indiány, ale jsem běloch. Nechtěl jsem, aby Pawneeové byli svědky pohnutí starého válečníka, až se bude navždy loučit s těmi, které miloval, i když jeho srdce k nim nebylo připoutáno tak pevně, aby se rozhodl odejít s nimi do města.“

„Poslyšte, dědo,“ Pavel si trochu odkašlal, „já bych s vámi taky uzavřel obchod, když už jste o tom začal řeč. Nabízím vám polovičku své chajdy. A je mi jedno, jestli si vezmete větší polovičku; nejsladší a nejčistší med divokého akátu; jídla budete mít co hrdlo ráčí a někdy sousto zvěřiny nebo kousek buvolího hrbu – mám totiž v úmyslu navázat bližší známost s tím zvířetem – a upeče ho Ellen Wadová, která brzo bude Ellen Nějakájiná. Zacházet s vámi budeme jako s vlastním otcem. Za to nám ve volných chvílích budete vyprávět o tom, co jste zažil, někdy nám budete dávat dobré rady, ale jenom po troškách, a budete nám dělat společnost, kdy se vám bude líbit.“

„To je hezké, to je hezké, chlapče,“ stařec něco hledal v ranečku, „to je poctivá nabídka – nemyslete, že jsem nevděčník, ale nemůže to být; ne, nikdy to nemůže být.“

„Vážený lovče,“ ozval se doktor Battius, „každý člověk má vůči společnosti povinnosti, které musí splnit. Je čas, abyste se vrátil ke svým krajanům a předal jim něco ze zásob svých experimentálních vědomostí, které jste získal za svého dlouhého pobytu v divočině. I když jsou tyto vědomosti zkresleny předsudky, bude to cenný odkaz těm, které, jak říkáte, musíte brzo opustit navždy.“

„Příteli doktore,“ traper se zahleděl na vědce, „právě tak jako není lehké posuzovat povahu chřestýše na podkladě pozorování losa, tak je těžké měřit užitečnost jednoho člověka skutky jiného. Vy máte své přednosti, jako je mají jiní, a já vám je nechci upírat. Ale pokud jde o mne, bůh mě stvořil jako muže činu, a ne jako mluvku. Proto myslím, že se nezachovám nezdvořile, když k tomu, co říkáte, zůstanu hluchý.“

„Tak už dost,“ ozval se Middleton. „Z vlastní zkušenosti i z doslechu znám tohoto podivuhodného člověka tak dobře, že vím, že ho žádné přemlouvání neodvrátí od jeho rozhodnutí. Řekněte, milý příteli, co bychom pro vás mohli udělat. Zkusíme vám vyhovět, jak budeme nejlépe moci.“

„Je to maličkost, kapitáne,“ starci se konečně podařilo rozvázat

raneček, „je to maličkost, snad ani nestojí za řeč, když to porovnáím s tím, co jsem kdysi nabízel na výměnu. Je to ale to nejlepší, co mám. Snad tím neopovrhnete. Tady jsou kočky ze čtyř bobrů, které jsem chytil asi měsíc předtím, než jsem se s vámi setkal, a tady je kůže mývala, nemá velkou cenu, to je jisté, ale mohl by to být jakýsi přívazek k těm čtyřem bobřím kočkám.“

„A co s nimi chcete udělat?“

„Nabízím je jako poctivou výměnu. Ti darebáci Siouxiové – bůh mi odpusť, já jsem si nejdřív myslel, že to byli Konzové – mi ukradli nejlepší pasti. Bez pastí by pro mne byla příští zima velice zlá. Proto vás prosím, vezměte ty kočky a nabídněte je některému traperovi, kterého určitě tam dole potkáte, za několik pastí, a ty mi pak pošlete do vesnice Pawneeů. Nezapomeňte na ně namalovat mou značku: písmeno N s psím uchem a se zámkem ručnice. Potom nebude žádný tvrdit, že ty pasti nepatří mně. Za všechnu vaši námahu vám nemohu nabídnout víc než poděkování, leda by tady můj přítel lovec včel přijal kůži mývala a sám se té věci ujal.“

„Jestli to udělám, ať jsem –,“ Ellen položila Pavlovi na ústa ruku a tak ho přinutila spolknout konec věty.

„Dobře, dobře,“ omlouval se stařec. „Nechtěl jsem vás tou nabídkou urazit. Víím, že kůže mývala má malou cenu, ale já jsem taky jako náhradu za ni nežádal velkou práci.“

„Špatně jste rozuměl našemu příteli,“ ujal se lovec včel Middleton. „Nechtěl vám tu službu odmítnout, chtěl vám jenom říct, že za ni nepřijme odměnu. Ale je zbytečné dál o tom mluvit. Sám se postarám, abyste dostal všechno, co si přejete, v pořádku. Vždyť jsme vaši dlužníci.“

„Cože?“ stařec se tázavě podíval na kapitána.

„Postarám se, abyste dostal všechno, co si přejete. Položte kočky k mému zavazadlu. Vyjednáme výměnu za vás, jako bychom vyjednávali za sebe.“

„Děkuju, děkuju, kapitáne. Váš dědeček byl šlechetný a velkomyslný. Tak šlechetný a velkomyslný, že mu Delawaři říkali ‚Otevřená ruka‘. Teď bych si přál, abych byl tím, čím jsem býval. Abych mohl poslat vaší paní několik jemných kožešin na kapuce a na pláště, abyste se přesvědčil, že dovedu oplatit zdvořilost zdvořilostí. Ale nečekejte je, jsem už příliš starý, abych něco sliboval. Všechno bude tak, jak bůh uzná za dobré. Jenom tohle vám mohu nabídnout.“

„Poslyšte, dědo,“ lovec včel plácl rukou do dlaně, kterou mu stařec

podával, hlučně, jako když vystřelí z ručnice, „jenom dvě věci bych vám rád řekl. Za první: kapitán vám vysvětlil, jak jsem to myslel. Já bych to líp vysvětlit nedovedl. Za druhé: jestli potřebujete nějakou kůži pro sebe nebo abyste ji prodal, mám pro vás jednu – kůži jistého Pavla Hovera.“

Stařec pevně stiskl Pavlovu ruku, otevřel ústa dokořán a rozesmál se svým zvláštním, tichým smíchem.

„Takhle byste mi nemohl tisknout ruku, chlapče, kdyby se na vás byly vrhly s noži ty tetonské báby. Jste plný síly a budete šťastný, pokud budete jednat čestně.“ Traperova zvětralá tvář náhle zvažněla. „Pojďte sem, chlapče,“ řekl, vzal lovce včel za knoflík a odvedl ho stranou. „Slyšel jste ode mne mnoho chvály na život v lesích nebo na hranicích. Nechci říct, že není všechno pravda, co jste ode mne slyšel. Ale každému svědčí něco jiného. Vy jste se zamiloval do hodné, milé dívky. Musíte brát ohled nejen na sebe, ale také na ni, až si budete zařizovat společný život. Rád se vyhýbáte obydleným místům, ale podle mého skromného mínění by se to děvče víc podobalo rozkvetlé květině na sluncem prozářené mýtině než ve vichřicích prerie. Proto zapomeňte na všechno, co jste ode mne slyšel, i když je to pravda, a usad'te se mezi lidmi.“

Pavel odpověděl na traperovu radu jenom stiskem ruky. Stařec přikývl, jako by ten stisk ruky pokládal za slib, že si lovec včel vezme jeho radu k srdci. Potom zavolal k sobě Hektora. Zdálo se, že by rád řekl ještě něco.

„Kapitáne, vím, že když starý člověk mluví o budoucnosti, mluví o něčem, čeho se možná už nedožije. Přesto bych rád ještě něco řekl, ne tak kvůli sobě, jako kvůli někomu jinému. Tady Hektor, dobrý a věrný pes, dávno už překročil čas, vyměřený psu. Stejně jako jeho pán i on má už rád pohodlí. Ale to zvíře cítí jako člověk. V poslední době si zvykl na toho svého potomka, je šťastný v jeho společnosti. Přiznávám se, že by mi bylo líto, kdyby se museli od sebe odloučit. Jestliže určíte cenu, jakou má pro vás váš pes, vynasnažím se vyrovnat se s vámi na jaře. Nebude to pro mne těžké, když dostanu pasti včes. Kdybyste se nechtěl s tím psem rozloučit navždy, poprosil bych vás, abyste mi ho půjčil alespoň přes zimu. Myslím, že můj pes zimu nepřežije. Já se v těchhle věcech vyznám, viděl jsem za svého života odcházet mnoho přátel, ať to byli psi nebo Indiáni. A já jsem tu pořád, Pán dosud neuznal za vhodné poručit svým andělům, aby vyvolali mé jméno.“

„Vezměte si ho, jen si ho vezměte,“ upřímně řekl Middleton. „Vezměte si všechno, co chcete.“

Stařec hvízdal na mladšího psa, který byl v člunu. Potom se začal

loučit. Všem podal ruku a pro každého měl několik přátelských slov. Middleton nebyl schopen slova – předstíral, že má mnoho práce se zavazadly. Pavel hvízdal ze všech sil, ba i doktor měl co dělat, aby na něm nebylo vidět, jak je dojat. Když traper všechny obešel, odstrčil člun od břehu a ještě jednou svým přátelům popřál šťastnou cestu. Jediné slovo nepadlo, jediné veslo se nepohnulo, dokud traper nezmizel Middletonovi a jeho přátelům z očí. Naposled viděli starce, jak stojí na písčíně opřen o ručnici. Hektor mu seděl u nohou a mladší pes vesele poskakoval kolem něho.

KAPITOLA XXXIV.

Tak se mi zdá, že jsem slyšel nějaký hlas.

Shakespeare

Člun letěl po vzedmuté hladině jako pták. Cesta uběhla bez nehody a rychle. Díky prudkému toku byla o dvě třetiny kratší než cesta po souši. Naši cestující vplouvali z jedné řeky do druhé. Všechny ty toky se podobaly síti cév a žil v lidském těle. Nakonec celá výprava živa a zdráva přistála přímo u domu Inezina otce.

Lehce si můžeme představit radost dona Augustina a rozpaky ctihodného otce Ignáce. Don Augustin plakal a nepřestával děkovat bohu. Otec Ignác děkoval bohu, ale neplakal. Brzy všichni věděli, jak to bylo s Inez, že ji unesl jeden darebák a že otcí byla vrácena s pomocí dobrých lidí. Samozřejmě že se našli i tací, kteří neuvěřili, že tomu tak bylo, ale ti své mínění šeptali jen mezi sebou.

Middleton hned našel práci pro ctihodného otce Ignáce: požádal ho, aby oddal Pavla s Ellen. Pavel souhlasil s katolickým sňatkem, poněvadž viděl, že všem jeho přátelům na takovém sňatku velice záleží. Brzo po svatbě však odvezl svou ženu do Kentucky pod záminkou, že musí navštívit různé členy rodiny Hoverů. V Kentucky uzavřel sňatek před smířícím soudcem, kterého dobře znal a v něhož měl větší důvěru než ve

všechny katolické kněze dohromady.

Schopností kapitána Middletona si brzo všimli jeho nadřazení a mladý důstojník byl pověřen velmi důležitými úkoly. Middleton v nové funkci nezapomněl na své přátele. První, komu pomohl, byl Pavel. Middletonově, Inezině a Ellenině snaze se časem podařilo změnit jeho vrtkavou povahu. Lovec včel získal pěkný kus půdy, stal se úspěšným zemědělcem a později městským úředníkem. Zvolili ho také do zákonodárního sboru a tam proslul svými vtipnými projevy. A poněvadž dobře znal potřeby státu, v němž žil, měly jeho projevy větší hodnotu než uhlazenější řeči mnohých takzvaných politiků. Všechno to se ovšem nestalo ze dne na den. Bylo k tomu třeba času a velkého úsilí. Middleton se stal díky svému vzdělání členem Kongresu. A poněvadž to, co jsme zde vylíčili, jsme se dozvěděli od tohoto bývalého kapitána armády Spojených států, poslechněte si ještě, co nám vyprávěl o své poslední návštěvě prerie.

Na podzim, rok po událostech, o nichž byla řeč v předešlých kapitolách, se ten mladý muž, který tehdy stále ještě sloužil v armádě, octl na řece Missouri, blízko vesnice Pawneeů. Poněvadž právě neměl nic důležitého na práci, rozhodl se – zejména když ho k tomu nutil Pavel, který byl s ním – že navštíví náčelníka Smělé srdce, aby se poptal po osudu starého trapera. Když se přiblížili k vesnici, Middleton poslal indiánského běžce, který patřil k přátelskému kmeni, aby Pawneeům ohlásil jeho příjezd. Pak pomalu se svými vojáky pokračoval v cestě, aby posel dorazil na místo dřív než on. Byl však velmi překvapen, když na svůj vzkaz nedostal odpověď. Hodina ubíhala za hodinou a ujištění, že běloši budou vítáni v indiánské vesnici, nepřicházelo. Konečně vjeli vojáci, v jejichž čele jel Middleton s Pavlem, do zeleného údolí, kde ležela vesnice Vlků. Slunce se sklánělo k západu a celá pláň byla zaplavena zlatou září. Tráva byla stále ještě zelená a stáda koní a mezků pod bdělým dozorem chlapců z kmene Pawneeů se klidně pásala. Mezi pasoucími se zvířaty uviděl Pavel Asina – vypaseného, blahobytně vypadajícího, spokojeného. Se sklopenýma ušima, s očima zavřenýma zřejmě přemýšlel o tom, jak skvěle se mu daří v jeho nynější nečinnosti.

Jezdci minuli v nevelké vzdálenosti jednoho z ostrážitých chlapců, kterým byla svěřena péče o největší bohatství kmene. Když uslyšel dusot koní, neprojevil nejmenší zvědavost nebo leknutí a nepřestal se dívat směrem k vesnici.

„To je podivné,“ zabručel Middleton. Pokládal jednání Indiánů za osobní urážku. „Ten chlapec věděl, že přijedeme, jinak by to byl určitě

běžel oznámit, a přece si nás skoro ani nevšiml. Připravte si zbraně, hoši. Možná že těm divochům budeme muset ukázat svou sílu.“

„V tom se, kapitáne, myslím mylíte,“ řekl Pavel. „Jestli je někde na přerii poctivost, najdete ji u našeho starého přítele Smělého srdce. Indiána nesmíte posuzovat podle pravidel, která platí pro bělochy. Podívejte! Tamhle nám přijíždí naproti několik Indiánů. No moc jich není a taky se na to uvítání moc nevyšňořili.“

Pavel měl pravdu. Po pláni se pomalu blížilo několik Indiánů na koních. V jejich čele jel náčelník Vlků a za ním dvanáct mladších bojovníků jeho kmene. Všichni byli beze zbraně, ba neměli ani na hlavách pera – důkaz úcty k hostům i Indiánovy důležitosti.

Přivítání bylo přátelské, ale trochu upjaté. Middleton, který si velmi potrpěl, aby mu jako představiteli armády byla projevována náležitá úcta, považoval toto chladné přijetí za dílo kanadských agentů.

Obě skupiny mlčky pokračovaly v cestě do vesnice. Middleton nepřestal uvažovat o tom, proč ho Indiáni přivítali tak podivně. Měl sice s sebou tlumočnicka, ale náčelníci ho pozdravili takovým způsobem, že tlumočnicka ani nepotřeboval. Marně se snažil z nehybné tváře Smělého srdce vyčíst, co se stalo. Náčelník nemluvil a také své hosty nijak nepovzbuzoval k řeči. Middletonovi nezbylo než trpělivě čekat.

Když vjeli do indiánské vesnice, uviděli, že všichni obyvatelé jsou shromážděni na volném prostranství. V první řadě stáli jako obvykle starci a význační bojovníci. Uprostřed stálo dvanáct náčelníků. Když se blížili, Smělé srdce zamával rukou, dav se rozestoupil a Middleton, následován svými společníky, projel mezi shromážděnými Indiány. Běloši seskočili s koní, a když Indiáni odvedli jejich koně, poznali, že jsou obklopeni tisícem vážných, klidných, ale zasmušilých tváří.

Middleton se rozhlížel kolem se vzrůstajícím nepokojem. Jediný výkřik, jediná píseň, jediný hlas ho nevítal mezi ty, s nimiž se přednedávnem tak přátelsky loučil. Také kapitánovi vojáci zneklidněli. Byli však odhodláni bránit se, kdyby se je Indiáni pokusili ohrozit. Ale na hostitelích nebylo vidět, že by měli nepřátelské úmysly. Smělé srdce kývl na Middletona a na Pavla, aby šli za ním, a odvedl je doprostřed shromáždění. V té chvíli oba pochopili.

Na hrubém sedátku seděl vzpřímen traper. Jediný pohled pověděl jeho přátelům, že čas starého muže se chýlí ke konci. Tváře měl propadlé, oči bezvýrazné. Zdálo se, že nevidí. Nebyl nemocen, ale stáří se nemilosrdně přihlásilo o poslední daň člověka.

Jeho vážná tvář byla ozářena zapadajícím sluncem. Hlavu měl

obnaženou, dlouhé, řídké šedé vlasy se lehce chvěly ve večerním vánku. Na kolenou mu odpočívala jeho slavná ručnice, ostatní lovecká výzbroj byla na dosah ruky starého muže. U nohou mu ležel pes, jako by spal. Teprve když se Middleton lépe podíval, uviděl, že je to jenom Hektorova vycpaná kůže. Kapitánův pes si hrál opodál s dítětem Tačečany a Mátorího. Matka dítěte stála nedaleko a v náručí držela druhé dítě – syna Smělého srdce. Blízko umírajícího trapera seděl Le Balafre. I na něm bylo vidět, že hodina jeho odchodu se blíží.

Starý traper umíral po střídém a na události bohatém životě tiše a klidně. Síly ho neopustily naráz, bolest necítil. Na jaře a dokonce větší část léta lovil s Indiány, pak mu najednou nohy vypověděly službu, a zeslábl. Pawneeové věděli že brzo ztratí moudrého rádce, kterého začínali milovat a ctít. Toho rána, kdy přijel Middleton, traper jako by ožil. Znovu rozumně mluvil a poznával své přátele.

Smělé srdce přivedl své hosty k umírajícímu a chvíli jednak z pohnutí, jednak z úcty mlčel. Potom se naklonil k starci a zeptal se:

„Slyší můj otec slova svého syna?“

Traperovi se vrátila řeč. Hlasem, který jako by vycházel z hloubi prsou, řekl: „Chystám se odejít z vesnice Vlků, zakrátko neuslyším tvůj hlas.“

„Ať si moudrý náčelník nedělá starosti,“ odpověděl Smělé srdce. „Sto Vlků očistí jeho stezku od trní a hloží.“

„Umírám, tak jak jsem žil,“ řekl stařec kupodivu silným hlasem. „Jak jsem vstoupil do života, tak jej opouštím. Před Velkého ducha svého lidu nemusím předstoupit s koňmi a zbraněmi. Ví, jaké jsem barvy a mé skutky bude soudit spravedlivě.“

„Můj otec řekne mým mladým mužům, kolik zabil Mingů a jaké hrdinné a spravedlivé činy vykonal, aby ho mohli napodobit.“

„Chlubná slova nedojdou sluchu v nebi bělocha,“ odpověděl stařec. „Velký duch viděl, co jsem dělal, jeho oči jsou stále otevřené. Vzpomene si na to, co jsem dělal dobře, a v čem jsem chybil, to nezapomene potrestat, ale jeho trest bude milosrdný. Ne, můj synu, bledá tvář nesmí zpívat svou chválu a doufat, že si tím boha nakloní.“

Mladý náčelník, trochu zklamán, ustoupil, aby se k umírajícímu mohl přiblížit Middleton a Pavel. Kapitán uchopil traperovu vyhublou ruku, a když se mu podařilo ovládnout hlas, řekl, kdo je.

Stařec zpočátku naslouchal jakoby bez zájmu, když však nakonec pochopil, kdo na něho mluví; jeho bledá tvář zazářila radostí.

„Doufám, že jste nezapomněl na ty, kterým jste prokázal tolik

dobrého,“ řekl Middleton.

„Zapomněl jsem málo z toho, co jsem kdy viděl,“ odpověděl traper. „Jsem na konci dlouhé řady těžkých dní, ale není mezi nimi jediný, který bych si přál vypustit z paměti. Pamatuju se na vás a na celou vaši společnost. Ano, i na vašeho dědečka se dobře pamatuju. Jsem rád, že jste se vrátil. Potřebuju někoho, kdo mluví anglicky, a obchodníkům, kteří přicházejí do těchto krajů, moc nevěřím. Chtěl byste něco udělat pro starého, umírajícího člověka?“

„Řekněte co, a udělám to,“ odpověděl Middleton.

„Znamenalo by to podniknout dlouhou cestu kvůli maličkosti,“ stařec mluvil s krátkými přestávkami, aby znovu nabral sílu a dech, „a daleká cesta je únavná cesta. Avšak dobrota a přátelství jsou věci, na které se nesmí zapomenout. V horách u Otsega je usedlost –“

„Znám ten dům,“ přerušil ho Middleton, když zpozoroval, že stařec mluví stále s většími a většími obtížemi, „řekněte, co mám udělat.“

„Vezměte tuto ručnici, brašnu a růžek a pošlete je osobě, jejíž jméno je vyryto na pažbě – jeden obchodník je vyryl nožem – protože jsem mu to už dávno chtěl poslat jako důkaz své lásky.“

„Stane se. Máte ještě nějaké přání?“

„Už toho zbývá málo, co mohu někomu odkázat. Svě pasti dávám svému indiánskému synu, protože své povinnosti ke mně plnil čestně a vlídně. Ať ke mně přistoupí.“

Middleton vysvětlil náčelníkovi Pawneeů, co si traper přeje.

„Pawnee,“ traper neustále přecházel z angličtiny do řeči Pawneeů a naopak, „u mého lidu je zvykem, že otec, než zavře navždy oči, požehná svému synu. Přijmi mé požehnání. Nevím, jestli se ještě někdy sejdem. Je mnoho různých mínění o místu, kam přijdou duše spravedlivých. Mně přísluší, ať jsem sebestarší a sebezkušenější, tvrdit, že pravdu mají jenom běloši. Ty věříš ve věčná loviště, já věřím v to, v co věřili mí předkové. Jestli máme pravdu oba, loučíme se navždy. Jestliže se však ukáže, že pod různými slovy se skrývá totéž, oba se ještě sejdem před tváří tvého Wakondy. Nebude to nikdo jiný než můj bůh. – Hektore,“ traper se trochu naklonil a hmatl po uších psa, „konečně se musíme navždy rozloučit. Byl jsi poctivý a věrný pes. Můj synu, buď k němu hodný.“

„Slova mého otce zůstanou v mých uších,“ odpověděl mladý náčelník a na znamení, že svůj slib splní, sklonil hlavu.

„Pejsku, slyšíš, co slíbil náčelník?“ zeptal se traper. Když mu pes neodpověděl tichým zakňučením, stařec mu sáhl na čenich a pokusil se rozevřít studené pysky svého oblíbeného psa. V té chvíli poznal pravdu –

že Hektor už nežije. Klesl na sedátko a smutně svěsil hlavu. Dva mladí Indiáni vycpaného psa odnesli.

„Je mrtev,“ zašeptal po dlouhém mlčení traper. „Pes má svůj čas, jako ho má člověk. Kapitáne,“ namáhavě se pokusil pokynout rukou, „jsem rád, že jste přišel a že mě uložíte do hrobu. Myslel jsem také na toho psa, který mi tady leží u nohou. Myslím, že v tom nebude nic zlého, když to, co zbylo z tak věrného služebníka, položíte vedle kostí jeho pána.“

„Stane se, jak si přejete.“

„Jsem rád, že máte stejný názor jako já. Abyste si ušetřil práci, položte mi psa k nohám nebo vedle mne. Pro lovce není hanba, když bude spát svůj sen ve společnosti svého psa.“

„Já sám splním vaše přání.“

Stařec se na dlouhou chvíli zamlčel. Zdálo se, že přemýšlí. Chvílemi pohlédl na Middletona, jako by mu chtěl ještě něco povědět, ale nepromluvil. Middleton si toho všiml a zeptal se, zda by pro něho mohl ještě něco udělat.

„Na celém širém světě nemám jediného příbuzného,“ odpověděl traper. „Až odejdu, můj rod vymře. Nikdo z mé rodiny nezastával zvlášť významné postavení. Ale byli jsme poctiví a snad jsme v něčem prospěli jiným. Doufám, že nám to nikdo neupře. Můj otec je pochován u moře, kosti jeho syna zbělejí na prérii –“

„Řekněte, kde leží váš otec, dáme vás pochovat vedle něho,“ přerušil ho Middleton.

„Ba ne, kapitáne. Nechte mě spát tam, kde jsem žil – daleko od hlučných měst. Ale nevím, proč by hrob poctivého člověka měl být schován jako Indián, když čeká v záloze. Zaplatil jsem jednomu člověku v městě, aby k hlavám hrobu mého otce postavil kámen. Stál mě ten kámen dvanáct bobřích kožek, ale byl moc krásný. Bylo do něho vytesáno, kdo pod ním leží, jak žil, jak byl starý a jaký to byl poctivec. Když skončila poslední válka s Francouzi, šel jsem se k tomu hrobu podívat, abych se přesvědčil, jestli je všechno v pořádku. Musím říct, že ten kameník svému řemeslu rozuměl.“

„A vy byste chtěl mít takový kámen na svém hrobě?“

„Já? Ne, ne. Kromě Smělého srdce nemám jiného syna, a Indián toho ví moc málo o způsobech a zvycích bělochů. Kromě toho jsem tak jako tak jeho dlužníkem, protože co žiju u něho, udělal jsem toho moc málo. Za to, co by člověk dostal za tuto ručnici, by se dal takový kámen pořídit – ale já vím, jakou bude mít ten chlapec radost, když si ji bude moct pověsit v síni. Ne, ne, tu ručnici musí dostat ten, jehož jméno je na ní

vyryto.“

„Ale je tu někdo, kdo vám rád projeví svou lásku a vděčnost tím, že splní vaše přání. Někdo, kdo je vám zavázán nejen za sebe, ale i za své prarodiče. K hlavám vašeho hrobu bude postaven kámen.“

Stařec vděčně stiskl Middletonovi ruku.

„Já jsem si myslel, že byste to ochotně udělal, ale ostýchal jsem se požádat vás o tu laskavost, když nejste můj příbuzný. Jen o jedno vás prosím. Na tom kameni nesmí být žádná chvála, jenom jméno, stáří a den úmrtí, a něco z bible, ale nic víc, nic víc. Moje jméno tedy nezmizí docela ze světa, a to mi stačí.“

Když mu to Middleton slíbil, nastalo ticho, přerušované jenom nejasnými, přerývanými větami umírajícího. Traper uzavřel svůj účet se světem a čekal jenom na konečnou výzvu, aby jej opustil. Middleton a Smělé srdce stáli po stranách sedátka a smutně pozorovali starcovu bledou tvář. Traper občas něco řekl, na něco se zeptal. Po celou tu dobu panovalo kolem smutné ticho, jediný Indián se nehnul z místa, všichni trpělivě čekali. Když stařec promluvil, Indiáni sklonili hlavy a pozorně naslouchali.

Plamínek traperova života pomalu dohořival. Starcův hlas slábl, někdy se zdálo, že traper už ani nežije.

Skoro hodinu zůstal bez pohnutí. Jenom chvílemi otevřel oči a upřeně se zadíval na oblaka, která se kupila nad západním obzorem. Middleton, který držel starcovu ruku, náhle ucítil neuvěřitelně silný stisk. Traper podpírán z obou stran svými přáteli, se postavil zpřímá. Chvíli se rozhlížel, potom vysoko zvedl hlavu jako voják a pevným hlasem zvolal:

„Zde!“

Všechno to bylo neočekávané: ten pokorný výraz v traperově tváři i síla hlasu, kterým pronesl své vojenské hlášení. Na chvíli byli všichni zmateni. Middleton a Smělé srdce chtěli starce podepřít, ale zjistili, že jejich pomoc už nepotřebuje. Smutně složili mrtvé tělo na sedátko a Le Balafré vstal, aby oznámil kmeni Pawneeů, že je všechno skončeno.

„Statečný, spravedlivý a moudrý bojovník vkročil na stezku, která ho dovede do blažených lovišť jeho lidu,“ řekl starý náčelník. „Když ho zavolal Wakondův hlas, poslechl. Jděte, mé děti! Nezapomeňte na spravedlivého náčelníka bledých tváří a očistěte své vlastní stezky od trní a hloží!“

Hrob vykopali ve stínu starých dubů. Až do dnešního dne jej bedlivě stráží Pawneeové-Vlci. Často ukazují pocestným a obchodníkům místo, kde odpočívá spravedlivý bílý lovec a traper. V jeho hlavách stojí kámen

s prostým nápisem, jak si to přál. Middleton k němu jen přidal: „*Ať nikdy svévolná ruka neporuší klid pozůstatků toho, kdo zde spí svůj věčný sen.*“

KNIHY ODVAHY A DOBRODRUŽSTVÍ

Řídí Eva Dolejšová

Svazek 92

James Fenimore Cooper

PRÉRIE

Z původního amerického vydání *The Prairie*, vydaného nakladatelstvím *The Baker & Taylor Co.* v New Yorku, přeložil Vladimír Henzl. Ilustroval Jaromír Vraštil. Vydalo jako svou 3187. publikaci Státní nakladatelství dětské knihy, n. p. v Praze roku 1967. První vydání. Odpovědná redaktorka Jitka Minaříková. Výtvarný redaktor Jan Žbánek.

Ze sazby písma *Baskerville* vysadila a s 39 ilustracemi v textu vytiskla Stráž, tiskařské závody, n. p., Vimperk. 19,52 AA (text 17,69, ilustrace 1,83), 19,57 V A. Náklad 80 000 výtisků. D-04*70381. Brožovaný výtisk 22,70 Kčs

13-150-67 Vázaný výtisk 27,- Kčs 14/64 305/14/8,6-5